

**ÇOCUK EDEBİYATI AÇISINDAN BİRSEN EKİM
ÖZEN'İN ESERLERİ VE ESERLERİNDE
YANSITTIĞI DEĞERLER ÜZERİNDE
İNCELEMELER**

Feyza SARUHAN PALAZ

Yüksek Lisans Tezi

2019

(Her hakkı saklıdır)

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANA BİLİM DALI
SINIF EĞİTİMİ BİLİM DALI

**ÇOCUK EDEBİYATI AÇISINDAN BİRSEN EKİM ÖZEN’İN ESERLERİ VE
ESERLERİNDE YANSITTIĞI DEĞERLER ÜZERİNDE İNCELEMELER**
(Researchs on Birsen Ekim Özen’s Literal Works and the Values that She Reflect on Her
Works)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Feyza SARUHAN PALAZ

Danışman: Doç. Dr. Ömer YILAR

Erzurum

Temmuz, 2019

KABUL VE ONAY TUTANAĞI

Feyza SARUHAN PALAZ tarafından hazırlanan “Çocuk Edebiyatı Açısından Birsen Ekim Özen’in Eserleri ve Eserlerinde Yansıttığı Değerler Üzerinde İncelemeler” başlıklı çalışması 16 / 07 / 2019 tarihinde yapılan tez savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Temel Eğitim Ana Bilim Dalı, Sınıf Eğitimi Bilim Dalı Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı: Doç. Dr. M. Abdullah ARSLAN

Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi

Danışman: Doç. Dr. Ömer YILAR

Atatürk Üniversitesi

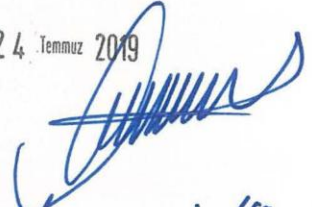
Jüri Üyesi: Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAŞÇI NAMLI

Atatürk Üniversitesi

Bu tezin Atatürk Üniversitesi Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği'nin ilgili maddelerinde belirtilen şartları yerine getirdiğini onaylarım.

24 Temmuz 2019

Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR
Prof. Dr. Mustafa SÖZBİLİR

Enstitü Müdürü

ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Çocuk Edebiyatı Açısından Birsen Ekim Özen’in Eserleri ve Eserlerinde Yansıttığı Değerler Üzerinde İncelemeler” başlıklı çalışmanın tarafımdan bilimsel etik ilkelere uyularak yazıldığını ve yararlandığım eserleri kaynakçada gösterdiğimi beyan ederim.

16.07/2019

Fevza SARUHAN PALAZ

☐ Tezle ilgili patent başvurusu yapılması / patent alma sürecinin devam etmesi sebebiyle Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 2 (iki) süreyle engellenmiştir.

☐ Enstitü Yönetim Kurulunun/.../.... tarih ve sayılı kararı ile teze erişim 6 (altı) süreyle engellenmiştir.

TEŞEKKÜR

Çalışmalarımnda her türlü soruya içtenlikle cevap vererek araştırma sürecimi kolaylaştıran sevgili Birsen EKİM ÖZEN'e, değerli fikirleri ve desteklerinden dolayı saygıdeğer hocam Dr. Öğr. Üyesi Zeynep BAŞCI NAMLI'ya, Doç. Dr. M. Abdullah ARSLAN'a ve yüksek lisans dönemim boyunca bana yol gösterip rehberlik eden saygıdeğer danışmanım Doç. Dr. Ömer YILAR'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Feyza SARUHAN PALAZ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

ÇOCUK EDEBİYATI AÇISINDAN BİRSEN EKİM ÖZEN’İN ESERLERİ VE
ESERLERİNDE YANSITTIĞI DEĞERLER ÜZERİNDE İNCELEMELER

Feyza SARUHAN PALAZ

Temmuz 2019, 174 sayfa

Amaç: Araştırmada, çocuk edebiyatı, önemi ve özellikleri açıklanarak Birsen Ekim Özen’in eserleri ve eserlerinde iletildiği, günümüzde önemini yitirmeye yüz tutmuş değerler incelenerek, değerlere hak ettiği önemi yeniden kazandırmak ve çocuk edebiyatı vasıtasıyla yeni nesillere değer aktarımının önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

Yöntem: Bu çalışma nitel araştırma yöntemine dayalı olarak doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Veri kaynaklarını Birsen Ekim Özen’in 2010-2017 yıllarında yayımlanan ilkökul düzeyinde hazırlanmış altmış adet çocuk edebiyatı eseri oluşturmaktadır. Yazarın yaşamı hakkındaki bilgilere ve çocuk edebiyatı ile ilgili görüşlerine ulaşmak için, kendisi ile e-posta aracılığıyla görüşmeler yapılmıştır. Eserler, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan güncel ilkökul ders programları incelenip tespit edilen kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve bu değerler ile ilişkili olan farklı değerlerin de yer aldığı İlkokul Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2018)’ndaki değerler (aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, eşitlik, özgürlük, tasarruf) açısından incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz kullanılmıştır. Veri kaynakları, yukarıda bahsedilen yirmi bir değer esas alınarak incelenmiştir. Hangi eserde hangi değer bulunduğ, doğrudan alıntı yapılarak gösterilmiştir.

Bulgular: Elde edilen bulgular incelendiğinde eserlerde en çok (50) “bilimsellik” değeri tespit edilmişken; “bağımsızlık”, “barış”, “estetik” ve “eşitlik” değerlerine hiç rastlanmamıştır.

Sonuç: Yazarın kaleme aldığı eserlerle, çocuk edebiyatına ve çocuklara değer aktarma sürecine katkıları olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Birsen Ekim Özen, değer, değer eğitimi, çocuk, edebiyat, çocuk edebiyatı.

ABSTRACT

MASTER'S THESIS

RESEARCHS ON BIRSEN EKİM ÖZEN'S LITERAL WORKS AND THE VALUES THAT SHE REFLECT ON HER WORKS

Feyza SARUHAN PALAZ

July 2019, 174 pages

Purpose: This study aimed to identify children's literature, its importance and characteristics and also analyze Birsen Ekim Özen's works and values sinking into oblivion which she mentioned in her writings and bring them into deserved prominence and to emphasize the importance of transfer of these values to rising generation.

Method: This study was carried out by document reviewing based on qualitative research method. The data sources of this study is Birsen Ekim Özen's sixty children's literature writings published between 2010-2017 for primary schools. We corresponded with each other to get information about her life and opinion on children's literature. The current primary school curriculum prepared by the Ministry of National Education examined and determined the root values (friendship, helpfulness, honesty, justice, love, patience, patriotism, respect, responsibility, self-control). Her works were examined in terms of the values in the Elementary School Social Studies Program (2018) (equality, esthetics, freedom, give importance to family togetherness, independence, peace, savings, scientificness, sensitivity, sedulity, solidarity) which includes the different values associated with these values too. Descriptive analysis were used to make analysis of data. Sources of data were studied based on aforesaid values. It was shown that which work contains which values by direct quotation.

Findings: According to the results while the most frequent values in writer's works are scientificness; freedom, peace and equality were not detected in anywhere.

Results: As a result of we find that writer contributes children's literature and value transfer process to children by her writings.

Keywords: Birsen Ekim Özen, value, education, values education, child, literature, children's literature

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY TUTANAĞI.....	i
ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZ.....	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER.....	vi
TABLolar DİZİNİ.....	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xi
BİRİNCİ BÖLÜM.....	1
Giriş	1
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi	3
Araştırmanın Sınırlılıkları	5
Terim ve Tanımlar.....	5
İKİNCİ BÖLÜM	7
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar	7
Çocuk Edebiyatı	7
Çocuk Edebiyatının Önemi	10
Değerler.....	12
Değer Eğitimi	15
Değer Aktarımında Edebi Eserlerin Yeri ve Önemi	17
İlkokul Programında Değerler Eğitimi.....	20
İlgili Araştırmalar.....	22
Birsen Ekim Özen'in Yaşamı, Sanatı, Eserleri ve Çocuk Edebiyatına Katkıları.....	24
Yaşamı.....	24
Sanat Yaşamı.....	25
Eserleri	28
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	34
Yöntem	34
Araştırma Modeli	34
Veri Kaynakları	34

Süreç.....	35
Veri Analizi	36
Araştırmacı Rolü	36
Geçerlik ve Güvenirlik.....	37
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	39
Bulgular	39
Araştırmaya Konu Olan Eserler ve Özetleri	39
Dünya'yı geziyorum/ Şirin -Almanya'da garip bir şato.	42
Dünya'yı geziyorum/ Şirin-beyaz İtalya yalanları.	43
Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Fransa'da büyük fiyasko.....	44
Dünya'yı geziyorum/ Şirin-İspanya boğalarından kaçarken.....	44
Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Rusya'da uyutan göl.	45
İstanbul'u geziyorum/ Şirin boğaz turunda.	46
İstanbul'u geziyorum/ Şirin Büyükkada'da.	46
İstanbul'u geziyorum/ Şirin Galata Kulesi'nde.....	47
İstanbul'u geziyorum/ Şirin Kapalıçarşı'da.	47
İstanbul'u geziyorum/ Şirin Topkapı Sarayı'nda.	48
İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı'nda.	48
İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş'ta.	49
İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi'nde.	49
İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet'te.	50
İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye'de.	50
Kendimi durduramıyorum/ Şirin-gizemli küpün peşindeyiz!	51
Kendimi durduramıyorum/ Şirin-hayvanları kurtarma operasyonu.....	52
Kendimi durduramıyorum/ Şirin-hırsızlar bizden kaçamaz!	52
Kendimi durduramıyorum/ Şirin-oldukça korkutucu bir adam.	53
Kendimi durduramıyorum/ Şirin-tam da zengin olacaktık.	54
Profesör İyon ile fen-1/ en havalı yarışma (maddenin hâl değiştirme öyküsü).	54
Profesör İyon ile fen-1/ köydeki esrarengiz kuvvet (kuvvet ve hareket öyküsü).	55
Profesör İyon ile fen-1/ küp peşinde macera (maddenin ölçülebilir özellikleri öyküsü).	56
Profesör İyon ile fen-1/ öfkeli organlar korusu (sağlığımız öyküsü).	56
Profesör İyon ile fen-1/ süper sistemlerde bir tur (vücudumuz öyküsü).	57
Profesör İyon ile fen-2/ eğlenceli bilmece tüneli (dünyamızın yapısı öyküsü).	58
Profesör İyon ile fen-2/ elektriksiz prens (elektrik ve pil öyküsü).	58

Profesör İyon ile fen-2/ gelecekte bir gün (çevre kirliliği ve atıklar öyküsü).	59
Profesör İyon ile fen-2/ ışık insanların peşinde (ışık ve ışık kaynakları öyküsü).	61
Profesör İyon ile fen-2/ nereden geliyor bu ses? (ses kaynakları öyküsü).	62
Profesör Kip ile türkçe-1/ harikalar parkında serüven (isimler öyküsü).	63
Profesör Kip ile türkçe-1/ işaretler adasından kaçış (noktalama işaretleri öyküsü).	63
Profesör Kip ile türkçe-1/ işler fena karıştı (ismin halleri öyküsü).	64
Profesör Kip ile Türkçe-1/ oyun içinde oyun (sözcükler arasındaki ilişkiler öyküsü). ..	64
Profesör Kip ile Türkçe-1/ tarifsiz bir alışveriş (sıfat, zarf, zamir, yüklem öyküsü).	65
Profesör Kip ile Türkçe-2/ büyüleyici misketin peşinde (isim ve sıfat tamlamaları öyküsü).	65
Profesör Kip ile Türkçe-2/ karman çorman bir tatil (giriş, gelişme, sonuç öyküsü).	66
Profesör Kip ile Türkçe-2/ süper bir ekip (zamirler öyküsü).	66
Profesör Kip ile Türkçe-2/ teknolojik öge avı (cümlelerin ögeleri öyküsü).	67
Profesör Kip ile Türkçe-2/ zamansız gelen görev (fiillerde zaman öyküsü).	68
Profesör Pi ile matematik-1/ çalışkan pasaklılar ülkesi (çarpma öyküsü).	68
Profesör Pi ile matematik-1/ dondurmanın dayanılmaz uzunluğu (uzunluk ölçüleri öyküsü).	69
Profesör Pi ile matematik-1/ harikalar diyarına düşüş (toplama, çıkarma öyküsü).	70
Profesör Pi ile matematik-1/ karışık kuruşuk işler (bölme öyküsü).	71
Profesör Pi ile matematik-1/ zaman ustasının uzay yolculuğu (zaman ölçüleri öyküsü).	71
Profesör Pi ile matematik-2/ büyük işler kocaman kararlar (sıvı ölçüleri öyküsü).	72
Profesör Pi ile matematik-2/ süper güç peşinde (ağırlık ölçüleri öyküsü).	73
Profesör Pi ile matematik-2/ şaşırtıcı bir oyun (kat problemleri öyküsü).	74
Profesör Pi ile matematik-2/ şekil şekil tuhafıklar (geometrik şekiller öyküsü).	75
Profesör Pi ile matematik-2/ tehlikeli bir yolculuk (kesirler öyküsü).	76
Şirin iş başında/ başkan olmak kolay mı?	77
Şirin iş başında/ iş dünyasını nasıl karıştırdım?	77
Şirin iş başında/ kimse bize hakaret edemez.	78
Şirin iş başında/ nasıl ünlü oldum?	79
Şirin iş başında/ önemli numaralarla başım dertte.	79
Şirin iş başında-2/ cankurtaran bayram harçlığı.	80
Şirin iş başında-2/ dünyamı uzaylılara yedirtmem!	81
Şirin iş başında-2/ evcil bir balınam var.	81
Şirin iş başında-2/ gösteri dünyası beni bekliyor.	82

Şirin iş başında-2/ süt kardeşliği kulübüne nasıl girdim?	82
Değerlere İlişkin İnceleme	83
Adalet.	83
Aile Birliğine Önem Verme.	84
Bilimsellik.	85
Çalışkanlık.	98
Dayanışma.	101
Dostluk.	104
Duyarlılık.	106
Dürüstlük.	111
Öz Denetim.	113
Özgürlük.	116
Sabır.	116
Saygı.	117
Sevgi.	118
Sorumluluk.	124
Tasarruf.	126
Vatanseverlik.	127
Yardımseverlik.	128
BEŞİNCİ BÖLÜM	134
Tartışma, Sonuç ve Öneriler	134
Tartışma.	134
Sonuç.	135
Öneriler	137
KAYNAKÇA	141
EKLER	149
EK 1. Araştırmaya Konu Olan Eserler	149
ÖZ GEÇMİŞ	161

TABLÖLAR DİZİNİ

Tablo 1. <i>Birsen Ekim Özen'in Eserleri</i>	33
Tablo 2. <i>Çalışmada Veri Kaynağı Olarak Kullanılan Değerler</i>	35
Tablo 3. <i>İncelenen Eserlerde Tespit Edilen Değerler</i>	139

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. İncelenen eserlerde tespit edilen değerler.	140
---	-----

BİRİNCİ BÖLÜM

Giriş

Edebiyat, malzemesi insan, aracı dil olan bir sanattır. Bu yönüyle insana ve yaşama dair pek çok şeyi içinde barındıran edebiyat, bir sanat dalı olmak dışında insan yaşamına tat, zevk ve yön verebilecek nitelikte bir ihtiyaçtır da. Ruhu dinlendiren, besleyen ve kişinin düşünce ufkunu açan kitapların insan yaşamının bir parçası haline gelmesi, edebiyat vesilesiyle bireylere faydalı olabilecek pek çok şeyin kapılarını da açar. Bunlardan biri de değer aktarımıdır.

Değerler, toplumun düzenini sağlayan ve ayakta tutan düşünce ve davranış kalıplarıdır. Değişen toplumsal yapı ve ihtiyaçlar, insanların yeni yaşam tarzları benimsemesine sebep olmuştur. Oluşumu devam eden yeni toplumsal yapıda ne yazık ki değerlere verilen önemin gitgide azalmakta olduğu gözlenmektedir. Değerlere verilen önemin azalması ve yaşamlarda değerlerin daha az yer bulması bazı toplumsal sorunları doğurmuştur. Teknolojinin hızla gelişmesi, teknoloji ürünlerinin ulaşılabilirliğini bir ölçüde arttırmıştır. Televizyon, cep telefonu, bilgisayar gibi iletişim araçlarının yaşamın merkezine yerleştiği ailelerde ne yazık ki sosyal ilişkiler bozulmakta, aile bireyleri değerler bakımından yoksunlaşmaktadır. Hökelekli (2011, s. 166), televizyonun farklı kültürleri, farklı değerleri tanıtmak ve farklılıklar konusunda bilinç yaratmak açısından artılara sahip olmasının yanı sıra, mevcut değerlerin yozlaşarak kaybolmasına zemin hazırladığını da dile getirmektedir.

Özellikle gençler arasında yaygınlaşan depresyon, bunalım, büyüklere karşı olumsuz tutum ve davranışların temelinde, benimsenen değerlerdeki eksiklikler yer almaktadır. Birey, aile ve dolayısıyla tüm toplumu olumsuz etkileyen sorunların çözümünde aile birliğine önem verme, duyarlılık, saygı, sevgi, sabır, sorumluluk, yardımseverlik gibi pek çok değer temel referanslar olmaktadır. Yörükoğlu (1983, s. 167), toplumsal düzenin sağlanması ve devamlılığı için yalnızca kanun ve kuralların yetersiz kalacağını ifade ederken, sevgi, saygı, hoşgörü gibi değerlerin hem bireysel hem toplumsal anlamda kabul görmesi ile toplum çarkının dönebileceğini aktarmıştır. Tüm bu anlatılanlardan yola çıkarak değer ve değer eğitimi gibi kavramların gerekliliği ve önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Sağlıklı ve huzurlu bir toplumun temelinde evrensel değerler bakımından donanımlı, mutlu bireyler yer almaktadır. Bireyleri değerler bakımından donanımlı hale getirmek için etkili bir değer eğitimi sistemine ihtiyaç vardır. Bu sebeple değer ve değer eğitimi

kavramlarının son yıllarda önemi artmıştır ve artmaya da devam etmektedir. Ailede başlayan değer eğitimi çocuğun dış çevresiyle devam etmektedir. Bu bağlamda önce ebeveynlere, sonra okullara ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir.

Bireylere değer kazandırmak için pek çok farklı yöntem ve uygulama olduğu görülmektedir. Bu uygulama ve yöntemler içerisinde kullanılabilecek en etkili ve verimli olanlarından biri de edebi eserler vasıtasıyla değer aktarımını sağlamaktır. Güler (2014), edebi eserlerin çocuk eğitimi ve değer aktarımını gerçekleştirmek için kullanılmasını şu sözlerle açıklar: “Edebî eserlerin çocuk eğitimi için kullanılır olması bir gereklilikten dolayı ortaya çıkmaktadır. Çünkü gerek devletin gerekse toplumun bireylerde bulunmasını istediği değerler ve davranışlar vardır. Bu davranışların kazandırılmasında çocukluk döneminin kritik dönem olduğu göz önünde bulundurulmaktadır.” (s.8)

Kişiler küçük yaşlardan itibaren pek çok davranışı taklit etmeye ve zamanla davranışa dönüştürmeye başlar. Çocuk, okuduğu edebi eserlerdeki karakterlerle şahsını özdeş duruma getirebileceği gibi bu karakterleri kendi davranışlarıyla harmanlayarak kendine yeni davranış kalıpları oluşturabilir, bunlara bağlı değer sistemi kurabilir. Bu etkileşim bireyden bireye farklılık gösterebilir. Fakat bu durumun varlığını ortadan kaldırmaz (Öncü, 2015, s. 17).

“Türü ne olursa olsun çocuk edebiyatı ürünleri ele aldıkları konular, anlatım teknikleri ve kişi kadrosu bakımından çocukların renkli ve masum dünyasını olumlu yönde geliştirmeye, onlara birtakım değerleri ve doğru davranış kalıplarını kazandırmaya yöneliktir.” (Arseven, 2005, s. 51)

Anlatılanlar göz önünde bulundurularak öğrenme için kritik dönemde olan çocukların kitap sevgisi aşılacak büyütilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır. Düzenli okuma alışkanlığı edinen bireyler, hem edebi zevk oluşturan hem de değer eğitimi anlamında donanımlı eserlerle buluşturulursa etkili bir değer eğitimi sağlanacağı aşîkardır. Yazarlar, hem edebi yönü hem de değer aktarımı yönü kuvvetli eserler vermelidir. Açık, sade bir dil kullanırken diyaloglar arasına değerler serpiştirilmelidir ki okur, doğrudan doğruya öğreticilik unsurunu fark etmesin. Yalnızca hissetsin. Bu yöntemin, doğrudan öğretmekten daha ziyade etkili olacağı düşünülmektedir. Sonrasında ise her bakımdan donanımlı eserleri çocuklarla tanıştıracak olan ebeveyn ve eğitimcilere önemli görevler düşmektedir. Doğru eserler, doğru gelişim döneminde, çocuğa uygunluğu referans alınarak sunulmalıdır.

Çalışmanın bu bölümünde yapılan araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve gerekçesi, sınırlılıkları, terim ve tanımlar yer almaktadır.

Araştırmanın Amacı

Toplumun geleceği olan çocukların milli, manevi ve evrensel değerleri özümseyerek yetişmeleri parlak bir geleceğe ulaşma adına önem arz etmektedir. Bu bağlamda, çocuklara değerleri nasihat etmeksizin benimsetmek ve içselleştirmelerine yardım edebilmek için çocuk edebiyatı eserlerinde değerlerin hissettirilmesi ve işlenmesi hayati bir öneme sahiptir.

Bireylerde değer sisteminin oluşması kendi kendine oluşan bir süreç değildir. Bireyin değer öğretimi sürecinde desteklenmesi gerekmektedir. Edebiyat kelimesi kökü ve anlamı itibarıyla edeb yani görgü, terbiye kelimesini karşılamaktadır. Bu noktadan hareketle yarının büyüğü olan çocukların, kitaplarla eğitilebileceği ve değer eğitimi sürecinde desteklenebileceği gerçeği ortaya çıkmaktadır. Edebi eserler vasıtasıyla bireye pek çok alanda eğitim verilebileceği gibi değer eğitimi de verilebilir.

Edebi eserler vasıtasıyla değer eğitimi vermek amaçlanırken eserin içinde ne tür değerler barındırdığının incelenmesi önemli bir husustur. Bu sebeple eğitimcilere ve ebeveynlere önemli görevler düşmektedir. Çocuk, bir kitabı okumadan önce o kitap bir yetişkinin süzgecinden geçmelidir. Ayrıca içerik, dil ve anlatım özellikleri, değer anlayışının evrensel değer ve ahlak kuralları ile bağdaşıp bağdaşmadığı incelenmelidir. Bu alanda yapılmış olan çalışmalar eğitimci ve ebeveynlere yardımcı olacaktır.

Değerlerin özümseyenerek içselleştirilmesinin en etkili ve kullanışlı araçlarından biri olan çocuk edebiyatının çok değerli yazarlarından biri de kuşkusuz Birsen Ekim Özen'dir. Yazarın eserlerinde yansıttığı değerlerin incelenmesinin, çocuk edebiyatının çocuk gelişimi üzerindeki etkisi ve gerekliliğini bir kez daha gözler önüne sereceği ve değer eğitiminin önemi konusunda farkındalık yaratacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda araştırmanın amacı olan “Çocuk Edebiyatı Açısından Birsen Ekim Özen’in Eserleri ve Eserlerinde Yansıttığı Değerler Üzerinde İncelemeler” çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi ve Gerekçesi

Eğitim-öğretim sürecinde güdümlü olarak gerçekleştirilen değer eğitimi sürecine ek olarak hem ebeveyn hem de eğitimcilere görevler düşmektedir. Öğrenme süreklilik gösteren bir süreçtir. Bireyler yalnızca okul ortamında değil; daha pek çok aktivite esnasında öğrenme süreci içerisinde bulunmaktadır. Bu sebeple çocuklara doğrudan değer kazandırmak için yapılan çalışmalar dışında, boş vakitlerini değerlendirirken ve eğlenirken de değer eğitime devam edilmelidir.

Çocuklara kitap okuma alışkanlığı kazandırmanın sayısız faydalarından birisi de değer eğitimi sürecini kolaylaştırmak ve pekiştirmektir. Ne var ki çocuklar bu dönemde şekillenme aşamasındadırlar ve kendilerine bu aşamada rol modeller belirleyip onları taklit ederler. Çocukların eğitimi ve karakterlerini biçimlendirme gibi hususlar söz konusu olduğunda başrolü yetişkinlerin oynadığı ve bir çocuğun yakın çevresinde tanıdığı birini rol model alabileceği gibi okuduğu kitaptaki kahramanları da kendine rol model alabileceği göz ardı edilmemelidir. Bu doğrultuda çocuklar tarafından okunacak eserlerin içerik ve anlatım özellikleri, barındırdıkları değer özellikleri yetişkinleri yakından ilgilendirmeli ve ancak bir yetişkin süzgecinden geçirilen kitaplar çocuklarla buluşturulmalıdır. Çocuğa kazandırılmak istenen değerlerle bağdaşmayan içerik, dil ve anlatım özelliklerine sahip, çocuğun gelişimine olumlu katkı sağlamayan kısacası çocuğa görelilik ilkesini benimsememiş eserler çocuklara önerilmemelidir.

Araştırmada çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatının önemi ve özellikleri açıklanmış aynı zamanda Birsen Ekim Özen'in eserleri ve eserlerinde ilettiği, günümüzde ne yazık ki önemini yitirmeye yüz tutmuş milli, manevi ve evrensel değerler incelenerek bu değerlere hak ettiği önemi yeniden kazandırmak ve çocuk edebiyatı vasıtasıyla yeni nesillere değer aktarımının önemini vurgulamak amaçlanmıştır.

İnsanı insan yapan sahip olduğu akıl ve akli vasıtasıyla benliğine işlemiş olduğu değerlerdir. Kişilik oluşumu yaşamın daha ilk yıllarından itibaren başladığından, belli başlı değerler insana çocukluk çağında işlenmeli ve benimsetilmelidir. Bu konuda elbette önce ebeveynlere sonra eğitimci ve çocuk edebiyatı yazarlarına görevler düşmektedir. Ebeveynler ve eğitimciler, çocuklara doğrudan rol model olacakları için davranış kalıplarıyla onların değer sistemlerinin oluşmasında ve davranış kalıplarının şekillenmesinde ön planda bulunmaktadır. Bunun dışında, çocukların okudukları kitapların kahramanlarından da kendilerine rol model seçebilecekleri düşünüldüğünde, bu kitapların ebeveyn ve eğitimciler tarafından titizlikle seçilmesi gerektiği görülmektedir. Bu noktadan hareketle, daha önce üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış olan bir yazarın eserleri incelenmeli, çocuğun kişilik gelişimine yapacağı olumlu veya olumsuz etkiler önceden değerlendirilmelidir.

Çocuk edebiyatı yazarlarının değer kazandırma konusunda, çocukların duyuşsal süreçlerini harekete geçirirken bilişsel süreçlerini de canlı tutacağı; yani dolaylı yollardan evrensel değerleri benimsetebilecek nitelikte eserler kaleme alması gibi birtakım sorumlulukları vardır. Omuzlarına yüklenen bu sorumluluğu başarılı bir şekilde taşıyan, eserleri geniş kitlelere ulaşmış ve ulaşmaya devam etmekte olan çocuk edebiyatı yazarı Birsen Ekim Özen, eserlerinde çok sayıda değere yer vermiş ve özellikle de hissettirme yoluyla

çocukların ruh dünyasına bu değerleri nakşetmiştir. Bu sebeple yazarın eserlerinin incelenmesi önemlidir.

Yazar, bir tanesi özgün, diğer ikisi Türkçeye çeviri toplam üç tane okul öncesi; altmış bir tanesi özgün, yirmi bir tanesi Türkçeye çeviri olmak üzere toplam seksen iki tane ilkokul; on sekiz tane ortaokul düzeyinde özgün eser olmak üzere toplam yetmiş dokuz tane özgün ve yirmi üç tane çeviri esere sahiptir. Eserlerinde anlam ve biçim bakımından çocuğa görelilik ilkesini benimseyen ve değerlere sıkça yer veren yazarın sanatının ve eserlerinin incelenmesi, bünyesinde barındırdığı değerlerin tespit edilmesi, eserlerinin değer eğitime olan katkısının belirlenmesi önem arz etmektedir.

Yapılan araştırmalarda, çalışma konusu olan yazar Birsen Ekim Özen'in, sanat yaşamı ve eserlerine yönelik literatür taraması gerçekleştirilmiştir. Tarama sonucuna ve yazar ile e-posta vasıtasıyla gerçekleştirilen görüşmelere dayanarak, Birsen Ekim Özen'e ait günümüze kadar yayımlanmış herhangi bir bilimsel çalışma olmadığı sonucuna varılmıştır. Ulaşılan sonuç referans alınarak yazar ve eserlerine yönelik bu çalışma oluşturulmuştur.

Daha önce yazara ve eserlerine yönelik yapılmış herhangi bir bilimsel çalışma bulunmaması sebebiyle yapılan bu çalışmanın çocuklara kazandırılmak istenen değerleri içinde barındıran eserleri araştırmak isteyenlere, ebeveyn ve eğitimcilere kaynaklık edeceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Birsen Ekim Özen'in 2010-2017 yılları arasında ilkokul çağı çocuklarına yönelik kaleme aldığı altmış adet özgün eser ile,
2. Yazarın araştırmaya konu olan eserlerinin yalnızca değerler eğitimi açısından incelenmesi ile sınırlıdır.

Terim ve Tanımlar

Edebiyat: Kıbrıs (2006)' a göre "Edebiyat; duygu, düşünce ve düşlerin yazılı ve sözlü olarak anlatımı"dır (s. 3). Şimşek (2007, ss.19-20) edebiyatın dille yapılan ve bu sebeple dilin güzel ve etkileyici biçimde kullanılmasının esas kılındığı bir sanat olduğunu ifade etmiştir. Barış (2011) edebiyatı "insanı estetik yönlerden doyuran, duygu ve düşüncelerin gelişmesine, eleştirel ve yaratıcı bir bakış açısı kazanmaya yarayan bir sanat dalıdır." (s.2) olarak tanımlar.

Çocuk Edebiyatı: Çocukların anlama ve anlatma yeteneklerine, bilişsel ve duyuşsal özelliklerine etki eden, güzel duygularla hayatı daha renkli ve çeşitli hale getiren yazılı ve sözlü eserlerdir (Gökçe & Sis, 2011).

Değer: Ailede, eğitim sürecinde, sosyal ilişki ve diğer toplumsal süreçlerde gözlem ile elde edilen kazanımdır (Erol, 2014).

Değer Eğitimi: “Bilginin yanında öğrencinin kişiliğini iyileştirmesi, geliştirmesi topluma karşı sorumluluklarını öğrenmesini de kapsar. Her toplum kendi değerlerini bilen, tanıyan, yaşayan ve yaşatan bireyler yetiştirmek ister. Değer eğitimi sayesinde bireyler içinde yaşadıkları topluma entegre olmayı, sosyalleşmeyi ve kültürel anlamda aidiyet duygusuna Sahip olmayı öğrenirler” (Ulusoy & Arslan, 2016, s. 7).

İKİNCİ BÖLÜM

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Bu bölümde, çocuk edebiyatı ile ilgili tanımlara ve açıklamalara, çocuk edebiyatının önemi üzerine ortaya konulmuş görüşlere, değer tanımlarına, değer eğitimi ve önemine, değer aktarmada çocuk edebiyatı eserlerinin yeri ve önemine yer verilmiştir.

Çocuk Edebiyatı

Çocuk edebiyatı üzerine konuşabilmek için öncelikle çocuk ve edebiyat kavramlarına açıklık getirmek faydalı olacaktır.

Çocuk; Türk Dil Kurumu (TDK)'nin hazırladığı Türkçe Sözlük (2005, s. 158)' te “Bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız, uşak.” olarak tanımlanmaktadır.

Oğuzkan (1987), çocuğu “İki yaşından ergenlik çağına kadar süren büyüme dönemi içinde bulunan insan yavrusu veya henüz erinlik dönemine erişmemiş kız veya erkek yahut bebeklik çağı ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan insan.” (s. 11) olarak tanımlamaktadır.

“Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca 20 Kasım 1989 tarihinde kabul edilen Çocuk Hakları Sözleşmesi'ne göre “On sekiz yaşına kadar her insan çocuk sayılır. (Madde 1)” (Şahin, 2010, s. 3).

Edebiyat kelimesi ise Türkçe Sözlük (2005)' te “Olay, düşünce, duygu ve hayallerin dil aracılığıyla sözlü ve yazılı olarak biçimlendirilmesi sanatıdır.” (s. 600) olarak ifade edilmektedir.

Dursunoğlu (2010, s. 27) edebiyatı, insanın bilişsel ve duyuşsal belleğindeki, hayallerini sözlü veya yazılı olarak ifade etmek olarak tanımlarken, Yılar (2010a, s. 1) duyguları, fikirleri, hayalleri yazı veya söz vasıtasıyla anlatma sanatı olarak tanımlamaktadır.

Doğumla birlikte, bebeğe söylenen ninniler ve tekerlemeler, anlatılan hikâyeler ve masallar, bireyin edebi eserlerle tanışmasını sağlamaktadır. Celepoğlu (2010, s. 30) çocuğa okunan edebi metinlerin, anlatılan hikâye ve masalların ses ve ritim özelliklerinin, çocukların dikkatini çekici unsurlar olduğunu belirtmiştir. Çocuğun hayranlıkla dinlediği bu eserlerin kulağında oluşturduğu tını ona cazip gelir ve tekrar tekrar dinlemek ister, aynı zamanda

kendisi de taklit etmeye çalışır. Zamanla estetik duyguların gelişimine, edebi zevkin oluşumuna katkı sağlayan eserler, çocuk için bir ihtiyaç halini alır.

Okuma, her yaştan insanın ihtiyacıdır. Her yaştan insanın edebi eserlere duyduğu ihtiyaç aşikârken, elbette ki çocuğun yaş ve duyuşsal-bilişsel gelişim özelliklerine uygun, çocuğa görelilik ilkesini benimsemiş edebi eserlere duyduğu ihtiyaç göz ardı edilemez bir gerçektir. Bireyin kullandığı kelime sayısı ile hayal gücü doğru orantılı olduğundan, hayal gücü yüksek, üretken, yenilikçi ve canlı bir zihnin anahtarı zengin bir kelime haznesidir. Çocuğun bu anlamda bir gelişim göstermesinin yolu, şair ve yazarların dil bilgisi kurallarına riayet ederek, çocuğa görelilik ilkesini benimsemiş yapıtlar oluşturmaktan ve çocuklara okuma alışkanlığı kazandırılmasından geçmektedir. Bahsedilen tüm bu gereksinimler yetişkinler için hazırlanmış eserler dışında, yalnız çocuklara seslenen eserlere; yani çocuk edebiyatı eserlerine olan ihtiyacı doğurmuş, çocuk edebiyatı kavramının oluşmasına zemin hazırlamıştır.

Edebiyat ürünleri, estetik değer taşıması ve kurgusal olması yönüyle farklılık gösteren, insana ve yaşamına dair olgu ve olayların sanatsal yolla kurgulanarak ifade edilme şeklidir. Çocukluğun ilk yıllarından başlayarak yetişkinliğe kadar geçen süre zarfında zihin ve ruh dünyasını zenginleştiren, gerektiğinde görsellerle değeri arttırılarak bireysel zevkleri yükselten eserlerin genel adıdır (Şimşek, 2015, ss. 82-83).

Şirin (2000, s. 9)' e göre çocuk edebiyatı, hedef kitlenin büyüme, gelişmelerine duyuşsal-bilişsel alanlarına katkı sağlarken, aynı zamanda öğrenirken eğlenmelerini desteklemek amacıyla geliştirilen çocuksu edebiyat iken; Yalçın ve Aytaş (2005, s. 17) çocuk edebiyatını, hedef kitlenin bir yandan öğrenme bir yandan eğlenme aktivitesini gerçekleştirdiği fiziksel, duyuşsal, bilişsel yönden geliştiği yazılı ve sözlü eserlerin tümü olarak açıklamaktadır. Özdemir (2006, s. 101) edebi eserlerin çocuklara yönelik olanlarının çocuk edebiyatını oluşturduğunu belirtmektedir.

Gökşen (1980, s. 87) çocuk edebiyatını, tekniği ve kuralları olan, hoş ve okuyucuda etki bırakan ürünlerden oluşan, çocuğun düşünce sistemi ve sanat anlayışının eğitimini destekleyerek, bireyde sanat duygusu ve sanatın üstünlüğü fikrini açığa çıkaran edebiyat olarak tanımlar.

Çocuk edebiyatının hedef kitlesinde geleceğin yetişkinleri; yani gelecekteki toplumsal yapıyı şekillendirecek bireyler olduğundan hazırlık aşamasında büyük titizlik gösterilmelidir. Güler (2014, s. 6) de edebiyatın tüm özelliklerine sahip olan çocuk edebiyatının, hitap ettiği kitlenin özelliklerini edebiyatın diğer türlerine göre daha çok gözetirken hayat, ahlâk, değer gibi olgulara daha çok önem verdiğini ve bu olguları ön plana çıkardığını ifade etmiştir.

Edebiyat eserleri, çocukların estetik yaşantı gereksinimlerini karşılama yanında, eğitimlerinde de önemli bir rol üstlenir. Çocuklar edebî eserleri okurken bir yandan eğlenirler, bir yandan da kavrama becerilerini, hayal dünyalarını, hayat deneyimlerini, dillerini vb. zenginleştirirler. Hitap ettiği kitlenin yaş grubu dikkate alındığında, çocuk edebiyatı eserlerinin dil, biçim ve içerik özellikleri yönüyle daha dikkatli hazırlanmaları gerektiği ortadadır (Geçgel & Ak, 2007, s. 2).

Çocuk edebiyatı yazarları, eserlerin içerik ve biçim özelliklerine özen gösterirlerken aynı zamanda okuruna ulaşacak ileti ve kazandıracağı davranışlara da hassasiyet gösterirler (Kalfa, 2013, s. 109). “Çocukların zevk almak, hayatı, insanları, başka ülkeleri tanımak için kitap okumalarına müsaade etmek, hatta onları buna teşvik etmek lazımdır. Okumanın esaslı hedefleri ise şunlardır:

1. Bilgi kazanmak
2. Zevk almak
3. Hayatı tanımak” (Oğuzkan, 2001, ss. 11-12).

Çocuk edebiyatı, çocukların dikkatlerini çekerken ihtiyaçlarını da giderecek eserlerle sorgulayıcı ve yapıcı düşünen bireyler yetiştirmeyi kendine görev edinir. Okurun yaşıyla birlikte değişen bireysel özelliklerine göre çocuk edebiyatı ürünleri de farklılık gösterdiği için, okura kitap önerilirken bireysel özellikler göz önünde bulundurulmalıdır (Yiğit, 2005, s. 10). Her çocuk tektir, özeldir. Bireysel farklılıkları doğrultusunda çocuğun ruhsal ve zihinsel dönem özellikleri dikkate alınarak, bilişsel-duyuşsal ve estetik yönden çocuğu doyuracak edebi eserler titizlikle seçilmeli ve çocukla buluşturulmalıdır.

Çocuk edebiyatı eserlerinin muhatapları, taklit etme ve rol model alma döneminde oldukları için, okurken zaman geçirdikleri edebi eserlerdeki kahraman, yer ve olay örgüsünden etkilenecekleri şüphesizdir. Bu sebeple çocuk edebiyatı eserleri oluşturulurken, yukarıda da bahsedildiği gibi “ahlak”, “değer” gibi olgulara hassasiyet gösterilmelidir. Bu konuda Karatay (2007a, s. 126) da çocuk edebiyatının hitap ettiği belli bir kesim olduğunu belirtirken, aynı zamanda çocuk edebiyatı eserlerinde, çocuğun yaşadığı çevre ile benzer özelliklere sahip bir ortam ve okudukları ile kendi yaşantısı arasında bağlantı kurma ve karşılaştırma yapma imkânı bulduğunu ifade etmektedir.

Konusu özenle seçilen ve işlenen, doğru ve anlaşılır bir dil ile oluşturulan, okuyucunun hem ruh hem zihin yapısını geliştiren, ufkunu açan edebi eserler bireyin estetik algısını oluşturmakta, zihinsel süreçlerini hızlandırmakta, geliştirmekte ve beslemektedir. Birey kitap okurken kahramanların başından geçen olaylar karşısında kimi zaman kendini kahramanın yerine koyarak empati kurmaktadır. Her bir kitap bambaşka hayatlar ve kişiler tanımayı, farklı düşüncelerin de var olabileceğini fark etmeyi sağlayan; hayata farklı

pencerelerden baktıran muazzam güçte bir araçtır da. Tüm bu durumlar ele alınıp incelendiğinde, çocuk edebiyatının önemi ve gerekliliği kendini tüm gerçekliğiyle göstermektedir. Anlatılanlardan hareketle dünyaya gelişle birlikte ailede başlayan çocuk eğitiminin ilerleyen yıllardaki altın değeri taşıyan temel taşı kuşkusuz, amacına uygun hazırlanmış çocuk edebiyatı eserleridir.

Çocuk Edebiyatının Önemi

Bugünün çocuklarının yarının yetişkinleri olacağı göz önünde bulundurulduğunda, geleceğimizi emanet edeceğimiz çocukların, toplumsal değer yargılarını benimsemiş ve akademik anlamda donanımlı bireyler olmaları son derece önemlidir. Tüm bu kazanımları sağlamak için çocuk edebiyatı ürünleri etkili bir araçtır ve aynı zamanda edebiyat, çocuğun ruhunu besler; estetik düşünce ve edebi zevk oluşumunu sağlar.

Aksun (2010, s. 5) dünyaya boş bir levha olarak gelen fakat günümüzde teknoloji ürünlerinin kullanımına bağlı olarak kirlenen çocukların zihinlerine güzel resimler yerleştirebilmek, dünyalarını aydınlatabilmek için, düzeylerine uygun edebi eserlere ihtiyaç duyulduğunu belirtmektedir. Çocuklara teknoloji ürünlerinin verdiği hazdan daha fazla haz verecek metinler hazırlanması gerektiğini ifade etmektedir.

Çocuk edebiyatı eserlerinin okuruna sağladığı hem duyuşsal hem bilişsel anlamda pek çok fayda vardır. Özkan (2001), çocuk edebiyatı eserlerinin sağladığı faydalar hakkında şunları ifade etmektedir: “Çocuğun dinlenmesine ve bilgilenmesine yardımcı olur, ona canlılık kazandırır, günlük yaşam etkinliklerine katılmasını sağlar, sıkıntı verici nedensiz kaygılardan uzaklaşması için ona güç verir, yaşamın değişik yönlerini öğrenmesinde, çeşitli insan tiplerini tanımasında, başka ülke ve toplumlar üzerinde bilgi edinmesine olanak sağlar, çocuğun kendini daha iyi tanımasına ve kişiliğini geliştirmesine kılavuzluk eder, “iyilik, doğruluk, çalışkanlık vb” soyut kavramları canlı örnekler aracılığıyla öğrenmesine yardım eder ve özellikle çocuğun anadilini geliştirmesine büyük ölçüde yardımcı olur” (ss. 14-15).

Doğumla beraber bebek, ihtiyaçlarının karşılanması için annesi ile bir dil geliştirir ve bu dilin tohumlarını sözlü çocuk edebiyatı eserleri oluşturur. Bu bakımdan çocuk edebiyatı ve eserlerinin önemi bir kez daha ortaya konulmaktadır (Baş, 2010, s. 142). Şimşek (2015, s. 83), çocuk edebiyatı eserlerinin, okul öncesi ve ilkökula devam eden öğrencilere değer aktarımını sağlamak için kullanılan araçlardan biri olduğunu, fakat bu eserlerin öncelikli vazifesinin değer eğitimi sağlamak olmadığını; çocukların duygu ve düşünce dünyalarını zenginleştiren ürünler olduğunu belirtmiştir. Sever (2003, s. 13) de edebi eserlerin 2-4 yaşındaki çocuklar için öncelikli katkısının anlama ve kavramsal gelişim becerisi üzerine olduğunu belirtirken,

Akın (2009, s. 185) bu konuda edebiyatın öğreticilik görevini yerine getirirken, didaktiklikle estetiği iç içe harmanlayarak aktarım yaptığını dile getirmiştir.

Çocuk edebiyatı ürünlerinin, Türkçe öğretiminin temelini oluşturan anlatma becerisinin oluşumu ve gelişimi üzerinde etkisi büyüktür. Konuşma becerisi kelime hazinesiyle yakından ilişkilidir. Çocuklara yönelik kaleme alınan eserler titizlikle hedef kitlenin özelliklerine göre hazırlanmalı ve bu kitlenin sözcük dağarcığını zenginleştirmek konusunda katkıları olmalıdır. Tüm bunlar aynı zamanda çocuğun konuşma becerisini de geliştirecektir (Temizyürek, 2003, s. 164). Çocuk edebiyatının dil gelişimi üzerindeki öneminden bahseden Kuru (2016, s. 15) da, çocuğun hayal dünyasını genişleten, ufkunu açan, düşünme becerisine katkı sağlayan edebiyatın, aynı zamanda dil becerisinin gelişimini de desteklediğini belirtmiştir. Çocuğun okudukça anlama yeteneğinin, buna bağlı olarak da anlatma yeteneğinin kuvvetlenmesi bakımından, edebiyatın dil gelişimi üzerinde önemli bir alan olduğunu söylemiştir.

Aytaş (2003, s. 157) çocuk edebiyatı eserlerinin, dil öğrenimi ve gelişimi üzerinde etkisi olduğu gibi, çocuğun kitap okuma alışkanlığı edinmesinde de rol oynadığını belirtmiştir. Hatta başarıya ulaşmış yazarların, çocukluk yıllarından bahsederken zirveye giden yolda atılan ilk adımların, okuma alışkanlığı kazanmak olduğunu belirtmelerinin altını çizmiştir. Bu düşünceden yola çıkarak, her yaşta okur yazarlığın göstergesi olan çocuk edebiyatının öneminden söz etmiştir.

Dil ve anlama becerisi gibi alanlara sağladığı faydalar dışında, çocuk edebiyatı eserleri çocukların kişilik gelişimleri üzerinde de etki sahibidir. Bu açıdan bakıldığında çocuk edebiyatı bir ihtiyaç olarak karşımıza çıkmaktadır. Güler (2014, s. 8)' e göre toplumun bireylere kazandırmak istediği birtakım değerler vardır. Bu değerler kritik dönem olan çocukluk çağında kazandırılmalıdır ve bu kazanımı çocuk edebiyatı ürünleri ile sağlamak mümkündür. Bu nedenle çocuk edebiyatı bir ihtiyaçtan doğmuştur.

Çocuk edebiyatı alanında kaleme alınan eserler, okuyucunun hayal gücü, edebi zevk, okuma alışkanlığı, düşünme yetisi gibi yönlerine olumlu katkı sağlarken, değer eğitimi yönünden de gelişimini destekler. Günümüzde değer kavramına gereken önemin verilmediği göz önünde bulundurulduğunda, edebi eserler yolu ile değer kazandırmanın gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır (Yılmaz, 2013, s. 185).

Şimşek (2015, ss. 82-83), kitapların çocuk eğitime olan katkısını ve önemini şu sözlerle ifade etmektedir: “Öğrenme, insanın doğumundan ölümüne kadar devam eden bir süreçtir. Ancak çocukluk ve gençlik süreci, eğitimin yoğun ve etkin olduğu dönemlerdir. Bu dönemlerde verilen eğitim, çocuğa ve gence toplumda insanlarla uyum içinde yaşama becerisi

kazandırmaya, başka bir deyişle yaşama sanatını kazandırmaya yöneliktir. Ayrıca, toplumlar arasında sosyal sürekliliği sağlayan en etkin güç, eğitimidir. Çocuğa toplumsal değerler, insan, aile, birey ve yurttaş olma bilinci, kısacası kültür birikimi, eğitim yoluyla kazandırılabilir. Kitaplar, çocuğun askıda kalan eğitsel donanımını etkili biçimde sağlayabilme gücüne sahiptir.”

Edebi eserlerin karakterlerini, okuyucusu olan çocukların kendilerine rol model alma ihtimalleri oldukça yüksektir. Bu durum değerlendirilerek kahramanlar üzerinden okura belli başlı toplumsal ve ahlaki değerler sezdirilebilir. Fakat bunu yaparken, oluşturulan karakterlerin kusursuz olmasından ziyade, gerçek yaşama daha yakın; zaman zaman hata yapan, eksik yönleri bulunan karakterler olmasına özen gösterilmelidir. Çünkü çocuğun kendinde eksik gördüğü yönler olacağı için, bu yönden kendine benzettiği bir karakteri daha kolay benimsemesi mümkün olacaktır. Ural (2013, ss. 47-48)’ a göre de çocuk, okuduğu eserlerdeki kusursuz karakterleri ulaşılması güç gördüğünden kendine uzak bulur ve kendini onlarla özdeşleştiremez. Eksik yönleri olan karakteri daha kolay benimser ve karakterin yaşadığı sorunları kendinin de yaşadığını görünce yalnız olmadığını anlar, kendini rahatlatır. Aynı zamanda çocuk edebiyatı eserlerinde okurun karşılaştığı karakterlerin davranışları değer kazandırma sürecini de destekler.

Küçük yaşlarda ebeveynleri tarafından söylenen ninni, masal gibi sözlü eserler çocuğun edebiyatla tanışmasını sağlar. Okuma yazma öğrenmesi ile de edebiyatla haşır neşir olmaya başlar. Çocuk, ruh ve hayal dünyasını canlı tutan, ilgi ve beklentilerini karşılayan, estetik zevk oluşturan kısacası her anlamda olumlu katkıları olan edebi eserlerle bolca vakit geçirmelidir. Bu anlamda çocuk edebiyatı yazarlarına, ebeveynlere ve öğretmenlere ciddi görevler düşmektedir. Unutulmamalıdır ki kitapsız çocuk susuz ağaca benzer.

Değerler

“Değer” kelimesi Türkçe Sözlük (2005)’ te “üstün ve yararlı nitelik” (s. 483) olarak tanımlanmaktadır. Tarhan (2012) değeri, “toplumun geneli tarafından kabul edilen ortak kavramlar” (s. 20) olarak tanımlar.

“Değer kavramı felsefe, psikoloji, sosyoloji başta olmak üzere; matematik, iktisat, dini bilimler ve tarih gibi birçok bilim alanında kullanılmaktadır” (Ulusoy & Dilmaç, 2016, s. 13). Görüldüğü gibi değer kavramı pek çok disiplinde yer alan bir terimdir. Her disiplin kendi çerçevesinde değer tanımı yapmıştır. Araştırmacılar da araştırma konularının içeriği ve kişisel görüşleri doğrultusunda değer tanımı yapmışlardır. Bu gibi sebeplerden dolayı, Balat (2006, s. 14)’ ın da belirttiği gibi, değerlere yönelik çalışmalara bakıldığında hemfikir olunan kesin bir

değer tanımı bulunmamaktadır. Bu nedenle değer kavramına yönelik tek bir tanım yapmak mümkün olmamaktadır. Literatürde birbirinden farklı pek çok değer tanımı görmek mümkündür.

Erdem (2003, s. 56)' e göre değer, iki ayrı durumdan birine yönelim gösterme davranışı olarak; Ulusoy ve Dilmaç (2016, s. 16)' a göre insanı diğer canlılardan ayıran, insana insani vasıfları kazandıran temel özellikler ve davranışlara yön veren inançlar olarak; Güngör (1993, s. 8)' e göre ise bir durumun istenebilir olup olmaması hakkındaki inanış olarak tanımlanmaktadır.

Ulusoy ve Dilmaç (2016, s. 13) değeri, bir varlığın önemini belirlemeye yarayan ölçüt, bir şeyin kıymeti ve yararlılığı olarak tanımlamaktadır. Değer kavramının pek çok bilim alanında kullanılmakta olduğunu belirtirken insan davranışlarına yönelmesi açısından sosyal bilimler için de değerlerin önemli olduğu noktasına değinmektedir.

Ulusoy ve Arslan (2016, s. 6), toplumun genelinin onayladığı ve birlik beraberliğin sağlanması için ideal olanı ortaya koyan kuralları değer olarak tanımlar. Bireylerin benimsediği değerler ise onların yaşam biçimlerini, hayata bakış açılarını şekillendirmektedir. Değerler toplumsal hayatı düzenler. Bu nedenle değerlerin var olmadığı bir toplumda huzursuzluklar yaşanması kaçınılmazdır. Kumbasar (2011, s. 22) da aynı şekilde değerlerin, bireylerde iç huzuru ve toplumsal dayanışmayı sağladığını belirtmiştir.

Dökmen (2004, s. 60), toplum için değerlerin kıymetli olduğunu, değerleri davranışa dönüştüren bireylerin de toplum içerisinde itibar gördüğünü belirtmektedir. Bu noktadan hareketle bireylerin mutlu olması için, yalnızca toplumun bir kesiminin benimsediği değerler sisteminin var olması yetersiz kalacaktır. Bireylerin mutlu bir toplumsal yaşam sürmeleri için toplumun genel kanısıyla benimsenmiş değerler sistemi olmalı ve bireylerin de bu değerleri özümseyerek davranışa dönüştürmesi, toplum içinde kabul görmesi gerekmektedir.

İnsanı diğer canlılardan ayrı kılan akıl sayesinde, ahlak, din, gelenek, görenek gibi çeşitli olguların etkisi altında ortaya çıkıp, vicdan süzgecinden geçerek topluma mal olan değerler, genel kabul gördüğü için o toplumun sosyal yapısını da oluşturmaktadır. Fakat aynı zamanda değerler, Kuşdil ve Kağıtçıbaşı (2000, s. 60)' nın da belirttiği gibi dinamiktir; değişime açıktır ve toplumun ihtiyaçları değiştiği veya toplumsal etkileşimler yaşandığı için öncelik gösterilen değerler değişebilir.

Toplumun varlığını sürdürebilmesi, ancak bireylerin belli başlı değerleri benimsemesi ve davranışa dönüştürmesi ile mümkündür. Hızla gelişen ve değişen teknolojik ürünlerin, yaşantılarda gereğinden fazla yer edinmesi ile toplumlarda kimi değerler aşınmakta kimi

değerler ise unutulmaya yüz tutmaktadır. Aktepe (2010, s. 56), değerlerin zaman içinde toplumun geneli tarafından kabul görmüş standartlar olarak ortaya çıkmakta olduğunu ve zaman içinde değişim gösterebileceğini ifade etmiştir. Ne yazık ki değerlerin önemini yitirdiği bir toplumda kuşaklar arası çatışmaların ve buna bağlı olarak huzursuzlukların başlaması kaçınılmazdır. Hökelekli (2011, s. 181)' ye göre toplumlarda güven, barış, adalet, hakkaniyet, merhamet, sorumluluk değerlerinin genelgeçer özelliğini kaybetmesi, bazılarının tamamen yok olması ve toplum tarafından bu değerlere atfedilmiş önemin yitirilmesi, gelecek nesillerin karakter ve kişilik gelişimlerine olumsuz etki yapacaktır. İnsan psikolojisinin ahlâktan bağımsız düşünülmemeyeceği göz önünde bulundurulduğunda, ruhsal bozuklukların önemli bir bölümünü günümüz bireylerinin belli başlı değerlerden uzakta sürdürdükleri hayat tarzlarına bağlamak pekâlâ mümkündür. Çoğu ruhsal bozukluğun altında ahlaki sorunların yattığı bilinen bir gerçektir.

Sağlam temeller üzerine oturmuş bir toplumsal yapı oluşturabilmek için, değer kazandırma noktasında, toplumun yapıtaşı olan çocuklara eğilmek gerekliliği doğmaktadır. Alpöge (2011, s. 299) günümüz yaşantısında boşanma oranlarının artması ve çalışan anne sayısının çoğalması sebebiyle, çocuklara değer kazandırma eyleminin giderek zorlaşmakta olduğunu belirtmiştir. Geç saatlere kadar çalışan anne baba sayısının artması sebebiyle, anne babalardan çocuklara giden mesajların yetersiz kalmakta olduğunu ifade etmiştir. Çocukların evde yalnız vakit geçirdikleri için, teknoloji ürünlerine daha çok vakit ayırdıklarını dile getirerek, buna bağlı olarak doğru-yanlış, iyi-kötü ayırımına varamayan çocukların, toplumun benimsediği değer sistemi dışındaki konulara ilgi duyabildiklerine değinmiştir.

Yapılan tanımlardan ve açıklamalardan yola çıkarak her ülke ve milletin farklı değer yargılarına sahip olması sebebiyle, değer yargılarının bir standardı olmadığı söylenebilir. Kültürle birlikte toplumsal yapının şekillenmesine katkıda bulunan değerler sistemi, zaman içinde oluşarak toplumun standartlarını belirler. Her toplumun kendine özgü değer sistemi vardır. Bir toplumun ortak kanaatiyle onaylanan bir değer yargısı, başka toplumlarda kabul görmeyebilir. Geçmişte kabul görmüş bir değer günümüzde benimsenmeyebilir. Ya da günümüzde toplum tarafından kabul görmüş bir değer, gelecekte asimile olabilir veya tamamen ortadan kalkabilir.

Mutlu ve sağlıklı bir toplum için bireylere küçük yaşlarda değerlerin temeli verilmelidir. Doğru-yanlış ve iyi-kötünün, toplumun temel taşı çocuklara öğretilmesi noktasında ailelere ve eğitimcilere önemli sorumluluklar düşmektedir. Etkili bir değer eğitimi süreci desteklenerek, değer kazanımlarının elde edilmesini sağlamak mümkün olacaktır.

Değer Eğitimi

Toplumlar değerlerin yozlaşmasına ve yok olmasına engel olabilmek için öteden beri çözüm yolları aramıştır. Yaman (2012, s. 18) en etkili çözümün ise eğitim olduğunun düşünüldüğünü ve bu amaçla “Değer Eğitimi” adı verilen yeni bir model geliştirildiğini belirtmiştir. Bireyin gereken değerleri kazanması, yeni değerler edinmesi ve tüm bu değerleri davranışa dönüştürmesi gerekliliği, değerlerin bireyin bakış açısını belirleyen bir etken olmasından kaynaklandığını ifade etmiştir. Doğumla başlayıp yaşam sonlanana dek süren değer edinme sürecini değer eğitimi olarak adlandırmıştır.

Aydın ve Güler (2012) değer eğitimi kavramını şu şekilde ifade ederler:“ İnsanların yaşamlarının her evresinde benimsedikleri değerleri davranışa dönüştürmeleri sebebiyle, değerlerin davranışlarla yakın ilişkisi olduğu söylenebilir. Eğitim bireyin davranışlarında değişiklik oluşturma sürecidir.” (s. 16)

Değer eğitimi, toplumun benimsediği ve kabullendiği değer sistemini gelecek nesillere gerek eğitim-öğretim müfredatı içerisinde sistemli ve istemli bir şekilde, gerek örtük programla ve günlük yaşantılardaki deneyimlerle istemsiz bir şekilde aktarıp, bireylerin bu davranışları benimsemesi, kendi davranışlarıyla harmanlayarak yeni davranış kalıplarına dönüştürmesi, günlük yaşamında hayata geçirmesi olarak tanımlanabilir.

Değerler yaşamla iç içedir. Yazar (2010, s. 48), geleceğe hazırlanan çocuklara, yaşamla iç içe olan bu değerleri eğitim yoluyla kazandırmanın; bunun için de etkili bir değer eğitimine ihtiyaç duyulduğunun altını çizmektedir.

Kişinin tutum ve davranışları değişime açıktır. Bebeğin, anne karnındayken dış dünyayı algılamasıyla eğitimi sürecinin başlaması paralellik göstermektedir. Doğası gereği merak eden insanın, anne karnında başlayan ve doğumla devam eden süresiz öğrenme serüveni, değer eğitimi de kapsamaktadır. Doğanay (2006, s. 264) da değer eğitiminin yaşam boyu sürdüğünü fakat kişiliğin şekillenmesinde yaşamın ilk yıllarının kritik olduğunu belirtmiştir.

Sürekli etrafını merak eden ve izleyen, adeta bir kayıt cihazı gibi yaşananları ve en yakınındaki kişiler olan ebeveynlerinin davranış kalıplarını zihnine kaydeden çocuğun, değer eğitimi temelleri de böylece atılmış olur. Bu sebeple değerler eğitimi ailede başlayan ve ebeveynlere önemli görevler yükleyen bir süreç niteliği taşır. Bireyin ilk rol modelleri ebeveynler, çocuğa benimsetecekleri değerleri davranışa dönüştürmeli, rehberlik etmelidirler. Ural (1996, s. 57) da değer eğitimine küçük yaşlarda başlanması ve gayret gösterilmesi ile sonuç alabilmenin mümkün olduğunu belirtmektedir.

Ailede başlayan değerler eğitimi, çocuğun okul yaşamında, yakın ve uzak çevresinde devam eder. Bu konuda Varış (1981, s. 14) okulların bir plân ve program çerçevesinde birey yetiştiriyor olmasının, ileriki zamanlarda toplum yapısına olumlu yansımalar yapacağından ve iyi bir toplum olmanın kapılarını açacağından bahsetmektedir.

Başaran (2005, s. 280), çocukların karakter eğitimi noktasında önemli role sahip, kültür ve toplumla alakalı etkenleri içinde barındıran, çocuklarda kişilik ve ahlak gelişimi konusunda çok önemli bir noktada bulunan okulların, bireyde henüz açığa çıkmamış güç ve becerileri yoğurarak karakterini oluşturmaya çalıştığını ifade etmiştir.

Okul çağındaki çocuklar, yaşları ve gelişim özellikleri gereği kendilerine rol model ararlar ve onlara en yakın gelebilecek kişi öğretmenleridir. Öğretmenin sahip olduğu değerler, tutum ve davranışlarına yansiyacak ve bu vasıta ile öğretmenin her bir hareketini gözlemleyen öğrencisine aktarılacaktır. Bu sebeple öğretmenlerin değer donanımlarının üst düzeyde olması, öğrencilerin değer eğitimi sürecinde kazanacağı değerlerle paralellik gösterecektir. Çağlayan (2005, s. 80) öğrencilerin kıymet verdiği öğretmenlere öykünerek, onları kendine rol model aldıklarını ve öğrenmeye hevesli hale geldiklerini ifade etmiştir. Her türlü hal ve hareketiyle öğrencilere örnek olan bir öğretmenin, öğrencilerin dünyasına girip onları tanınması ve iyi ilişkiler geliştirmesinin olumlu sonuçlar doğuracağını da belirtirken, aileden sonra okul ve öğretmenin değer eğitimindeki önemini net bir şekilde ortaya koymuştur.

Okullar, yeni nesle mensup bireylerin değerlerini, tutum ve davranışlarını etkileyebilmelidir. Günümüz yaşantısının beraberinde getirdiği olumsuz durumlar karşısında, okullar bireylere iyi tercihler yapabilme yöntemlerini ve amaçlarını sunabilmelidir. Toplumların geleceği olumlu özelliklere sahip, sağlam karakterdeki bireylere bağlıdır. İyi karakterdeki bireylerin yetişmesi kendiliğinden gelişen bir süreç olmadığından, bireylerin ahlaki karar ve davranış sergilemesine yardımcı olacak değerlerin benimsetilmesi, okulların temel hedeflerindendir (Ekşi, 2003, s. 81). Ulusoy ve Dilmaç (2016, s. 59)' a göre, değer eğitiminin amacına ulaşması, eğitim için en elverişli ortamlar olan okullardaki öğretmenlerin bu konudaki görev ve sorumluluklarını bilip, yanlış davranışlardan kaçınmalarına bağlıdır. Ebeveynler de değer eğitimi konusunda üstlerine düşen görevleri yerine getirmelidir. Zira okulda verilen eğitim tam anlamıyla değer aktarımını sağlayamayabilir.

Bu görüşlerden hareketle, değer eğitiminin tek bir boyutu olduğu düşünülmemelidir. Bu konuda yalnız ebeveynler veya yalnız eğitimciler sorumlu tutulmamalı, ailede başlayan değer eğitiminin üzerine eğitimciler de eklemeler yaparak zincirin halkası olmalıdırlar.

Değer Aktarımında Edebi Eserlerin Yeri ve Önemi

Sağlıklı ve huzurlu bir toplumun temelinde evrensel değerler bakımından donanımlı, mutlu bireyler yer almaktadır. Bireyleri değerler bakımından donanımlı hale getirmek için etkili bir değer eğitimi sistemine ihtiyaç vardır. Bu sebeple değer ve değer eğitimi kavramlarının son yıllarda önemi artmıştır ve artmaya da devam etmektedir. Ailede başlayan değer eğitimi, çocuğun dış çevreyle yaşadığı etkileşimle devam etmektedir. Bu bağlamda önce ebeveynlere, sonra okullara ve öğretmenlere önemli görevler düşmektedir. Erken yaşlarda verilen eğitimin etkililiği ve kalıcılığının ileriki yaşlara oranla daha fazla olduğu bilinmektedir.

Çocuk dünyaya geldiğinde iyi-kötünün, doğru-yanlışın ahlaki muhakemesinin bilincinde değildir. Alınan eğitim ve çevresel faktörler çocuğun karakterinin ana hatlarını çizer. Doğru ile yanlışın muhakemesini yapmayı öğrenen çocuğa verilen eğitimin kalitesi ile paralel bir şekilde, bireysel seçimleri de doğru olur (Karatay, 2011, s. 1400).

Tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de değer eğitimi ve değer aktarımı konuları önemsenmektedir. Değer eğitimi ailede başlayan, okul ve dış çevre ile devam edip insan hayatının sonuna kadar günceliğini ve önemini koruyan bir olgudur. Küçük yaşlarda ebeveynlerin temelini attığı bu eğitimin üzerine yeni tuğlalar koyarak sağlam ve güçlü bir karakter inşa etmenin ikinci adımında eğitim kurumları ve öğretmenler yer almaktadır. Eğitim kurumları gerek müfredat içerisinde gerekse ders dışı etkinliklerle değer eğitimi vermektedir. Eğitimi veren kişiler olan öğretmenlerin yetiştirilme aşamasında büyük titizlik gösterilmelidir. Öğrencinin belki de eğitim-öğretim hayatının her evresinde kendine rol model aldığı öğretmenlerin “Dediğimi yap, yaptığımı yapma.” anlayışından uzak, her bakımdan özellikle de değerlere sahip olma ve bunları davranışa dönüştürme bakımından gerekli yeterliliğe sahip olmaları şarttır. Çünkü değer eğitimi öğretmen, öğrencileri ile vakit geçirdiği her an, çocukların karşısında örnek davranışlar sergilemek yoluyla gerçekleşmektedir. Tüm bunların yanı sıra, öğretmenler edebi eserleri etkili bir şekilde kullanarak da değer aktarımını gerçekleştirebilirler. Bağcı (2013, s. 1) çocuklara model olma, değer eğitimi programları uygulama, teknolojiyi kullanma gibi pek çok farklı yöntemle istenilen değerlerin kazandırılabilirliğini; bu yöntemlerden birinin de çocuklara yönelik hazırlanmış edebi eserleri kullanarak değerleri benimsetmek olduğunu ifade etmiştir.

Bunun için erken yaşlarda, çocuk daha okuma yazmayı öğrenir öğrenmez, kitap okuma alışkanlığı kazandırmak gerekmektedir. Pek çok okulda uygulamaya konulan “okuma saati” uygulaması ile erken yaşlardan itibaren çocuklara okuma alışkanlığı kazandırmaya çalışılmakta ve edebi eser kanalıyla değer eğitimi desteklenmektedir. Okul ders saatlerinde

belirlenen zaman dilimini tüm öğrenci ve öğretmenlerin kitap okuma ile geçirmesi, öğrencilerin kitaplar ile haşır neşir olmasını sağlarken, okuduğu kitaptan pek çok değeri özümsemesine de zemin hazırlamaktadır. Gönen (2017, s. 35)’ e göre, çocuk edebiyatı eserleri, geleceğin yetişkinlerini eğitirken aynı zamanda değerler yönünden kişiliklerini donanımlı hale getirir. Böylece vatanımızı emanet edebileceğimiz nitelikte bir nesil yetişmiş olur. Araştıran, okuyan ve düşünen bir toplumun temel taşının okuma alışkanlığı kazanmış bireyler olduğu düşünüldüğünde, çocuk edebiyatı ürünlerinin bu yolda eğitimci ve ebeveynlere yardımcı olacağı görülmektedir. Yılar (2010b, s. 3) da “edebiyat” kelimesinin kökünün “edeb” olduğunu, bunun terbiye, eğitim anlamına geldiğini belirtmiş; bu sebeple eğitim ve edebiyat arasında bir bağ olduğunu ifade etmiştir.

Bu bağlamda öğretmenlere, çocuğa görelilik ilkesi gözetilerek kaleme alınan, dil ve anlatım özellikleri çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun, değerler noktasında gerekli özelliklere sahip kitaplar seçilmesi konusunda önemli görevler düşmektedir. Karatay (2011, s. 1405), ilköğretim çağındaki çocuklara, öğretmenler tarafından okutulması önerilen “100 Temel Eser” başlığı altındaki kitap listesinin, değer eğitiminin pekişmesi, öğrencilerde milli ve evrensel değerlere yönelik aynı doğrultuda tutum ve davranış gelişmesi, öğrencilerin kitap okumaktan tat alması için oluşturulduğunu ifade etmiştir.

“Söz uçar, yazı kalır” atasözü, kâğıda dökülen düşüncelerin kalıcılığını vurgulamaktadır. Yıllar önce kaleme alınan eserler bugün hala okuyuculara ulaşmakta, ait olduğu dönemin değerlerini ve ideolojilerini yeni nesillere aktarmaktadır. Aynı şekilde günümüzde kaleme alınan eserler de çağımızın değer özelliklerini, yaşam biçimlerini gelecek nesillerin okuyarak öğrenmesini sağlamak suretiyle, değer aktarımı konusundaki görevini de yerine getirmiş olacaktır. Çocuk edebiyatı ürünleri doğrudan öğreticilik amacı ile kaleme alınmasa da öğreticilik değeri taşıyan bazı özellikleri barındırdığı inkâr edilemez. Edebi eserde yer alan kötü bir karaktere hoşgörü ile yaklaşan, empati kurarak onu anlamaya çalışan başka bir karakterin tutum ve davranışları, sahip olduğu değerler, okuyucunun bundan ders alıp hoşgörü değerini benimsemesine dahi yol açabilir.

Çocuk edebiyatı eserlerinde okura iletilmek istenen mesajlar, doğrudan değil de çocuğun dünyasına girebilmek ve anlamasını sağlayabilmek adına somutlaştırılarak, eğlenceli bir üslupla iletilmelidir. Kültürel değerlerin, görgü ve ahlak kurallarının, çocuk edebiyatı eserlerine konu olmasına gayret gösterilirse, çocuk, yaşadığı topluma daha rahat uyum gösterir (Aktürk, 2012, s. 13).

Edebiyat ve eğitim, konularının aynı olması bakımından birbirine yakın iki kavramdır. Her iki kavramın konusu da insandır. Edebiyat insanları beğenileriyle bir arada tutar. Eğitim

ise yediden yetmişe her yaştan insanda olumlu davranış değişikliği oluşturmayı sağlar. Bireyleri topluma uyumlu hale getirmek, onları sosyalleştirmek ise eğitimin fonksiyonudur. Bu fonksiyonunu geçmişe ait değerleri çocuğa aktarma, günün gerçeklerini anlatma ve geleceğe dönük değerler kazandırma yoluyla ifa eder. Çağın gerektirdiği bir eğitim anlayışının hedefi, geçmişini muhafaza ederek, geleceği güvene almaktır (Kavcar, 1999, s. 2).

20. yüzyıldan itibaren gelişmeye başlayan ve hedef kitlesine çocukları alan çocuk edebiyatı eserleri, okuyucuya eğlenceli zaman geçirme, dil özelliklerini daha iyiye götürme, milli ve evrensel değerler konusunda farkındalık yaratma, davranış değişikliği oluşturma konusunda çok önemli bir role sahiptir (Karatay, 2007b, s. 465).

Birbirine aykırı iki ayrı durumu ve zıtlıkları bir arada gören çocuk hem tüm bu durumları tanıma hem de yaşama fırsatı bulur. Çocukların gündelik yaşamda uyması gereken kurallar ve sorumluluklar çocuk için yalnızca sözlü, soyut bir genellemeden ibaret kalır ve dikkate alınmayabilir. Bunun yerine olumlu ve olumsuz davranışlara çocuk edebiyatının öyküleyici bir eserine ait kahramanlarda can vererek, değer bazında iyi-kötü, doğru-yanlış davranışı göstermek daha verimli bir yöntem olacaktır (Karatay, 2011, s. 1404).

Çoğu zaman yetişkinlerin dahi izlediği bir filmin, okuduğu bir kitabın veya derginin şu veya bu şekilde tesiri altında kaldığı bilinmekteyken, çocuklarda böyle bir etkileşimin olmayacağını düşünmek yersizdir. Buradaki kritik nokta, çocuğun doğru eserlerle doğru yer ve zamanda buluşturulmasıdır. Yaş ve gelişim özellikleri dikkate alınmadan, rastgele bir yetişkin kitabının sadeleştirilmiş baskısı niteliğinde oluşturulan eserler çocuklarla buluşturulmamalıdır. Doğru seçilmiş bir edebi eseri okuyarak içselleştiren çocuğun, eserdeki değerleri özümsemesi ve davranışa dönüştürmesi kaçınılmaz olacaktır. Okuyucunun eserdeki olumlu özelliklere sahip olan ve olmayan karakterlerden kendine çıkaracağı dersler ayrı olacaktır. Kimi zaman evrensel değerlere sahip karakterin yaşantıları okuyucuya yol gösterici olacak, onun da bu değerleri benimsemesini sağlayacak; kimi zaman da olumsuz karakter özelliklerini barındıran kahramanların geçirdiği kötü deneyimlerden kendine ders çıkarıp sahip olunması gereken değerleri keşfedecek ve böylece zamanla kendine doğru bir değer dizgisi oluşturabilecektir. Başka bir ifadeyle okurun zihninde sahip olduğu değer sistemi ile okuduğu eserde hissettiği veya algıladığı değerler, deyim yerindeyse kendi aralarında bir mücadeleye girişecek ve doğru yönlendirmelere maruz kalan çocuk sonuç itibarıyla doğru olanı keşfedecektir.

Bütün bu belirtilenlerden hareketle görülmektedir ki edebi eserlerin okurunu etkileme anlamında hayati bir önemi vardır. Gerekli eğitimi almış eğitimcilerin doğru eserlere

yönlendirmeleri aracılığıyla, çocuk edebiyatı eserlerinin hedef kitlesine değer aktarımı sağlaması mümkün olacaktır.

İlkokul Programında Değerler Eğitimi

Toplumsal hayatı düzenleyen, hayatı yaşanabilir kılan, insanı insan yapan değerler, geleceğin teminatı olan çocukların ruhlarına nakşedilmelidir. Her bakımdan gelişmiş, refah düzeyi yüksek, huzurlu bir toplumun anahtarı değerlerin ete kemiğe bürünmesi ile mümkün olacaktır. Bu da etkili bir değer eğitiminin gerekliliğini ortaya çıkarmaktadır. Çocuğun ilk çevresi yani ailesinden sonra etkileşime girdiği ikinci sosyal çevre okuldur. “Öğrenim çağındaki her bireye uygun ahlaki kararlar ve davranışlar sergilemesine yardımcı olacak değerleri ve becerileri kazandırmak okulların temel hedefleri arasındadır” (Özer & Çam Aktaş, 2019, s. 392). 1739 sayılı Milli Eğitim Temel Kanununda açıklanan Türk Milli Eğitim Sisteminin Genel Amaçlarının 2. maddesinde, manevi, kültürel, ahlâki, milli, insani değerleri benimsemiş bireyler yetiştirmek esas alınmıştır.

Bilişsel açıdan donanımlı ve değerlere sahip bireyler yetiştirmek eğitimin görevlerindenidir. Bu sistemin çarkı, öğretim programlarını da içine alan eğitim programları sayesinde dönmektedir. Değerler, programlarda ayrı bir ünite veya konu şeklinde yapılanmamıştır. Değerler, programların kalbi niteliğindedir (Eken & Öksüz, 2019, s. 385). Öğretmenin referans alacağı nitelikli bir program geliştirilmesi ise donanımlı bireyler yetiştirilmesinin teminatıdır.

Teknolojide gerçekleşen hızlı değişimler beraberinde birey ve toplum ihtiyaçlarındaki değişimi de getirmiştir. Yaşanan bu değişimler yetiştirilecek bireylere, eleştirel düşünen, bilgi üreten ve kullanan, kararlı, girişimci gibi farklı ve yeni roller yüklemiştir. Bu beklentiyi karşılamak için, doğrudan bilgi vermek yerine değer ve beceri kazandıran, bireysel farklılıkları göz önünde bulunduran, açık ve anlaşılır yapıdaki programlar hazırlanmıştır (İlkokul Türkçe Öğretim Programı, 2019, s. 4).

Kaya (2012, s.14) değer eğitimi ile ilgili olarak ilk kez 2005 Türkçe Dersi Öğretim Programı’nda ayrı bir başlık ayrılmamışsa da (6–8), “Genel Amaçlar” bölümünde bireylerde bulunması gereken milli ve evrensel değerlere yer verildiğini belirtmiştir. Cihan (2014, s. 364) ise Türkiye’de değerler eğitiminin, “Daha iyi bir dünya için değerlerimizi paylaşalım” düşüncesiyle hazırlanan bir proje kapsamında 2010-2011 eğitim-öğretim yılında başladığını ifade etmiştir. Değerlerin zarar görmesini engellemek adına Milli Eğitim Bakanlığınca her eğitim öğretim yılı için önerilen değerler belirli bir program çerçevesinde etkinlikler vasıtasıyla öğrencilere aktarılmaktadır.

MEB tarafından hazırlanan güncel ilkököl ders programlarında, kök değerler ile ilgili şu ifade yer almaktadır: “Öğretim programlarında yer alan “kök değerler” şunlardır: Adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik. Bu değerler, öğrenme öğretme sürecinde hem kendi başlarına, hem de ilişkili olduğu alt değerlerle ve hem de öteki kök değerlerle birlikte ele alınarak hayat bulacaktır” (İlkököl Türkçe Öğretim Programı, 2019).

İlkököl Türkçe Öğretim Programı (2019)’nın özel amaçlarından biri millî, manevi, ahlaki, tarihî, kültürel, sosyal değerlere önem veren bireyler yetiştirmek iken bir diğer amaç ise, “Türk ve dünya kültür ve sanatına ait eserler aracılığıyla estetik ve sanatsal değerleri fark etmelerinin ve benimsemelerinin sağlanması”dır. Bu doğrultuda kök değerlere ilaveten birbiriyle ilişkili alt değerler ile zenginleştirilen program, bireylere hissettirme yoluyla değer kazandırmayı amaçlamaktadır.

İlkököl Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2018)’nda, kök değerlere ek olarak, bunlardan farklı ancak birbirleriyle ilişkili olan değerler de yer almaktadır. Bu değerler şu şekilde sıralanabilir: aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, eşitlik, özgürlük, , tasarruf. Belirtilen bu değerler ve ilişkili olduğu değerler ders kitaplarına serpiştirilmiştir ve doğrudan değil; sezdirme yoluyla öğrencilere iletilmesi hedeflenmektedir.

İlkököl Fen Bilimleri Öğretim Programı (2018), tüm bireyleri fen okuryazarı olarak yetiştirmeyi amaçlarken, aynı zamanda bireyleri değerler açısından da donatmak hedefini ortaya koymuştur. “Evrensel ahlak değerleri, millî ve kültürel değerler ile bilimsel etik ilkelerinin benimsenmesini sağlamak” İlkököl Fen Bilimleri Öğretim Programı (2018)’nın temel amaçları arasındadır. Programa serpiştirilen kök değerler ile bu değerlerle bağlantılı alt değerler, doğrudan salt bilgi olmaktan ziyade, hissetme yoluyla kavranacak niteliktedir.

İlkököl Hayat Bilgisi Öğretim Programı (2018)’nda esas amaç, “temel yaşam becerilerine sahip, kendini tanıyan, sağlıklı ve güvenli bir yaşam süren, yaşadığı toplum değerlerini özümseyen, doğaya ve çevreye duyarlı, araştıran, üreten ve ülkesini seven bireyler yetiştirmektir” olarak belirtilmiştir. Bu amaç doğrultusunda, aile ve toplumun temel değerlerine sahip, millî, manevi ve insani değerleri yaşantı hâline getiren, doğaya ve çevreye karşı duyarlı, ülkesini seven, tarihî ve kültürel değerlerini yaşatmaya istekli bireyler yetiştirilmesi hedeflenmiştir. Hedefleri hayata geçirmek için programa kök değerler ve bu değerlerle ilişkili alt değerler serpiştirilerek, bireylerin değer kazanma süreci desteklenmiştir.

İlgili Araştırmalar

Literatür taraması sonucunda edinilen veriler doğrultusunda, pek çok yazarın kaleme aldığı eserlerin değer aktarımı noktasındaki işlevine yönelik bilimsel çalışmalar olduğu tespit edilmiştir. Aşağıda bu çalışmalar ve sonucunda ulaşılan verilere kısaca yer verilmiştir.

Tahirova (2019), Azerbaycan'ın çocuk edebiyatı yazarı olan Abdullah Şaik'in seksen dokuz eserini seçerek, öğretim programında yer alan değerler dikkate alarak oluşturduğu değer listesinden yirmi dokuz adet değere göre incelemiştir. Eserlerinde en çok, vatan sevgisi, sevgi, çalışkanlık ve estetik değerlerine yer verdiği sonucuna ulaşmıştır.

Torun (2019), Hüseyin Nihâl Atsız'a ait “Bozkurtlar Diriliyor”, “Bozkurtların Ölümü”, “Dalkavuklar Gecesi”, “Deli Kurt”, “Ruh Adam”, “Z Vitamini” adlı romanları ile Ötüken Neşriyatın 2018 yılında birleştirip kitap haline getirdiği hikâyeleri ve “Yolların Sonu” adlı şiir kitabını, içerdikleri değerler bakımından incelemiş ve çalışmada 32 değere ulaşmıştır. İncelenen eserlerde en fazla yiğitlik değeri tespit edilmiş; en az ise ihanet, iradeli olma, yardımlaşma ve riyakârlık değerleri belirlenmiştir.

Şahin (2018), Yahya Kemal Beyatlı'nın 12 eserini öğretim programlarından yola çıkarak hazırladığı değer listesindeki 66 değer açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda, eserlerde en çok sanat, dini inanç, milli bilince sahip olma; en az ise sır tutma değerine yer verdiği tespit edilmiştir.

Ağaoğlu (2018), Bahaeddin Özkişi'nin eserlerini öğretim programlarından ele alınan 24 değer açısından incelemiştir. En çok yardımseverlik, vatanseverlik, saygı değerleri tespit edilmiştir. En az tespit edilen değerler ise çalışkanlık, cömertlik, alçakgönüllülük ve sadakat değerleridir.

Çopur (2018), 2017-2018 eğitim-öğretim yılında okutulan ilkökul Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinleri incelemiştir. Çalışma sonucunda doğa sevgisi/doğal çevreye duyarlılık, millet sevgisi, Atatürk sevgisi ve olumlu düşünebilme değerlerinin en çok tespit edilen değerler olduğunu açıklamıştır.

Uslupehlivan (2018), Hasan Latif Sarıyüce'nin romanlarını 25 değer bakımından incelemiş ve araştırma sonucunda en çok sevgi değerine en az eşitlik değerine yer verildiğini belirlemiştir.

Atalay (2017), Seza Kutlar Aksoy'un yirmi eserini incelediği araştırmada; yazarın eserlerinde en çok sevgi değerine yer verildiğini belirlemiştir.

Çelik (2016), Necdet Neyedim'in on üç kitabından on yedi hikâye belirlemiş ve bunları değerler bakımından incelemiştir. İncelenen eserlerde en çok estetik değerine rastlanırken; en az dini değerlere yer verildiği belirlenmiştir.

Yardimciel (2015), Aysel Gürmen'in eserlerini, yansıttığı değerler bakımından incelemiştir. Araştırma sonucuna göre, yazarın eserlerinde en çok işlenen değerler sevgi, bilimsellik ve doğa bilgisi iken en az yer verilen değerler ise özgürlük, estetik ve insanlık yararına çalışmadır.

Benzer olarak Oran (2015), Yalvaç Ural'ın eserlerini değer eğitimi ve Türkçe öğretimine katkısı bakımından incelemiştir. Ural'ın eserlerinde en fazla sevgi değerine, en az vatanseverlik değerine yer verildiği tespit edilmiştir.

Güler (2014), Mehmet Güler'in otuz iki adet eserini incelemiş ve çocuk eğitime dair çıkarımlar yapmıştır. Yazarın, küçük okurlarına evrensel, ulusal ve ahlâki değerleri benimsetip, kişiliklerinin gelişmesine yardımcı olmasının yanı sıra; başarılı ve saygın insanlar olmasını destekleyecek nitelikte eserler verdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Bağcı (2013), Cahit Zarifoğlu, Gülten Dayıoğlu, Kemalettin Tuğcu, Muzaffer İzgü ve Ömer Seyfettin'in üçer hikâyesini ve beş farklı yayınevine ait beş ayrı değerler eğitimi hikâye setini; toplam 44 eseri değerler eğitimi açısından incelemiş ve 44 ayrı değer belirlemiştir. Gündümlü olarak kaleme alınan eserlerde en çok işlenen değerler yardımsever olma, paylaşma, sorumluluktur. Edepli olma ve hak ederek kazanma değerlerine ise hiç rastlanmamıştır.

Çocuk edebiyatçılarının incelenen eserlerinde en çok rastlanan değerler iyi yürekli olma, saygı, çalışkan olma, merhametli olma, paylaşma ve hayvan sever olmadır. Yeteneklerini keşfetme, vatansever olma, örnek olma, özgüven, hasta ziyareti, haksızlık yapmama, güven, empati kurma, duyarlı olma, doğru karar verme, doğru arkadaş seçme, farklı kültürleri tanıma-saygı duyma, cömert olma, azimli olma, affetme, adalet değerlerine ise hiç rastlanmamıştır.

Alagöz (2012) yaptığı çalışmada, Cahit Uçuk'un 15 masal kitabını değerler bakımından incelemiştir. Belirlenen 12 değer içerisinde en çok işlenen değer dini değerler olurken; en az işlenen değer ise dürüstlük olmuştur.

Kaya (2012) ise çalışmasında Emine Işınsoy'un eserlerini on değer açısından incelemiş; en fazla sorumluluk değerine; en az misafirperverlik değeri tespit edilmiştir.

Kaynak (2012) Sevinç Çokum'un eserlerini inceleyerek, yazarın en çok ahlaki değerlere değindiğini belirtmiştir.

Kumbasar (2011), Muzaffer İzgü'ye ait 1971-2013 yılları arasında kaleme alınmış 12 adet romanı, 25 tane değeri içermesi bakımından incelemiştir. Bu değerlerden 24 tanesinin eserlerde yer aldığını tespit etmiş ve en çok tespit edilen değerin sevgi; en az tespit edilenlerin barış, tutumlu olma, bilimsellik, cesur olma ve sabırlı olma olduğunu ifade etmiştir.

Külünkoğlu (2010) yaptığı çalışmada 2009-2010 eğitim-öğretim yılında ilköğretimin birinci kademesinde okutulmakta olan Türkçe ders kitaplarının üç farklı yayınevine ait basımlarını, değer içeriği bakımından incelemiştir. Araştırma sonucunda kitaplarda en fazla iletilen değerin doğa sevgisi olduğu; en az iletilenlerin ise dürüstlük, estetik, misafirperverlik, özgürlük ve saygı olduğu belirlenmiştir.

Gökçe (2008), Gülten Dayıoğlu'nun 12 öykü kitabında yer alan 67 öyküyü değer eğitimi bakımından incelemiştir. Eserlerde en çok tespit edilen değerin hayvan sevgisi olduğu belirtilmiştir.

Görüldüğü gibi alan yazın incelendiğinde birçok yazara ve yazarın eserlerine yönelik değer araştırması yapılmıştır. Kimi çalışmalar benzerlik gösterirken kimileri birbirinden tamamen bağımsız sonuçlar ortaya çıkarmıştır.

Birsen Ekim Özen'in Yaşamı, Sanatı, Eserleri ve Çocuk Edebiyatına Katkıları

Bu bölümde yaşamı başlığı altında yazarın eğitim hayatı, çocukluk yılları ile ilgili bilgilere yer verilmiştir. Sanat yaşamı başlığında yazarın yazmaya başlama serüveni, eserlerinin konularının nasıl şekillendiği, nasıl ve ne şartlar altında yazılarını yazabildiği bilgileri yer almaktadır. Bu bölümde yazılı eserleri dışında Birsen Ekim Özen'e ait televizyon ve tiyatro projelerine yer verilmiştir. Ayrıca yazarın gerçekleştirmek istediği hedefleri de bu bölümde yer almaktadır. Bölümün son başlığında ise yazarın çocuk edebiyatına yönelik görüşleri bulunmaktadır.

Yaşamı.

Birsen EKİM ÖZEN'in yaşamına dair bilgiler yazar ile e-posta yoluyla yapılan görüşmeler sonucunda elde edilmiştir.

1969 yılında İstanbul'un eski köklü ailelerinden birinin çocuğu olarak İstanbul'da dünyaya gelen Birsen Ekim Özen ilk, orta ve lise öğrenimini İstanbul'da tamamladıktan sonra 1990 yılında Marmara Üniversitesi İletişim Fakültesi'nden mezun olmuştur. İlk işine vekil öğretmen olarak başlamış, 1996 yılında ise kadrolu öğretmenliğe geçmiş, ortaokullarda Türkçe öğretmenliği ve ilkokullarda sınıf öğretmenliği yapmıştır. Ailesiyle Almanya'ya taşınmalarından dolayı öğretmenlikten istifa etmiş, ilerleyen yıllarda da Rusya'ya gitmişlerdir.

Mesleği öğretmenlik olsa da Özen, kitap sevdasından vazgeçememiş ve Almanya’da yazmaya başladığı kitabı Rusya’ya taşındıklarında yayımlanmıştır. 2008 yılında Türkiye’ye dönüş yaptıktan sonra bir yayın evinde genel yayın yönetmeni olmuş, tekrar öğretmenliğe dönüşü ise 2009 yılında sınıf öğretmenliği yapmaya başlamasıyla gerçekleşmiştir. 2018’in Mart ayında sınıf öğretmenliği görevinden istifa eden yazar, eşi ve çocuklarıyla birlikte İstanbul’da yaşamaktadır.

Aristokrat bir ailede büyüyen yazar, çevresinin ve öğrenim gördüğü okulların etkisi altında kalarak büyümüştür. İstanbullu olmayı böbürlenecek kadar önemseyen ve apayrı bir imtiyaz gibi gören bir ailenin kızı olarak yetişen Birsen Ekim Özen, çocukluk ve ilk gençlik yıllarında sosyalleşme sorunları yaşadığını, daha sonra kökten İstanbullu olmanın verdiği kendini beğenmişlik duygusunun saçmalığını anlayarak bu ruh halinden kurtulduğunu ve toplumla iletişim kurup insanlarla bir araya gelmeye başladığını ifade etmektedir. Aslında bu geç kalışta sokakta oyun oynamak yerine çocukluğundan itibaren kitaplara çok fazla zaman ayırmasının ve sürekli okumasının da önemli bir rolü olmuştur. Çocukluk döneminde en çok "Jane Eyre", "Pıtırıcık" ve "Asteriks ve Kloepatra"dan etkilenmiştir. O günden bu güne durmaksızın okuyan yazar kendisinden “Ben, önce insan sonra kadın olduğumu düşünen, okumayı, araştırmayı, keşfettiklerini başkalarıyla paylaşmayı çok seven, bunlar olmadan hayatın anlamsız olduğunu düşünen biriyim.” sözleriyle bahsetmektedir.

“Çocukluğumu, gençliğimi ve erişkin yaşlarımı bilenler benim kitap sevgimden bahsederler. Okur, araştırır, dinler ve başkalarına anlatırım." diyerek insanları dinlemenin ve bütün bir hayatı gözlemlemenin yazan birisi için ne denli önemli olduğunu dile getirmekte olan yazar, kendisini tanımak isteyenlere de: “Kendimden bahsetmek gerektiğinde ilk aklıma gelen ne eğitimim ne de mesleğim olur. İlk önce okumaktan, araştırmaktan aldığım keyiften ve hayal gücümün zenginliğinden söz açarım. Bunlar beni daha iyi anlatıyor herhalde; okumak ve hayal gücü...” yanıtını vererek okumanın ve hayal kurmanın yazı yazan birisi için vazgeçilmez olduğunu vurgulamaktadır.

Sanat Yaşamı.

Yazı yazmayı mutlaka tatmin edilmesi gereken “kendini ifade etme isteği” olarak tanımlayan yazar, önceleri duygularını ve düşüncelerini hikâyelerinin arasına sıkıştırarak yazmaya başlamıştır. Bir temaya odaklanmadan, çok farklı konularla ilgili notlar tutarak fikirlerini kaleme almıştır. Tam anlamıyla bir öykü yazarı olması ilkökul öğretmenliğine başladığı döneme denk gelmiş, öğrencileri için arzu ettiği nitelikte ve işlediği konuları destekleyen kitaplar araştırırken “Kendim niye yazıp da öğrencilerime okutmuyorum?” düşüncesinden hareketle öyküler yazmaya başlamıştır. Yazdıklarını fotokopi yaptırarak

çoğaltıp, öğrencilerine dağıtmıştır. İşte Birsen Ekim Özen'in yazarlık hayatı böyle başlamıştır. Yazar 2001 yılında ailesiyle birlikte Almanya'ya taşınmıştır. Biri dört, diğeri altı yaşındaki iki çocuğuna Almanca öğretebilmek için onlara kitaplar okuyup Almanya'daki kitapçılarda ve kütüphanelerde çokça zaman geçirmiştir. Bu arada yabancı çocuk edebiyatı ürünlerini inceleme fırsatı bulan Birsen Ekim Özen, Türkiye'deki çocuk kitaplarının hem nitelik ve hem de nicelik bakımından daha da zenginleşmesi gerektiği kanısına varmıştır. Bu zenginliğe katkı sunmak adına çocuk kitapları yazmaya başladığını ve çocukluğunda kitap okurken hikâyenin içine dalıp hikâyeyi içindeymişçesine yaşadığını belirten yazar, bu okumalar esnasında hissettiği haz ve mutluluğun onu ileriki yıllarda çocuk öykü yazarı olmaya yönelttiğini ifade etmiştir. Özen, çocuk yazarı olmayı tercih etmesinin bir başka nedeninin de çocuk hikâyesi yazarken hayal gücünün sınır tanımaması olduğunu belirtmektedir.

Öğretmenlik mesleğinin çocuk edebiyatıyla uğraşan, çocuk kitapları yazan bir yazar için büyük bir avantaj sağladığı düşüncesinde olan Birsen Ekim Özen'e göre, günün yarısını yüzlerce çocukla geçiren bir yazarın onların nelere kızıp nelere sevindiğini, ne şekilde tepkiler verdiklerini gözlemleme imkânına sahip olması öykülerinde onların kendilerini bulmalarını sağlamaktadır.

“Edebiyat hayatınızı biraz zorlamalı, belki konforunuzu bozmalısınız. Okuru, başını görmekten kaçındığı ya da göremediği bir noktaya döndürüp, ona “buna bir de buradan bak” diyebilmeli. Batıdaki kitapların çoğu bunu cesaretle yapıyor.” diyen yazara göre Türkiye'deki yazarların bu konuda daha cesur olması gerekiyor. O'na göre, kitaplar bazen anne-babalar ve öğretmenler göz önünde bulundurularak yazılıyor. Sanki onların beğenisini kazanmak gibi bir kaygı dikkatten kaçmıyor. Kitapların üzerinde değerlerimiz konusu önemle vurgulanıyor. Bütün bunların yetişkinlerin o kitabı satın almasını sağlamak amacı taşıdığı gözden kaçmıyor. Oysa kitabın muhatabı erişkinler değil çocuklardır. İşte bu nedenle de çoğu çocuk kitabının tatsız tuzsuz şeyler olması kaçınılmaz oluyor.

Eski teknikle, karmaşık bir kurgu ve ders verme hevesiyle yazan çok sayıdaki çocuk kitabı yazarının, kitap sevgisi aşılamak yerine çocukları kitaptan soğuttuğunu düşünen yazara göre çocuklara sunulması gereken değerler geneldir. O'na göre başkalarının hakkını çalmamak kuralı tarlada da internette de geçerlidir. Bu değerleri çocuklara sunarken ve onlara bu değerleri benimseterek içselleştirmelerini sağlarken, zamanın gerektirdiği yeni teknikleri de kullanmayı ihmal etmemek gerektiğini savunmaktadır. Birsen Ekim Özen'e göre, “saygı”nın en fazla üstünde durulması gereken değer olarak yeni kuşaklara kazandırılması ve vicdanlı çocuklar yetiştirilmesi temel amacımız olmalıdır.

Çocuk kitaplarının birinci ilkesinin kötü örnek olmaktan uzak durmak olduğunu, ikinci en önemli özelliğin ise “doğallık” olduğunu savunan yazar, bu konuda şu görüşü öne sürmektedir: “Her şeyi mükemmel yapan, hatasız, her zaman başarılı; kısacası normal bir çocuğa benzemeyen kahramanlar, çocukların kendilerini kötü ya da yetersiz hissetmesine yol açıyor diye düşünürüm. Bu yüzden eğlence, doğallık ve hayal gücünün karışımı olmalı çocuk kitapları.” Bu bağlamda ünlü karakteri Şirin’in de hatalar yapan ama hatalarından ders çıkaran, aynı zamanda kendiyi barışık ve en önemlisi de kendine gülen bir kahraman olduğuna işaret eden yazar, “İnsanların kendi hatalarına gülmeyi başardıklarında çok daha mutlu ve sorunsuz olacaklarına inanırım. Bu yüzden kahramanım kendine ve hatalarına gülüyor, okurlarına örnek oluyor.” görüşünü dile getirmektedir.

Kitapları İngilizce, Endonezce, Güney Korece, Lehçe, Arapça, Yunanca dillerinde yayımlanan Birsen Ekim Özen, günlük hayatın içinde bir sorunla karşılaştığında “Ben bunu nasıl anlatırım?” diye düşünürken, ilginç kurgular bulabildiğinde bunları not alarak kaydediyor, sonra bazı planlar yaparak yazmaya başlıyor. Ama önceden ne kadar plan yaparsa yapsın çoğu zaman hesapta olmayan olaylarla hikâye başını alıp gidiyor, bağımsızlığını ilan ediyor.

Behiç Ak ve Aziz Nesin’i Türk çocuk edebiyatının öncü isimleri olarak kabul eden yazarın son zamanların çocuk edebiyatçılarından en çok beğendikleri arasında ilk sırada Gökтуğ Canbaba yer almaktadır. En beğendiği yazar ise Goscinný... Öyle ki üslubuna en fazla etkisi olan yazar olarak nitelemekte Goscinný’yi ve onun daha önce defalarca okuduğu bir kitabını gördüğünde dayanamayıp yeniden okumaya başladığını ifade etmektedir.

Yazılarını daha çok Starbucks’da yazmayı tercih ettiğini belirten yazar bu tercihin nedenini orada masaların çalışanlara uygun düşecek şekilde düzenlenmiş olması, kahvesini aldıktan sonra kimsenin kendisini rahatsız etmemesi, internet imkânının olması olarak sıralamaktadır. Kalabalık içinde olmaktan hoşlanan yazar evde yalnız başına oturup yazmaktan ise kısa sürede sıkıldığını ifade etmektedir.

Birsen Ekim Özen’e göre internet, çocuk filmleri, sosyal medya ve internet oyunları, her ne kadar çocukların bir bölümünü edebiyattan, dolayısıyla kitaptan uzaklaştırıyorsa da bir başka bölümü aynı zamanda kitapla da haşır neşir olmaktan geri durmamaktadır. Bunun asıl nedenini de kitaba ulaşmanın günümüzde çok daha kolay bir hale gelmesi. Ayrıca günümüzde kitapçılara gitmenin ve kitapları incelemek üzere orada zaman geçirmenin, kitap üzerine sohbet etme imkânının olmasının eskiye göre çocukları ve gençleri kitaplara daha fazla yaklaştırmakta olduğunu ifade etmektedir. Yazar, bu durumun kitap okuma oranını arttırdığı düşüncesinde ve bu oranın günden güne yükselmekte olduğu kanısında.

Aynı zamanda çizgi film senaryoları da yazmakta olan yazarın senaristliğini yaptığı TRT Çocuk'ta yayımlanmakta olan "Kare" adlı çizgi film beğeni ile izlenmektedir. Yazar şu sıralar uzun metrajlı bir film senaryosu hazırlamayı arzu etmektedir. "Şirin" adlı karakterinin yurt dışında bölgemiz hakkında özellikle Avrupa'nın takındığı önyargılı tutumu kırabileceğini umut etmektedir.

Bundan sonraki amacını "Benim hedefim hafızam beni terk etmediği, yazma gücü parmaklarımı bırakıp gitmediği sürece yazmak" diye açıklayan Birsen Ekim Özen, benim kahramanım diye nitelediği "Astrid Lindgren gibi çok yaşlı bir ninecik oluncaya kadar çocuklarla bağıni koparmamak ve onlara hikâyeler yazmak" istemekte, ayrıca hikâyelerinin ve kahramanlarının dünya çocuklarına ülkemizi tanıtmasını dilemektedir.

Eserleri

Yazar her yaştan çocuk için eserler kaleme almıştır. Özen, bir tanesi özgün, diğer ikisi Türkçeye çeviri toplam üç tane okul öncesi; altmış bir tanesi özgün, yirmi bir tanesi Türkçeye çeviri olmak üzere toplam seksen iki tane ilkokul; on sekiz tane ortaokul düzeyinde özgün eser olmak üzere toplam yetmiş dokuz tane özgün ve yirmi üç tane çeviri esere sahiptir. Yazar, eserlerinde yer yer okul derslerine ve genel kültüre yönelik bilgilere yer vererek okurun bilişsel gelişimini desteklemektedir. Bunun yanında açık, anlaşılır bir dil ve anlatımla eserler yazan Birsen Ekim Özen, kullandığı akıcı ve keyifli anlatım sayesinde okurunun dil varlığını zenginleştirmektedir. Değerlerin sıkça yer aldığı görülen Özen'in eserleri çocukların milli ve manevi gelişimlerini desteklemektedir. Çalışmada yazarın 2010-2017 yılları arasında yayımlanan ilkokul düzeyine yönelik altmış adet özgün eseri incelenmiş, özetlenerek içeriği ve konusu hakkında bilgiler verilmiş ve eserlerde bulunan değerler tespit edilerek alıntı yolu ile belirtilmiştir.

Yazarın okul öncesine yönelik bir adet etkinlik kitabı ve ilk basım tarihi aşağıda yer almaktadır.

1. Minik Şirin (2013)

Özen'in Türkçeye çeviri okul öncesi etkinlik kitapları ve ilk basım tarihleri ise şu şekildedir:

1. Akvaryumda Çiz, Çöz, Boya-Umizoomi (2013)
2. Parkta Çiz, Çöz, Boya-Umizoomi (2013)

İlkokul düzeyinde kaleme aldığı altmış bir adet özgün eser, ilk basım tarihleri ile birlikte alfabetik ölçüte göre aşağıda sıralanmıştır.

1. Dünya'yı Geziyorum/ Şirin-Almanya'da Garip Bir Şato (2017)
2. Dünya'yı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları (2017)
3. Dünya'yı Geziyorum/ Şirin-Fransa'da Büyük Fiyasko (2017)
4. Dünya'yı Geziyorum/ Şirin-İspanya Boğalarından Kaçarken (2017)
5. Dünya'yı Geziyorum/ Şirin-Rusya'da Uyutan Göl (2017)
6. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Boğaz Turunda (2015)
7. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Büyükkada'da (2015)
8. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Galata Kulesi'nde (2015)
9. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Kapalıçarşı'da (2015)
10. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Topkapı Sarayı'nda (2015)
11. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı'nda (2015)
12. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş'ta (2015)
13. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi'nde (2015)
14. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet'te (2015)
15. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye'de (2015)
16. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz! (2015)
17. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu (2015)
18. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz (2015)
19. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam (2015)
20. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Tam da Zengin Olacaktık! (2015)
21. Korkak Bir Kahraman (2019)
22. Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirme Öyküsü) (2015)
23. Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü) (2015)
24. Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri Öyküsü) (2015)
25. Profesör İyon ile Fen-1/ Öfkeli Organlar Korosu (Sağlığımız Öyküsü) (2015)
26. Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü) (2015)
27. Profesör İyon ile Fen-2/ Eğlenceli Bilmece Tüneli (Dünyamızın Yapısı Öyküsü) (2016)
28. Profesör İyon ile Fen-2/ Elektriksiz Prens (Elektrik ve Pil Öyküsü) (2016)
29. Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü) (2016)

30. Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık ve Işık Kaynakları Öyküsü) (2016)
31. Profesör İyon ile Fen-2/ Nereden Geliyor Bu Ses? (Ses Kaynakları Öyküsü) (2016)
32. Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü) (2013)
33. Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü) (2013)
34. Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü) (2013)
35. Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü) (2013)
36. Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir, Yüklem Öyküsü) (2013)
37. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü) (2014)
38. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü) (2014)
39. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü) (2014)
40. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Ögeleri Öyküsü) (2014)
41. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü) (2014)
42. Profesör Pi ile Matematik-1/ Çalışkan Pasaklılar Ülkesi (Çarpma Öyküsü) (2013)
43. Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü) (2013)
44. Profesör Pi ile Matematik-1/ Harikalar Diyarına Düşüş (Toplama, Çıkarma Öyküsü) (2013)
45. Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü) (2013)
46. Profesör Pi ile Matematik-1/ Zaman Ustasının Uzay Yolculuğu (Zaman Ölçüleri Öyküsü) (2013)
47. Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Öyküsü) (2014)
48. Profesör Pi ile Matematik-2/ Süper Güç Peşinde (Ağırlık Ölçüleri Öyküsü) (2014)
49. Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü) (2014)
50. Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller Öyküsü) (2014)

51. Profesör Pi ile Matematik-2/ Tehlikeli Bir Yolculuk (Kesirler Öyküsü) (2014)
52. Şirin İş Başında / Başkan Olmak Kolay mı? (2015)
53. Şirin İş Başında/ İş Dünyasını Nasıl Karıştırdım? (2015)
54. Şirin İş Başında / Kimse Bize Hakaret Edemez (2015)
55. Şirin İş Başında / Nasıl Ünlü Oldum? (2015)
56. Şirin İş Başında / Önemli Numaralarla Başım Dertte (2015)
57. Şirin İş Başında-2/ Can Kurtaran Bayram Harçlığı (2015)
58. Şirin İş Başında-2/ Dünyamı Uzaylılara Yedirtmem! (2015)
59. Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var (2015)
60. Şirin İş Başında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor (2015)
61. Şirin İş Başında-2/ Süt Kardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim? (2015)

Özen'in ilkokul düzeyindeki Türkçeye çeviri yirmi bir adet eseri ve ilk basım yılları alfabetik ölçüte göre aşağıda sıralanmıştır.

1. Buz Devri 4 Kıtalar Ayrılıyor-1 Granny'nin Dişleri (2013)
2. Buz Devri 4 Kıtalar Ayrılıyor-2 Scrat'in Büyük Başarısı (2013)
3. Buz Devri 4 Kıtalar Ayrılıyor-3 Şeftali'nin En Yakın Arkadaşı (2013)
4. Buz Devri 4 Kıtalar Ayrılıyor-4 Shira'nın Gerçek Dostları (2013)
5. Buz Devri 4 Kıtalar Ayrılıyor-5 Kahraman Ellie (2013)
6. Umizoomi 1-Akvaryumda Matematik (2013)
7. Umizoomi 2-Lunaparkta Matematik (2013)
8. Umizoomi 3-Oyun Parkında Matematik (2013)
9. Umizoomi Etkinlik Seti 1-Sayılar (2013)
10. Umizoomi Etkinlik Seti 2-Onluk ve Birlikler (2013)
11. Umizoomi Etkinlik Seti 3-Toplama ve Çıkarma (2013)
12. Umizoomi Etkinlik Seti 4-Bilinmeyen İşlemler (2013)
13. Umizoomi Etkinlik Seti 5-Zihinden İşlemler (2013)
14. Umizoomi Etkinlik Seti 6-Uzunluk ve Ağırlık Ölçme (2013)
15. Umizoomi Etkinlik Seti 7-Çıkarma Problemleri (2013)
16. Umizoomi Etkinlik Seti 8-Geometrik Şekiller (2013)
17. Umizoomi Hikâye Kitap Seti 1-Uçurtma Festivali (2012)
18. Umizoomi Hikâye Kitap Seti 2-Dinozorların Peşinde (2012)
19. Umizoomi Hikâye Kitap Seti 3-Pikniğe Gidiyoruz (2012)
20. Umizoomi Hikâye Kitap Seti 4-Oyuncak Şenliği (2012)
21. Umizoomi Hikâye Kitap Seti 5-Tren Macerası (2012)

Yazarın ortaokul düzeyine yönelik on sekiz adet özgün eseri mevcuttur. Bu eserler ve ilk basım yılları alfabetik ölçüte göre şu şekilde sıralanmaktadır:

1. Çelebi Zinciri (2018)
2. Kim Korkar Ödevden (2017)
3. Mia ve Bazı Şekerli Şeyler (2018)
4. Mühürler Sandığı1-Gizli Görev: Sümer (2015)
5. Mühürler Sandığı2-Gizli Görev: Mısır (2016)
6. Mühürler Sandığı 3-Gizli Görev: Olimpiyatlar (2016)
7. Mühürler Sandığı 4-Gizli Görev: Roma (2017)
8. Patlak Zekâ Cemcan 1-Okul Fena Karıştı (2015)
9. Patlak Zekâ Cemcan 2-Acayip Fikirler Ustası (2016)
10. Patlak Zekâ Cemcan 3-Bilim Tatil Dinlemez (2016)
11. Patlak Zekâ Cemcan 4-Erkenlik Operasyonu (2017)
12. Patlak Zekâ Cemcan 5-İnternette Başım Dertte (2017)
13. Patlak Zekâ Cemcan 6-Ne Filmler Dönüyor (2018)
14. Şirin-Bana Masal Anlatma (2018)
15. Şirin Anlatmazsam Çatlarım 1 (2013)
16. Şirin Anlatmazsam Çatlarım 2-İzci Kampından Bildiriyor (2014)
17. Şirin Anlatmazsam Çatlarım 3-Ödüller, Meslekler ve Neler Neler (2014)
18. Yatağımın Altındaki Canavar (2015)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

Yöntem

Araştırmanın bu bölümünde araştırma yöntemi, veri kaynakları, araştırma süreci, veri analizi, araştırmacının rolü, araştırmanın geçerlik ve güvenilirliği ile ilgili açıklamalara yer verilmiştir.

Araştırma Modeli

Birsen Ekim Özen'in eserlerinde iletmek istediği mesajları ve değerleri derinlemesine ortaya koymak için araştırmada, nitel araştırma yaklaşımlarından doküman incelemesi kullanılmıştır. Nitel araştırma Yıldırım ve Şimşek (2008) tarafından “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” (s. 39) şeklinde tanımlanmaktadır. Öcal (2007) nitel araştırmalar için “Bu tür çalışmalar, araştırılan konu hakkında derinlemesine bilgi edinmeye yarar.” (s. 71) ifadesini kullanmıştır.

Doküman incelemesi ise Ekiz (2003)' e göre resmi ya da özel kayıtların toplanıp, sistemli bir biçimde tetkik edilmesi yöntemidir. Yıldırım ve Şimşek (2008, s. 188) doküman incelemesini, araştırmanın konusu ile ilgili yazılı kaynakların incelenerek çözümlemeler yapılması olarak tanımaktadır. Doküman incelemesi, dokümanlara ulaşma, orijinalliği kontrol etme, dokümanları anlama, veriyi analiz etme ve veriyi kullanma olmak üzere beş aşamadan meydana gelir (Yıldırım & Şimşek, 2008, s.193).

Veri Kaynakları

Araştırmanın veri kaynaklarını Birsen Ekim Özen'in 2010-2017 yılları arasında, ilkokul düzeyine yönelik hazırladığı altmış adet özgün eser oluşturmaktadır. Veriler, dokümanlar aracılığıyla toplanmıştır.

Eserler, güncel ilkokul ders programları (2018) incelenip tespit edilen kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve bu değerler ile ilişkili olan farklı değerlerin (aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, eşitlik, özgürlük, tasarruf) de yer aldığı İlkokul Sosyal Bilgiler Programı (2018)' ndaki değerler açısından incelenmiştir.

Çalışmada veri kaynağı olarak kullanılan değerlerin tablosu aşağıdaki gibidir.

Tablo 2. *Çalışmada Veri Kaynağı Olarak Kullanılan Değerler*

İncelemede Esas Alınan Değerler	
1. Adalet	12. Eşitlik
2. Aile Birliğine Önem Verme	13. Öz Denetim
3. Bağımsızlık	14. Özgürlük
4. Barış	15. Sabır
5. Bilimsellik	16. Saygı
6. Çalışkanlık	17. Sevgi
7. Dayanışma	18. Sorumluluk
8. Dostluk	19. Tasarruf
9. Duyarlılık	20. Vatanseverlik
10. Dürüstlük	21. Yardımseverlik
11. Estetik	

Süreç

- ✓ Çalışmada öncelikle Birsen Ekim Özen'in ilkokul düzeyinde kaleme aldığı özgün eserler araştırmacı tarafından belirlenmiştir.
- ✓ Bu eserlerden 2010-2017 yılları arasında kaleme alınanlar belirlenerek edinilmiştir.
- ✓ Edinilen eserler tek tek okunup özetlenmiştir.
- ✓ Daha sonra eserlerde bulunan değerler tespit ve tasnif edilmiştir.
- ✓ Güncel ilkokul ders programları incelenip tespit edilen kök değerler ve bu değerler ile ilişkili olan farklı değerlerin de yer aldığı İlkokul Sosyal Bilgiler Programı (2018)'ndaki değerler açısından inceleme yapılmıştır. Eserler, "adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özdenetim, özgürlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverlik" değerleri açısından incelenmiştir.
- ✓ Esas alınan yirmi bir değer eserlerde doğrudan veya hissettirme yoluyla işlendiği belirlenmiş, tespit edilen değerler alıntı yapılarak gösterilmiştir.
- ✓ Bu aşamanın sonunda eserler ve belirlenen değerler alfabetik ölçüte göre tablo haline getirilip, eserlerde hangi değerlerin işlendiği, hangi değer kaç kez eserlerde yer aldığı ve bir eserde toplam kaç tane değer tespit edildiği belirtilmiştir.
- ✓ Ulaşılan sonuçlar detaylı bir şekilde ifade edilmiştir.
- ✓ Böylece Birsen Ekim Özen'in eserlerinin değer aktarımı konusundaki rolü belirlenmeye çalışılmıştır.

Veri Analizi

Araştırmada elde edilen veriler, nitel araştırma yöntemlerinden betimsel analiz yoluyla analiz edilmiştir. Betimsel analizde, araştırmacının ulaştığı sonuçların geçerliğini betimlemelere dayandırmak zorunda olduğu için önemlidir. Araştırmacı betimleme yaparken objektif olmalı, verileri yorumsuz bir biçimde okura sunmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Yıldırım ve Şimşek (2008)' e göre betimsel analiz dört basamaktan meydana gelir.

1. **Betimsel Analiz İçin Bir Çerçeve Oluşturma:** Araştırma soruları, görüşme/ gözlem veya kavramsal çerçeveye dayanarak, veri analizinin ana hatları belirlenir.
2. **Tematik Çerçeveye Göre Verilerin İşlenmesi:** Bir önceki basamakta oluşturulan oluşturulan veri analizinin ana hatları doğrultusunda elde edilen veriler okunur ve düzenlenir. Bu basamakta bazı veriler elenebilir veya önemli olmayabilir. Sonuç yazılırken kullanılacak olan doğrudan alıntılar belirlenir
3. **Bulguların Tanımlanması:** Okunup düzenlenen veriler tanımlanır. Doğrudan alıntılarla desteklenmesi gereken yerlerde daha önce belirlenen alıntılar kullanılır.
4. **Bulguların Yorumlanması:** Bir önceki basamakta tanımlanan veriler açıklanır (s.224).

Eserler, Milli Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanan güncel ilköğretim ders programları incelenip tespit edilen kök değerler (adalet, dostluk, dürüstlük, öz denetim, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, vatanseverlik, yardımseverlik) ve bu değerler ile ilişkili olan farklı değerlerin de yer aldığı İlköğretim Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2018)' ndaki değerler (aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, duyarlılık, estetik, eşitlik, özgürlük, tasarruf) açısından incelenmiştir. Araştırmaya konu olan eserler, tek tek okunarak özet çıkarılmış, daha sonra yukarıda belirtilen değerlerin varlığı sorgulanmıştır. Hangi değer hangi eserde ne şekilde işlendiği, doğrudan alıntı yapılarak gösterilmiştir.

Araştırmacı Rolü

- ✓ Araştırmanın her aşaması, araştırmacı tarafından titizlikle yürütülmüştür.
- ✓ Araştırmacı tarafından kuramsal çerçeve ile ilgili literatür taraması yapılmıştır.
- ✓ Sonra, araştırmacı tarafından, veri kaynağı olan Birsen Ekim Özen' in eserleri araştırılmış ve liste yapılmıştır.
- ✓ Araştırmaya konu edilecek 2010-2017 yılları arasında kaleme aldığı eserler belirlenerek, bu eserler edinilmiştir.
- ✓ Edinilen eserler, araştırmacı tarafından okunup özetlenmiş ve notlar alınmıştır.
- ✓ Veri kaynağı olan değerler, uzman görüşü alınarak oluşturulmuştur.

- ✓ Araştırmacı, kitaplardaki değerleri belirlemiş ve not etmiştir.
- ✓ Elde edilen bulgular, araştırmacı tarafından analiz edilmiştir.
- ✓ Sonuçlar değerlendirilerek öneriler sunulmuştur.

Geçerlik ve Güvenirlik

Geçerlik ve güvenirliliğin düşük, özneliliğin yüksek olması bakımından eleştirilen nitel araştırmalar, belirli bir sisteme sahip olmaması ve çoğunlukla bir araştırmacıya bağlı olarak bulgular üretilmesi bakımından bu eleştirilere maruz kalır. Belge ve bulguların düşük nitelikteki raporlarla sunulması eleştirinin bir başka dayanağıdır. Bilgiye ulaşmanın zor olduğu nitel araştırmaya yönelik bu eleştiriler adil değildir. Çünkü nitel araştırma yöntemlerinin istatistiksel ve deneysel dayanağı yoktur (Brink, 1991, s. 170).

Nitel araştırmalarda araştırmacının, araştırdığı konuyu olabildiğince tarafsız bir şekilde gözlemlemesi geçerliliğin kapsamına girmekte ve aynı zamanda çalışmada elde edilen sonuçların geçerliliğine katkı sağlamaktadır. Yapılan çalışmanın anlamlı bir bütün olabilmesi adına elde edilen verilerin desteklemesi için bazı ek yöntemler (katılımcı teyidi, meslektaş teyidi, uzman incelemesi gibi) kullanılmalıdır (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 256).

Nitel araştırmalarda geçerlik, iç geçerlik ve dış geçerlik olmak üzere incelenebilir:

İç Geçerlik (İnanırlılık): Araştırma sürecindeki gerçekleri ortaya çıkarabilme yeterliliğidir (Karataş, 2015). Araştırmanın iç geçerliliğini artırmak için uzun süreli etkileşim, araştırmacı önyargılarını azaltma, katılımcı teyidi ve üçgenleme yöntemleri kullanılabilir (Başkale, 2016, s. 24). Bunun dışında çalışma konusu hakkında genel bilgi sahibi olan ve nitel araştırma yöntemlerinde uzmanlaşmış kişilere, çalışma incelenilerek inanırlık konusunda önlem alınabilir (Creswell, 2003).

Bu çalışmada, iç geçerlik sağlamak adına literatür taraması yapılarak kuramsal çerçeve oluşturulmuştur. Veri kaynakları, veri analizi ve değerlendirme süreçleri yansız olarak gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın başından sonuna kadar; araştırma yöntemi, veri kaynakları, veri analizi, sonuç bölümleri bir uzman tarafından eleştirel gözle yansız olarak incelenmiş ve araştırmacıya geri bildirim verilmiştir.

Dış Geçerlik (Aktarılabilirlik): Araştırmada ulaşılan sonuçların benzer ortam ve durumlara genellenebilirliği ile alakalıdır. Nicel çalışmalara nazaran nitel çalışmalarda bunu sağlamak dolaylı gerçekleşebilen ve daha zor bir süreçtir. Araştırma sonuçlarının benzer ortam ve durumlara genellenebilmesi için araştırmacının özellikle yapması gereken bir şey vardır: yaptığı çalışmanın her aşaması hakkında okuyucuya derinlemesine bilgi vermek (Yıldırım & Şimşek, 2008, ss. 258-259).

Yapılan bu çalışmanın dış geçerliğini sağlamak adına, araştırma yöntemi, veri kaynakları, veri analizi, araştırmacı rolü gibi çalışmanın tüm yönlerini kapsayacak şekilde detaylı açıklama ve tanımlamalara yer verilmiştir. Okurun tüm süreç hakkında bilgi sahibi olması sağlanmaya çalışılmıştır.

Güvenirlik, araştırmada ulaşılan sonuçların tekrar edilebilirliği ile ilgilidir, ikiye ayrılır. 1.Dış güvenilirlik, 2. İç güvenilirlik (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 260).

Dış Güvenirlik (Teyit Edilebilirlik): Benzer konum ve durumlarda aynı sonuçlara ulaşılabilmesi ile ilgilidir. Dış güvenilirliği sağlamak için araştırmacı, kendi konumunu ve rolünü açıkça belirtmelidir. Araştırmanın yöntemi, veriye ulaşmada kullanılan kaynaklar, araştırma süreci ve bu süreçte oluşan sosyal ortamlar, kavramsal çerçeve ve veri analizi gibi çalışmaya ait tüm süreç ayrıntılı bir şekilde açıklanmalıdır. (Yıldırım & Şimşek, 2008, s. 261).

Çalışmanın dış geçerliğini sağlamak için çalışmanın her aşaması ayrıntılı olarak okura iletmeye çalışılmıştır. Çalışmada kullanılan yöntem detaylı bir şekilde tanımlanmış ve açıklanmıştır. Araştırmanın veri kaynakları çalışmada açıkça belirtilirken, elde edilen veriler de araştırmacı tarafından kayıt altına alınmış ve kuramsal çerçeve ile bulgular bölümünde açıkça okura sunulmuştur. Veri analizi bölümünde, kullanılan analiz yolu tanımlanmış ve açıklanmıştır. Verileri analiz ederken izlenen adımlar okura açıkça aktarılmıştır.

İç Güvenirlik (Tutarlılık): Yıldırım ve Şimşek (2008, s.263) başka araştırmacıların aynı verileri kullanıp aynı sonuçlara ulaşip ulaşamaması ile ilgili olduğunu belirtmektedir. Çalışmanın örnekleminin büyüklüğünün yeterli olması, araştırma konusunun birden çok araştırmacı ile ele alınması, çeşitli kaynak ve görüşlere başvurulması, araştırmacı rolünün iyi bir şekilde açıklanması, verilerin saklanması ve çalışmanın yansız olarak yürütülmesi iç güvenilirliği sağlayan unsurlardır.

Yapılan bu çalışmada veri kaynakları açıkça belirtilmiş, veri analizi detaylı olarak anlatılmış ve ulaşılan veriler alıntılama yaparak gösterilmiş, ulaşılan sonuçlar ise tablo üzerinde belirtilmiştir. Kuramsal çerçeve çizilirken başvuru kaynaklar çeşitlendirilmiştir. Araştırmanın her adımında uzman görüşü de alınarak iç güvenilirlik sağlanmaya çalışılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

Bulgular

Araştırmaya Konu Olan Eserler ve Özetleri

Birsen Ekim Özen, bir tanesi özgün, diğer ikisi Türkçeye çeviri toplam üç tane okul öncesi; altmış bir tanesi özgün, yirmi bir tanesi Türkçeye çeviri olmak üzere toplam seksen iki tane ilkokul; on sekiz tane ortaokul düzeyinde özgün eser olmak üzere toplam yetmiş dokuz tane özgün ve yirmi üç tane çeviri esere sahiptir. Eserlerinde anlam ve biçim bakımından çocuğa görelilik ilkesini benimseyen ve değerlere sıkça yer veren yazarın sanatı ve eserlerinin incelenmesi, bünyesinde barındırdığı değerlerin tespit edilmesi, eserlerinin değer eğitime olan katkısının belirlenmesinin daha etkili bir çocuk eğitimi vermek bağlamında yararlı olacağı düşünülmektedir. Tüm bu sebeplerden hareketle yazarın ilkokul düzeyine yönelik 2010-2017 yıllarında yayımlanan altmış adet özgün eseri incelenmiştir.

Araştırmaya konu olan eserler ayrı ayrı incelenerek özet çıkarılmıştır. Eserlerde yer alan değerler tespit edilerek kaydedilmiştir. Son olarak da tespit edilen değerler sıralanmış ve eserlerde en çok ve en az yer alan değerler belirlenmiştir.

Eserler, güncel ilkokul ders programları incelenip tespit edilen kök değerler ve bu değerler ile ilişkili olan farklı değerlerin de yer aldığı İlkokul Sosyal Bilgiler Programı (2018)' ndaki değerler açısından incelenmiştir. Bahsedilen değerler, adalet, aile birliğine önem verme, bağımsızlık, barış, bilimsellik, çalışkanlık, dayanışma, dostluk, duyarlılık, dürüstlük, estetik, eşitlik, özdenetim, özgürlük, sabır, saygı, sevgi, sorumluluk, tasarruf, vatanseverlik, yardımseverliktir. İncelenen altmış eserin elli tanesinde tespit edilen “bilimsellik” değeri bu çalışmada en çok belirlenen değer iken; “bağımsızlık”, “barış”, “estetik” ve “eşitlik” değerlerine hiç rastlanmamıştır.

Yazarın günümüze kadar basılmış yetmiş dokuz tane özgün, yirmi üç tane Türkçeye çeviri çocuk edebiyatı eseri bulunmaktadır. Bunlar; bir tanesi özgün, diğer ikisi Türkçeye çeviri toplam üç tane okul öncesi; altmış bir tanesi özgün, yirmi bir tanesi Türkçeye çeviri olmak üzere toplam seksen iki tane ilkokul; on sekiz tane ortaokul düzeyinde özgün eser olmak üzere toplam yetmiş dokuz tane özgün ve yirmi üç tane çeviri eserdir. Eserler incelendiğinde kimilerinin öğreticilik yönünün de olduğu göze çarpmaktadır. Yazarın “Profesör”, “İstanbul’u Geziyorum-1/ 2” , “Dünya’yı Geziyorum” serilerinin tamamı olmak üzere, diğer setlerin içinde yer alan eserlerde de yer yer öğreticilik unsuruna yer verdiği

görülmektedir. “Profesör” serileri doğrudan okul derslerine yardımcı olma niteliğinde bir içeriğe sahipken, bahsedilen diğer eserler genellikle genel kültüre yönelik bilgiler içermektedir. “Profesör” serilerinde okul dersleriyle ilgili sıkıntı yaşayan bir kahraman her zaman vardır. Bu kahramana problem yaşadığı ders ile ilgili yardım eden “Matematik Gezegeni”, “Türkçe Gezegeni”, “Fen Gezegeni” uzmanları ders içeriklerini kahramana keyifli oyunlarla öğretmektedir. Bu öğretim sürecine aynı zamanda okuyucuyu da dâhil etmektedir. Böylece okurun hem keyifli vakit geçirmesi hem de bilişsel açıdan desteklenmesi sağlanmaktadır.

“İstanbul’u Geziyorum” serileri İstanbul’un tarihi ve doğal güzelliklerini eğlenceli ve anlaşılır bir dil kullanarak, Şirin adlı çocuğun yaşantılarının anı niteliğinde anlatmasıyla oluşturulmuştur. “Dünya’yı Geziyorum” serisinde ise yine Şirin’in sınıf arkadaşları ve öğretmenleriyle gittiği yurt dışı aikido turnuvasında yaşadıkları hikâye edilmektedir. Şirin gittiği ülkelerle ilgili öğretmeninden ve çevresindekilerden öğrendiği ilginç ve önemli bilgileri paylaşmaktadır. Diğer “Şirin” serilerinde yer alan kitaplarda ise yer yer öğretici unsurlara yer verilmiştir. Örnek vermek gerekirse; “Şirin İş Başında / Önemli Numaralarla Başım Dertte” kitabında Şirin’in yaşadığı maceralar anlatılırken önemli telefon numaralarıyla ilgili bilgilere de yer verilmekte, eğlenceli bir anlatımla okurun önemli telefon numaralarını pekiştirerek zihninde yer etmesine olanak sağlanmaktadır. Sonuç olarak yazarın, eserlerinde okuruna keyifli zaman geçirmekle beraber bilişsel açıdan birtakım faydalar sağlamak, bilişsel süreçlerini desteklemek gayretinde olduğu görülmektedir.

Yazarın kullandığı sade ve açık dil, eserlerin daha kolay anlaşılır olmasını sağlamaktadır. Sade ve açık bir dil kullanırken tekdüzelikten uzak durup anlatımını atasözleriyle, deyimlerle canlandırması ve günümüz çocuklarının anlayacağı dilden bir üslup kullanması okurların hem dil varlıklarını zenginleştirmekte hem de okuyucuya bu süreçten keyif almasını sağlamaktadır.

Çalışmada yazarın 2010-2017 yılları arasında ilkökul düzeyine yönelik kaleme aldığı, altmış özgün eser kullanılmıştır. Bu eserler aşağıda sıralanmıştır:

1. Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Almanya’da Garip Bir Şato
2. Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları
3. Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko
4. Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-İspanya Boğalarından Kaçarken
5. Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Rusya’da Uyutan Göl
6. İstanbul’u Geziyorum/ Şirin Boğaz Turunda
7. İstanbul’u Geziyorum/ Şirin Büyükkada’da

8. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Galata Kulesi'nde
9. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Kapalıçarşı'da
10. İstanbul'u Geziyorum/ Şirin Topkapı Sarayı'nda
11. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı'nda
12. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş'ta
13. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi'nde
14. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet'te
15. İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye'de
16. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!
17. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu
18. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz
19. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam
20. Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Tam da Zengin Olacaktık!
21. Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirme Öyküsü)
22. Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü)
23. Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri Öyküsü)
24. Profesör İyon ile Fen-1/ Öfkeli Organlar Korosu (Sağlığımız Öyküsü)
25. Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü)
26. Profesör İyon ile Fen-2/ Eğlenceli Bilmece Tüneli (Dünyamızın Yapısı Öyküsü)
27. Profesör İyon ile Fen-2/ Elektriksiz Prens (Elektrik ve Pil Öyküsü)
28. Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü)
29. Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık ve Işık Kaynakları Öyküsü)
30. Profesör İyon ile Fen-2/ Nereden Geliyor Bu Ses? (Ses Kaynakları Öyküsü)
31. Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)
32. Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü)
33. Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü)
34. Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü)
35. Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir, Yüklem Öyküsü)
36. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü)

37. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü)
38. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü)
39. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Ögeleri Öyküsü)
40. Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü)
41. Profesör Pi ile Matematik-1/ Çalışkan Pasaklılar Ülkesi (Çarpma Öyküsü)
42. Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü)
43. Profesör Pi ile Matematik-1/ Harikalar Diyarına Düşüş (Toplama, Çıkarma Öyküsü)
44. Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü)
45. Profesör Pi ile Matematik-1/ Zaman Ustasının Uzay Yolculuğu (Zaman Ölçüleri Öyküsü)
46. Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Öyküsü)
47. Profesör Pi ile Matematik-2/ Süper Güç Peşinde (Ağırlık Ölçüleri Öyküsü)
48. Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü)
49. Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller Öyküsü)
50. Profesör Pi ile Matematik-2/ Tehlikeli Bir Yolculuk (Kesirler Öyküsü)
51. Şirin İş Başında / Başkan Olmak Kolay mı?
52. Şirin İş Başında/ İş Dünyasını Nasıl Karıştırdım?
53. Şirin İş Başında / Kimse Bize Hakaret Edemez
54. Şirin İş Başında / Nasıl Ünlü Oldum?
55. Şirin İş Başında / Önemli Numaralarla Başım Dertte
56. Şirin İş Başında -2/ Can Kurtaran Bayram Harçlığı
57. Şirin İş Başında -2/ Dünyamı Uzaylılara Yedirtmem!
58. Şirin İş Başında -2/ Evcil Bir Balınam Var
59. Şirin İş Başında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor
60. Şirin İş Başında -2/ Süt Kardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim?

Araştırmanın veri kaynağını oluşturan eserlerin özetleri, alfabetik sıraya göre düzenlenerek aşağıda verilmiştir.

Dünya'yı geziyorum/ Şirin -Almanya'da garip bir şato.

-Şirin, okul panosuna ilan asılan “Aikido Kursu”yla yakından ilgilenip kayıt olur. Zamanla iyi bir sporcu olduktan sonra okulun aikido takımıyla beraber turnuvalara katılmak

üzere Almanya'ya gider.

-Daha önce Almanya'nın sadece çalışmak için gidilen bir yer olduğunu düşünen Şirin gidip gezdiği zaman bu ülkenin güzelliklerine hayran kalır.

-Hep beraber Noyşivanşıtayn'ı yani Kuğulu Şato'yu gezerler. Burada gördüğü geçmişteki ilk su tesisatına ait dünyanın en pahalı musluğu Şirin'i hayrete düşürür.

-Ardından bir manastır gezisi yapan çocuklar ve öğretmenleri turnuvanın yapılacağı yere yakın bir otele giderler. Otelde başka bir Alman okul grubu daha kalmaktadır.

-Almanya'da karnaval zamanı olduğu için bu Alman çocuklar vampir ve kurt adam kostümleri giyip şeker toplamaya çıkarlar.

-Şirin ve arkadaşları vampir ve kurt kılığındaki iki çocuktan korkarlar. Kendilerini savunmak amacıyla içlerinde aikidoda en iyi olan Fisto, çocuklara müdahale eder. Çok geçmeden gerçek ortaya çıkınca Şirin ve arkadaşları mahcup olurlar fakat bunu kötü niyetle yapmamışlardır.

-Fisto ise aikidoyu spor dışında kullandığı için ilk turnuvaya çıkmama cezası alır.

-Şirin tüm bu yaşananların önüne geçilmesi için ziyaret edilecek ülke ile ilgili önceden bilgi sahibi olmak gerektiğini düşünür ve bunun için kendine bir liste hazırlar.

Dünya'yı geziyorum/ Şirin-beyaz İtalya yalanları.

-Şirin, öğretmeni ve arkadaşları aikido turnuvası için Almanya'dan İtalya'ya geçerler.

-Arkadaşları Fisto, hava atmayı sevdiği için teyzesinin dört günlük İtalya gezisindeki deneyimlerini sürekli arkadaşlarına anlatır durur.

-Alman gruptaki Türk asıllı Deniz isimindeki kız, Fisto'nun anlattıklarıyla dalga geçer.

-Fisto, Deniz'in gözünde küçük düşmemek için teyzesinin aslen İtalyan olduğunu ve İtalya'yı çok iyi bildiğini söyler.

-Şirin, takımın yıldız oyuncusu Fisto'nun Deniz'in kendisiyle alay etmesine üzülüp performansının düşmemesi için ona yardım etmeye karar verir.

-Arkadaşlarıyla birlikte beyaz yalanları söyleyerek Fisto'yu desteklerler. Ancak işler umdukları gibi gitmez. Sürekli yalan söylemek zorunda kalırlar. Böylece yalanlar çığ gibi büyümeye başlar.

-Venedik'te gondol gezisi yaparlarken çocuklar arasında ufak bir tartışma olur, gondol devrilir hepsi suyu boylar.

-Kanal suyuna kanalizasyon bağı olduğu için hastalık kapma ihtimaline karşı hastaneye giderler.

-Şirin ve arkadaşları çok pişman olurlar. Deniz'den özür dilerler.

-Öğretmenleri yalanın siyahının beyazının olmayacağını tekrar belirterek her türlü yalandan kaçınmaları gerektiğini söyler.

-Çocuklar suda ıslanınca üşütüp hastalandıkları için maalesef İtalya'daki aikido turnuvasına da çıkamazlar.

Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Fransa'da büyük fiyasko.

-Şirin, öğretmeni ve arkadaşları aikido turnuvası için bu kez İtalya'dan Fransa'ya geçerler.

-Organizasyonla ilgili yaşanan bir sorundan dolayı otele giriş yapamadıkları için mecburen ilk geceyi minibüste uyuyarak geçirirler.

-Ertesi gün uykusuz olsalar da turnuva öncesi Eyfel Kulesi, Louvre Müzesi, Seine Nehri'ni gezerler.

-Eyfel Kulesi gezisinde Türk bir kabile ile karşılaşırlar. Bu arada karşılaştıkları kabilenden genç bir adam kız arkadaşına evlenme teklifi etmek için Şirin ve arkadaşlarından yardım ister.

-Genç adam, kız arkadaşına yapacağı evlenme teklifi için hazırladığı balonları, köpükleri ve yüzüğü çocuklara emanet eder. Vakti geldiğinde çocuklara işaret edecek ve sürpriz evlenme teklifini yapacaktır.

-Çocuklar titizlikle bu sorumluluğu yerine getirmeye çalışırken ufak tefek aksaklıklar yaşarlar.

-Ne var ki genç adamın evlenme teklifini yapmasına sıra gelmeden kız arkadaşı genç adama evlenme teklif eder. Çocuklar çok şaşırır; çünkü ilk kez bir kızın erkeğe evlenme teklif ettiğine şahit olurlar.

-Paris gezisi çocuklar için tam anlamıyla ilklerin yaşandığı bir gezi olur. Uykusuz kalan çocuklar turnuva sabahı uyanamaz ve ne yazık ki bir karşılaşmayı daha kaçırmazlar.

-Öğretmenleri de çocuklar da bu duruma üzülseler de çok güzel yerler görmüş ve gezmiş oldukları için mutludurlar.

Dünya'yı geziyorum/ Şirin-İspanya boğalarından kaçarken.

-Şirin, öğretmeni ve arkadaşları aikido turnuvası için trenle Fransa'dan İspanya'ya giderler.

-Aralarına liseli yaşlarda Fuat adlı bir genç de katılır.

-Barselona şehrinde yapımı henüz devam eden La Sagrada Família Kilisesi'ni görürler, ünlü yemekleri olan “tapas”ı tadarlar, Guell Parkı'nı gezerler. Fuat, çocuklar arasından seçilecek üç kişinin Pamplona'da bir aile tarafından misafir edileceğini söyler.

-Seçilen üç kişi olan Kıvrır, Lokum ve Şirin Pamplona'ya giderler. Misafir eden aile, çocukları boğa festivaline de götürür. Şirin, Lokum ve Kıvrır boğaların önünde koşacaklarını zannedip biraz korksalar da oraya gidince festivalde böyle bir zorunluluk olmadığını anlayarak rahat bir nefes alırlar.

-Aikido turnuvasında ise takımın yıldız oyuncusu Fisto, arkadaşları yanında olmadığı için üzüntüsünden hasta olur, bu nedenle de karşılaşmaya çıkamaz. Hombili ise rakibine yenilir.

-Çocuklar İspanya'dan da madalyasız dönmelerine rağmen İspanya'yı çok beğenir ve geziden mutluluk duyarlar.

Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Rusya'da uyutan göl.

-Şirin, öğretmeni ve arkadaşları aikido turnuvası için Rusya'ya geçerler.

-Havaalanında onları Rusya'da gezdirecek olan Anastasia karşılar. Hombili Anastasia'yı çok beğenir ve kendini de ona beğendirmeye çalışır.

-Onun zevklerini araştıran Hombili ve arkadaşları en sevdiği yemeğin borş çorbası olduğunu öğrenirler. Yemek için gittikleri yerde Hombili borş çorbası içmek ister fakat çorba Hombili'nin damak zevkinden çok uzaktır.

-Anastasia'nın en sevdiği kitap Dostoyevski'nin “Suç ve Ceza” romanıdır. Romanı okusalar da bir şey anlayamayan çocuklar, onun beğendiği müzisyenler arasında Çaykovski olduğunu öğrenip Hombili'nin cep telefonunun zil sesini bu müzisyene ait bir eseri yaparlar.

-Bütün bu çabalamalardan sonra Anastasia'nın evli olduğunu öğrendiğinde Hombili büyük bir hayal kırıklığı yaşar.

-Öğretmenleri de durumu anlamış olduğu için çocuklara gereken öğütü verir.

-Çocuklar bir başkasının kendilerini beğenip sevmesi için farklı biriymiş gibi davranmanın ne kadar zor ve yanlış bir şey olduğunu anlarlar.

İstanbul'u geziyorum/ Şirin boğaz turunda.

-Şirin ve ailesi Almanya'dan gelecek misafirlerini karşılamak için havaalanına giderler.

-Anne ve babasının tatilde tanıştığı Ulrike, Mirko ve kızları Julia, Berlin'den gelirler.

-Babası Şirin'e Julia ile ilgilenmesini, ona karşı misafirperver davranmasını ister.

-Hep beraber gezintiye çıkarlar. Gezi esnasında Şirin Julia'ya Fatih Sultan Mehmet Köprüsü, deniz kenarındaki yalılar, Beykoz, Rumeli ve Anadolu Hisarı ile ilgili hayali birtakım bilgiler verir.

-Hepsine çok şaşıran Julia yine de Şirin'e inanır.

-Hep beraber Ortaköy'ü, Büyük Mecidiye Camii'ni, Atlı Köşk'ün bahçelerini ve lalelerini, yalıları gezerler. Kanlıca'da yoğurt yiyerek geziyi tamamlarlar.

-Gezi sonunda Şirin'in Julia'ya verdiği yanlış bilgileri fark eden babası söz konusu o yerlerle ilgili tüm bilgileri düzeltir.

-Şirin bu duruma biraz bozulsa da akşam bilgisayardan araştırıp babasının doğru bilgi verdiğini anlayınca, hem Julia'dan hem babasından özür diler.

İstanbul'u geziyorum/ Şirin Büyükada'da.

-Şirin, sınıf arkadaşları ve öğretmenleri Büyükada'yı gezmek üzere yola çıkarlar.

-Öğretmenleri vapurla geçerken gördükleri adaların isimlerini ve isimlerinin hikâyelerini anlattığında Şirin çok şaşırır. Hepsinin birbirinden ilginç isimleri vardır.

-Vapurda devam eden gezi esnasında Şirin'in aklına geçen akşam anne-babasının arasında geçen konuşma gelir. Eskiyen çamaşır makinesini değiştirmek istediklerini konuşturlarken kullandıkları ifadeler sebebiyle Şirin, yeni bir kardeşinin olacağı ve kendisini de evden atacakları düşüncesine kapılır.

-Şirin, arkadaşı Umut'a canını sıkıyan bu olayı anlatır. Umut, Şirin'in durumuna üzülür ve ardından da kendi sıkıntısından bahseder: Anne-babası Umut'a notlarını düzeltmesi gerektiğini ve oturup düşünüp taşınması gerektiğini söylediğinde Umut, "düşün taşın" ifadesindeki "taşın" kelimesini "evden taşınmak" şeklinde anlayıp çok üzülmüştür.

-Çocuklar konuşulanları yanlış anladıklarının farkında olmadıkları için bu üzücü duruma çözüm bulmaya çalışırlar.

-Gezi sırasında gördükleri Büyükada Yetimhanesi çocukların oraya terkedilme

korkusu yaşamalarına sebep olup korkularını ikiye katlar.

-Nihayet gezi sonunda Şirin de Umut da konuşulanları yanlış anladıklarını fark ederler.

-Adada gördükleri terkedilmiş evcil hayvanları kurtarmak için bir proje geliştirerek sınıfta sunmak istediklerini söyleyince öğretmenleri çok mutlu olur.

İstanbul'u geziyorum/ Şirin Galata Kulesi'nde.

-Şirin, öğretmenin verdiği proje ödevini düşünmekten sınıfça gidecekleri gezi için heyecanlanamaz bile.

-Gezi esnasında dolaştıkları yerlerle ilgili proje ve fikirler üretmeye karar verir.

-Gezi otobüsüyle Eminönü'ne gelirler.

-Mısır Çarşısı, Yeni Camii, Galata Köprüsü, Tünel, Galata Kulesi'ni gezip her birinin tarihini geçmişini öğrenirler.

-Hezarfen Ahmet Çelebi'nin uçan ilk insan olduğunu öğrenirler.

-Sınıfça keyifli bir gezi geçirirler ancak Şirin maalesef pek başarılı bir proje üretemez. Gezip gördükleri tarihi yapı ve mekânların adlarını değiştirir:

-Eminönü'nü Kalabalıkköy, Mısır Çarşısı'nı Masal Pazarı, Yeni Camii'yi Güvercinli Camii, Galata Köprüsü'nü Balıklı Simit Köprüsü olarak değiştirse de öğretmeni bundan pek hoşlanmaz ve bunu onaylamaz.

-Her şeye rağmen Şirin bu geziye katıldığı için çok mutludur.

İstanbul'u geziyorum/ Şirin Kapalıçarşı'da.

-Şirin, annesi, anneannesi, dayısı ve dayısının nişanlısı Kapalıçarşı'ya düğün öncesi alışveriş yapmak için gideceklerdir.

-Dayısını nişanlısından kıskanan Şirin, onları ayırmak için kendince plan yapar. Kapalıçarşı'nın haritasına uzun uzun bakar ve kuyumcular bölgesinde hazine olabileceğini, hazineyi bulup da dayısına büyük bir ev alırsa onların ayrılacağını düşünür.

-Harita üzerinde hayli çalıştıktan sonra gidecekleri gün gelip çatar, tramvay yolculuğuyla Beyazıt'a varırlar.

-İstanbul Üniversitesini, Beyazıt Kulesi'ni, Beyazıt Camii'ni ve Sahaflar Çarşısı'nı gezerler.

-Daha sonra anneannesi, dayısı ve dayısının nişanlısıyla Kalpakçılarbaşı'nda

buluşurlar.

-Sandal Bedesteni, İç Bedesten, Çukur Muhallebici, havuzlu lokantayı ziyaret ederler.

-Gezi sırasında dayısının nişanlısı Gülensu'yu zor durumda bırakmak için çabalayan Şirin, kısa süre sonra onun aslında çok zarif, iyi niyetli bir insan olduğunu ve dayısını çok sevdiğini anlar; yaptıklarına pişman olur.

-Gülensu'nun, nişan törenlerinde Şirin'in giymesi için aldığı elbiseyi hediye etmesiyle araları iyice ısınır.

-Şirin yine birbirinden güzel yerleri gezip öğrenmiş, hem de yanlış düşüncelerinden kurtulmuştur.

İstanbul'u geziyorum/ Şirin Topkapı Sarayı'nda.

-Şirin sınıfça yapacakları gezi için çok heyecanlıdır.

-Annesi çantasına yiyecek ve içecek koyar. Öğretmenleri, o gün Şirin ve tüm sınıf arkadaşlarına Sultanahmet, Ayasofya, Topkapı Sarayı'nı gezdirir.

-Sultanahmet ve Ayasofya gezisinde birbirinden ilginç ve faydalı bilgiler öğrenen Şirin ve arkadaşları Topkapı Sarayı gezisinde zamanın saray sakinlerinin yaşantılarını öğrendiklerinde şaşırmış ve heyecanlanmışlardır.

-Kubbealtı, arz odası, harem, sarayın bahçeleri, Gülhane Parkı gibi birbirinden güzel ve ilginç yerleri gezip öğretmenlerinden hikâyelerini dinlemişler, Kaşıkçı Elması'nın büyüklüğü ve güzelliği karşısında büyülenmişlerdir.

-Bu sırada Şirin saray içerisinde dolaşan güvenlik görevlilerinin konuşmalarına kulak kabartıp konuşulanları yanlış anlayınca onları hırsız zannederek ortalığı karıştırır.

-Gerçeği anladığında Şirin yaptıklarına pişman olup bir daha başkalarının konuşmalarını gizlice dinlememeye ve insanlara karşı önyargılı olmamaya karar verir.

-Her şeye rağmen Şirin bu geziye katıldığı için çok mutludur.

İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı'nda.

-Şirin, Belgrad Ormanı'na düzenlenen okul gezisine katılacağı için çok heyecanlıdır.

-Öğretmenleri otobüs yolculuğu esnasında geçip gördükleri Silivrikapı, Yedikulekapı, Narlı Kapı, Samatya Kapısı, Küçük Ayasofya Kapısı, Çatladıkapı'yı çocuklara anlatır. Bu arada arkadaşları Hombili ise bu yerlerle ilgili korkunç efsaneler anlatmayı ihmal etmez.

-Belgrad Ormanı'nda yaşayan Kocaayak efsanesi ile çocukların iyiden iyiye

korkmasına neden olur.

-Nihayet Belgrad Ormanı'na gelirler. Öğretmenleri bu alanla ilgili yararlı bilgiler verdikten sonra çocuklar oyun oynamaya başlarlar.

-Hombili, arkadaşlarını Kocaayak efsanesine inandırmak için çantasında taşıyıp yanında getirdiği koca ayakkabılardan izler yaparak arkadaşlarını korkutur.

-Üstünden fazla geçmeden tüm bu yaşananların sebebi ortaya çıkar: Birkaç hafta önce sınıfa davetsiz misafir olarak gelen bir fare Hombili'nin ayağının üstünden geçmiş, Hombili bayılmıştır.

-Tüm sınıf üstüne gülüp alay edince Hombili de yaptığı bu planla arkadaşlarının empati kurmasını sağlamak hem de onlardan öç almak istemiştir. Yaşananlardan dolayı üzgün olan Hombili özür diler ve arkadaşları da ona sarılır.

-Şirin ve arkadaşları bu geziyle hem pek çok yararlı bilgi öğrenir hem de empati kurmanın önemini kavrarlar.

İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş'ta.

-Şirin, babası, arkadaşları ve arkadaşlarının babaları hep birlikte şehir içi bir gezi planı yaparlar.

-Önce müze gezisi yapıp daha sonra Türkiye-İngiltere maçını stadyumda izlemeye gideceklerdir.

-İstanbul Modern Sanat Müzesi'ndeki Vincent Van Gogh'a ait resimlerin sergilendiği sergiyi gezdikten sonra Beşiktaş'taki stadyumda maçı izlemeye giderler.

-Yolculuk esnasında Şirin ve arkadaşları etraflarında gördükleri yapılarla ilgili babalarına pek çok soru sorar ve bilgilenirler.

-Barbaros Hayrettin Paşa heykelinden, Yıldız Teknik Üniversitesi'nin ismini nereden aldığına; Dolmabahçe Sarayı'ndan, Yıldız Parkı'na kadar pek çok yerle ilgili bilgi edinen Şirin ve arkadaşlarının Türkiye-İngiltere maçında hem milli duyguları kabırır, hem de farklı kültürlerle saygı duymanın önemini fark ederler.

İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi'nde.

-Şirin, öğretmenin izlettiği bir filmde etkilenir ve kendisi de üç kişiye yardım etmeye karar verir. Yardım ettiği kişiler de üçer kişiye yardım ederse bu zincirin halkaları sayesinde Dünya daha güzel bir hale dönüşecektir.

-Bir gün Şirin, annesi ile birlikte haminnesini (annesinin anneannesini) ziyarete gidecektir. Annesinin akrabaları Emel ve Şefkat Hanım, Şefkat hanımın kızı Defne de ziyarete katılacaktır.

-Şefkat hanım yurt dışında gelmiştir. İstanbul'da gördüğü birçok şeyden rahatsızlık duymaktadır. Her an mutsuz görünmekte ve yaşadığı şeylere olumsuz tepkiler vermektedir.

-Şirin ve ailesi Avrupa'dan Asya kıtasına geçerek Üsküdar'a gelirler.

-Kanaat Lokantası'nda yemek yedikten sonra Çamlıca Tepesi'ne çıkarlar. Tepeden inip boğa heykelini görürler ve Kadıköy balıkçı restoranında yemek yerler.

-Gezi esnasında Şefkat hanımın mutsuzluğunun sebebinin gerçekleştiremediği ressam olma hayali olduğu anlaşılır. Şirin, Şefkat teyzesine yardım etmeye karar vermiştir.

-Defne'den de yardım alarak, Şefkat hanımı mutlu etmek için resim malzemeleri alır ve resim kursu araştırması yaparlar. Kursu katılarak sanatla ilgilenmeye başlayan Şefkat hanım artık daha mutlu bir insan olmuştur.

-Böylece Şirin, Şefkat hanıma ve çevresindekilere yardım etmiş olarak, yardım zincirinin halkası olmayı başarmıştır.

İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet'te.

-Şirin, annesi ve arkadaşları ile arkadaşlarının anneleri hep birlikte Gül hanımın blogu için geziye çıkarlar.

-İstanbul Erkek Lisesi, Yerebatan Sarayı, Million Taşı, Edebiyat Kiraathanesi, Yılanlı Sütun, Örme Dikilitaş, Dikilitaş, Alman Çeşmesi'ni gezerler. Buralarla ilgili Gül hanım son derece önemli bilgiler verir.

-Gezi esnasında Şirin'in arkadaşı Nazan'ın, yapmadığı ev ödevlerini arkadaşlarına hediyeler vererek yaptırmaya çalışması gündeme gelir.

-Alman Çeşmesi'nin hikâyesini dinledikten sonra insanların hediyeler vererek kendiışlerini yaptırmaya çalışmasının ne kadar yanlış bir şey olduğunu anlarlar. Böylece Şirin yine bir gezi sayesinde pek çok eserle ilgili bilgiler öğrenirken, aynı zamanda hayatla ilgili de önemli bir ders almış olur.

İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye'de.

-Şirin'in arkadaşı Lokum'un annesi Gül hanım, son zamanlarda bir internet sitesi açar ve gezip gördüğü yerleri sayfasında paylaşır.

-Gül hanımın planladığı geziye Şirin ve Şirin'in annesi, Lokum ve annesi Gül hanım, Fisto ve annesi Leyla hanım, Salim ve annesi Hatice hanım, bir de Volkan katılacaklardır.

-Volkanların evinde gece pis su borusu patladığı için annesi evi toparlamakla meşguldür ve bu nedenle geziye katılamamıştır.

- Bu durumu yanlış değerlendiren Şirin ve arkadaşları Volkan'ın anne babasının kavga ettikleri sonucunu çıkarır ve farkında olmadan kendilerini dedikodu çemberinin içinde bulurlar.

-Gezi sonucunda düşüncelerinin yanlış olduğu ortaya çıkar ve dedikodu yaptıklarını fark edip pişmanlık duyarlar.

-Gezi esnasında Bozdoğan Kemer, Vefa Lisesi, Vefa Bozacısı, Şehzade Camii, Süleymaniye Camii ve meşhur kuru fasulyeciye giderler. Buralarla ilgili detaylı bilgilere Gül hanım sayesinde ulaşan çocuklar o gün hem bilgilenecek hem de dedikodunun ne kadar sinsi ve kötü bir şey olduğunu anlamışlardır.

Kendimi durduramıyorum/ Şirin-gizemli küpün peşindeyiz!

-Şirin her an yanında olabilecek bir dost arayışına girip bir kedi sahibi olmak ister.

-Başlangıçta anne babası bu isteğini reddetse de apartman yöneticisinin fare sorunundan bahsetmesi üzerine bir kedi almaya karar verirler.

-Anneannesiyle barınaktan kedi sahiplenmeye giderlerken bir kırtasiyeci dükkanının vitrininde haylazlıklar yapan kediyi fark eden Şirin, sinirli bir insan izlenimi veren kırtasiye sahibinin elinden kediyi kurtarıp sahiplenir.

-Annesinin fare için evde aldığı önlemler sebebiyle babasının ayağına ağır bir vazo düşer ve ayak parmağı çatlar.

-Babasının bu durumda bile işe gitmek zorunda olmasına çok üzülen Şirin bir hazine bulursa çok zengin olacaklarını ve anne babasının çalışmaya ihtiyacı olmayacağını düşünür.

-Bir gün arkadaşlarıyla kedisi Mırcan'ı parkta gezdirmeye gittiklerinde Mırcan ağzında tuttuğu küçük hazine küpüne benzer bir şeyi Şirin'e getirir.

-Küp ellerinden düşüp kırılınca içinden çıkan hazine haritasını gören çocuklar gözlerine inanamaz ve derhal haritada işaretli yere giderler. Buldukları yerin bir suşi lokantası olduğunu ve çok geçmeden o küçük küpün lokantanın dağıttığı indirim içeren promosyonlar olduğunu anlarlar.

-Karınlarını doyurmak için lokantaya giren Şirin ve arkadaşları, yedikleri yemeklerin

parasını ödeyemedikleri için çocukların aileleri lokantaya gelir ve olanları öğrenirler.

-Şirin'in babası çok paraları olsa bile işe gitmesi ve çalışması gerektiğini, annesi ise hazine bulsalar bile bunu devlete teslim etmek zorunda olduklarını söyler.

Kendimi durduramıyorum/ Şirin-hayvanları kurtarma operasyonu.

-Şirin, sınıf arkadaşları ve öğretmeni ile hayvanat bahçesi gezisi yapacakları için çok heyecanlıdır; fakat bu anne babasının pek de hoşuna gitmez. Çünkü onlar hayvanat bahçelerini hayvanların hapsedildiği yerler olarak değerlendirmektedirler.

-Şirin anne-babasının sözlerinden etkilenecek hayvanat bahçesi gezisinde hayvanları özgürlüklerine kavuşturmak için bir şeyler planlar.

-Bir aslanın kafesini açmayı planlarken bunun çok zor olacağını anlar, sonunda bir bukalemunu serbest bırakmaya karar verir.

-Bukalemun yerinde durup hareketsiz kalınca onu kolaylıkla yakalayarak Şirin'in çantasına koymaya karar verirler ve mecburen Şirin o akşam bukalemunu eve götürmek zorunda kalır.

-Bukalemunu Madagaskar'a nasıl gönderebilecekleri konusunu Kıvrır araştırır: Ertesi gün okula gitmeden önce hep beraber kargo firmasına bukalemunu teslim etmeye giderler.

-Bu durum ortaya çıkınca aileler, öğretmenler, polisler ve gazeteciler çocukları bularak onları takdir edici sözlerle tebrik ederler.

-Çocukların ertesi gün gazeteye kahraman olarak nitelendirildikleri haber çıkar. Bu haberden etkilenen duyarlı kişiler bir kampanya başlatarak hayvanat bahçesinin kapatılmasını ve hayvanların ülkelerine, doğal yaşam yerlerine gönderilmelerini sağlarlar.

Kendimi durduramıyorum/ Şirin-hırsızlar bizden kaçamaz!

-Şirin ailesiyle beraber arkadaşı Volkan'ın ağabeyinin düğününe giderler. Fisto, Kıvrır, Hombili, Salim de oradadır.

-Fisto'nun düğüne getirdiği tabletle oynayan Şirin, limonata ve kurabiye yedikten sonra karın ağrısıyla tualete gider.

-Salona geri döndüğünde arkadaşlarının tableti kaybettiğini ve her yerde onu aradıklarını görür.

-Kıvrır, tabletle aynı marka olan Salim'in telefonundan kullandığı bir program sayesinde tabletin düğün pastasının bulunduğu yere yakın bir yerde olduğunu tespit eder.

-Mırcan'ı pastanın taşındığı masanın altına bakması için gönderirler fakat Mırcan pastanın üstüne atlayarak her şeyi dağıtır.

-Korkuyla kaçarak açık buldukları bir kapıdan girip merdivenden aşağı inmeye başlayan çocuklar çok geçmeden indikleri yerin mutfak olduğunu anlarlar. Burada temizlik kurallarına uyulmadığını fark edip etrafta dolaşan farelerin fotoğraflarını bir güzel çekerler. Tablet in ise orada çalışan bir adamın cebinde olduğunu görürler.

-Yukarı çıkıp gerçekleri anlatan çocuklar suçlu oldukları için kaçarken bir anda kahramana dönüşürler. Tableti de bulmuşlardır.

-Şirin ve Mırcan zaman zaman ufak hatalar yapsalar da ikisi harika bir ekip olmuştur.

Kendimi durduramıyorum/ Şirin-oldukça korkutucu bir adam.

-Şirin o sabah uyandığında alt sokakta Fistoların apartmanında korsan kitap basan suçlularla ilgili haberi izler.

-Şirinlerin apartmana yeni taşınan Cabbar Bey ile karşılaşınca, onun biraz tuhaf bir adam olduğunu ve Fistoların apartmandaki korsanlardan olabileceğini düşünür.

-Bir gün Şirin'in babası elinde bir papağanla eve gelir. Komşuları Cabbar Bey evde olamayacağı için papağanına bakmalarını rica etmiştir.

-Şirin ertesi gün okuldaki arkadaşlarına papağandan bahsedince onlar da okul çıkışında hep beraber eve gidip papağanı görmek isterler.

-Papağan korkunç bir şekilde çığlıklar atarak "Cinayet bu!" diye bağırmakta ve garip sesler çıkarmaktadır. Çocuklar papağanın sahibi Cabbar beyin üzerindeki ketçap lekesini kan lekesine benzetince de kendisinden iyice şüphelenmeye başlarlar.

-Cabbar bey eve çıkıp üzerini değiştirdikten sonra gelip papağanını teslim alacaktır; fakat Şirin papağanın kafesten saat tam 4'te çıkarılıp hava alması gerektiğini bildiği için kafesi açar ve papağan açık pencereden çıkıp uçuverir.

-Şirin ve babası parası Şirin'in harçlığından kesilmek üzere Cabbar beye yeni bir papağan almaya giderler.

-Gittikleri hayvan satıcısının, sattığı papağanları önceden eğiterek kaçıp tekrar dükkâna dönmelerini sağladığını ve dönen hayvanların isimlerini değiştirip tekrar tekrar sattığını fark eden Şirin ve arkadaşları bir katilin değil fakat bir dolandırıcının yakalanmasını sağladıkları için gurur duyarlar.

Kendimi durduramıyorum/ Şirin-tam da zengin olacaktık.

-Şirin sınıfça Kuşadası gezisine gidecekleri için günler öncesinden heyecanlanmaya başlamıştır. Ne var ki sınıf arkadaşı Demet'in çok kötü bir hastalığa yakalandığını öğrenince bütün hevesi kaçar. Yalnızca o değil tüm sınıf üzgündür.

-Otobüste yolculuk yaparken Şirin'in aklına, Demet' in pahalı tedavisine yardım etmek için para kazanma fikri gelir. Diğer arkadaşları da onu destekler.

-Otele vardıklarında lobideki tanıtım broşürlerinden birer tane alırlar. Şirin'in broşüründe bir hazine haritası vardır.

-Şirin ve arkadaşları haritanın üzerindeki Arapça yazıları gezerken gördükleri caminin hocasına okutup ne olduğunu anlarlar. Otelin yakınındaki tarihi bir çeşmenin doğusuna otuz adım attıkları zaman hazineye ulaşacaklardır.

-Çocuklar sözleşip akşam otel bahçesinde buluşurlar. Hazinenin olduğu yer çok uzakta değil otel bahçesinin içindedir.

-Tam hazinenin yerini buldukları esnada, iki adam çocukları fark ederek yanlarına yaklaşır. Şirin'in kedisi Mırcan aniden hoplayıp kaçar. Kötü adamlar çocukları ağaca bağlayarak topraktan heykeller çıkarmaya başlarlar.

-Şirin'in kedisi Mırcan'ı gören öğretmenleri, çocukların ortalıklarda gözükmediğini fark edince merak edip güvenlik kamerasından görüntü kayıtlarını incelerler. Olup biteni görüp olanları görünce hemen polisi ararlar. Polisler çocukları kurtarır, tarihi eser kaçakçılarını yakalarlar.

-Çocukların tüm bunları, Demet'in tedavisine para bulmak için yaptıklarını anlayan öğretmenleri, tedavi sağlayan hastaneye bağış yapmaları için harçlıklarından para biriktirmelerini önerir.

-Hepsi harcamalarından fedakârlık yaparak biriktirdikleri paraları hastaneye bağışlar.

Profesör İyon ile fen-1/ en havalı yarışma (maddenin hâl değiştirme öyküsü).

-Mert ve Alper bilimi çok seven ikiz kardeşlerdir.

-Bir akşam anne-babası okuma yaparken, ikizler de deney kitaplarını alıp okumaya başlarlar.

-Kitapta gördükleri maddenin halleri ile ilgili deneyi yapmak isterler; fakat suyu ısıtmaları gerekeceği için annelerinin yardımına ihtiyaç duyarlar.

-Annelerinin kitap okurken uyuyakaldığını gören çocuklar bu deneyi tek başlarına

yapamayacaklarını anlayınca yatıp uyumaya ve deneyi ertesi gün yapmaya karar verirler.

-Fen Gezegeni'ne bu durum ulaşır ve Profesör İyon ile Uzman Baz çocuklara yardım etmeye karar verir.

-Maddenin halleri ile ilgili bilgileri rüyalarına girerek öğretmeye karar verirler. Çocuklar uykuya dalınca ikisinin rüyalarını birleştirirler.

-Kurdukları bir yarışma platformunda yarıştırmak maddenin halleri, erime, donma, kaynama, yoğunlaşma, genleşme gibi olayları canlandırma suretiyle yaşayarak öğretirler.

-Çocuklar uykudan uyanınca çok şaşırırlar aynı zamanda mutlu olurlar. Öğrendikleri bilgilerin doğruluğunu kontrol ettiklerinde şaşkınlıkları bir kat daha artar.

-Fen Gezegeni yaptıkları bir yardımın daha işe yaramasından dolayı son derece mutlu olurlar.

Profesör İyon ile fen-1/ köydeki esrarengiz kuvvet (kuvvet ve hareket öyküsü).

-Ceren tatil olunca köye anneannesinin yanına gider.

-Öğretmenin tatilde çalışması için verdiği kuvvet-hareket konusunu çalışmadığını fark eden Fen Gezegeni'nden Profesör İyon, Uzman Vektör'e görev verir.

-Vektör ve yardımcısı Lektör Dünya'ya giderek Ceren'e yardım etmek için fikir alışverişi yaparlar.

-Son derece gerçekçi bir simülasyon teknolojisi kullanarak kuvvet-hareket konusunu öğretmeye karar verirler.

-Ceren anneannesinden izin alarak arkadaşı Elif'le her gün köyün çevresinde geziye çıkmaktadır. Her çıktığında Uzman Vektör'ün hazırladığı simülasyon ile rüzgar kuvvetinin değirmeni hareket ettirme, döndürme ve buğday tanelerinin ezilmesini sağlayarak şekil değiştirme etkisini öğrenir.

-Kayık gezisinde suyun akış hızına eşit hızla kürek çektikleri zaman kayığın sabit durduğuna; yani kuvvetin durdurucu etkisine, suyun akış hızından az kuvvetle kürek çekildiğinde kayığın durmadığına şahit olur.

-Girdikleri mağaradaki taş kapıyı açmaya çalışırken itme kuvvetinin çekme kuvvetinden daha kolay uygulandığını öğrenir.

-Canlıları ayıran en önemli özelliğin hareket yeteneği olduğunu; uçak, araba, mutfaktaki hamur karıştırıcıları gibi motorlu araçların cansız varlıklar olduğunu ancak sahip oldukları motorlar sayesinde hareket edebildiklerini öğrenir.

-Ceren öğrendikleri için, Profesör İyon ve Uzman Vektör ise bir çocuğa daha yardım edebildikleri için çok mutludurlar.

Profesör İyon ile fen-1/ küp peşinde macera (maddenin ölçülebilir özellikleri öyküsü).

-Günay, çalışan anne ve babası işten dönene kadar onlara yardımcı olabilmek için okuldan acele ile çıkıp eve gider ve kardeşine bakar.

-Satın almak istediği bir deney kitabının parasını biriktirmek için de sabahları okula gitmeden önce bakkalda çalışarak harçlık biriktirir.

-Bu yoğunluğun içinde ders çalışmaya pek vakit bulamayan Günay, kütle ve hacim konusunu anlayamamıştır.

-Fen Gezegeni'nden Profesör İyon Günay'a hem anlamadığı konuyu öğretmek hem de almak istediği deney kitabını sağlamak için uzmanlarından Ohm'u görevlendirir.

-Ohm, Dünya'ya gider.

- “Bilim Üniversitesi” adı altında bir yarışma düzenler. Yarışma sonunda okuldan bilime ilgi duyan başarılı çocuklar seçilir. Seçilen çocuklardan biri de Günay'dır.

-Günay diğer okullardan seçilen öğrencilerle beraber Bilim Üniversitesine gider. Yarışmada işbirliği içinde çalışmalarını gerektiği ve kazandıkları takdirde burs verileceği de belirtilir.

-Çocuklara 1000 santimetreküp hacminde 1 kg kütleye sahip olan maddenin hangisi olduğu sorulur. Çocuklar grup çalışması yaparak araştırarak, sorarak öncelikle hacmin ne olduğunu nasıl ölçüldüğünü öğrenirler.

-Özgül ağırlığın ne demek olduğunu ve her maddenin kendine özgü farklı bir ağırlığı olduğunu da öğrenirler.

-Kütlenin ne demek olduğunu nasıl ölçüldüğünü de öğrenen çocuklar, yavaş yavaş sonuca ulaşırlar.

-Dereceli kabın içindeki sıvının su olduğunu bulan çocuklar, konuyu iyice pekiştirdikleri ve yarışmayı kazandıkları için; Fen Gezegeni uzmanları ise çocuklara yardım ettikleri için mutlu ve huzurludurlar.

Profesör İyon ile fen-1/ öfkeli organlar korusu (sağlığımız öyküsü).

-Sağsızsız bir beslenme düzeni olan Arda, geceleri karın ağrısı çekip kâbuslar görerek uykusundan uyanır olmuştur.

-Annesi ve öğretmeni beslenme alışkanlığını değiştirmesi, bilgisayar başında vakit geçirmektense dışarıda oyun oynaması gerektiğini söyleseler de Arda bu öğütlere pek kulak asmaz.

-Bir sabah yine annesinin hazırladığı kahvaltıyı yemeden çıkarak okulun yanındaki büfeden aldığı sağlıksız yiyeceklerle karnını doyurur.

-O gün öğretmeni ve arkadaşlarıyla teknolojik ürünler müzesini gezmeye gidecek olan Arda, için Fen Gezegeni'nden Profesör İyon ile Uzman Tayf birtakım hazırlıklar yaparlar.

-Öğretmenleri ve Arda'nın sınıfı müze gezisinde “Vücut Gezini” adlı yeni bir icatla karşılaşırlar.

-Arda bu yeni icat edilen kapsülün içine girerek vücudundaki organların üç boyutlu simülasyonunu izler. Bütün organları kötü durumdadır. Arda'nın beslenme ve hayat tarzından şikâyetçidirler.

-Arda yaptığı hataları çok iyi anlar ve artık sağlıksız yiyecekleri yemeyi bırakır.

-Bir süre sonra bu yiyeceklerin tatları ve kokuları bile Arda'ya çok kötü gelmeye başlar. Uykuları düzene girmiştir ve kendini son derece zinde hissetmektedir.

Profesör İyon ile fen-1/ süper sistemlerde bir tur (vücudumuz öyküsü).

-Seda derslerde görsel materyaller kullanıldığı zaman konuyu daha iyi anlayan bir çocuktur.

-O gün öğretmeni materyal kullanmadan dersi anlatır ve Seda dersi anlayamaz.

-Annesinin verdiği öğüt üzerine Seda okul çıkışında kütüphaneye gidip ders çalışmaya karar verir.

-Fen Gezegeni'ne de Seda'nın yaşadığı sorunlar ulaşır ve Profesör İyon, stajyer Cimsi'yi Seda'ya yardım etmesi için görevlendirir.

-Kütüphane görevlisi kılığına giren Cimsi, Seda kütüphaneye geldiği zaman ona yardımcı olmaya çalışır.

-Üç boyutlu bir gözlük kullanarak “Destek ve Hareket Sistemi”, “Dolaşım Sistemi”, “Solunum Sistemi”, “Sindirim Sistemi” konularını üç boyutlu ortamda organların içinde gezinti yaptırarak öğretir.

-Konuları çok iyi anlayan Seda, 5 pekiyi alarak öğretmenini çok mutlu eder.

-Cimsi ve Fen Gezegeni bir çocuğa daha yardım etmenin sevincini yaşarlar.

Profesör İyon ile fen-2/ eğlenceli bilmece tüneli (dünyamızın yapısı öyküsü).

-İnci o sabah okula gittiğinde kötü bir sürprizle karşılaşır. Sınıflarına artık yeni bir öğretmen gelecektir.

-Eski öğretmenini çok seven İnci, bir türlü yeni öğretmenin Mustafa beyi kabullenmek istemez. Bu nedenle Mustafa beyin “Dünyamızın Yapısı” konusu hakkında anlattığı bilgilerin doğruluğunu da kabul etmek istemez.

-Arkadaşı Yaprak ise İnci’yi uyararak yanlış davrandığını anlatmaya çalışır.

-Yaşanan tüm bu olaylar Fen Gezegeni’ne iletilir. Profesör İyon uzman Lava’yı görevlendirir.

-Lava Dünya’ya giderek bir eğlence merkezinde “Bilmece Tüneli” adlı bir oyun alanı oluşturur.

-Hafta sonu annesinin aldığı gazetenin içinden bu eğlence merkezi için hediye iki bilet çıkar. Annesi, İnci’ye arkadaşı Yaprak’ı da alarak gidebileceklerini söyler.

-Eğlence merkezine geldikleri zaman “Bilmece Tüneli” adlı alana giderler.

-Görevli kılığındaki Lava onları karşılar.

-Tünelde bir trene binerler ve bilmece ile oyun başlar. Sorulan bilmecelerin cevapları hava küre, su küre, taş küre, ateş küre veya ağır küreden biridir.

-İnci, yeni öğretmenin anlattıklarını pek ciddiye almadığı için bilmecelere yanlış cevap verir.

-Yanlış cevap verseler dahi, söyledikleri küreye simülasyonla giderler ve soruyu yanlış cevapladıklarını yaşayarak görürler. Bu sayede İnci de Yaprak da “Dünyamızın Katmanları” konusunu çok iyi öğrenir.

-Aynı zamanda İnci yeni öğretmeni Mustafa beyin anlattıklarının doğru olduğunu da anlamış olur ve hakkındaki ön yargısından vazgeçer.

-İnci de Profesör İyon da Lava da artık çok daha mutludurlar.

Profesör İyon ile fen-2/ elektriksiz prens (elektrik ve pil öyküsü).

-Kerim, okulda öğretmenin “Elektrik ve Pil” konusunda yaptığı elektrik üretme deneyine pek ilgi duymaz ve arkadaşı Ayberk ile uğraşır.

-Ders esnasında ve teneffüste bile elektrik üretmekle neden bu kadar ilgilendiklerine anlam veremez. Çünkü zaten elektrik prizlerden rahatça bize ulaşmaktadır.

-Birinin Kerim'e gerçekleri anlatması gerekmektedir. Fen Gezegeni'nden Profesör İyon devreye girer, Uzman Elektro'yu görevlendirir.

-Elektro ve yardımcısı Elektra bir plan hazırlarlar: Kerim ile Ayberk öğretmenlerinin verdiği "elektrik üretme mekanizması oluşturma" ödevinin malzemelerini almak için dışarı çıktıklarında bir anda zamanı durdurarak ikisini birden bilgisayarda oynadıkları Orta Çağ oyununun içine alıverirler.

-Atlı bir adam neye uğradıklarını şaşırان çocukları alarak saraya getirir ve prensin huzuruna çıkarır.

-Prens, ellerindeki poşette ne olduğunu sorar ve çocukların gerçek niyetlerinin ne olabileceği konusunda kuşkuya kapılır.

-Çocuklar kendilerini ifade etmek için, aldıkları malzemelerin elektrik üretmeye yaradığını anlatsalar da kimse elektrik hakkında söylenenlerden hiçbir şey anlamaz.

-Bir gece sarayda misafir olduktan sonra ertesi gün prens çocuklardan elektrik deneyi üretmelerini ister.

-Yemek için mutfaka giden çocuklar orada günümüzde elektrikle çalışan tüm eşyaların ilkel hallerini görürler.

-Ertesi gün elektrik üretmeyi başaran çocuklara herkes hayret ve korku içinde bakar. Prens büyük bir santral kurmalarını ve bütün şehri aydınlatmalarını ister. Fakat çocuklar bunu başaramayacaklarını söyleyince onları zindana attırır.

-Zindana atılan çocuklar birden bire kendilerini tekrar sokakta bulurlar.

-Elektrik üretimi konusunda bilgilenen Kerim'in çevre bilincinin de oluşması gerekmektedir: Okulla birlikte elektrik santrali gezisine giderek tüm santral türlerini ve yararlarını, zararlarını öğrenir. Çevreyi kirliletmeyen ve en kullanışlı olan güneş panellerine hayran kalır.

-Elektriği bilinçsizce kullanmanın çevreye nasıl zararlar verdiğini de öğrenen Kerim artık bu konuda oldukça bilinçli bir öğrenci olmuştur.

Profesör İyon ile fen-2/ gelecekte bir gün (çevre kirliliği ve atıklar öyküsü).

-Arascan okulda öğretmenin çevreyi koruma ve kaynakları bilinçli tüketme ile ilgili anlattığı konuları biraz yanlış anlamıştır.

-Tüketilen suyun buharlaşıp yeryüzüne tekrar geri düştüğünü, bu nedenle su kaynaklarının hiçbir zaman tükenmeyeceğini, doğaya salınan zararlı gazlarla kirlenen havanın

elbet bir şekilde ağaçlar tarafından temizleneceğini, sürekli ağaç dikerek dilediğı kadar kâğıt t ketebileceğini düşünmektedir.

-Babası, Arascan'ın bu yanlışlarından kurtulmasını istemektedir. Bu nedenle akşam eve gelirken bu konuyla ilgili bir belgesel filmi almaya karar verir.

-Tabii yalnızca babası değıl Fen Gezegeni'nden Profesör İyon da Arascan'ın bu yanlışlarını gidermek ister ve bu iş için Eko'yu görevlendirir.

-Eko bu görevi yapmak üzere düşünmeye koyulur. Gri metal elbiseler giyinerek uzaylı görünümüne girer ve "UFO" diye tanımlanan yuvarlak disk şeklindeki araçlardan birini alarak Dünya'ya gider.

-O gün Arascan ve arkadaşları okulun bahçesinde oyun oynarken top bahçenin arka tarafına ka ar.

-Arascan topun peşinden gider ve birinin ona "Hiç merak etmez misin?" diye seslendiğini işitir. Sesin geldiğı yöne yönelir.

-Eko, korkuyla dolan Arascan'ı sakinleştirir ve UFO'ya davet eder.

-Aracın içine girerler kısa bir yolculuğun ardından bir yere varırlar.

-Vardıklarında araçtan inerler ve Arascan gördükleri karşısında şaşkına döner: Yerleri kalın bir toz tabakasıyla kaplı, havası oldukça kirl , denizleri simsiyah, hiçbir hayvan ve bitkinin olmadığı bir yerdir burası.

-Eko, Arascan'ı orada yaşayan yaşlı bir adamla tanıştıır. Onun adı da Arascan'dır.

-Bu adam onlara etrafı gezdirir ve sonra evine davet eder. Gezdiğı g rd ğı yerler, hatta adamın evi Arascan'a çok tanıdık gelir.

-Gezinin sonunda Arascan anlar ki tanıştığı yaşlı adam, Arascan'ın yıllar sonraki yaşlılık hali; gezdiğı g rd ğı yerler yaşadığı şehir: İstanbul. Hatta gittikleri ev Arascan ve ailesinin yaşadığı evin eskimiş yıpranmış halidir.

-Bunları fark eden Arascan yaptığı yanlışları anlar ve üzüntüden ağılamaya başlar.

-Dünya'ya geri döndüklerinde Arascan artık birçok şeyin farkına varmışır.

-Babasının akşam izlettiğı belgesel film ile gün içinde öğrendiklerini iyice pekiştirir ve çevreyi korumak için evde uyulması gereken kuralların yazılı olduğı bir liste hazırlar.

-Yatağına uzanarak ileride  evre Bakanı olduğı günlerin hayalini kurar.

Profesör İyon ile fen-2/ ışıık insanların peşinde (ışıık ve ışıık kaynakları öyküsü).

-Beste hayal kurmayı seven, zaman zaman hayal ile gerçeği birbirinden ayırt edemeyen bir kız çocuğudur.

-Öğretmeninin anlattığı “Işıık Kaynakları” konusunu da derste hayal kurmakla meşgul olduğundan dinleyip anlayamaz.

-Profesör İyon her iki konuda da Beste’ye yardım etmek üzere uzman Flo’yu görevlendirir.

-Beste’nin sınıfı bir geziye gider.

-Otele giriş yaptıkları zaman hikâye anlatıcısı görünümüne giren Flo yanlarına yaklaşır.

-Öğretmenlerine, akşam dinlendikten sonra lobide buluşmayı ve sınıfa hikâye anlatmayı teklif eder.

-Teklifi kabul eden öğretmen, akşam sınıfıyla beraber lobide toplanır. Hikâye anlatıcısı görünümündeki Flo, çocuklara yıldızlarla ilgili bir masal anlatır. Elbette Beste, masalda anlatılanların hayal ürünü olduğunu anlamamakta ısrar eder.

-Ertesi gün sınıfça milli parkta bir orman gezisine çıkarlar. Orman rehberi, kılık değiştiren Flo’dur.

-Rehber, gezide ateş böceklerinin, ışııklı balıkların olduğu yerleri gezdirerek doğal ışıık kaynaklarını tanıtır.

-Yemek molası verdikleri esnada minik bir sincap Beste’nin çantasını kapıp kaçmaya başlar. Sincabın peşinden giden Beste, gezi sırasında orman rehberinin de bahsettiği ancak henüz gidemedikleri “Işııklı Şelale” ye varır.

-Şelalenin arkasından gelen ışıığın sebebini bir hayli merak eder ve korka korka şelalenin arkasındaki mağaraya geçer.

-Orada farklı giyimli bir insanla karşılaşınca korkar ve gördüğü adamın hikâye anlatıcısının masalında geçen “Işıık İnsanlar” dan birisi olduğunu düşünür.

-Kısa süre sonra şelalenin arkasındaki nemli ortamın özel bir bitki türünü yetiştirmek için elverişli bir ortam olduğunu, bu insanın da bir araştırmacı olduğunu, uzaktan görünen ışııkların ise yanan ampullerden çıktığını anlar Beste.

-Öğretmeni korku ve heyecanla sırlıslık bir halde mağaraya girer.

-Her yerde Beste’yi arayan öğretmeni sonunda hem onu bulduğu için hem de

Beste'nin ışık kaynakları konusunu öğrendiği için bir hayli mutlu olmuştur.

-Bu gezi Beste'ye bir şey daha katmıştır: Mantıklı düşünme becerisi.

-Flo her iki amacına da ulaştığı için mutlu bir şekilde gezegenine döner.

Profesör İyon ile fen-2/ nereden geliyor bu ses? (ses kaynakları öyküsü).

-Atilla film izlemeyi çok sever. Bu nedenle de geç saatte yatıp uykusunu alamaz ve sabahları derslerde uyuklar.

-O gün okula gelemeyen bir arkadaşına öğretmeninin işleyeceği konuyu iyi dinleyip öğrendikten sonra ona anlatacağına dair söz veren Atilla, yine o gün derste uyuklamaktadır.

- “Ses Kaynakları” konusunu anlatan öğretmenini gözlerini aralayarak dinlemeye çalışsa da günlük yaşamda kullanılan “yankı” “ses” gibi ifadeleri duyunca konunun oldukça basit olduğunu ve öğretmenini dinlemeden de arkadaşına konuyu anlatabileceğini düşünür. Elbette bu durum Fen Gezegeni'nden Profesör İyon'a ulaşır.

-Profesör, Atilla'ya yardım etmek üzere Dolbi'yi görevlendirir.

-Dolbi, yardımcısı Folbi'nin de yardımıyla Atilla'nın odasına hologram seti kurar. Hologram makinesine Atilla'nın en sevdiği fantastik öykülere taş çıkartacak senaryo ve görüntüleri verirler ve Atilla'nın bu görüntülerin içinde neler yapacağını merak ederler.

-Atilla gece uykuya dalmak üzereyken dolabının altında bir ışık görür ve kapağı açtığında dolabın içindeki ışık koridorunu fark eder. Koridordan geçen Atilla kendini bir ormanın içinde bulur.

-Burada kendine eşlik eden ve Atilla'dan yardım isteyen iki dost vardır: “Gamlı” adlı baykuş ve “Cesur Yürek” adlı köpek. Bu iki dost, yaşadıkları ormandan gelen çeşitli korkutucu seslerin kaynağından kurtulmak istemektedirler.

-Islıklı Göl'den gelen ürkütücü sesin sahibinin göl kenarındaki çalılara takılan bir poşet olduğunu; “Dev Ordu”nun çıkardığı korkutucu seslerin ise yalnızca hassas duyma yetisi olan köpek, baykuş gibi hayvanlar tarafından işitilen karıncaların ayak sesleri olduğunu; “Tekinsiz Kervansaray” dan gelen uğultunun ise kuru saz dallarına çarpan rüzgârın çıkardığı ses olduğunu keşfeden Atilla, artık “Ses Kaynakları” konusunda birçok şeyi kavramıştır.

-Son olarak “Yankılı Vadi” den gelen bipleme sesinin kaynağının bir çalar saat olduğunu anlar. Atilla çalar saati kapatmaya çalışırken annesinin sesiyle uykudan uyanır.

-Uyandığında “Ses Kaynakları” konusunu öğrenmiş, fantastik filmlerde izlediklerinin güzel olduğunu fakat gerçeğe ilgisinin olmadığını, filmlere daha az vakit ayırıp araştırma

yapmanın önemini kavramıştır.

Profesör Kip ile türkçe-1/ harikalar parkında serüven (isimler öyküsü).

-Nil, ders çalışmayı sevmeyen, oyun oynamayı ve hayal kurmayı seven bir çocuktur.

-Öğretmeninin Türkçe dersinde anlattığı “İsimler” konusunu anlayamamıştır.

-Türkçe Gezegeni’nden Nina, Nil’e yardım etmesi için görevlendirilir. Nina, Nil için eğlenceli ve öğretici oyunlar içeren “Harikalar Parkı”nı hazırlar.

-Evlerinin önünde “Harikalar Parkı” ilanını gören Nil, buraya gitmek için annesinden izin ister.

-Dayısıyla parka giden Nil eğlence çadırından içeri girer ve program başlar.

-Çadır içerisinde “İsimler” konusunu öğretmek için oyunlar vardır ve oyunda başarı-başarısızlık durumuna göre simülasyon ile ödül-ceza verilir.

-Bu sayede “İsimler” konusunu çok iyi öğrenerek çadırdan çıkan Nil, ertesi gün öğretmeninin sorularını yanıtlar, konuyu çok iyi anlatır. Öğretmeni de Nil de bu duruma oldukça sevinirler.

Profesör Kip ile türkçe-1/ işaretler adasından kaçış (noktalama işaretleri öyküsü).

-Emre, yaz tatilini ailesiyle beraber deniz kenarındaki yazlıklarında geçirmektedir.

-Öğretmenine yaz tatili süresince her gün elektronik mektup göndermesi gerektiğini hatırlayan Emre, hem öğretmenine hem de arkadaşı Tamer’e bir elektronik mektup yazar. Ancak yazım kurallarına uymadığı ve noktalama işaretlerini kullanmadığı için öğretmeni ve arkadaşı tarafından yanlış anlaşılır.

-Bu soruna hemen el atan Profesör Kip, Gobi’yi görevlendirir.

-Gobi, Emre’nin öğle uykusunda rüyasına girer ve onu “Nokta Krallığı”, “Virgül Cumhuriyeti”, “Soru İşareti Adası”, “Panik Adası” na götürerek bu adaların hâkimi olan noktalama işaretlerinden doğru bilgileri öğrenmesini sağlar.

-Emre ter içinde uykusundan uyanır.

-Arkadaşları ve öğretmeni mektuptaki noktalama eksikliğinden dolayı yaşanan yanlış anlaşılardan dolayı Emre’nin annesini arar.

-Duruma çok şaşırان Emre, posta kutusunu açar ve gönderdiği mektuplardaki yanlışları fark edip kurallara uygun yeni mektuplar yazar. Böylece noktalama işaretlerinin

önemini ve gereğini öğrenmiş olur.

Profesör Kip ile türkçe-1/ işler fena karıştı (ismin halleri öyküsü).

-Türkçe dersinin gereksiz olduğunu ve yalnızca Türkçe konuşabiliyor olmanın yeterli olduğunu düşünen Kardelen, bilim insanı olmak istemektedir ve bu hedefini gerçekleştirebilmek için yalnızca matematik öğrenmenin gerekli olduğuna inanmaktadır.

-Profesör Kip, bu noktada hemen harekete geçer ve Kardelen'e Türkçenin önemini göstermesi için İsmo'yu görevlendirir.

-İsmo bir kalem ve bir silgi olarak Dünya'ya gider. Yalnız bu kalem sıradan bir kalem değildir. Onu programlayan kişinin istediklerini yazan bir kalemdir. Silgi de aynı şekilde silmektedir.

-İsmo Dünya'ya gelerek kılık değiştirir ve Kardelen'in geçtiği yol üzerinde bir kırtasiye dükkanı açar.

-Bir gün bu kırtasiye dükkanına uğrayan Kardelen, bir matematik kitabı alır ve İsmo da Kardelen'e bir kalem ve silgi hediye eder.

-Kardelen ertesi gün Hayat Bilgisi dersinde öğretmenin tahtaya yazdığı notları defterine geçirmeye çalışır. Ama İsmo'nun kalemi cümlelerdeki her bir kelimenin aldığı ismin hal eklerini ya siler ya da değiştirir. Böylece ortaya çok anlamsız cümleler çıkar.

-Aynı şekilde kalem, resim öğretmenin verdiği ödevi de not defterine yanlış yazmasına sebep olur.

-İsmo, hafta sonu tatili geldiği için Kardelen'in kalemi fazla kullanmayacağını düşünür ve bir "konuşma kırıcı" aletini devreye sokar.

-Bu alet konuşmalardaki ismin hal eklerini ya yok etmekte ya da değiştirmektedir.

-Kardelen'in konuşmaları ses kırıcı sayesinde anne ve babasına bambaşka iletilmektedir. Aynı şekilde anne ve babasının konuşmaları da Kardelen'in kulağına başka şekillerde gelmektedir. Kardelen ve ailesi bir sürü yanlış anlaşılmalara dolu bir hafta sonu yaşarlar.

-Anne babasının tavsiyesiyle ismin hal eklerini öğrenmeye karar veren Kardelen, artık daha düzgün bir Türkçeyle konuşmakta ve Türkçe dersinin önemini anlamaktadır.

Profesör Kip ile Türkçe-1/ oyun içinde oyun (sözcükler arasındaki ilişkiler öyküsü).

-Okula giderken aldığı simidi simitçiye unutan Yağmur, derse karnı aç bir halde

girmek zorunda kalmış ve bu nedenle derste bir türlü dikkatini toplayamamış, öğretmeninin anlattığı “Kelimeler Arası İlişkiler” konusunu anlayamamıştır.

-Yağmur’un yaşadığı bu sorunu çözmek üzere Profesör Kip, Dil Uzmanı Toru’yu görevlendirmiştir.

-Toru, Yağmur’a konuyu öğretmek için onu uyutup rüyasında bir tiyatroya götürür ve eş anlamlı, zıt anlamlı, eş sesli kelimeleri rol yaparak anlatmaya çalışan tiyatro oyunlarının seçmesinde asabi bir yönetmenin yardımcılığını yaptırır.

-Yönetmenden çekinen Yağmur oyuncuları dikkatle izler ve aldığı ipuçlarıyla yapılan rolleri doğru bir şekilde sınıflandırır.

-Rüyanın sonunda Yağmur artık konuyu tam anlamıyla öğrenmiştir.

-Ertesi gün derse katılarak öğretmenini de son derece mutlu eden Yağmur, Türkçeyi doğru kullanmanın önemini kavramıştır.

Profesör Kip ile Türkçe-1/ tarifsiz bir alışveriş (sıfat, zarf, zamir, yüklem öyküsü).

-Türkçe sınavına çalışan Kübra, sıfat, zamir, fiil, zarf konusunu bir türlü anlayamaz ve bu konuların son derece gereksiz olduğunu ablası Hacer ile de sohbet ederken dile getirir.

-Kübra’nın konuşmaları uzayda Türkçe Gezegeni’ne kadar ulaşır.

-Profesör Kip, bu konuyu sabah toplantısında açar ve Kübra’ya yardım etmesi için Şiba’yı görevlendirir.

-Şiba görünmez olarak Dünya’ya ışınlanır.

-Elindeki aleti Kübra’ya yönelterek konuşmalarında sırasıyla zamir, sıfat, fiil ve zarfları kullanmasını engeller.

-Böylece Kübra her bir kelime türünü söyleyemez duruma geldiğinde, bu işte bir gariplik olduğunu, cümlelerin anlamsız hale geldiğini fark eder ve öğretmeninin derste anlattıkları, defterinde okuduğu notlar aklına gelir.

-Bütün kelime türlerini ve işlevlerini öğrenen Kübra, sınavda en yüksek notu almayı başarır.

Profesör Kip ile Türkçe-2/ büyüleyici misketin peşinde (isim ve sıfat tamlamaları öyküsü).

-Mehmet ile Okan misketlere meraklı yakın iki arkadaştır. Ne var ki bu merak Mehmet’in o gün derste öğretmeninin anlattığı “İsim Tamlamaları” ve “Sıfat Tamlamaları”

konularını dinlemesine engel olmuştur.

-Türkçe Gezegeni'ne iletilen bu durumun çözülmesi için Profesör Kip, uzman Ozi ve yardımcısı Korb'u görevlendirir.

-Ozi ile Korb, Mehmet'in dedektiflik konulu macera kitaplarına olan merakını bildikleri için önce Mehmet'in çok sevdiği misketini saklarlar. Sonra ona şifreli mesajlar göndererek dedektif gibi iz sürmesini ve kaybettiği misketini bulmasını sağlarlar.

-Elbette gönderilen mesajlarda karşısına çıkan "İsim Tamlamaları" ve "Sıfat Tamlamaları" konulu soruları yanıtlaması gerekmiştir.

-Arkadaşı Okan bu konuda ona yardımcı olmuş ve büyüleyici misketi bulan Mehmet aynı zamanda tamlamalar konusunu da öğrenmiştir.

Profesör Kip ile Türkçe-2/ karman çorman bir tatil (giriş, gelişme, sonuç öyküsü).

-Derin ile Serin, anne babasıyla birlikte yazın tatil için yola çıkarlar.

-Yolda sohbet ederlerken öğretmenlerinin verdiği hikâye yazma ödevlerini hatırlarlar. Ancak kafalarına takılan bir nokta vardır: Öğretmenleri giriş, gelişme, sonuç bölümleri olan bir hikâye istemiştir.

-Ne var ki ikisi de "giriş, gelişme, sonuç" kelimelerinin neyi ifade ettiğini anlayamamıştır.

-Elbette bu durum Türkçe Gezegeni'ndeki Profesör Kip ve uzmanlarına iletilmiştir.

-Hemen kolları sıvayan uzmanlardan Lunti ve yardımcısı Munti "zaman karıştırıcısı" kullanarak bu meseleyi çözülemeye karar verirler.

-Dünya'ya ışınlanan Lunti zamanı gelince "zaman karıştırıcısı" nı devreye sokar ve kızların tatil süresince yaşadıklarının sıralamasını değiştirir.

-Yaşadıklarından hiçbir şey anlamayan ve kafaları karışan kızlar bütün bu olup bitenden ders alırlar: Nasıl yaşantılarımızın bir girişi, gelişmesi ve sonucu olması gerekiyorsa, hikâyeler de böyle olmalıdır, aksi durumda her şey çok karmaşık ve anlamsız olur.

Profesör Kip ile Türkçe-2/ süper bir ekip (zamirler öyküsü).

-Zeynep, Tuğçe, Rıdvan, Hasan, Ferhat, Timurhan ve Enes bir köy okulunda okuyan sınıf arkadaşlarıdır.

-Çok yakın bir zamanda bilgi yarışmasına katılacakları için öğretmenleriyle birlikte yoğun bir şekilde çalışmaktadırlar. Ancak son konu olan "zamir" konusuna sıra geldiğinde

öğretmenleri ağır bir şekilde hastalanır ve hastaneye kaldırılır.

-Çocukların içinde bulunduğu bu zor durum Türkçe Gezegeni'nde duyulur. Profesör Kip, iş için kolları sıvar ve bir grup uzmanı görevlendirip Dünya'ya gönderir.

-Uzman Efu, hastalanan öğretmenin yerine gelen geçici öğretmen rolüne girer, sınıfa giderek kendini tanıtır ve çocuklara yardım edeceğini söyler.

-Çocuklar bu duruma çok sevinir ve Efu'nun kendi gezegeninden getirdiği üç boyutlu yazı yansıtıcısıyla derse başlarlar.

-Efu, söylediği cümleleri tahtaya yansıtarak zamir olan sözcüklerin kanat figürüyle süslenmesini sağlar.

-Efu'nun grup arkadaşları sırasıyla sınıfa gelerek şahıs zamiri, işaret zamiri, belgisiz zamiri konuşurken cümlelerinde kullandıkları zaman, vücutlarında tik oluşan insanları tanıtır. Bu insanların tedavisi için çocukların rahatsızlığı teşhis etmesi yani bu kişilerin hangi zamir türüne karşı tiki olduğunu bulması gerekir.

-Çocuklar Efu'nun desteğiyle bu insanlara yardım ederler.

-Konuyu da güzelce öğrenip bilgi yarışmasında birinci olarak mutluluk içinde öğretmenlerini hastanede ziyarete giderler.

Profesör Kip ile Türkçe-2/ teknolojik öge avı (cümlelerin öğeleri öyküsü).

-Türkçe Gezegeni'nin dijital hatlarında yaşanan bir sorun sebebiyle Profesör Kip ve ekibi Barış adlı çocuğun “Cümlelerin Öğeleri” ile ilgili yaşadığı sorunu çözmekte geç kalmışlardır.

-O gün, Barış derste tahtaya çıkacaktır ve konuyu henüz öğrenememiştir.

-Uzman Kona Dünya'ya, Barış'ın okulunun önüne gider.

-Uzaktan kumandalı bir uçuc böceğini kontrol ederek sınıfa, Barış'ın yanına uçurur. Tahtaya kalktığında böcek Barış'a yardım eder.

-Ancak Kona, bu yardımı Barış'ın hevesi kırılmasın, özgüvenini yitirmesin diye yapar.

-Konunun özünü öğrenmesi gerektiğini düşünür ve harekete geçer. Kona'nın tasarladığı “Yüklem Günlüğü”, sayfalarına yazılan her cümlelerin yüklemine maviye boyayarak yüklemi; “Virüs Özne” adlı bilgisayar virüsü ile Barış'ın maillerindeki özneleri “ben” ile değiştirerek Barış'ın “özne” ögesini fark etmesini; “Acayip Bir Gözlük” ü gözüne taktığında söylediği her cümleyi gözlüğün camına yansıtıp tümleci göstererek “tümleç” ögesini öğrenmesini sağlar.

-Öğretmeninden de sınıfta “gizli özne”yi öğrenen Barış, artık daha mutlu ve kendine güvenen bir çocuktur.

-Barış’a yardım eden Türkçe Gezegeni uzmanları ve Kona bir çocuğa daha yardım etmenin mutluluğunu yaşarlar.

Profesör Kip ile Türkçe-2/ zamansız gelen görev (fiillerde zaman öyküsü).

-Okula ve derslerine önem vermeyen Berke adlı bir çocuğa, Türkçe Gezegeni’nden Profesör Kip ve ekibi yardım edecek; okulun, derslerin önemini kavratırken aynı zamanda paranın önemsiz bir şey olduğunu hissettireceklerdir.

-Berke, anne babasının şehir dışında olmasını fırsat bilip okula gitmemiştir. Büyüyünce babasının fabrikalarının başına geçeceğini düşünüp okulun verdiği bilgileri öğrenmeye gerek görmemektedir.

-Sorunu çözmek üzere uzman Limpo görevi üstlenir.

-Yardımcısı Timpo ile birlikte, Berke’nin yakından ilgilendiği oyun konsoluna uygun gerçekçi bir oyun tasarlarlar.

-Limpo Dünya’ya gelerek Selim adıyla, markette alışveriş yapan Berke’nin karşısına çıkar. Berke oyunu satın alır ve oyunu açıklaması için Selim görünümündeki Limpo ile beraber eve giderler ve birlikte oyuna başlarlar.

-Limpo oyunun içinde, Berke’nin babasının şehir dışında olması nedeniyle fabrikayla ilgili bazı sorunları Berke’nin halletmesi için kendisinden ricada bulunur.

-Berke iş yerinde ve şehir dışında sorunları halletmeye çalışırken fiilde yanlış zamanları kullanınca zor duruma düşer, sıkıntı yaşar.

-Selim rolündeki Limpo, Berke’ye doğruları öğreterek yardım eder ve oyunu sonlandırır.

-Berke büyük bir korkuyla oyundan çıkar.

-Hem okulun önemini hem zaman eklerini hem de paranın aslında değersiz olduğunu anlayan Berke’ye yardım eden Türkçe Gezegeni sakinleri oldukça mutlu olmuşlardır.

Profesör Pi ile matematik-1/ çalışkan pasaklılar ülkesi (çarpma öyküsü).

-Tekin hiçbir şeyden üşenmeyen hatta pratiklik ve kolaylık sağlayan yöntemleri kullananları tembel olarak gören bir çocuktur.

-Bu denli çalışkan olduğu için matematik dersinde çarpma işlemi kullanmak yerine

aynı sayıları yazarak toplamayı tercih eder.

-Bu durum Matematik Gezegeni'ne ulaştığı zaman Profesör Pi uzman Malu'yu görevlendirir. Uzman Malu Dünya'ya gidip Tekinlerin eve yakın boş bir araziye yeni bir site yapmaya ve ona birtakım durumlar yaşatarak pratikliğin önemini anlatmaya karar verir.

-Dünya'ya gelen Malu işlerini tamamlayıp Tekin'in okulunda servis şoförü olarak göreve başlar. O gün çıkış zili çaldığında tuvalete giden Tekin kendi servisi kaçırmıştır. Malu, kendisini eve bırakabileceğini söyler.

-Müdürden onay aldıktan sonra servise binen Tekin'e, önce bir yere uğrayarak öğrenci velisine bir zarf bırakması gerektiğini söyler Malu.

-Gittikleri yer Tekinlerin eve yakın "Pratikistan" adlı bir sitedir.

-Her yer düzen içinde ve insanlar etrafta kitap okumakta, bahçe işleriyle uğraşmakta ve mutlu görünmektedirler.

-Tekin birkaç kişiyle sohbet edip herkesin burada işlerini pratik bir şekilde halledecek aletler icat ettiklerini, bu nedenle daha az zamanda daha çok iş yaptıklarını öğrenir.

- Buradaki insanlar çeşitli şekillerde Tekin'den yardımlar isteyerek çarpma işleminin de pratik bir yol olduğunu ona hissettirmeye çalışırlar.

-Tekin başka bir gün yine servisi kaçırmış ve servisçi kılığındaki Malu, onu eve götürebileceğini söyler.

- Bu kez de onu eve bırakmadan önce bir yere uğramaları gerektiğini söyler.

- "Karışıkistan" isimli siteye gittiklerinde burada çamaşırların bile elde yıkandığını, bakkalın hesap defterinde çarpma işlemleri yerine alt alta toplamalar yaptığını, pratik hiçbir yolun kullanılmadığını görür. Böylece hayatı kolaylaştıran pratik yöntemleri kullanmamaktaki ısrarından vazgeçer ve hatasını daha iyi anlar.

-Ertesi gün okula gittiğinde her şey daha farklıdır.

-Dersi çok iyi dinleyip eksiklerini giderir. Çarpma konusunda sıkıntısı ortadan kalkar.

-Matematik Gezegeni bir çocuğa daha yardım etmenin sevinci içindedir.

Profesör Pi ile matematik-1/ dondurmanın dayanılmaz uzunluğu (uzunluk ölçüleri öyküsü).

-Nilüfer üşüttüğü için hastalanır ve birkaç gün okula gidemez.

-Okula gitmediği günlerde öğretmeni uzunluk ölçüleri konusunu anlattığı için o

konudan geri kalan Nilüfer ümitsizliğe kapılır.

- Matematik gezegeni uzmanları Nilüfer'in kendi kendine bir şeyleri öğrenebileceğini kendisine göstermek ve uzunluk ölçüleri konusunu öğrenmesini sağlamak için çalışmaya başlar.

-Uzman Sigma, Dünya'ya Nilüfer'in sınıfına, Umut isimli bir çocuk kılığına girerek ona yardım etmeye gider.

-Umut, dersleri anlamamış gibi yaparak Nilüfer'den yardım ister ve o da arkadaşına yardımcı olabilmek için bir şekilde o dersi anlamaya gayret edip Umut'a anlatır.

-Gün sonunda en azından metrenin ast ve üst katlarını öğrenmiş olur. Umut, gece Nilüfer'in rüyasına girerek onu bir yolun uzunluğunu hesaplamaya mecbur eder.

-Rüyasında çocukları taşıyan otobüsün şoförü de biraz yardımcı olur ve Nilüfer uzunluk hesaplama ile ilgili bilgileri de kolaylıkla kavrar.

-Rüyasından uyandığında Nilüfer uzunluk ölçme konusunu çok iyi bir şekilde öğrenmiştir. Artık okula daha mutlu gider.

Profesör Pi ile matematik-1/ harikalar diyarına düşüş (toplama, çıkarma öyküsü).

-Alaaddin matematik hariç diğer derslerde çok başarılı bir öğrencidir.

-Matematik Gezegeni'nden Profesör Pi, bu sorunu çözmek ister. Uzman Mişa'yı görevlendirip Dünya'ya gönderir.

-Alaaddin'in kitap okumayı çok seven bir çocuk olduğunu öğrenen Mişa, bu masalları içeren interaktif bir eğitici film oluşturup, Alaaddin'in ailesinin okuduğu gazetede bu filmin afişini görmesini sağlar.

-Çocuklarını bu filme götüren anne babası onu dışarıda beklerken, Alaaddin salonda tek olduğu görür. Gözüne üç boyutlu gözlüğü takınca film başlar ve bir süre sonra Alaaddin kendini filmin içinde bulur.

-Masalları daha önce okuduğu için neler olacağını bilen Alaaddin, kahramanları tehlikelerden korumaya çalışırken aynı zamanda toplama ve çıkarma işlemi gerektiren problemleri çözmek zorunda kaldığı için matematik dersinin önemini de anlamış olur.

-Filmi izledikten sonra matematik dersine karşı daha olumlu yaklaşmaya başlar ve eve gidince hemen matematik kitaplarını açıp incelemeye başlar.

-Matematik Gezegeni'ndeki uzmanlar bir çocuğa daha yardım edebilmenin

mutluluğunu yaşamaktadırlar.

Profesör Pi ile matematik-1/ karışık kuruşuk işler (bölme öyküsü).

-Özkan bölme işlemi konusunda sıkıntı yaşayan bir çocuktur.

-Yaşadığı sıkıntı Matematik Gezegeni tarafından çözüme kavuşturulacaktır.

-O gün, Özkan'ın babasının lahmacun dükkânındaki çalışanları taşıyan servis arızalandığı için işçiler dükkâna gelemeyince, babası iş yerinde yalnız başına çalışmak zorunda kalır. Annesi ve Özkan ona yardıma giderler.

-Profesör Pi, uzman Payo'yu görevlendirir ve Dünya'ya gönderir.

-Payo, Dünya'da Poyraz kılığına girer.

-Lahmacun dükkânına müşteri kılığında gelir ve lahmacun paketleme görevini yaparken Özkan'ı bölme işlemini kullanmak zorunda bırakır.

-Daha sonra Özkan'ı aktar olan dayısı, çiçekçi olan teyzesi, baklavacı olan amcası, kumaşçı olan halası kendilerine yardım etmesi için çağırırlar.

-Poyraz kılığındaki Payo akrabasının düğünü için bu dükkânların hepsinden alış veriş yapmak durumunda kalır.

-Alışveriş esnasında da Poyraz'a adım adım bölme işleminin inceliklerini öğretir.

-Gün sonunda bölme işlemini öğrenen Özkan, kendine güven duyar ve öğretmeninin verdiği ödevi rahatlıkla yapar.

Profesör Pi ile matematik-1/ zaman ustasının uzay yolculuğu (zaman ölçüleri öyküsü).

-Ecem, matematik dersinde zaman ölçme konusunu bir önceki sene öğretmeninden dinleyip öğrendiği için o yıl zaten konuyu bildiğini düşünerek öğretmenini pek iyi dinlemez.

-Öğretmeninin zaman ölçme ile ilgili yeni bilgiler öğrettiğinden habersiz olan Ecem, öğretmeni tarafından tahtaya çıkarıldığında karşılaştığı soru karşısında afallar ve tam o anda zil çalar. Öğretmeni soruya yarın devam edeceklerini söyleyerek dersi sonlandırır.

-Ecem, o akşam evlerine misafir geldiği için ders çalışamaz.

-Sıkıntılı bir halde odasında otururken Profesör Pi tarafından yardım için görevlendirilen Matematik Gezegeni uzmanı Mozi gelir.

-İlk gün, Ecem'e uzay mekiği ile yolculuk yaptırarak uzaydan Dünya'nın görüntüsü sayesinde yıl, gün kavramları ile ilgili bilgileri öğretir. İkinci gün ise "Zaman Pastanesi"ndeki

aşçı yamaklığı sayesinde saat ölçümleri ile ilgili bilgileri kazandırır.

-Ecem de Matematik Gezegeni uzmanı Mozi de artık daha mutludur.

Profesör Pi ile matematik-2/ büyük işler kocaman kararlar (sıvı ölçüleri öyküsü).

-Taşındıkları için evlerine yakın yeni bir okula başlayan Duygu, okuluna ve sınıfına bir türlü alışamamıştır.

-Alışamadığı için okulda durmak istemeyen Duygu, sürekli bir bahane üretip eve gitmek istemektedir. Bu nedenle dersleri dinleyememekte ve konularda geri kalmaktadır.

-Geri kaldığı için de özgüvenini kaybetmektedir.

-Matematik Gezegeni'nin başkanı Profesör Pi Duygu'ya yardım etmesi için Lito'yu görevlendirir. Lito, yardımcısı Kito'yu da alarak Dünya'ya gider.

-Duygu derslerden geri kaldığı için, o gün okula utana sıkıla gider, öğrenemediği konu hakkında öğretmenin kendisine soru sormasından endişelenmektedir.

-Öğretmen ilk derse iki misafirle birlikte gelir ve onların meslek seçtirme grubundan olduklarını söyler. İki misafir elbette kılık değiştirmiş olan Lito ve Kito'dur.

-Yürüttükleri çalışmaya katılacak öğrenciyi seçmek için bir çekiliş yaptıklarını, seçilen ilk şanslı öğrencinin sınıftan Duygu olduğunu açıklarlar.

-Duygu'yu yanlarına alarak yola çıkarlar. Doktor olma hayali kuran Duygu'yu önce bir hastanenin acil servisine götürerek sıvıları ölçme konusundaki bilgisini sınarlar.

-Litre ve mililitre arasındaki ilişkiyi bilmeyen Duygu bir hastaya doğru miktarda serum veremez ve başarısız olur.

-Doktorluk mesleğinin Duygu'ya uygun olmadığına karar veren grup onu bu kez adliyeye götürür, hâkime yardım etmesi için görevlendirirler.

-Kolonya alım-satımı ile ilgili bir dava önlerine gelir. Bu noktada Duygu'nun sıvıları ölçme ile ilgili hesap yapması gerekir ama yapamadığı için Lito ve Kito'dan yardım ister.

-Yardımlar sonucunda santilitre-desilitre hesabını doğru bir şekilde yapar ve davayı adil bir sonuca bağlar.

-Adliyeden sonra sırasıyla gazoz ve süt fabrikasına giderler. Verilen sıvı miktarlarını şişelere paylaştırabilme ve verilen şişelerde kaç litre-kilo litre sıvı olduğuna dair işlemler yaptırırlar.

-Görevleri başarıyla bitiren Duygu hem artık okula gitmek istemekte hem özgüven

kazanmaktadır, Lito ve Kito ise bir çocuğa daha yardımcı olabilmenin sevincini yaşamaktadırlar.

Profesör Pi ile matematik-2/ süper güç peşinde (ağırlık ölçüleri öyküsü).

-Eray, kendini diğer çocuklardan daha güçlü olarak gören ve isteklerini gücünü kullanarak kaba kuvvetle çözmeye çalışan bir çocuktur. Bu nedenle arkadaşları arasında pek sevilmez. Ancak kendisi bu duruma pek anlam veremez.

-Öğretmeni derste “ağırlık ölçüleri” konusunu anlatırken, o ise kilosunun fazla olmasıyla böbürlenerek ve arkadaşlarına gözdağı vermeye çalışır.

-Öğretmenini derste iyi dinlemediği için bu konuyu anlayamaz.

-Matematik Gezegeni’nden Profesör Pi, Eray tarafından rahatsız edilen Orçun’a dinleyemediği birkaç ders için yardım etmek üzere birini görevlendirir.

-Kigo ise şiddete eğilim gösteren Eray’ın da yardıma ihtiyacı olduğunu söyler.

-Kigo görevi alır ve Eray’a hem şiddete eğilim konusunda hem de “Ağırlık Ölçüleri” konusunda yardımcı olacağını düşünerek “Taşyürek Bahadır” karakteriyle Dünya’ya gider.

-Bahadır, kaba saba, etrafına kaba kuvvet uygulayan biridir.

-Bir gün okula giden Eray’ın karşısına çıkar, kendini tanıtır. Arkadaşlığı biraz ilerlettikten sonra onu yemeğe davet eder. Bahadır yemek bitiminde garsonlara karşı kaba kuvvet kullanarak hesabı ödemediği lokantadan ayrılır.

-Eray, yapılan şeyin yanlış olduğunu fark eder ve kendini çok kötü hisseder. Borcu ödeyeceğine söz vererek lokantadan ayrılır.

-Bahadır’a bir işte çalışarak para kazanmak istediğini söyleyen Eray, kendini bir yük deposunda kâğıt taşıırken bulur. Burada ton-kilogram ilişkisini öğrenir.

-Daha sonra sırasıyla bir kuyumcуда ve peynircide çalışarak kilogram-gram ilişkisini iyice hazmeder.

-Bahadır’ın tüm davranışları ve çalışma sürecinde yaşadıkları Eray’a bir ders vermiştir: Önemli olan kişiye korkudan ses çıkarılmaması değil; sevildiği ve değer verildiği için saygı duyulmasıdır.

-Eray, yanlış davranışlarını terk etmiş, “ağırlık ölçüleri” konusunu iyice öğrenmiştir. Böylece Orçun’un da dersi dinlemesini engelleyen durum ortadan kalkmıştır.

Profesör Pi ile matematik-2/ şaşırtıcı bir oyun (kat problemleri öyküsü).

-Arda, hayvanları çok seven bu nedenle de evde balık, papağan ve kedi besleyen hayvan sever bir çocuktur. Ancak hayvanlarıyla vakit geçirmekten matematik dersine gereken önemi vermektedir.

-Kat problemleri konusunda sıkıntı yaşamaya başlayınca Matematik Gezegeni'nden Profesör Pi, Tayro'yu Dünya'ya gidip Arda'ya yardım etmesi için görevlendirir.

-Tayro, arkadaşlarıyla bir tiyatro oyunu hazırlar.

-Arda, gazeteye göz attığında La Fontaine masallarından oluşmuş bir tiyatro oyununun şehre geldiğini görür ve anne babasına buraya gitmeyi teklif eder.

- Teklifi kabul eden babası Arda'yı oyun bitiminde gelip almak üzere tiyatroya bırakır.

-Oyun başlar ve tiyatrocular gönüllü bir seyirciyi sahneye almak isterler. Arda el kaldırır ve kalabalığın arasından geçerek oyuncuların yanına gider.

-La Fontaine kahramanlarıyla sahnede olmak Arda'ya heyecan verir.

-Önce kendini “Ağustos Böceği ile Karınca” masalının içinde bulur.

-Bu iki kahraman arasında kış mevsiminde gerçekleşen odun paylaşımı esnasında kat problemleriyle ilgili bilgilerini tazeler.

-Bir anda dekor değişir ve bu kez “Kaplumbağa ile Tavşan” masalına geçerler.

-Kaplumbağanın evlenebilmek için tavşanla yarışıp galip gelmesi gerekmektedir. Ancak tavşan kaplumbağadan 20 kat daha hızlı olduğu için tavşana 6 litre ayranın 4/5'ünü içirirler. Böylece tavşanı yavaşlatarak, kaplumbağanın kazanmasını sağlarlar.

-Bir anda ortam kararır ve tekrar aydınlandığında Arda kendini yeni bir masalın içinde bulur: “Tilki ile Leylek”.

-Tilki, leyleği yemeğe davet etmiş ancak düz ve geniş bir tabağa yemek koyduğu için leylek aç kalmıştır.

-Arda, leyleğe yardım edip tilkiye yaptığı hatayı fark ettirmek ister. Tilkinin çene uzunluğu leyleğin gagasının 1/3'ine eşit olduğunu bildikleri için hesaplama yaparak tilkinin ağzının sığmayacağı testiye benzeyen bir tabak hazırlar. Bu kez leyleğin yemek davetine giden tilki, aç kalarak dersini almıştır.

-Ortam yine kararır ve dekor yeniden değişir. Arda şimdi de “Tilki ile Karga” masalındadır.

-Tilkinin kurnazlık yaparak karganın ağzından aldığı peynirin 1/5'ini kargaya vermeye çalışır. Karga bu duruma çok sevinir ve karnı doyar.

-Arda artık kat problemlerini çok iyi öğrenmiştir ve ödevlerini rahatlıkla yapabilmektedir.

Profesör Pi ile matematik-2/ şekil şekil tuhafıklar (geometrik şekiller öyküsü).

-Mehmet çok çalışkan bir çocuktur.

-Ancak son günlerde parasını zorla almaya çalışan bir çete Mehmet'i epeyce korkutur. Gerilim ve endişe derslerine daha az zaman ayırmasına sebep olur.

-Bu yüzden Mehmet okulda işlenen "Geometrik Şekiller" konusunu pek öğrenememiştir.

-Matematik Gezegeni'nden Profesör Pi, Trigo'yu Mehmet'e hem ders hem de çete konusunda yaşadığı sorunlara yardım etmesi için görevlendirir.

-Trigo Dünya'ya gelerek "Bilim Galaksisi" adlı araştırma merkezini kurar.

-Bir Cumartesi sabahı ailecek kahvaltı yaparlarken Mehmet'in babası Yavuz beyin telefonu çalar. Araştırma merkezinden aradıklarını ve bahçelerinin etrafını çitle çevirmek istediklerini söylerler.

-Ancak bir de istekleri vardır. Merkeze yanında çocuk da getirmesi söylenmiştir Yavuz beye.

-Yavuz bey, Mehmet ve kardeşi Zeynep'i yanına alarak araştırma merkezine doğru yola çıkar.

-Araştırma merkezine vardıkları zaman Yavuz bey, oğlu Mehmet'e buradaki bahçelerin çevresini ölçme görevi verir ve kendisi çit almaya gider.

-Mehmet çeşitkenar üçgen, eşkenar üçgen, kare ve dikdörtgen şeklindeki bahçelerin çevrelerini hesaplamaya çalışırken bilim adamı kılığında girmiş olan Trigo'dan zaman zaman yardım alır ve sonunda konuyu kavrar.

-Dönüş yolunda karşılarına çıkan bir sporcu Mehmetlerden yardım ister.

-Koştuğu pistin bir kenar uzunluğunu hesaplamakta zorlandığını ve bu konuda yardıma ihtiyacı olduğunu söyler.

-Mehmet, kare, dikdörtgen ve üçgen şeklindeki pistlerin bir kenar uzunluğunu bölme işlemlerini yaparak hesaplar.

-Kendine güveni artan ve öğrenemediği bir konuyu kavrayan Mehmet, artık kendini üzen ve ders çalışmasını engelleyen olumsuz durumların yaşanmasına ve bunların kafasını meşgul etmesine izin vermez.

-Mehmet, dönüş yolunda babasına çete sorunundan bahseder. Babası müdürle iş birliği yaparak çete kuran çocukların psikolojik destek almalarını sağlar.

-Mehmet, okuldaki eski mutlu ve başarılı günlerine geri dönmenin; Trigo ve Profesör Pi ise yine bir çocuğa yardım etmenin sevincini yaşar.

Profesör Pi ile matematik-2/ tehlikeli bir yolculuk (kesirler öyküsü).

-Yiğit, pilot olmak isteyen ancak matematik dersinde öğrendiklerini gereksiz bulan bir çocuktur.

-O günlerde matematik sınavına hazırlanmaktadır. Sınav heyecanı yaşadığını fark eden annesi sakinleşmesi için Yiğit'e ıhlamur hazırlar ve içtikten sonra biraz uyuyup dinlenmesini söyler.

-Bu esnada Matematik Gezegeni'nden Profesör Pi, Uzman Sinüs'ü Yiğit'e yardımcı olması için görevlendirir. Uzman Sinüs, Yiğit'in rüyasına girer ve olaylar başlar.

-Yiğit'i pijamasıyla okula gitmeye çalışırken yakalayan Uzman Sinüs, önce onu hayalini kurduğu mesleği yapması için havaalanına götürür. Mısır'a uçacaklarını ve iki uçaktan yakıtı fazla olanını seçmesini ister. Kesirler konusunu öğrenememiş olan Yiğit, yanlış bir karşılaştırma yaparak deposunda benzini az olan uçağı seçer.

-Yolda yakıt biter ve uçak düşmeye başlar.

-Paraşütle denize atlarlar ve kendilerini kurtarmak üzere yaklaşmakta olan motora binerler. Bu sırada Uzman Sinüs, iki uzunluk söyleyerek yeni bir kesir karşılaştırması yapmasını ister.

-Kısa yol Mısır'a, uzun yol ilkel bir kabilenin yaşadığı adaya gitmektedir.

-Yiğit yine yanlış bir karşılaştırma yapar ve böylece kendilerini ilkel insanların yaşadığı adada bulurlar. Buradaki insanlar misafirperver olduklarından kendileri için çok kıymetli olan bir yosun türünden çorba yapıp ikram etmek isterler. Bundan pek hoşlanmayan Yiğit işin içinden çıkmak için kafa yormaktadır.

-Uzman Sinüs eğer iki kazandan altında daha az odun olanını seçerse çorba pişmeyeceği için yemekten kurtulabileceklerini söyler.

- Bu kez tam sayılı kesirler arasında doğru bir karşılaştırma yapan Yiğit, uykusundan

sayıklayarak uyanır.

-Uyanır uyanmaz matematik çalışmaya başlar.

-Bir ara dışarı çıkan Yiğit bir anketörle karşılaşır.

-Anketör, enerji tüketimi ile ilgili sorular sorarken bir taraftan da insanların matematik becerisini ölçmektedir.

-Yiğit'e onu "Bir Çokluğun Belirtilen Kadarını Bulma" ile ilgili işlemler yapmaya mecbur bırakan sorular yöneltilir. Yiğit rüyasında gördüklerinden hareketle tüm işlemleri doğru bir şekilde yapmıştır.

-Böylece matematiğin önemini ve gerekliliğini artık daha iyi anlamıştır.

Şirin iş başında/ başkan olmak kolay mı?

-Şirin sınıf nöbetçisi olma görevini zevkle yerine getirirken çok titiz davranan bir öğrencidir. Fakat öğrencileri teneffüste dışarı çıkarmak için "Müfettiş geliyor!" yalanını söyleyerek onları aldatması ise nöbetçilik görevine son verilmesine sebep olur.

-Görevinden olduğu için çok üzülürken okul panosuna asılan okul başkanlığı seçimi afişini görür ve hemen hazırlıklara başlar.

-Yaptığı propagandada gerçekleşmesi mümkün olmayan birçok vaat vardır.

-Üstelik de öğretmenin son olaydan dolayı onun aday olmasına izin vermeyeceğini düşünüp adını aday listesine de yazdırmaz. Fakat yaptığı propagandalar o kadar etkili olur ki okulun tüm öğrencileri oy pusulalarına Şirin'in adını yazarak ona oy verirler.

-Elbette bu durum öğretmenlerin dikkatini çektiği için Şirin'den olan biteni öğrenirler ve tüm öğrencilere gerçekleri anlatmasını isterler.

-Şirin tüm okul arkadaşlarına dürüst bir şekilde vaatlerinin birçoğunun gerçekleşmesinin asla mümkün olmadığını anlatır.

-Seçim tekrarlanmak zorunda kalsa da sonuç yine değişmez. Çünkü tüm öğrenciler Şirin'in dürüstlüğüne hayran kalarak en doğru başkanın Şirin olacağına karar verirler.

-Şirin mutluluktan havalara uçar.

Şirin iş başında/ iş dünyasını nasıl karıştırdım?

-Şirin sömestr tatiline girmenin sevincini yaşarken tatil süresince babaanne ve dedesiyle vakit geçirecek olmanın heyecanıyla doludur.

-Tatilin ilk iki gününe yetişemeyecekleri için Şirin bu süreyi anne ve babasının iş

yerinde geçirmek zorunda kalır.

-Şirin daima babasının iş yerinde çok yorulduğu için akşamları eve gelip sürekli uzandığını; annesinin ise işte yorulmadığı için akşam eve gelince ev işlerini yapabildiğini düşünür. Ancak babasının ve annesinin iş yerlerinde birer gün geçirmesi Şirin’in gerçekleri apaçık görmesine yeter:

-Şirin anne babasının iş yerlerinde notlar almak için küçük not defteri ve fotoğraf çekmek için fotoğraf makinesini yanında götürüp her şeyi kayıt altına alır. Anlar ki aslında babası sandığı kadar yorulmamakta fakat annesi ise iş yerinde tam aksine çok yorulmaktadır.

-Şirin topladığı bilgiler ve fotoğraflarla kısa bir film oluşturarak anne babasına izletir.

-Annesi gerçekleri görünce Şirin’in babası Ahmet beyle konuşur. Artık babası annesine ev işlerinde yardım etmeye başlar. Şirin bunu sağlayabildiği için çok mutludur.

Şirin iş başında/ kimse bize hakaret edemez.

-Şirin, annesinin alışverişten döndüğü bir gün marketten satın aldığı çikolata ve salama heveslenip ekmegin arasına önce çikolata sürer, üstüne salam dilimleri koyarak yer.

- Susama hissi oluşunca da alışverişte marketin hediye olarak verdiği kolayı içtiği için karnında inanılmaz ağrılar başlar.

-Annesi çok geçmeden Şirin’in karın ağrısının nedenini anlayıp ona kızsda da iyileşmesi için bitki çayı yapıp içirir.

-Ertesi gün iyileşip okula giden Şirin ve arkadaşlarını bir sürpriz bekler: Yeni bir resim öğretmeni...

-Maalesef bu öğretmen çocukların kalbini kırmakta ve yeteneksiz olduklarını söyleyerek onları çok üzmektedir.

-Bir sonraki resim dersinden kurtulmak isterlerken Şirin’in aklına çikolata, salam, kola üçlüsü gelir.

- Ertesi gün bu yiyecekleri getirip sınıfta tüketirler, çok geçmeden hepsinin karnı ağrımaya başlayınca öğretmenler ve müdür bütün sınıfı hastaneye götürürler.

-Şirin ve arkadaşları hastanede kan alınacağını öğrenince korkar ve hemen tüm gerçeği anlatmak zorunda kalırlar. Şirin yaptıklarına çok pişman olur.

-Zaten yeni gelen resim öğretmenleri de rahatsızlığı nedeniyle birkaç ay okula gelemeyeceği için başka bir resim öğretmeni görevlendirilmiştir.

-Çocukların kalbini kıran öğretmen gittiği ve yerine çok sevecen bir öğretmen geldiği için mutlu olan çocuklar, aynı zamanda yaşadıklarından sonra öğretmenlerinin değerini bilmeyi de öğrenirler.

Şirin iş başında/ nasıl ünlü oldum?

-Şirin'in sınıfına o gün bir televizyon kanalı gelerek röportaj yapar.

-Arkadaşlarından biri çok heyecanlanıp ağlamaya başladığı için, öğretmenleri sakinleşmesi için o öğrenciyle beraber dışarı çıkar.

-O esnada spiker Şirin'e birtakım sorular sorar. Şirin ise yanıt olarak öğretmenin derslerde anlattığı bilgileri biraz karıştırarak anlatır.

-Daha önceki derslerin birinde öğretmenleri fakir ülkelerde okula gidemediği için çalışmak zorunda kalan çocuklardan söz etmiştir. Harçlık konusunda babasıyla sıkıntı yaşayan Şirin'in gözünde bu çocuklar çok şanslıdır. Çünkü yaptıkları iş karşılığında az da olsa para alabilmektedirler.

-Şirin, bu düşüncelerini ifade ettiği zaman televizyon spikeri hayrete düşer. O sırada sınıfta olmayan öğretmene Şirin'in anlattıklarını iletmeden sınıftan çıkıp giden spikerin haberi akşam televizyonda yayınlanınca herkes çok üzülür.

-Öğretmeni hoşgörülü davranarak Şirin'e kızmasa da televizyon kanalına çok kızar ve şikâyetçi olur.

-Kanal hak ettiği cezayı alır, Şirin ise artık televizyonda gördüğü 'ŞOK!' yazılı haberlere hemen inanmamak gerektiğini, hayatta hatalar yapılabileceğini fakat hataları tekrarlayanın çok büyük bir yanlış olduğunu fark eder.

Şirin iş başında/ önemli numaralarla başım dertte.

-Şirin o gün okulda önemli telefon numaraları ve kullanım amaçlarını öğrenir. Öğretmenleri gerekmediği durumlarda bu numaraları asla boş yere kullanmamak gerektiğini sıkı sıkı tembihler.

-Şirin televizyon izlerken bir programda zorla evlendirilen bir kadının ağladığı sahneye denk gelir ve çok etkilenir.

-Bir akşam anne babası konsere gidecekleri için Şirin'i, o akşam akrabalarından birisinin kına gecesine gidecek olan komşuları Hamide teyzeye emanet ederler.

-Şirin, kına gecesinde ağlayan genç kızı görünce izlediği haber aklına gelir ve polisi arayarak ortalığı karıştırır.

-Neyse ki çok geçmeden gerçekler gün yüzüne çıkar fakat Şirin anne babasından ceza almaktan kurtulamaz.

-Pazar günü anne babası alışverişe giderken Şirin'i bir gün önce yaptığı o hatasından dolayı evde bırakırlar.

- Canı sıkılan Şirin bilgisayar başına geçer babasını okuduğu gazeteyi merak edip sayfayı açtığında Türkiye'deki yangınların çoğuna piknikte yakılan mangalların sebep olduğunu ve ülkemizin böyle giderse çölleşeceğini okur.

-Tesadüf bu ya, alt komşularının balkonda mangal yanmaktadır. Bunu gören Şirin paniğe kapılıp itfaiyeyi arar. Maalesef Şirin yine bir şeyleri yanlış anladığı için karışık bir durum ortaya çıkarmıştır.

-Bu hatasından dolayı altı ay harçlık kullanmama cezası alan Şirin çok üzgündür.

-Öğretmeni okulda bir kez daha önemli telefonlarla ilgili konu hakkında bilgi vererek çocukların gerçekten önemli ve acil durumlarda bu numaraları aramasını söyler.

Şirin iş başında-2/ cankurtaran bayram harçlığı.

-Şirin yaklaşan bayram için çok heyecanlıdır.

-Annesi evde temizlik yaparken arkadaşları kapıyı çalıp Şirin'i dışarı çağırırlar.

-Annesinden izin alarak dışarı çıkan Şirin, mahallelerinde bulunan boş arsadaki dut ağacının dallarındaki dutları fark eder. Arkadaşlarıyla birlikte toplayıp yemek isterler; fakat boyları erişmeyince Şirinlerin apartmanın önünde duran mavi bir koltuğun sahipsiz olduğunu, çöpe atıldığını düşünüp ağacın yanına taşırlar.

-Üzerine çıkıp dutları toplarken koltuğu lekelerler. Çok geçmeden koltuğun sahibi ortaya çıkar ve çocuklara kızar.

-Çocuklar hatalarını telafi etmek için koltuğu yeni bir kumaşla kaplatmaya, parasını da bayram harçlıklarıyla karşılamaya karar verirler. Şirin çok geçmeden anne babasına olayı anlatır.

-Annesi önce komşularını arayıp özür diler sonra diğer çocukların anneleriyle birleşip koltuk kaplama ücretini öderler.

-Çocuklar da biriktirdikleri bayram harçlıklarıyla koltuğun sahibine bir demet çiçek alıp özür dilerler.

-Şirin bir daha terkedilmiş gibi görünen hiçbir eşyayı sahibini aramadan kullanmamaya karar verir.

Şirin iş başında-2/ dünyamı uzaylılara yedirtmem!

-Şirin o gün annesinden izin alarak “uzaylı” konulu bir film izler.

-İzlediği filmde bir hayli etkilenen Şirin, karşı apartmana taşınan müzik öğretmeni Yıldız hanımın penceresinden yayılan renkli ışıklardan şüphelenir.

-Öğretmenin verdiği hobi bulma ödevi dolayısıyla Şirin’in annesi ona ve arkadaşı Hombili’ye Yıldız hanımdan piyano dersi aldirmaya karar verir.

-Bunu fırsat bilen Şirin, arkadaşı Hombili ile Yıldız hanımın evine derse gittiklerinde etrafı gözlemlerler; ancak pencerenin dışında duran ve uzaylıların iletişim aracına benzettikleri şeyin bir dijital termometreden başka bir şey olmadığını anlarlar.

-Çok geçmeden gerçekler gün yüzüne çıkar: Yıldız hanımın penceresinden çıkan ışıkların bebeğinin odasından geldiğini, renkli yıldızları tavana yansıtarak bebeğini uyuttuğunu; uzaylıların iletişim aracı olarak düşündükleri şeyin bir termometre olduğunu; Yıldız hanımın da Şirinlerin apartmandaki Zuhal teyzenin kızı olduğunu anlarlar.

-Şirin ve arkadaşları mahcup olurlar.

-Şirin bir daha kimsenin özel hayatına saygısızlık yapmamaya karar verir.

Şirin iş başında-2/ evcil bir balınam var.

-Şirin sabahleyin babasının okuduğu gazetenin arka sayfasında “İnsanlık için ne yaptın?” yazısını okur.

-Babasına bunun ne anlama geldiğini sorunca babası bunun yardım kuruluşu tarafından verilmiş bir ilan olduğunu ve herkesin kendine bu soruyu sorması gerektiğini söyler.

-Şirin, arkadaşı Lokum’la insanlık için ve dünya için bir şeyler yapmaya karar verip internetten yardım kuruluşlarını araştırırlar.

-Buldukları bir telefon numarasını arayınca karşıdaki kişi yavru bir balınaya anne olabileceklerini söyler.

-Şirin ve Lokum çok heyecanlanır, telefondaki ablayı eve çağırırlar. Bu kişi çocuklara birtakım evraklar vererek doldurmalarını ister.

-Şirin ve Lokum evrakları doldurur, arka sayfadaki kredi kartı bilgilerini bir şekilde babalarından alıp yazarlar. Ertesi gün evrakları ablaya teslim ederler.

-Akşam tüm bu yaşananların bir dolandırıcılık olduğu ortaya çıkar. Şirin ve Lokum

çok üzülseler de bankanın aldığı önlem sayesinde paralarını kaptırmazlar.

-Babasıyla Şirin internetten araştırıp buldukları güvenilir yardım kuruluşlarına yardım etmeye ve evde bir kumbarada birikim yaparak bu yardımı düzenli bir şekilde devam ettirmeye karar verirler.

-Şirin, dünya için bir şeyler yapabildiğini hissedince çok mutlu olur.

Şirin iş başında-2/ gösteri dünyası beni bekliyor.

-Okullar tatil olmuştur. Şirin, annesi ve babası çalıştığı için bakıcısı Münevver teyze ile evde vakit geçirmektedir.

-Şehir dışında olan arkadaşlarının evlerine dönmesini iple çeken Şirin nihayet muradına erer.

-Arkadaşlarının döndüğü haberini alır almaz Münevver teyzeden izin alıp dışarı çıkar.

-Arkadaşı Yunus “r” harfini “y” diye söylediği için kendini mutsuz ve yetersiz hissetmektedir. Bir de üstüne üstlük anne babasının, evlerine gelen misafir çocuğunu piyano çalıyor diye övmesine dayanamaz, Yunus.

-Arkadaşlarına olayı anlatınca elbette onlar Yunus’a yardım etmeye karar verirler. Ancak bir piyano satın almanın kolay bir iş olmadığını anlarlar.

-Mahallelerindeki Zehra teyzenin onlara vermiş olduğu öğüdü dinleyip gerçek mutluluğun insanın gerçekten istediği şeyleri yapması olduğunu anlarlar.

-Diğer mahalle çocuklarının hazırladığı etkinliği izleyince hayran kalan Şirin ve arkadaşları, bir etkinlik de kendileri yapmaya karar verir ve diğer mahallenin çocuklarını davet ederler.

- “Ferhat ile Şirin” efsanesini kendilerine göre uyarlayarak bir tiyatro gösterisi hazırlarlar.

-Akşam sahneyi hazırlayıp oyuna başladıklarında onları izleyenlerin sadece çocuklar değil aynı zamanda balkonlarda büyükler olduğunu da görürler.

-Oyun esnasında ufak aksaklıklar yaşasalar da en sonunda oyunu güzel bir şekilde oynamayı başarır ve büyük beğeni kazanırlar.

Şirin iş başında-2/ süt kardeşliği kulübüne nasıl girdim?

-Şirin, sınıftaki erkeklerin gizli gizli bir şeyler konuştuğunu görünce merak edip yanlarına gider.

-Erkeklerin “Süt Kardeşliği Kulübü” kurduğunu, insanlara yardım ettiklerini duyunca kendisi de bu kulübe katılmak ister.

-Bunun için yapması gereken şey, boş bir süt kutusunu hafta sonu kaybetmeden saklayıp pazartesi günü erkeklere vermektir.

-Şirin kutuyu alır, evde giymediği paltosunun cebine koyup burada saklamaya karar verir. Ama ne var ki annesi artık küçük olduğu için Şirin’in bedenine uymayan bu paltoyu komşu kızına verir.

-Şirin ne kadar çabalasa da sakladığı süt kutusunu bir türlü bulamaz.

-Pazartesi günü öğretmen sınıfa geldiğinde süt kutusunu kendi çantasından çıkarır.

-Temizlenmesi için kuru temizlemeciye verilen paltonun cebinde süt kutusunu bulan temizlemeci amca, üzerindeki “3-A sınıfı” notunu görmüş ve kutuyu sınıf öğretmenlerinde teslim etmiştir.

-Şirin mahcup olup arkadaşlarından özür diler.

-Şirin, yardımlaşma adı altında arkadaşları Volkan’ın ödevlerini yaptıkları ortaya çıkan Süt Kardeşliği Kulübü’ne katılmamış olmaktan mutluluk duyar.

-Öğretmenleri yaptıklarının yanlış olduğunu anlatır, yapılacak daha güzel iyilikler önerir. Bütün sınıfa süt aldırıp içirterek bütün sınıfı Süt Kardeşliği Kulübü’nün üyesi yapar.

-Herkes öğretmenin önerdiği yardım konularından birini seçip o konuda fikir geliştirir.

Değerlere İlişkin İnceleme

Yapılan bu çalışmada Birsen Ekim Özen’in, 2010-2017 yılları arasında yayımlanan ilkokul düzeyinde kaleme aldığı altmış adet özgün eser incelenmiştir. Belirlenen değerler kaydedilmiş ve eserde bu değerlerin vurgulandığı ifadeler örneklendirilmeye çalışılmıştır. Değerler sıralanırken alfabetik ölçü kullanılmıştır.

Adalet.

TDK (2019), adaleti, “Yasalarla sahip olunan hakların herkes tarafından kullanılmasının sağlanması, türe” olarak tanımlar. Birsen Ekim Özen, “Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü)” adlı eserinde adalet değerine değinmiştir.

Ayşe adlı çocuk sahip olduğu parayla kendi karnını doyurmuş, kalan parasını da arkadaşı Yağmur’a karnını doyurması için vermiştir. Ayşe, hem duyarlı hem de adil bir davranış sergileyerek okura olumlu örnek olmuştur.

“Yağmur, Ayşe’nin uzattığı paralara baktı sıkıntıyla.

-Ben paramı alırsam, sen karnını nasıl doyuracaksın?

-Ben geçen teneffüs yemiştım. Bunlar harçlığımdan kalanlar.” (s. 7)

Aile Birliğine Önem Verme.

Aile, toplumun yapı taşıdır. Bireyleri arasında sağlıklı ilişkiler olan, birlik ve beraberliğin yaşandığı aile yapısına sahip olmak demek aslında güçlü bir topluma sahip olmak demektir. Bu açıdan bakıldığında, aile birliğine önem vermenin değerlerimiz içinde önemli bir yere sahip olduğu fark edilmektedir. Sağlam (2014), aile birliğine önem verme değeri ile ilgili görüşlerini şu cümlelerle aktarmaktadır:

Bir değer olarak aile birliğine önem verme ailede kazanılır, ailede kazandırılır. Kurum olarak aile önemli olduğu için yaşaması, yaşatılması, ayakta tutulması gerekir. Aile, toplumun temelidir. Toplumun örgütlenmiş hali ise devlettir. Toplumun temelini oluşturan aile, aynı zamanda devletin de temelini oluşturmaktadır. Aile birliğine önem verme; bireye, topluma, toplumun örgütlenmiş hali olan devlete değer verme anlamına gelir. (s. 367)

Yazarın kitaplarında aile birliğine önem verme değeri yer almaktadır. Aile içi ortak yaşamda zevklerin birlikte paylaşılmasının aile bireylerini nasıl mutlu ettiği, aralarındaki sevgi bağının güçlenmesinde ne kadar etkili olduğu, yaşanabilecek küçük sorunların ise bu güçlü sevgi bağına asla zarar vermeyeceği vurgulanarak “aile birliğine önem verme” değerine okuyucunun dikkati çekilmiştir. Bu değerın eserlerde aile içinde yaşanan samimi anların ifade edilmesiyle ele alındığı da görölmektedir.

Araştırma çerçevesinde, Birsen Ekim Özen’e ait incelenen eserlerin beş tanesinde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller), İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş’ta, Şirin İş Başında-1/ Önemli Numaralarla Başım Dertte, Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?] bu değer tespit edilmiştir.

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü)” adlı kitapta hafta sonu ailece yapılan kahvaltılarının verdiği manevi lezzetten bahseden çocuk, aile birliğine önem verme değerini de işlemiş olmaktadır.

“Birazdan annesi gelir, onu kaldırır, sonra da kahvaltıya çağırırdı. Hafta sonu yapılan kahvaltıları çok seviyordu; uzun, rahat ve lezzetli...” (s.70)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller)” adlı kitapta ailece yapılan kahvaltılarının verdiği manevi tat anlatılmakta, aile birliği üzerinde durulmaktadır.

“Şimdi annesi güzel bir kahvaltı hazırlardı herkese... Her sabah olduğu gibi acele ile değil, tadını çıkara çıkara ederlerdi kahvaltılarını.” (s. 14)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş’ta” adlı kitapta Şirin’in annesinin yalnızca Şirin’le değil babasıyla birlikte gezmeye gitmelerini istemesi anlatılmakta aile birliğine örnek verilmektedir.

“ -Annem beni neden buraya getirmedi ki baba?

-Annen beraber gelelim diye bekliyor. Bir gün işlerimi ayarlarsam birlikte geleceğiz.” (s.82)

“Şirin İş Başında-1/ Önemli Numaralarla Başım Dertte” adlı kitapta ailece birlik beraberlik içinde yapılan hafta sonu kahvaltılarının güzelliğine değinilmektedir.

“Bugün cumartesi. Ailece upuzun bir kahvaltı yaptık. Ben bu cumartesi kahvaltılarına bayılıyorum; uzun, rahat, karın şişirici...” (s. 15)

“Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?” adlı eserde Şirin ve anne babasının zaman zaman birbirlerine kızsalar da aralarındaki sevgi bağının hiç kopmadığı, birliklerinin devam ettiği duygusu hissettirilmektedir.

“ - Hafta sonu için başka ne yapalım? Hafta içi çok çalışıyoruz, en iyisi hafta sonu senin istediğin bir şeyleri yapalım. Ne istersin söyle bakalım?

İkisine de baktım. Ne şekerler! Bazen beni kızdırıyorlar ama benim de onları nadiren de olsa kızdırdığım oluyordur herhalde. Bağışlayıcı olmak lazım. Biraz düşümdüm ve bu dünyada en çok ne istediğime karar verdim.

-Hep yanımda olun. İşte ben bunu istiyorum.” (s.31)

Bilimsellik.

Bilimsellik Türkçe Sözlük (2005)’ e göre bilimsel olma durumu iken; Akbaş (2004) , “bilimsellik değerine sahip olan birinin, gerçeğe, bilgiye, muhakemeye ve eleştirel düşünceye önem verdiği, bilimsel değerleri olan insanın deneysel, eleştirici, akılcı ve entelektüel” (ss. 55-56) olduğu şeklinde ifadelere yer vermiştir.

Birsen Ekim Özen, eserlerinde edebi dilin güzelliğine, akıcılığı ve anlaşılabilirliğine önem verdiği gibi okuruna birtakım bilgiler aktarmak amacı da gütmektedir. Öğretmenliği esnasında

edindiği deneyimler sonucu öğrencilerinin hangi konuları anlamada zorluk çektiklerini, nerelerde kafalarının karıştığını çok iyi belirlemiş olan yazar, bazı öykülerinde bu sorunları gidermeye çalışmıştır. Kimi yerde soyut bilgiyi somut örneklerle daha anlaşılır hale getirmiş, bazen de oyunlaştırma yöntemiyle bilginin daha kolay öğrenilebilir ve daha eğlenceli bir şekilde sunumunu sağlamıştır. Zaten Birsen Ekim Özen’i öykü yazmaya yönlendiren temel neden, derslerin daha kolay ve eğlenceli bir biçimde öğrenilmesine katkıda bulunma arzusudur. Bu doğrultuda yazar, bilimsellik değerini çocukların derslerde gördüğü konuları zevkli bir biçimde pekiştirmesine de yarayacak şekilde kullanmakta ve okurların eğlenirken bilgilenmelerini de sağlamaktadır.

İncelenen eserlerin elli tanesinde bilimsellik değeri göze çarpmaktadır.

Yazarın “Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler)” adlı kitabında bilimsellik değeri zıt anlamlı kelimeler hakkında öğretmenin verdiği bilgi aktararak işlenmektedir.

“Öğretmeni anlatmaya başladı:

-Zıt kelimeler anlam olarak birbirinin tamamen tersi olan kelimelerdir. Siyah ile beyaz gibi...”(s. 10)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir, Yüklem Öyküsü)” adlı kitapta sıfatlar hakkında verilen bilgi ile bilimsellik değeri hissettirilmektedir.

“Okuldaki ilk dersleri Türkçeydi. Türkçe öğretmenleri bir gün sonraki sınava hazırlanmaları için fiil, sıfat, zamir ve zarf konularını tekrar etmeye başladı.

-Çocuklar, sıfatlar mutlaka bir addan önce gelirler. Önüne geldikleri ismin bir özelliğini vurgularlar.” (s. 20)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü)” adlı kitapta bilimsellik değeri işlenmektedir.

“Emre kendi kendine mırıldandı:

-Demek burası Virgül Adası...

Sonra karşısında duran ve susmadan konuşan çengele daha dikkatli baktı. Bu çenesi düşük işaret bir çengel değil, kocaman bir virgüldü. Bütün kelimelerin arasına girip onları birbirinden ayıran, cümleleri uzatan, açıklamalara yer ayıran noktalama işareti virgül...” (s. 45)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Hâlleri Öyküsü)” adlı kitapta ismin hâl eklerine yer verilerek bilimsellik değeri işlenmektedir.

“Türkçede isimler beş hâlde bulunurlar. İsmi beş hâline, ismin durumları da denir.

1.Yalın Hâl

2.E Hâli

4.İ Hâli

5.De Hâli

6.Den Hâli” (s. 26)

Bilimsellik değeri “Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)” adlı kitabında, Nil isimli çocuğun kendi isminin anlamının nereden geldiğini bilmesinden yola çıkılarak işlenmiş ve bir coğrafi bilgiye yer verilmiştir.

“Nil buranın neresi olduğunu biliyordu; çünkü kendisi de ismini bu ülkenin en büyük nehrinden almıştı: Nil. Bu ülke Mısır’dı tabii ki!” (s. 38)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü)” kitabında Türkçe dil bilgisi kuralı işlenerek bilimsellik değeri ele alınmıştır.

“ -Türkçede iki tür geçmiş zaman eki vardır: di’li geçmiş zaman ve miş’li geçmiş zaman ekleri.

-Fabrikayla ne ilgisi var bunların?

-Bir şeyi kendi gözünle gördüysen anlatırken, -di’li geçmiş zaman kullanırsın, birilerinden duyduysan, -miş’li geçmiş zaman eki kullanırsın.” (s. 37)

Yine aynı şekilde “Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü)” adlı kitapta da dil bilgisi kurallarına yer verilerek bilimsellik değeri işlenmiştir.

“Giriş bölümünde insanlar hikâyenin geçtiği çevreyi ve diğer insanları tanıyorlar, gelişme bölümünde olaylar yaşanmaya başlıyor ve sonuçta da olaylar çözülüyordu.” (ss. 80-81)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü)” adlı kitapta tamlamalarla ilgili bilgiye yer verilmiş, bilimsellik değeri bu eserde de yer bulmuştur.

“ -Sıfat tamlamasında isimleri tamlayan kelimeler doğada tek başına bulunmaz. İsim tamlamalarındakiler ise doğada kendi başına vardır.

Birbirine çok karıştırılan iki konu: Sıfat tamlamaları ve isim tamlamaları...

Öğretmenin verdiği ayırma yöntemi üzerine biraz örnek yapalım istersen.

Beyaz

Çevremizde yalnız başına bulunmaz. Sadece bir nesnenin rengi olabilir. İşte bu yüzden “Beyaz kar” tamlaması bir sıfat tamlamasıdır.

Yaprak

Çevremizde yaprak görebiliriz. İşte bu yüzden “Yaprak dolması” bir isim tamlamasıdır.” (ss. 19-20)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Öğeleri Öyküsü)” adlı kitapta cümlelerin öğeleri konusuna yer verilmiş ve bilimsellik değeri ele alınmıştır.

“Yüklemler cümlede iş, oluş, hareket, kısaca yargı bildiren sözcük ya da söz gruplarıdır. Genellikle cümlelerin sonunda bulunurlar.

Türkçede cümleyi oluşturan kelimeler genellikle özne-tümleç-yüklem şeklinde sıralanır.” (s. 25)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü)” kitabında zamirler konusuna yer verilmiş, bilimsellik değeri işlenmiştir.

“ -Şahıs zamirleri; ben, sen, o, biz, siz, onlar, kendim, kendin, kendi, kendimiz, kendiniz ve kendileri... Bir de bunların her birinin beş çekim hali...” (s. 50)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Harikalar Diyarına Düşüş (Toplama, Çıkarma Öyküsü)” adlı kitapta toplama işleminde toplananların yerinin değişmesi ile ilgili şu bilgi paylaşılmakta ve bilimsellik değeri işlenmektedir:

“Toplamada toplananların yeri değiştirilse de sonuç asla değişmez.” (s. 36)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Çalışkan Pasaklılar Ülkesi (Çarpma Öyküsü)” adlı kitapta çarpma işleminde “yutan eleman” ve “etkisiz eleman” bilgisi verilmekte, bilimsellik değeri hissettirilmektedir.

“Çarpma işleminde 0 rakamına “yutan eleman”, 1 rakamına “etkisiz eleman” denir. Bunun nedeni 0 çarpıldığı rakamı 0’a dönüştürür. 1 rakamının ise sonuca etkisi olmaz.” (s. 11)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü)” adlı kitapta bilimsellik değeri bölme işlemi kuralı anlatılarak işlenmektedir.

“Bölme işlemindeki sayıları dört gruba ayırırız:

Bölünen, bölen, bölüm ve kalan.” (s. 33)

Yazar, “Profesör Pi ile Matematik-1/ Zaman Ustasının Uzay Yolculuğu (Zaman Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitabında bilimsellik değerini şu şekilde ele almaktadır:

“ -Bir gün Dünya ’mızda 24 saat sürer.

Öğretmeni bu cevaba gülümsedi.

-Neden Dünya ’mızda diye özellikle belirttin Ecem?

-Çünkü bir gün başka bir gezegende başka bir uzunlukta olabilir. Bu tamamen gezegenin kendi etrafında dönme hızına bağlı.

Öğretmeni Ecem ’i alkışladı.

-Tebrik ediyorum Ecem. Peki, bize bir yılın kaç gün olduğunu söyleyebilir misin?

-Bir yıl Dünya ’mız için tam 365 gün ve 6 saattir. Ama başka gezegenler için durum farklı olabilir. Örneğin Mars ’ta bir yıl 687 gün sürüyor.” (s. 37)

Bilimsellik değeri, “Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitapta şu şekilde hissettirilmektedir:

“Nilüfer dayanamadı.

-1000 demişti. Yani her 1 kilometrenin içinde 1000 tane metre var.

-Eee! İçinde bin metre varsa ne olmuş?

Nilüfer defteri eline alıp kalemle bir işlem yaptı.

Sonra işlemi Umut ’a gösterdi.

-Bak işte! Yetmiş sekiz kilometreyi binle çarparsak yetmiş sekiz bin metre olur.” (s. 61)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri)” adlı kitapta matematik dersi sıvı ölçüleri konusunda ölçü birimlerinin birbirine nasıl çevrileceği hakkında bilgi verilmiştir.

“ -Bu listedeki sıvı ölçü birimlerini birbirine çevirmen istenecektir. Bu işlemin çok kolay bir yolu var. Listede yukarı doğru çıktıkça her basamakta elindeki değeri 10’a böleceksin. Aşağıya doğru indikçe her basamakta elindeki değeri 10 ile çarpacaksın.” (s. 18)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Süper Güç Peşinde (Ağırlık Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitapta ağırlık ölçme ile ilgili matematik bilgileri verilmiş, bilimsellik değeri bu sayede ele alınmıştır.

“ -Çocuklar standart ölçme aletlerinden bir grubu tartılar oluşturur. Birçok tartı çeşidi vardır. Kollu terazi, baskül, kefeli terazi... Tartılar ağırlık ölçmeye yarar.” (s. 13)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Tehlikeli Bir Yolculuk (Kesirler Öyküsü)” adlı kitapta Yiğit’in kesirlerle ilgili yaptığı bir işleme yer verilmiş ve matematik sorularında sırasıyla pay ve payda ile yapılacak işlemlere değinilmiştir.

“Yiğit elindeki dosyayı bahçe duvarına dayayıp işlemi yapmaya başladı aceleyle.

-İlk önce bütünü paydaya bölmeliyim.

-Bir pay 10 lira değerinde demek ki... Kaç tane pay vardı? $\frac{3}{5}$ demiştiniz değil mi? O zaman 3 tane oluyor. Biri 10 liraysa, 3 tanesi...

-Demek ki fatura 30 lira artmış. Eski faturanın üzerinde bu kadar daha fazla ödememiz gerekiyor. Onu da hesaplayalım.

-Bu ayki fatura 80 lira mı ?” (s. 83)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü)” kitabında öğrencilerin kat problemlerini çözerken sık sık yaptığı bir hataya değinilmiş ve kat problemlerini çözerken izlenecek doğru yol, bir öğrencinin çözümde yaptığı hata üzerinden anlatılmıştır.

“İşte katlı problemlerde en sık yapılan hata! Bütünü, soruda kaç katı deniyorsa hemen o sayıya bölmek... Oysa dokuz kat, karıncanın odunlardaki payını temsil ediyor. Ya Ağustos Böceği’ nin payı ne olacak? Her dokuz paya bir de Ağustos Böceği’ nin bir payı eklenirse bütünü dokuz değil de on eşit parçaya bölmemiz gerektiği anlaşılır.” (s. 33)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller)” adlı kitapta karenin çevre uzunluğunu hesaplamak isteyen Mehmet’in yaptığı işlemlere yer verilmiş, böylece karenin çevre uzunluğunu hesaplama konusuna değinilerek bilimsellik değeri işlenmiştir.

“ -Bu kenar tam 225 metre. Karede aynı uzunlukta dörtkenar olduğuna göre dört tane 225’ i toplayacağım.

Trigo kaşlarını kaldırarak ona baktı.

-Ya da daha kısa yoldan...

Mehmet gülümsedi.

-Ya da aynı işlemi daha kısa yoldan yapıp 225’i 4 ile çarpacağım.” (s. 51)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü)” adlı kitapta vücutta yer alan kemiklerin sınıflandırmasına ve bu kemik çeşitlerinin vücuttaki örneklerine yer verilmiştir.

“ -Oysa kolumdaki kemikler ne kadar uzun! Onlara da uzun kemikler diyoruz.

Kısa kemiklerden oluşan elini kaldırıp göğüs kafesini tıklattı.

-İşte bunlar da üçüncü çeşit. Yassı olduklarından göğüs kafesi gibi olan kemiklere de yassı kemikler deniyor.

İnsan iskeletinde üç çeşit kemik var.

Uzun kemikler

Kısa kemikler

Yassı kemikler” (ss. 58-59)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Öfkeli Organlar Korosu (Sağlığımız Öyküsü)” adlı kitapta aşırı tatlı tüketiminin vücutta ne gibi olumsuz değişikliklere sebep olduğunu anlatan bir öğretmenin açıklamalarına yer verilmiş, sağlıklı beslenmenin önemi üzerinde durulmuştur.

“-Arda bu cipslerin, aşırı tatlı içeceklerin yanında sağlıklı yiyeceklerin çoğu tatsız gelir. Çünkü bu yapay yiyecekler senin tat alma merkezine zarar veriyorlar. O derece tuzlu ya da o derece şekerli ki normal tatta bir şey yediğinde tadını alamıyorsun. Eğer birkaç gün bu yiyeceklerden yemezsen yine tat almaya başlayacaksın. Emin ol o zaman bu yiyeceklerin kokusuna bile dayanamayacaksın.” (ss. 81-82)

“Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hâl Değiştirmesi Öyküsü)” adlı eserde bazı maddelerin sahip olduğu donma, erime ve kaynama sıcaklıklarına ve buna bağlı olarak etrafta o maddelerin hangi hâllerinin daha sık görülebildiğine değinilmiştir.

“Maddeler üç hâle de geçebilir ama doğada genellikle onları tek hâlleriyle görürüz. Demir katı bir maddedir ama çok yüksek bir ısıya yani 1538 dereceye çıkarılırsa sıvı hâle gelir. Bu yüzden etrafta sıvı demir görme şansımız azdır. Oysa su üç hâliyle de sık sık karşımıza çıkar.

Su 100 C dereceye kadar kaynatılırsa buharlaşıp gaz olur. Buzluğa koyup biraz bekletilirse 0 C dereceye iner ve buz olup katı hâle geçer. 0 ile 100 C dereceler arasında ise sıvı olarak bulunur.” (s. 73)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri)” adlı eserde santimetreküp ile litre birimleri arasındaki dönüşüme yer verilmiştir.

“Her bir ayırıtı 1 santimetre olan küpün kapladığı alana, yani hacmine 1 santimetreküp denir. Ayırıtları 10 santimetrelilik küpün hacmi ise 1000 santimetreküptür. Buna biz 1 litre de deriz.” (s. 54)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü)” kitabında Fen Bilimleri dersi “Kuvvet ve Hareket” konusunda yer alan bir nesneyi yavaşlatma, yön değiştirme konularına yer verilmiştir.

“Hareket hâlindeki bir nesneyi durdurmak için onu hareket ettiren kuvvete eşit bir kuvveti ters yönde uygulamanız gerekir. Eğer kuvvetiniz daha azsa nesneyi sadece yavaşlatabilirsiniz, daha fazlaysa nesneyi ters yöne itersiniz.” (s. 42)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü)” adlı kitapta ışık kirliliğinin de bir çevre kirliliği türü olduğu üzerinde durulmuş, konuyla ilgili açıklamalar yapılmıştır.

“ -Kirlilik, ışık yoluyla da olabiliyor. Gece karanlık bir yoldan şehre doğru yaklaşıırken gökyüzüne bakın. Şehrin üstünün aydınlık olduğunu göreceksiniz. Gece yaşayan hayvanların yaşam dengesini bozan ışık kirliliği de bir çevre kirliliği türüdür.” (s. 58)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık ve Işık Kaynakları Öyküsü)” kitabında Beste adlı çocuğun gökyüzünde meydana gelen hava olaylarından biri olan yıldırım ile ilgili sahip olduğu yanlış bilgi, öğretmeni tarafından düzeltilip doğrusuna yer verilirken bilimsellik değeri de işlenmiş olmaktadır.

“-Bestecim, hayalle gerçeği birbirine karıştırma. Yıldırımlar eksi ve artı elektrik yüklü bulutların birbirlerine değmesi ile ortaya çıkıyor. Uzayda savaşıyan hayali ordular yüzünden filan değil.” (s. 7)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Eğlenceli Bilmece Tüneli (Dünya’mızın Yapısı Öyküsü)” adlı kitapta Dünya’mızın katmanları bir şeftalinin katmanlarına benzetilip somutlaştırma yapılarak taş küre ve ateş kürenin özelliklerine yer verilmiştir.

“-Bu küre, aynı bir şeftali gibi. Üzerinde çok ince bir kabuk var. Bu kabuk bizim üzerinde yaşadığımız, gezindiğimiz kara ve denizin kalınlığını gösteriyor. Biz ona “Taş küre” diyoruz.

(....)

-Şeftalinin kabuğu altında kalın bir etli kısım var ya, işte orası da “Ateş küre”. Orası sıcak, hatta derinlere indikçe sıcaklık daha da artıyor. Yoğun, ağır ve sıcak.” (s. 9)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Elektriksiz Prens (Elektrik ve Pil Öyküsü)” isimli eserde, pilin çalışma prensibine değinilerek, bu prensibe uygun biçimde hazırlanan bir pil örneği anlatılmıştır. Bu sayede Fen Bilimleri dersi “Elektrik” konusunda faydalı bir bilimsel bilgiye yer verilmiştir.

“ -Çocuklar tuzlu su kullanarak bir pil yaptık. Tuzlu su, elektrik akımının daha kolay taşınması için. Biz bu maddelere “elektrolit” diyoruz. Pilimiz içinde artı ve eksi elektronların oluşması için her kaba farklı iki metal çubuk koyduk. Bunlara da “elektrot” deniyor. Burada; biri bakır biri de çinko.” (s. 7)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Nereden Geliyor Bu Ses? (Ses Kaynakları Öyküsü)” kitabında sesin tanımına, ses dalgalarının yayılması ve kulağın bu ses dalgalarını nasıl işittiğine dair bilgiler yer almaktadır.

“ -Sesi oluşturan ise titreşimlerdir. Titreşen her şey ses dalgaları yayar. Bu dalgalar kulaklarımıza ulaştığında biz onlara “ses” deriz.

-Bu dalgaların bazıları çok düşük frekanslıdır. Bu sesleri insanlar duyamaz, ama hayvanların çoğu bu sesleri de duyabilirler. Yarasalar, baykuşlar, kediler ve köpekler bizim duyamadığımız bir sürü sesi çok uzaklardan bile duyabilirler.” (s. 7)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Topkapı Sarayı’nda” eserinde Sultan Ahmet Camii’nin fiziki yapısından; altı minareye ve on dört şerefeye sahip olduğundan bahsedilip, bunların ne anlama geldiği ve tarihle alakalı ne gibi bilgilere işaret ettiğine değinilmiştir.

“Altı minare, Sultan Ahmet’in İstanbul’da hüküm süren 6.padişah olduğunu gösteriyor. Şerefeler ise Osmanlı İmparatorluğu’nun 14. padişahı olduğunu...” (s. 22)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Kapalıçarşı’da” adlı kitapta ailesiyle yaptığı gezi esnasında gördüğü şeyler hakkında annesine sorular soran bir çocuğun, matbaa ve matbaayı ülkemize getiren İbrahim Müteferrika hakkında annesinden aldığı bilgilere yer verilmiştir.

“ -Anne bu amca da kim?

-Bak altında yazıyor! İbrahim Müteferrika... Yani ülkemize matbaayı getiren ilk insan...

-Matbaa ne ki?

-Bütün kitapların gazetelerin, dergilerin basıldığı yer... Matbaa sayesinde kolaylıkla aynı kitaptan milyonlarca basılabilir.” (ss. 39-40)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Galata Kulesi’nde” adlı kitapta geziye giden bir grup öğrenciye öğretmenleri rehberlik etmektedir. Gezip gördükleri yerlerin çoğunun adının

“Yeni” ile başlaması Şirin’in dikkatinden kaçmaz ve öğretmeniyle aralarında keyifli bir diyalog geçer. Öğretmen, eski adı “Yeni Köprü”, günümüzdeki adı “Galata Köprüsü” olan köprü hakkında bilgi vermektedir.

“ -Bu köprü 165 yaşında çocuklar...

-Eminim bunun adı da Yeni Köprü’ dür.

Öğretmenimiz bana göz kırptı.

-Doğru bildin. Eskiden adı “Yeni Köprü” ymuş. İstanbullular ona bir sürü değişik isim vermişler ama uzun süredir kullanılan adı Galata Köprüsü...” (s. 37)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Boğaz Turunda” eserinde “Kanlıca” isminin nereden geldiği bilgisi öğretmen tarafından öğrencilerine verilmektedir.

“ -Aslında oranın adı Kağnılıca imiş ama zamanla bazı harfler düşmüş. Halk oraya Kanlıca demeye başlamış.

-Kağnılıca mı? O da ne demek?

-Buraya yerleşen ilk Türkler kağrı arabaları ile gelmişler buraya da o yüzden.” (s. 64)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Büyükkada’da” adlı kitapta sınıf arkadaşlarıyla geziye giden Şirin, pek çok yer hakkında bilgiler almaktadır. “Kız Kulesi”nin öyküsüne şu cümlelerle yer verilmiştir.

“Yıllar yıllar önce kral kötü bir rüya görmüş. Rüyasında sevgili kızı, bir yılan tarafından ısırılıp ölüyormuş. Öylesine korkmuş ki kızını tüm yılanlardan korumak istemiş. Bunun için bu kuleyi yaptırmış ve kızını saraydan ayırıp yaşaması için buraya yerleştirmiş.” (s. 17)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş’ta” eserinde ailesi ve ailesinin arkadaşlarıyla geziye giden Şirin’e, “Barbaros Hayrettin Paşa” hakkında bilgi verilmektedir. Kitapta “Barbaros Hayrettin Paşa” şu ifadelerle tanıtılmıştır.

“ -Barbaros Hayrettin Paşa, tarihteki en önemli amiralimiz. Midilli’de bir adada doğmuş, denizci olarak yetişmiş. Sonra da Osmanlı İmparatorluğu için çalışmaya başlamış. Donanmanın başına geçmiş.” (s. 53)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” adlı kitapta, Şirin, Süleymaniye Camii gezisi sırasında cevahir minaresi hakkında bilgi almaktadır. Kitapta bu bilgiye şu ifadelerle yer verilmektedir:

“ -Minarelerden biri cevahir minaresi diye biliniyor. Caminin yapımı uzun sürünce İran Şahı güya yardım olsun diye bir sandık mücevher gönderiyor. “Paranız bitti herhalde.” demek istiyor.

Bunun minare ile ne ilgisi var ki?

-Padişah bunu hakaret olarak kabul ediyor. Caminin mimarı olan Mimar Sinan’ın aklına harika bir fikir geliyor. Bir sandık mücevheri kırdırıp bu minarelerden birinin harcına karıştırıyor. Bu yüzden bu minarelerden birinin adı cevahir, yani mücevher minaresi...” (ss. 59-60)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet’te” kitabında Şirin’e İstanbul’daki “Million Taşı” hakkında verilen bilgilere yer verilmekte, bilimsellik değeri bu vasıtaıyla işlenmektedir.

“ -İstanbul yüzyıllar önce Doğu Roma İmparatorluğu’nun başkentiydi. O zaman buraya bir anıt dikildi. Million Taşı denilen bu anıtın üzerinde tüm önemli şehirlerin bu noktaya ne kadar uzaklıkta olduğunu gösteren bilgiler ve dört ayrı kapı var. Anıtın olduğu yere de sıfır noktası, dünyanın merkezi denildi.” (s. 39)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı’nda” adlı eserde İstanbul Belgrad Ormanı ve Belgrad Kapısı’nın isimlerinin nereden geldiği bilgisi Şirin adlı çocuğa verilirken şu cümleler sarf edilmiştir:

“ -Kanuni Sultan Süleyman Belgrad’a sefer düzenlemiş. Oradan getirdiği Belgradlı birkaç aileyi de bu ormandaki köylere ve surlardaki kapının yakınına yerleştirmiş. Bu ormanın da sur kapısının da isimleri de o yüzden Belgrad ile başlıyor.” (s. 42)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde” adlı eserde “Kadıköy” isminin nereden geldiği, taşıdığı anlam bakımından açıklanmakta bu sayede bilimsellik değeri de şu cümlelerle işlenmektedir:

“İstanbul’da ilk yerleşim Kadıköy tarafında. Hatta daha sonra Avrupa yakasına yerleşen insanlar karşı kıyıdağilerin neden bu tarafı seçmediklerini anlamamışlar ve onların ülkesine Körler Ülkesi adını vermişler, yani Kalkedon. Kadıköy ismi de bu adın yıllar içinde değişmesiyle ortaya çıkmış.” (s. 75)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Almanya’da Garip Bir Şato” adlı kitapta, Almanya gezisine giden Şirin ve arkadaşlarına, Noyşvanştayn Şatosu’nda yüz otuz sene önce kurulan ilk su tesisatı hakkına bilgi verilmektedir.

“ -Bu musluk, bir binanın içine kadar su getiren ilk tesisatın ucuna takılı. Şu anda hepimizin evinde musluk var. Açınca su akıyor. Ama bundan yüz otuz sene önce sadece kuyular var. Kuyudan su çekip kova ile eve taşımanız lazım. Prens, bu tesisatı kurdurup musluğu şatonun içine yaptırmış ve bu da çok pahalıya mal olmuş. Bu günün parasıyla yüz bin dolar tutmuş. Bu parayla bugün İstanbul’da güzel bir ev satın alabilirsiniz. Bu musluk o kadar pahalıya patlamış.” (ss. 64-65)

“Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları” adlı kitapta İtalya gezisine giden Şirin ve arkadaşlarına San Marko Kilisesi ve bu kilisede bulunan, yıllar önce bir işgal sırasında İstanbul’daki Sultanahmet Meydanı’ndaki hipodromun girişinden alınıp bu alana getirilen at heykellerinin tarihi anlatılmaktadır.

“ -Çocuklar bu bina San Marko Kilisesi. Şu üzerinde görmüş olduğunuz at heykelleri de İstanbullu.

O da ne demekti şimdi?

-Şaşırdınız değil mi? Bu atlar eskiden İstanbul’da, şimdiki Sultanahmet Meydanı’ndaki hipodromun girişindeymiş; ama ne yazık ki bir işgal sırasında şehirden alınıp götürülmüşler.” (ss. 51-52)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko” adlı eserde Versailles Sarayı’nın tarihteki öneminden söz edilmekte ve zamanın Fransız Kraliçesi Marie Antoinette’nin tarihe geçen sözü aktarılmaktadır.

“Fransız halkı fakirlikle boğuşurken, krallar büyük zenginlik içinde yaşıyorlarmış. Bu sarayı yeterince güzel bulmayan kral ve kraliçe, Versailles Sarayı’nı yaptırmış. Hatta o zaman kraliçe olan Marie Antoinette’in bir sözü tarihe geçmiş.

-Öğretmenim, şu kraliçenin sözünü söylemeyecek misiniz?

-Ah evet... Kraliçeye halkın ekmek bulamadığını ve aç oldukları söylendiğinde o da “Ekmek bulamıyorlarsa pasta yesinler!” demiş.

Bu kraliçe çok şımarıkmiş gerçekten. Bu nasıl bir cevap!

-Tabii bu tavrının cezasını hayatıyla ödemiş. Halk ayaklanıp kral ve kraliçeyi ölüme mahkûm etmiş.” (ss. 68-69)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-İspanya Boğalarından Kaçarken” kitabında İspanya gezisindeki Şirin ve arkadaşlarının Fransa ile İspanya’yı birbirinden ayıran sınır hattı olarak nitelendirilen “Pireneler” hakkında bilgiler verilmekte, yükseltisi ülkemizdeki Ağrı Dağı ile karşılaştırılmaktadır.

“ -Bu dağlar Fransa ile İspanya’yı birbirinden ayıran Pireneler. En yüksek noktası 3400 metre. Bizim ülkemizdeki Ağrı Dağı 5137 metre.” (s. 10)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Rusya’da Uyutan Göl” adlı eserde “Saint Petersburg” adlı şehrin tarihi hakkında bilgiler verilmektedir.

“Şehirlerin kurulduğu yerler insanların yaşaması için koşulları iyi olan yerlermiş. Sonra o alanlar gittikçe genişler, insan sayısı artar ve şehirler oluşurmuş. Oysa Saint Petersburg kendi kendine oluşmamış. Çılgın bir imparator onu hayallerine göre kuruvermiş.

-Çılgın bir imparator mu? Kimmiş o?

-Öğretmenimiz telefonundan bir görüntü açtı.

-İşte bu imparator. Tam 300 yıl önce yaşamış. Birinci Petro, biz ona “Çılgın Petro” da deriz. Eğitimini Avrupa’da tamamlamış. Paris’e hayran olmuş. “Ben de Rusya’nın Paris’ini burada yapacağım!” demiş. Bu bölge bataklık ve çok soğuk olduğundan, insanların yaşaması için uygun değilmiş. Buraya ağaçlar diktirip bataklığı kurutmuş. Sonra hayalindeki binaları yaptırmaya başlamış. Sarayını da buraya yaptırmış. Tüm tanıdıklarını da buraya taşınmaları için zorlamış. İşte sonuç bu:300 yılda burası çılgın bir projeyle oluşan bir şehir olmuş. Bakın, adında da bu imparatorun ismi geçiyor.” (ss. 25-26)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Tam Da Zengin Olacaktık!” kitabında yönler ile ilgili bilimsel bilgiye yer verilmiştir.

“Doğu güneşin tam doğduğu taraf. Zaten adı da o yüzden doğu.” (s. 69)

“Şirin İş Başında/ Önemli Numaralarla Başım Dertte ” adlı eserde önemli telefon numaraları ve bu numaraların yalnızca ihtiyaç durumunda kullanılması gerektiğine dair bilgilere yer verilmektedir.

“Öğretmenimizin tahtaya yazdığı önemli numaraları kartlarımıza geçirdik:

Polis: 155

Ambulans:112

İtfaiye:110

Bu önemli numaraları sadece tehlike anında arayabilirmişiz. Canımız istedi diye ararsak, onların işini engellediğimiz için ceza bile alabilirmişiz. Bu numaraları zamanında ararsak da hayat kurtarabilirmişiz.” (s. 14)

“Şirin İş Başında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor” adlı eserde “ağzında bakla ıslanmak” deyiminin anlamı açıklanarak, Türkçe ile ilgili bilimsel bilgiye yer verilmiştir.

“Ağzında bakla ıslanmamak; duyduğu her şeyi, doğruluğunu araştırmadan hemen başkalarına anlatan, dedikoducu insanlar için kullanılan bir deyimdir.” (s. 77)

“Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var ” eserinde “protesto” sözcüğünün sözlük anlamına değinilmiştir.

“ -Protesto, istenmeyen bir durumla karşılaşıldığında insanların rahatsızlıklarını anlatmak için yaptıkları hareketlerdir. Topluca yürümek ya da fabrikanın kapısına kara bir çiçek buketi bırakmak gibi.” (s. 32)

“Şirin İş Başında-2/ Dünyamı Uzaylılara Yedirtmem!” adlı kitapta Şirin’in öğretmeninin doğal afet tanımını yapması ve depremi doğal afet olarak örneklendirmesine yer verilmektedir.

“Öğretmenimiz doğal afetleri anlatmaya başladı. Doğal afet demek doğada kendi kendine olan felaketlermiş. Öğretmenimiz “Deprem doğal bir afettir.” dedi.” (s. 49)

Çalışkanlık.

TDK (2019)’ ye göre çalışkanlık, “gayretli, çalışmayı seven, faal olma durumu”dur. Bu değer, yazarın eserlerinde tespit edilen bir başka değerdir. Çalışkanlık değeri, kimi eserlerde ders çalışmak, zihinsel aktivite anlamında kullanılırken; kimi eserlerde bir işi yapmak, fiziksel aktivite anlamlarını barındırmaktadır.

Birsen Ekim Özen, öykülerinde çalışkanlığın insanın başarısında ne denli önemli olduğu, çalışkanlığın ve onun sonucu olan başarının insana ne kadar haz verdiği ve sonuç olarak da insanı mutlu ettiği mesajını okuyucuya vermektedir. Hangi alanda olursa olsun, çalışanın mutlaka kazanacağı düşüncesi işlenerek çalışkanlık özendirilmiştir.

Yazarın incelenen altmış eserinden on birinde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir ve Yüklem Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-1/ Zaman Ustasının Uzay Yolculuğu (Zaman Ölçüleri Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-1/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri), Profesör Pi ile Matematik-2/ Tehlikeli Bir Yolculuk (Kesirler Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri), Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller), İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de] çalışkanlık değeri bulunduğu tespit edilmiştir.

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir ve Yüklem Öyküsü)” adlı eserde ders çalışmaya hevesli ve istekli olan Berfin’in konuşmalarında çalışkanlık değeri yer almaktadır.

“Kübra, Berfin’e hayretle baktı.

-Ders çalışmaya ne kadar heveslisin!

Berfin gururla göğsünü kabarttı.

-Ben doktor olmak istiyorum. Dersler benim için çok önemli.” (s. 31)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)” adlı kitapta evde çalıştığı konuyu sınıfta öğretmenine anlatan çocuğun çalışkan bir öğrenci oluşundan aldığı manevi haz işlenmektedir.

“-Dün çalıştığım konuları öğretmenime anlattım. O kadar sevindi ki havalara uçtum.”
(s. 86)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü)” adlı kitapta öğretmenleri hasta olduğu için okula gelmek zorunda olmayan çocuklar yine de o sabah erkenden okula gidip ders çalışmaktadırlar. Bu öyküde çalışkanlık değeri şu şekilde hissettirilmiştir:

“Öğretmenlerinin hasta olduğunu ve derslerinin boş geçeceğini bilmelerine rağmen, yedi arkadaş da sabah erkenden okula gelmişti. İçeride sessizce çalışmak için en uygun ortam sınıflarıydı.” (s. 17)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Zaman Ustasının Uzay Yolculuğu (Zaman Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitapta Ecem’in çalışkanlığı şu şekilde aktarılmaktadır:

“Öğretmenin yüzü aydınlandı sanki.

-Aferin Ecem! Konuyu öğrenmişsin.

Ecem artık zaman ölçülerinin de standart olduğunu anlamıştı. Tüm gün kendisini çok mutlu hissetti. Çaba sarf edince her şeyi öğrenebilirdi insan.” (s. 86)

Çalışkanlık değeri, yazarın “Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitabında Nilüfer’in ders çalışma isteği üzerinden işlenmektedir.

“ -Anne okula ne zaman gidebileceğim?

-Doktor iki gün daha yatman gerektiğini söyledi kızım. Sonra gidebileceksin.

-Acaba derslerden çok mu geri kaldım anne?

-Çalışır, diğerlerine yetişirsin merak etme kızım!

Nilüfer'in içi rahatladı. Doğru ya! Çalıştıktan sonra her iş başarılabilirdi. O da çalışmayı sevdiğine göre..." (s. 6-7)

"Profesör Pi ile Matematik-1/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri)" adlı kitapta çalışıp çalışmanın karşılığını almanın insana verdiği haz şu cümleyle ifade edilmektedir.

"Çalışıp başarmadan tatile çıkmanın tadı yoktu." (s. 90)

"Profesör Pi ile Matematik-2/ Tehlikeli Bir Yolculuk (Kesirler Öyküsü)" adlı kitapta matematiğin insanın karşısına nerede ne zaman çıkacağını belli olmadığı düşüncesine sahip bir çocuğun matematik çalışma arzusu ele alınmaktadır.

"-Evet! Matematiğin insanın ne zaman, nasıl karşısına çıkacağı belli değil. Hazırlıklı olmak lazım. Nerde kitabım?" (s. 70)

"Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü)" adlı kitapta ertesi gün okulda anlatılacak konuya akşamdan hazırlık yapan bir çocuğun çalışkanlığı ele alınmaktadır.

"-İskelet sistemimiz konusunda çalışmak istiyorum. Yarınki derse hazır olmak için." (s. 49)

"Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri)" adlı kitapta ise diğerlerinden farklı olarak çalışkanlık değeri fiziksel aktivite anlamını barındırmaktadır.

"Sabah erkenden kalkmış bakkaldaki işine gitmiş, yeni gelen malların raflara yerleştirilmesine yardım etmiş, günlük harçlığını kazanmıştı. Bu harçlığı biriktirip hep istediği o deney kitabını alabilirdi. Yoruluyordu ama bir şeyi elde etmek istiyorsa çalışmaktan başka çaresi de yoktu." (s. 6)

"Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller)" adlı kitabında Mehmet'in öğrenmekten asla vazgeçmemek ve öğrenmesini engelleyecek tüm engelleri aşmak konusundaki kararlılığı şu cümlelerle aktarılırken, aynı zamanda çalışkanlığına da dikkat çekilmektedir:

"Böyle şeyler yaşamak içini enerjiyle doldurmuştu. Bundan asla vazgeçemeyeceğini düşündü. Öğrenmesini engellemeye, onun hayatını zehir etmeye çalışan tüm engelleri yıkmalıydı." (s. 87)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” adlı eserde Şirin’in hedefine ulaşma yolunda elinden geleni yapacağı anlatılırken, aynı zamanda çalışkanlığı da okuyucuya hissettirilmektedir.

“ -Anne ben de bu okula gelmek istiyorum. Hem bak Kemal Sunal bile gelmiş.

Annem güldü.

-Ders notların iyi olur, bir de liseye geçiş sınavlarından iyi puan alırsan neden olmasın?

Bu okula gelmek için ders çalışırım. Ben de bu marşı söylemek istiyorum.” (s. 30)

Dayanışma.

“İlköğretimde öğrencilere kazandırılacak değerlerden biri de dayanışmadır” (Ersoy, 2010). Dayanışma, TDK (2019)’ ye göre “bir topluluğu oluşturanların duygu, düşünce ve ortak çıkarlarda birbirlerine karşılıklı bağlanması, tesanüt” anlamını içermektedir. Aile yaşamının ve toplumsal hayatın temel taşlarından olan “dayanışma” değeri yazarın eserlerinde sıklıkla ele alınmaktadır. Anne ile baba karakterlerinin arasındaki iş bölümü ve birbirlerine zor anlarında destek olan aile bireyleri, yazarın eserlerinde dayanışma değerini okuyucuya hissettirmektedir. Dayanışma değerinin daha ziyade aile bireyleri arasındaki yardımlaşma üzerinden okuyucuya aktarılmasının çocuk üzerinde daha fazla etki uyandıracığı düşünülerek, yazar tarafından özellikle tercih edildiği değerlendirilmektedir. İnsanların birbirlerine maddi ve manevi alanda destek olduğunda işlerin nasıl yoluna girdiğini ve nasıl sıkıntı ve dertlerden kurtulduğu çarpıcı bir şekilde işlenmektedir.

Dayanışma değeri, incelenen on eserde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmi Halleri Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri), Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü), Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz!, Şirin İş Başında-2/ Süt Kardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim?, Şirin İş Başında-2/ Cankurtaran Bayram Harçlığı] tespit edilmiştir. Bu eserler ve değerin hissettirildiği ifadeler aşağıda yer almaktadır.

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü)” kitabında anne ve babasının kahvaltıyı birlikte hazırladığı belirtilen Kardelen’in ailesinde, dayanışma unsuru olduğu göze çarpmaktadır.

“Birazdan annesi değil, babası girdi odaya.

-Kardelen, günaydın! Kalktın mı kızım?

-Eh sayılır!

-Biz kahvaltıyı hazırlıyoruz. Haydi, sen de elini yüzünü yıka ve gel.” (s. 70)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)” adlı kitapta ders çalışırken zorlandığı noktalarda annesinden yardım isteyen çocuğuna her zaman yardımcı olacağını söyleyerek destek olan bir anneden bahsedilmektedir.

“- Evet anne! Dün biraz çalıştım ve hepsini anladım. Matematiğe de çalışacağım bugün. Takılırsam sana sorarım ama tamam mı?

-Tamam, ne istersen sor. Hepsini anlatırım.” (s. 86)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü)” adlı eserde Derin ve Serin kardeşlerin kaybolması ve Derin’in bu durum karşısında ağlamaya başlaması üzerine Serin’in soğukkanlı olmaya karar verip kardeşine destek olması ile ortaya çıkan dayanışma ortamı anlatılmaktadır.

“Derin yere çöküp ağlamaya başladı. Serin ne yapacağını bilemiyordu. O da ağlarsa içinde bulundukları durumdan onları kim kurtaracaktı. Derin paniğe kapıldığına göre şimdi güçlü olması gereken kendisiydi.”

(....)

“Derin’in yanına gidip sarıldı.

-Ağlama canım! Birazdan bizi bulurlar. Haydi, kalk bakalım. Biraz yürüyelim. Belki de hemen çıkarız.” (ss. 18-19)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü)” adlı kitapta evde yapılması gereken işleri dayanışma içinde el birliği ile yapan anne ve baba örneği yer almaktadır.

“-Annesiyle babası tüm eşyaları odanın ortasına toplamışlar, ufak tefek parçaları da koliye doldurup dışarı çıkarmışlardı.” (s. 35)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü)” kitabında, Özkan’ın annesi, o gün eşinin iş yerine çalışanlarının gelemeyeceğini işitir işitmez ona yardımcı olmayı teklif ederek dayanışma örneği sergilemektedir.

“Sahibi olduğu lahmacun salonuna gitmek için hazırlanan babasını kahvaltıya çağırdı. Babası tam mutfağa giriyordu ki çalan telefon onu yine salona çekti. Masaya geldiğinde canı sıkkın gibiydi. Özkan meraklanmıştı.

-Ne oldu baba? Kötü bir haber mi var?

Babası “evet” anlamında başını salladı.

-Bizim personeli getiren servis arızalanmış. Tamircinin gelmesini bekliyorlarmış. Ben şimdi ne yapacağım? İşleri tek başıma yetiştiremem!

Özkan’ın annesi neşeyle konuştu:

-Üzüldüğün şeye bak! Ben ne güne duruyorum? Onlar gelene kadar hamur yapma işinde sana yardımcı olabilirim.” (ss. 11-12)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri)” adlı kitapta okulda öğretmeninin anlattığı ders konusunu anlamayan çocuğa, annesi birlikte çalışmayı teklif etmekte, dayanışma örneği sergilemektedir.

“ -Evet, ama hastayım ya, o yüzden bugünlük izleyebilirim diye düşünmüştüm. Hem öğretmenin dediği sayfalara göz attım ama hiçbir şey anlamadım.

-Birlikte bakalım o zaman?” (s. 17)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü)” adlı eserde anne babasına yardım etmek isteyen Arda’dan söz edilmektedir.

“Arda o kadar mutlu oldu ki annesiyle babasına yardım etmek için koşturup durdu. (s. 19)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz!” adlı kitapta ev temizliğini yalnızca annenin değil, anne ve babanın birlikte yapmasından bahsedilmektedir. Baba karakteri kitaplığı düzenlerken, anne karakteri kışlıkları kaldırmakta ve dayanışma örneği sergilemektedir.

“Babam kitaplığın düzenlemesi işini almış. Annemse kışlıkları kaldırmakla uğraşıyordu.” (s. 13)

“Şirin İş Başında-2/ Süt Kardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim?” kitabında cuma akşamları masa kurma işinde annesine yardımcı olan bir çocuk ve işten geç geldiği için sofrayı kuramayan ama kaldırmaya yardım eden baba karakteri ele alınmaktadır.

“Kitap daha bitmemişken annem eve geldi. Akşam yemeği için masayı hazırladık. Cuma akşamları masa kurma işinde anneme yardım ederim. Babam işten geç geldiğinden o kurmaya değil, kaldırmaya yardım eder.” (s. 27)

“Şirin İş Başında-2/ Cankurtaran Bayram Harçlığı” adlı eserde dayanışma halinde iş bölümü yaparak bayram hazırlığı içinde olan bir aileden söz edilmektedir.

“Tatil bugün başladı ama bayrama daha iki gün var. Annem temizlik yapıyor, babam da bayram için yiyecek içecek alışverişinde.” (s. 10)

Dostluk.

Dostluk TDK (2019) tarafından, “dost olma durumu, dostça davranış” olarak ifade edilmiştir. Yazar, her durumda dostunun iyiliğini düşünen, yeri geldiğinde fedakârlık yapmaktan kaçınmayan karakterlerle dostluk değerini ele almıştır. Aynı zamanda vefakâr olma, dostlar arası dayanışma, dostların sergilediği bazı küçük kusurları görmeme ve fedakârlık gibi kimi meziyetleri ön plana çıkararak gerçek dostluğun nasıl olması gerektiğine işaret etmiştir. Buna işaret ederken aslında bütün bu meziyetlerin bir insanı toplumsal hayatta sevilen, güvenilen, itibar sahibi bir kişi haline getireceği anlatılmaya çalışılmıştır.

Dostluk değerinin altmış eserin yedi tanesinde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü), Şirin İş Başında-2/ Sütkardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim?, Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Almanya’da Garip Bir Şato, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!, Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları, Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Rusya’da Uyutan Göl] yer aldığı görülmüştür.

Dostluk değeri, yazarın “Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü)” adlı eserinde Emre adlı çocuğun arkadaşı Tamer’in yaz tatilinde öğretmenine verdiği sözü tutup tutmadığı konusundaki endişesinden bahsederek ele alınmıştır:

“Tamer iyi bir çocuktur ama ufak bir kusuru vardı: Ders çalışmayı hiç sevmiyordu. Öğretmenlerine, tatil boyunca çalışıp sınıf seviyesini yakalayacağına dair söz vermişti. Emre, Tamer’in verdiği sözü tutup tutmadığını merak ediyordu.” (s. 13)

“Şirin İş Başında-2/ Sütkardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim?” adlı eserde “dostluk” değeri şu şekilde ele alınmıştır:

“Lokum, erkeklerin ne yaptığının kendisini hiç ilgilendirmediğini söylese de en iyi arkadaşım olduğu için yanımdan ayrılamadı. En iyi arkadaşları böyle zamanlar içindir işte!” (s. 13)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Almanya’da Garip Bir Şato” adlı eserde bu değer, dostun yanlış bir davranışının onaylanmaması ama iyi bir dostluk ilişkisinde destek olunması gereken zor bir durumda desteğin esirgenmemesi gerektiği üzerine işlenmiştir ve şu cümlelerle ifade edilmiştir:

“Yalnız beni değil, diğer arkadaşlarımı da tedirgin etmesini, hele her konuda pek havalı olan Fisto’nun koltuğa oturur oturmaz ağlamaya başlamasını yadırgadım. Onu avutmam lazım. İyi bir arkadaş her zaman avutacak bir şeyler bulur.” (s. 12)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” isimli kitapta da dostluğun zor zamanlarda birbirine destek olmayı gerektirdiği mesajı verilmiş ve şu cümleler kullanılmıştır:

“Demek Volkan da zor günler geçiriyor. Ona destek olmalıyız. Acaba ne yapabilirim?” (s. 25)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!” adlı kitapta “dostluk” değeri dostların gözetilmesi gerektiği noktasından hareketle şu cümlelerle işlenmiştir:

“İlk önce Hombililere uğradık. Hombili bu sefer sadece kendisini değil, Mırcan’ı da düşünmüş, çantasına onun için de bir kutu süt koymuş. Ben arkadaş diye buna derim işte.” (s. 26)

Son olarak, “Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları” adlı kitapta dostunun konuşmalarından sıkılan Şirin’in onu kırmamak adına sıkıntısını belli etmemesi ve dostunun moralini bozacak davranışlardan uzak durması, onun iyiliği için yalan söylemeyi bile göze almasından bahsedilmektedir.

“ -Ben mi? Ben sizi sıktım mı yoksa? Ama sadece bilgi vermek istemiştım.

Ben hemen araya girdim:

-Yok, öyle şey olur mu? Tabii ki sıkmadın!

Fisto’nun yüzü hemen rahatladı. Aslında, o rahatlasın diye ben demin yalan söylemek zorunda kaldım. Çünkü onun sürekli teyzesini anlatmasından gerçekten sıkılmıştık. Biraz önce bir televizyon programında gördüğüm şeyi yapıp, birinin iyiliği için beyaz minik bir yalan söylemişim. Bu gerçek bir yalan sayılmaz yani...” (s. 6)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Rusya’da Uyutan Göl” adlı kitapta Hombili’nin aç olduğu halde utandığı için tok olduğunu söyleyerek yemek yememesine üzülen Şirin’in dostluğu hissettirilmektedir.

“Yemekler, Hombili haricinde hepimize geldi. Hombili’nin hem aç hem tok olduğunu bilmek tuhaftı. Öğretmenimiz ısrarla ona da yedirmeye çalıştı, ama o Nastia ablaya bakarak hep tok olduğunu söyledi. Ben Hombili için çok üzüldüm.” (s. 82)

Duyarlılık.

Bireylerin olay, durum ve sorunlar karşısında göstermiş olduğu hassasiyet duyarlılık olarak nitelendirilmektedir. TDK (2019) ise duyarlılığı “Duyarlı olma durumu, duygunluk, duyarlık, hassaslık” olarak tanımlar. Birsen Ekim Özen, eserlerinde sıklıkla duyarlılık değerine yer vermiştir. Yazarın tüm eserlerinde çocuk yaştaki okuyucu kitlesine olumlu mesajlar vermek suretiyle onların iyi bireyler olarak yetişmesi için çaba gösterdiği rahatlıkla gözlenmektedir. Bunu sağlamak için empati yaparak başka insanların karşı karşıya kaldığı sorunlara karşı duyarlı olma konusunda da okuyucusunu teşvik ettiği anlaşılmaktadır.

Yazarın ilkokul düzeyine yönelik hazırladığı altmış eseri incelenmiş ve on dokuz eserde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Öğeleri Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri), Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü), İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde, Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Almanya’da Garip Bir Şato, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Kupon Peşindeyiz!, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Tam Da Zengin Olacaktık!, Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları, İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Galata Kulesi’nde, Şirin İş Başında-1/ Önemli Numaralarla Başım Dertte, Şirin İş Başında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor, Şirin İş Başında-2/ Dünyamı Uzaylılara Yedirtmem] duyarlılık değeri belirlenmiştir.

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü)” adlı kitapta Yağmur’un, kendi hatası sebebiyle işsiz kalma ihtimali olan insanlar için endişelenmesi, hassasiyet göstermesi ele alınmakta, duyarlılık değeri hissettirilmektedir.

“ -Hayır, öğrendiğin anlamına gelmez tabii ama umarım hiç bilmiyor da değilsindir. Yoksa yönetmenimiz çok öfkelenir.

Oyunu iptal edebilir. Bu da bir sürü oyuncunun işsiz kalmasına neden olur.

Yağmur’un gözleri korkuyla açıldı.

-Ben kimsenin işsiz kalmasını istemem hem de benim yüzümden...” (ss. 33-34)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü)” adlı kitapta noktalama işaretlerini öğrenemeyen Emre’nin, öğretmeninde oluşabilecek hayal kırıklığını önlemek için Türkçe Gezegeni’nden gelen kahramanın duyarlılığı işlenmektedir.

“Emre’nin öğretmeni, ufaklığın noktalama işaretlerini kullanmadan yazdığı elektronik mektubu okuduğunda çok üzülmüştü. Bir öğretmenin üzgün olması, büyük sorunlara yol açabilirdi. Çabalarının boşa gittiğini hisseden bir öğretmen, enerjisini kaybedip öğretme aşkından uzaklaşabilirdi. Hem Emre’ye noktalama işaretlerini öğretecek hem de Emre’nin öğretmenini sıkıntıdan kurtaracaktı.” (s. 18)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)” adlı eserde babası hasta olduğu için kızına kısık sesle konuşmasını tembihleyen bir annenin duyarlılığı anlatılmaktadır.

“Annesi susmasını işaret edip onu içeri aldı.

-Ne oldu? Neden susuyorum?

-Baban grip olmuş, hasta kızım. Sen gelmeden az önce uyudu. Yüksek sesle konuşma.” (s. 21)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü)” kitabında bir fabrikanın batması durumunda işsiz kalacak insanlar ve aileleri için endişelenen bir kişinin duyarlılığı hissettirilmektedir.

“ -Olur mu öyle şey Berke Bey! Bu fabrikada 1000 kişi çalışıyor. Hepimizin ailesi var. Bu da 1000 ailenin rızkı demek. Okula giden çocuklar, doyan karınlar, mutlu yüzler... Bu fabrika batarsa ne yaparız?” (s. 40)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Öğeleri Öyküsü)” adlı kitapta Barış isimli çocuğun cümlelerin öğeleri konusunda eksikleri olması sebebiyle ders esnasında morali bozulmasını diye ona yardım eden Türkçe Gezegeni kahramanının duyarlılığı işlenmektedir.

“İhtiyacı olana balık vermek yerine ona balık tutmayı öğretmek gerekiyordu. Barış’a bu kadar doğrudan yardım etmesinin sebebi zayıf alıp moralinin bozulmasını engellemekti. Şimdi sıra balık tutmayı yani cümlelerin öğelerini bulmayı öğretmekti.” (s. 17)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Süper Bir Ekip (Zamirler Öyküsü)” adlı kitapta öğretmenlerinin hastalığına üzülen çocuklar vasıtasıyla duyarlılık değeri işlenmektedir.

“Evet, evinde de değil, hastanede yatıyormuş. Çok ağır hastalanmış.

Sınıfı derin bir sessizlik kapladı. Çocuklar öğretmenlerinin hastalığına üzölmüşlerdi ancak sıkıntıları bununla bitmiyordu ki...” (s. 6)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçöleri Problemleri)” adlı eserde bir öğretmen, öğrencisinin hasta olması karşısında duyarlılık gösterip onunla ilgilenmesi ve kendini daha iyi hissetmesi için çaba göstermesi anlatılmaktadır.

“Öğretmeni endişeli bir yüzle Duygu’nun yanına gitti.

-Duygucuğum, yine miden mi bulanıyor?

-Evet! Eve gidebilir miyim?

-Bir ıhlamur içirsem sana, ne dersin? Belki geçiririz mide bulantını.” (s. 7)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü)” kitabında üzgün görünen bir kaplumbağanın bulunduğu duruma hassasiyet gösteren bir çocuktan söz edilmektedir.

“-Bir sıkıntınız mı var acaba? Üzgün görünüyorsunuz.

Kaplumbağa içtenlikle gülümsedi.

-Ne kadar dikkatlisiniz! Hemen anladınız...

-Anlatmak isterseniz dinlerim de...” (s. 42)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü)” adlı eserde buzulların erimesi sonucu kutup ayılarının karşı karşıya kaldığı güç durumlar için üzüntü duyan ve bu yüzden kendini ve tüm insanlığı sorumlu tutan Arascan’ın duyarlı davranışı anlatılmaktadır.

“Beyaz bir kutup ayısının, eriyerek ana buz kitlesinden kopmuş küçük bir parça buzun üzerinde çaresizce bekleyişini gösteren sahne ile birlikte Arascan ağlamaya başlamış ve “Hepsi bizim suçumuz!” diyerek odadan fırlayıp çıkmıştı.” (s. 85)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Galata Kulesi’nde” eserinde Şirin’in, kendisi için tasarladığı tişörtü beğenmeyen arkadaşı Fisto’ya kırıcı sözler söylemek isterken duyarlı davranarak sessiz kalması anlatılmaktadır.

“Fisto haricinde herkes tişörtümü çok beğendi.

-Harfleri hiç de düzgün yazmamışsın.

-Fiyonk da koymadın değil mi?

Fisto mutlulukla gözlerini kırıştırdı.

-Evet, şuralara birkaç fiyonk koysaydın harika olurdu!

Bence korkunç olurdu ama Fisto ’ya bir şey deyip kalbini kırmak istemedim.” (s. 21)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” adlı kitapta Volkan’ın anne babasının boşanmak üzere olduğunu düşünerek, bunu Volkan’dan öğrenmek isteyen Şirin’i arkadaşı Salim uyarmakta ve Volkan’ın böyle bir soru karşısında üzüleceğini belirtmektedir. Şirin de arkadaşını üzmekten son anda kurtulduğu için rahatlamaktadır.

“O sırada sağ tarafımda duran Salim beni dürttüverdi.

-Şiişt! Bunu sakın Volkan’a sorma. Üzülebilir.

Ben de tam Volkan’a sormayı planlıyordum. İyi ki tutmuşum kendimi.” (ss. 22-23)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde” ailesiyle gezintiye çıkan Şirin’in çocukları masraf yapınca duyarlılık gösterip üzülen anneannesinin davranışlarını gözlemlemesi anlatılmaktadır.

“Lokantadan çıkınca taksi bulmamız gerekti. Çünkü taksiye binip İstanbul’un manzarası en güzel noktasına, Çamlıca Tepesi’ne çıkacağız. Haminnem bunu duyunca hem sevindi hem de masraf olacak şimdi diye üzüldü. Anneanneler ve haminneler kendileri için bir şey yapıldığında masraf olacak diye çok üzülüyordu.” (s. 46)

“Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Almanya’da Garip Bir Şato” adlı kitapta Almanya gezisinde Türkçeyi düzgün konuşamayan otel müdürünü kırmamak adına herhangi olumsuz bir şey söylemeyen Şirin’in duyarlılığı anlatılmaktadır.

“Ağabeyin dediklerine inanmayacaktım ki bana otelin müdürü olduğunu söyledi. Almanya’da doğup büyümüş. “Çok güzel Türkçe konuşurum.” dedi. Ben de üzülmesin diye bir şey de demedim. Güzel olmasa da konuştuğu kesin.” (s. 36)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli K    n Peşindeyiz!” adlı kitapta sokak hayvanlarına belediyenin bakım hizmeti verdiği,   irin’in ise onlardan birini eve alıp besleme duyarlılığı gösterdiği anlatılmaktadır.

“ -Belediye sokakta yaşayan zor durumdaki hayvanları barınaklarına topluyor. Onları besliyor, onlara bakıyor. Bence zor durumdaki bu hayvanlardan birini eve alsak daha iyi olur.” (s. 18)

“Kendimi Durduramıyorum/   irin-Tam Da Zengin Olacaktık” kitabında   irin bir hastanenin   n  nden geçerken, arkadaşı Demet ve onun yakalandığı kötü hastalık aklına gelir. Ailesinin maddi gücünün yeterli olmayacağı endişesiyle, Demet gibi hasta yatan diğer çocuklar için de   z  l  r. Çok para gerektiren tedavi için kendisinin ve arkadaşlarının da para kazanabileceğini düşünerek duyarlılık gösterir.

“Ben de yazacak bir yer ararken devlet hastanesinin yanından geçtiğimizi gördüm.

O anda aklıma Demet geldi. Acaba hastanede ne yapıyordu? Acaba ailesi o korkunç pahalı tedavinin parasını ödeyebilecek miydi? Acaba bu hastanede de Demet gibi yatan hasta çocuklar var mıydı? Bro    r  me hastanenin adını yazarken aklıma da harika bir fikir geldi. Belki biz de bir şeyler yapıp, Demet’in tedavisi için para kazanabilirdik.” (ss. 31-32)

“  irin    çağında-1/ önemli Numaralarla Başım Dertte” adlı eserde kom  şularında yangın çıktığını zanneden   irin, 110’u aradıktan sonra yalnızca kendini değil, diğer dairelerde yaşayan kom  şularını da kurtarması gerektiğini düşünerek duyarlılık göstermekte ve onlara da haber vermektedir.

“Telefonu kapatıp dışarı   ıktım. Merdivenlerde hiçbir şey yok. Abla demedi ama diğer dairelere de haber vermem gerekir. Hiçbir zaman sadece kendimi düşünmem.

Tek tek kapı zillerine basmaya ba  ladım. Hayret ama aşağı dairenin kapısını kimse a  madı. Demek mangal boş evde yanıyor. Çok tehlikeli...

Bir aşağı kata koştum. Hemen kapı açıldı. Heyecanla bağırmaya ba  ladım.

  abuk evi boşaltın. Yangın var!” (ss. 67-68)

“  irin      a  ında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor” adlı kitapta çocuklar hazırladıkları gösterinin davetiyesini “r” harfini söyleyemeyen Yunus’un hazırlamasını istememektedirler. Çünkü Yunus “r” harfini “y” olarak söylemekte ve yazısına da bu hatayı aktarmaktadır. Sonuç olarak davetiyeyi Yunus hazırlar, davetiyede “r” olması gereken harfler “y” olarak yazılmıştır. Buna rağmen   irin de arkadaşları da Yunus’u üzmemek için onu kıracak sözler sarf etmemekte ve eksikliğini yüzüne vurmamaktadırlar.

“Aslında davetiyeleri Yunus hazırlamasaydı iyiydi. Yunus’un kalbi kırılacak diye bir şey de söyleyemeyince, davetiyelerimiz Yunus’un konuşmasının davetiye olmuş şekli olarak diğer mahalleye gitti.” (s. 63)

“Şirin İş Başında-2/ Dünyamı Uzaylılara Yedirtmem!” adlı eserde ise apartmanlarına yeni taşınan komşularının kaba ve görgüsüz insanlarla çalışmalarına üzülp onların daha kibar insanlarla çalışıyor olmalarını temenni eden Şirin’in duyarlılığı anlatılmaktadır.

“Eve girdiğimizde yeni komşularımıza karşı şimdiden içimde bir burukluk hissettim. Sonuçta yeni taşınan komşularımız bu kaba amcalar yerine daha kibar insanlarla çalışabilirlerdi, değil mi?” (s. 6)

“Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları” adlı kitapta Şirin’in, alınganlığı sebebiyle çok hassas olan arkadaşı Fisto’ya karşı duyarlı davranışlar sergilemesi aktarılmaktadır.

“Öğretmenimiz, birbirimizin moralini bozmamamız konusunda bizi defalarca uyardı. Fisto’nun morali de çok çabuk bozuluyor. Alınıyor, kırılıyor, ağlıyor... Hasta bile olabiliyor. Bu kadar çok alınan, kırılan insanlara da gerçekler rahat rahat söylenemiyor tabii ki.

Beyaz yalanlarımla onun sağlıklı kalmasını sağlayabilirim belki.” (s. 7)

Dürüstlük.

Dürüstlük, her insanın sahip olması gereken bir değerdir. TDK (2019), dürüstlüğü “sözünde ve davranışlarında doğruluktan ayrılmayan, doğru kimse” olarak tanımlar.

İlkokul çağı, kişilik temellerinin atıldığı kritik dönem olması bakımından dürüstlük değerini kazandırmak için de önemli bir zaman dilimidir. Çocukları yalandan uzak, sözüne güvenilir, verdiği sözü tutan ve insanları aldatmayı kötü bir davranış olarak gören bireyler olarak yetiştirmek eğitimin temel amaçlarından birisidir. En zahmetsiz değer kazandırma yöntemlerinden olması sebebiyle, kitap okuduğu esnada çocuğa değer kazandırmak etkili bir yöntemdir. Yazar da dürüstlük değerine kitaplarında yer vermiştir.

İncelenen altmış eserin yedisinde [Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz!, Şirin İş Başında-1/ Başkan Olmak Kolay Mı?, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet’te, Profesör Pi ile Matematik-2/ Süper Güç Peşinde (Ağırlık Ölçüleri Öyküsü)] dürüstlük değerine yer verildiği görülmüştür. Dürüstlük, yazarın

kitaplarında yalan söylememek, gerçekleri gizlememek, hile yapmamak gibi farklı şekillerde yer bulmuştur.

Yazarın “Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko” kitabında bir kez yalan söylediği için başına kötü şeyler gelen ve pişmanlık duyan Şirin’in, doğru söylemenin ve dürüstlüğün önemini anlamasından bahsedilmekte, ders aldığı için bir daha yalan söylemeyeceğinden söz edilmektedir.

“İtalya’da olanlardan sonra yalan söylememe konusunda çok hassasım. Şimdi doğruları söylemek zorundayım yani.” (s. 55)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!” adlı kitapta, çocukların bir define haritası bulmaları, definenin bir lokantanın altında gömülü olduğu şüphesine kapılmaları ile gelişen olaylar anlatılmaktadır. Çocuklar, defineyi bulmaları halinde lokanta sahiplerine de bu durumu anlatmayı ve paylarına düşeni vermeyi planlamakta. Böylece dürüst bir davranış örneği sergilemektedirler.

“O sırada aklıma bir şey geldi.

-Hazineyi bulursak lokantacılara da vermemiz gerekir. Sonuçta hazineyi onların lokantasında bulduk ama değil mi?

Fisto da dediklerimi onayladı.” (s. 71)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam” adlı eserde komşularının, Şirin ve arkadaşlarına emanet ettiği papağanın pencereden uçup kaçmasıyla gelişen olaylar anlatılmaktadır. Salim, balkona konan güvercini boyayıp komşuyu kandırmayı düşünse de Şirin dürüst bir davranış sergileyerek asla hile yapmayacağını söyler.

“Salim elini çenesine koyup düşünmeye başladı.

-Sulu boyan var mı Şirin?

-Var tabii ne olacak? Komşuya papağanın resmini mi vereceğiz?

-Hayır ya, bizim balkonda yuva yapan bir güvercin var da, onu biraz boyasak papağana benzer mi?

-Bu dediğine üçkâğıtçılık denir Salim! Ben asla hile yapmam.”(ss. 58-59)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz!” adlı kitapta Şirin ve Salim’in birbirine zıt düşünceleri ele alınmaktadır. Salim’in yanlış düşüncesi karşılığında Şirin’in dürüst tavırları, okurun muhakeme yapıp doğru olana karar vermesini sağlamaktadır.

“ -Salim, tablet burada yok!

Salim ümitsizce gözlerini kapattı.

-Çalındı demek ki! Kim ortada başıboş bir tablet görse alır.

Salim'in düşüncesini hemen kendi üzerimde denedim.

-Neden öyle diyorsun? Ben almam bir kere! Ortada en kocamanlarından bir tablet de görsem, bu kimin diye sahibini ararım.” (s. 46)

“Şirin İş Başında-1/ Başkan Olmak Kolay mı?” kitabında hata yaptığı halde hatasını dürüstçe çevresindekilere anlatan ve özür dileyen Şirin'in, arkadaşları arasında takdir görmesi ve oyları toplayarak başkan seçilmesi anlatılmaktadır. Yazar, insanların yadırgayacağı bazı hatalar yapılsa dahi dürüst olduğu takdirde her zaman toplum tarafından affedilebileceği mesajı vermekte ve okur dürüstlüğe yönlendirilmektedir.

“ -Oyumu Şirin'e verdim çünkü dürüsttü. Bize yalan söylemedi. Hata yaptığını söylemek, hem de bu kadar çok insana söylemek, çok zor olmalı. Ama yine de söyledi. Demek ki Şirin çok güçlü. Bizim başkanımız olabilir.” (s. 94)

“İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet'te” kitabında ödevlerini arkadaşı Salim ve Şirin'e yaptırmaya çalışan Nazan'ın teklifini dürüst bir davranış olmadığı için reddeden çocuklar ele alınmış, bunun yerine yalnızca Nazan'a ödevlerinde yardımcı olarak dürüstlük değeri üzerinde durulmuştur.

“Salim'le beraber Nazan'a yardım edeceğiz ama onun istediği gibi onun ödevlerini yapmayacağız.” (s. 85)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Süper Güç Peşinde (Ağırlık Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitapta ise çalışıp borcunu ödeme sözü veren bir çocuktan ve verdiği sözü tutma konusundaki hassasiyetinden söz edilirken dürüstlük değeri ele alınmaktadır.

“Kuyumcuya veda edip çıkarken okula geri dönmekle çalışmaya devam etmek arasında gidip geliyordu akli. Lokantada verdiği söz geldi aklına. Çalışıp borcunu ödemedi okuluna geri dönemezdi.” (s. 75)

Öz Denetim.

Öz denetim, TDK (2019) tarafından “daha önemli bir amaca ulaşabilmek için kişinin tepkilerini, davranışlarını veya başka amaca yönelme eğilimini denetleyip kısıtlaması, otokontrol” şeklinde tanımlanmıştır. Bu değer, MEB (2017)' in basın açıklamasında yer alan “Yenilenen Müfredatlarda Değerler ve Değerlerle İlişkili Tutum ve Davranışlar” tablosunda, “davranışlarını kontrol etme, davranışlarının sorumluluğunu üstlenme, öz güven sahibi olma, gerektiğinde özür dileme...” (s. 24) gibi davranışlar ile bağdaştırılmıştır. Yazarın,

araştırmaya konu olan eserleri incelendiğinde özdenetim değerinin, çoğunlukla “gerektiğinde özür dileme” davranışı ile işlendiği görülmektedir.

Yazarın incelenen altmış adet eserinden on bir tanesinde [Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hırsızlar Bizden Kaçamaz!, Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü), İstanbul’u Geziyorum/ Şirin Boğaz Turu’nda, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı’nda, Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü), Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları, Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu, Şirin İş Başında-2/ Cankurtaran Bayram Harçlığı] özdenetim değeri tespit edilmiştir.

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)” kitabında babası hasta olduğu için kısık sesle konuşması konusunda annenin kızını uyarması ve küçük kızın da özür dilemesi anlatılırken özdenetim değeri hissettirilmektedir.

“Annesi susmasını işaret edip onu içeri aldı.

-Ne oldu? Neden susuyorum?

-Baban grip olmuş, hasta kızm. Sen gelmeden az önce uyudu. Yüksek sesle konuşma.

-Ah! Özür dilerim.

Fısıldayarak devam etti.” (s. 21)

“İstanbul’u Geziyorum/ Şirin Boğaz Turunda” adlı kitapta babası ve Julia isimli misafirlerinin bir konu hakkında söylediklerine inanmayan Şirin’in, söylenenlerin doğruluğunu internetten kontrol ettikten sonra babasından ve misafirlerinden özür dilemesi işlenmektedir.

“Akşam eve döndüğümüzde çok yorgundum. Ama yine de internetten babamın anlattığı şeylerin doğruluğunu kontrol ettim. Babam haklı! Babam ve Julia’dan özür diledim.” (s. 88)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de”, “İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı’nda”, “Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü)”, “Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü)”, “Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları”, “Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko”, “Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları

Kurtarma Operasyonu” , “Şirin İş Başında-2/ Cankurtaran Bayram Harçlığı” adlı kitaplarda özür dileme davranışı vasıtasıyla “öz denetim” değeri işlenmektedir.

“*Masaya oturmadan önce Volkan’dan özür diledik.*” (İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de, s. 85)

“*-Özür dilerim, sadece azıcık korkun istemiştım. Benim fareden korktuğum kadar...*” (İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı’nda, s. 83)

“*-Bağırarak istememiştım. Özür dilerim.*” [Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü), s. 18]

“*-Özür dilerim. Biraz geç kaldım.*” [Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü), s. 14]

“*-Yalanlar için senden çok özür dilerim, ama keşke sen de Fisto ile alaycı bir tavırla konuşmasaydın.*” (Dünyayı Geziyorum/ Şirin-Beyaz İtalya Yalanları, s. 86)

“*Açıklamaların hepsini Kıvrı yaptığı için özrü de o diledi.*” (Dünya’yı Geziyorum/ Şirin-Fransa’da Büyük Fiyasko, s. 87)

“*Yandaki komşumuzdan da özür diledik. Çünkü yaptıklarımızdan en çok zarar gören o oldu.*” (Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu, s. 93)

“*-Şiriiiin! Yine mi gürültü yapıyorsun! Sessiz ol biraz! Buna kafa denir!*

Hombili kaşlarını çatarak teyzeye baktı.

-Noluyoooo ya! Biz ne yaptık şimdi, diye söylenirken ben araya girdim.

Hombili’ye susması gerektiğini belirtmek için dirseğimle bir tane vurduktan sonra teyzeye döndüm. Ben ne de olsa kibar bir kıyım. Kabalık bana yakışmaz.

-Özür dileriz teyzeciğim! Merak etmeyin, dışarı çıkıyoruz.” (Şirin İş Başında-2/ Cankurtaran Bayram Harçlığı, ss. 12-14)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Topkapı Sarayı’nda” kitabında Şirin’in Topkapı Sarayı gezisinde yaşadığı kötü olaylardan sonra yaptığı yanlış davranışlardan kendine dersler çıkarmakta ve davranışlarını kontrol etmeye karar vermektedir.

“*Tuvallette uzun uzun düşünemedim çünkü kapıda bizim sınıf kuyruğa girmişti. Ama tuvallette geçirdiğim kısa sürede iki büyük karar aldım. Birincisi, insanların kıyafetlerine bakıp onlar hakkında karar vermemek gerektiğı... Simsiyah giyinmiş olmak kötü adam olmak anlamına gelmeyeabiliyormuş. İkincisi de, gizlice birilerini dinlemenin hiçbir işe yaramadığı...*

Gizli gizli dinleyince anladığın şeyler, anlamın gerekenden farklı oluyor. Kısacası tuvaletten çıktığımda büyümüş bir kızdım. İyi ki şu saraya geldik ya!” (s. 89)

Özgürlük.

Özgürlük, kelime anlamı itibariyle “ herhangi bir kısıtlamaya, zorlamaya bağlı olmaksızın düşünme veya davranma, herhangi bir şarta bağlı olmama durumu, serbesti”dir (TDK, 2019). Birsen Ekim Özen’in incelenen eserlerinden bir tanesinde “özgürlük” değeri tespit edilmiştir. Onlarca eserinin içinde yalnızca bir tanesinde özgürlük değerine yer vermiş olması yazarın bu vazgeçilmez değeri önemsemediği şeklinde yorumlamak kendisine karşı yapılmış bir haksızlık olur. Eserlerinin tümüne genel bir bakış onun özgürlük düşüncesine pek aldırış etmeyen bir yazar olmayacağı izlenimini vermektedir.

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu” adlı eserde özgürlük ve önemi Şirin ile babası arasında geçen şu diyalogda işlenmektedir:

“ -Bazen ne kadar özgür olduğumuzu unutuyoruz. Herkes bizim kadar şanslı doğmuyor. Bakın eğitim hakkı elinden alınmak istenene insanlar var. Özgürlük güzel şey.

Ben de babama hak verdim. Özgürlük gerçekten güzel şey.” (s. 23)

Sabır.

En önemli erdem ve değerlerden biri olan sabır, geleceğin yetişkinleri olan çocuklara kazandırılması gereken bir davranış kalıbıdır. Kelime anlamı itibariyle “acı, yoksulluk, haksızlık vb. üzücü durumlar karşısında ses çıkarmadan onların geçmesini bekleme erdemi, dayanç”tır (TDK, 2019). Aile, okul, iş yaşamı ve tüm sosyal ilişkilerde sabrın önemi ve insan yaşamında aldığı yer göz önünde bulundurularak, kişilik gelişimi için kritik dönem olan çocuklukta, bu değeri bireylere benimsetmenin gerekliliği gözler önüne serilmektedir. Eserleri incelenen yazar Birsen Ekim Özen’in eserlerinde de yer yer sabır değeri göze çarpmaktadır.

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde”, “Şirin İş Başında-1/ Başkan Olmak Kolay mı?”, “İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” , “Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?” adlı kitaplarda olmak üzere toplam dört eserde sabır değerinin hissettirildiği görülmektedir.

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde” adlı kitapta Defne’nin, annesi Şefkat hanımın aksi ve asık suratlı bir insan olmasından üzüntü duyduğunu düşünen Şirin’in, Defne’yi mutlu edebilmek için Şefkat hanımı güldürmek konusundaki sabrı ve kararlılığı anlatılmaktadır.

“Şefkat teyze çok kızdı. Defne daha da çok utandı. Ben onu kızdırmak için değil mutlu etmek için konuşmuştum ama yine olmadı. Denemekten vazgeçmem ama! Şefkat teyze ya gülecek ya gülecek. Defne bu dertten ya kurtulacak ya kurtulacak.” (s. 55)

“Şirin İş Başında-1/ Başkan Olmak Kolay mı?” adlı kitapta istemek, hayal etmek ve sabretmenin insanı hedeflerine ulaştıracağından bahsedilmektedir.

“ -Söyle bakalım Şirin, bu başarını neye borçlusun? Başkan olmayı nasıl başardın?

Düşündüm, düşündüm ve her şeyi hatırladım. Gülümseyerek müdürümüze baktım.

-Ben başkan olmayı hayal ettim. Neler yaparım hayal ettim. Hep hayal ettim ve anlattım. Arkadaşlarım da bana oy verdiler.” (s. 91)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” adlı eserde arkadaşının küçümseyici gülüşü karşısında sert tepkiler vermek yerine görmezden gelen Şirin’in sabrı göze çarpmaktadır.

“Şimdi camide sinirlenip kötü sözler söylemek istemem, bu yüzden Salim’in çirkin gülüşünü en güzel anlayışla hoş gördüm.” (s. 54)

“Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?” kitabında bir gazeteciye röportaj veren Şirin’in söylediklerinin yanlış ifadelerle haber yapılması sonucunda öğretmenleri zor durumda kalmaktadır. Şirin, utancından kimsenin yüzüne bakamayacak duruma gelmişken, öğretmeni tüm bu olanlara hoşgörü ve sabırla yaklaşmakta, Şirin’in değil, haberi kendince yorumlayarak öğretmene hiç danışmadan haber yapan gazetecinin davranışının yanlış olduğunu söylemektedir.

“Bir saat kadar sonra, kapı çaldı. Öğretmenimiz ve okul müdürü beraberce bize gelmişlerdi. Ben hemen koşup öğretmenime sarıldım.

-Öğretmenim ben öyle demek istememiştim. Abla beni yanlış anlamış.

Öğretmenim bana sarılıp ağlamamı durdurmaya çalıştı:

-Ablanın gelip bana da sorması gerekiyordu. Eğer sorsa, doğruyu anlardı. Biz bu işi düzelterceğiz Şirin. Sen hiç merak etme!” (ss. 86-87)

Saygı.

Saygı, yaşamın her döneminde insan ilişkilerine yön veren hayati bir değerdir. TDK (2019) saygıyı, “büyüklerle, yaşlılara, değeri yüksek olanlara, kutsal bilinen kimselere, şeylere karşı duyulan, sevgi ve çekinmeyle karışık bağlılık duygusu; başkalarını rahatsız etmekten çekinme duygusu, inceliği” olarak tanımlar. Birsen Ekim Özen’in “İstanbul’u Geziyorum-2/

Şirin Çamlıca Tepesi'nde" adlı kitabında, Şirin'in taksi şoförü ile konuşması esnasında şoförün biraz sinirlenmesine karşılık, Şirin'in küçük yaşına rağmen karşısındaki insanın bulunduğu durumu gözeterek saygı duyması şu cümlelerle hissettirilmektedir.

"Taksi şoförü aynadan bana bir bakış attı.

-Bir sen eksiktin küçük hanım!

Bu taksi şoförü amcaya hiç kızmayacağım. Sabahtan beri tıkalı trafikte durmaktan devreleri ısınmış olabilir." (s. 52)

Sevgi.

TDK (2019), sevgiyi "insanı bir kimseye ya da şeye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten içsel duygu, sevme duygusu" olarak tanımlar. Sevgi değeri, Birsen Ekim Özen'in kitaplarında sıkça işlediği bir değerdir. Bu değeri kimi eserlerinde hayvan sevgisi, kimi eserlerinde anne sevgisi, kimisinde de arkadaş sevgisi gibi daha pek çok sevgi türüyle işleyerek okuyucusuna hissettirmektedir. Bireyler arasında sevgi bağının güçlü olduğu toplumların daha mutlu ve huzurlu olduğunu söylemek herhalde yanlış olmaz. Dönüp geçmişe bakıldığında yaşanan büyük sorun veya felaketlerle bu toplumların daha kolay başa çıkabildikleri görülür.

İncelenen eserlerden yirmi birinde [İstanbul'u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı'nda, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu, Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var, Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü), İstanbul'u Geziyorum-1/ Şirin Büyükkada'da, İstanbul'u Geziyorum-1/ Şirin Galata Kulesi'nde, Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil, Şirin İş Başında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor, Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü), İstanbul'u Geziyorum-1/ Şirin Kapalıçarşı'da, Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirmesi Öyküsü), Şirin İş Başında-1/ Kimse Bize Hakaret Edemez!, Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?, Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık Kaynakları Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Eğlenceli Bilmece Tüneli (Dünya'mızın Yapısı, Profesör Pi ile Matematik-1/ Harikalar Diyarına Düşüş (Toplama-Çıkarma Öyküsü)] sevgi değerine rastlanmıştır. Yazarın sevgi değerini hangi eserde hangi anlamda kullandığı aşağıda ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Yazar, “İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı’nda” adlı kitabında sevgi değerini hayvan sevgisi olarak şu şekilde işlemektedir:

“ Tam o sırada ağacın alt dalına konan harika bir kuş gördüm. Aklıma cebimdeki kuş yemi geldi.

-Hey, bir dakika kuş yemimi kullanmak için harika bir fırsat!” (s. 83)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Gizemli Küpün Peşindeyiz!” adlı kitapta Hombili’nin Şirin’in kedisini düşünerek çantasına fazladan süt koyması ile hayvan sever bir çocuk olduğu aktarılmakta ve sevgi değeri hayvan sevgisi olarak işlenmektedir.

“İlk önce Hombililere uğradık. Hombili bu sefer sadece kendisini değil, Mırcan’ı da düşünmüş, çantasına onun için de bir kutu süt koymuş.” (s. 26)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam” adlı kitapta hayvanların bir dükkânın içinde kafeslere kapatılıp satılmasına üzülen Şirin’in hayvanlara karşı duyduğu sevgi dile getirilmektedir.

“Hepimiz arka arkaya dizilip komşumuzun tarif ettiği dükkâna yürüdük. Birbirine benzeyen yığınla dükkânın sıralandığı yerde ne yazık ki bir sürü hayvan satılıyordu. Kafeslerin içinde bekleyen hayvanları görünce çok üzüldüm. Bu gerçekten korkunç bir durumdu. Hayvanların parayla alınıp satıldığını görmek sinirlerimi bozdu.” (s. 77)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu” adlı kitapta, hayvanat bahçesine hapsedilen hayvanlar için başlatılan kampanyadan nasıl başarılı bir sonuç elde edildiğinden yola çıkılarak hayvan sevgisi hissettirilmektedir.

“Bizim yaptıklarımızı okuyan birkaç abla bir kampanya başlatmış; gittiğimiz o hayvanat bahçesinin kapatılmasını ve tüm hayvanların vatanlarına geri gönderilmesini istiyordu.

Kampanya kısa sürede tamamlandı ve tüm hayvanlar ülkelerine geri gönderildi. Yani ufacık bir bukalemunla başlayıp oradaki tüm hayvanları kurtarmayı başardık.” (ss. 92-93)

“Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var” adlı kitapta da hayvan sevgisine yer verilmektedir.

“Hemen telefonun başına geçip çok çevreci olduklarını bekleme müziklerindeki kuş seslerinden anladığımız yardım derneğini aradık. Telefona çok tatlı bir abla çıktı. Bizim balinalara yardım etmek istediğimizi anlayınca da sevincinden çıldırdı.

-Nasıl yardım edeceğiz, diye sorduk.

O da bize bir yavru balinaya anne olabileceğimizi söyledi.” (ss. 36-37)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü)” adlı kitapta matematik problemiyle daha sonra da ilgilenilebileceğini fakat evde bakıp beslediği bakıma muhtaç hayvanlarla ilgilenmeyi daha fazla erteleyemeyeceğini düşünen Arda’nın hayvan sevgisi anlatılmaktadır.

“Matematik problemi biraz daha durabilirdi ama ufacık ve ilgiye muhtaç bir canlı şu an onun için her şeyden daha değerliydi.” (s. 6)

Yazarın “İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Büyükkada’da” adlı kitabında Şirin’in, sahipleri tarafından terk edilen evcil hayvanlara karşı duyduğu merhamet duygusundan yola çıkarak, aynı zamanda hayvanlara karşı hissettiği sevgiye de yer verilmektedir.

“ -Şu anda bahar mevsimindeyiz. Ada tam anlamıyla dolu değil çünkü buradaki evlerin çoğu yazları kullanılıyor. Bazı ev sahipleri sıkıldıkları ya da bakmanın kendilerine zor geldiği evcil hayvanlarını yaz sonunda adada bırakıp gidiyorlar. Bu yüzden de ada terk edilmiş evcil hayvanlarla dolu.

Evet ilanda da belediye ve polis aynen bunları yazmıştı işte. “Size alışan evcil hayvanlarınızı terk etmeyin.” diye de uyarılmışlardı insanları. Allah’ım bu insanlar ne kadar acımasızlar!” (s. 56)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Galata Kulesi’nde” adlı kitapta Fisto’nun karnı acıkan güvercinleri korkutması ve Şirin’in güvercinlere acıma duygusuyla yaklaşarak onlara karşı beslediği sevgi duygusu hissettirilmektedir.

“Çevremiz bir anda güvercinlerle doldu. İnanamıyorum, masal gibi...

Durumdan memnun olmayan tek kişi vardı: Fisto. O çılglık çılgılığa kaçarken bir yandan da kuşları kovalamaya çalışıyordu. Onları ürküttü.

-Tamam, kızım tamam! Sakin ol!

Öğretmenimiz onun korktuğunu anlayınca üzüldü. Gidip Fisto’ya sarılıp sakinleştirmeye çalıştı. Oysa ben sinirlendim. Zavallı kuşları neden korkuttu ki? Onların karnı aç sadece...” (ss. 31-32)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Hayvanları Kurtarma Operasyonu” adlı eserde hayvanat bahçesinde kafeslere kapatılan hayvanlar için üzülen ve merhamet duygusu kabaran Şirin’den şu sözlerle bahsedilirken; hayvanlara duyduğu sevgi de hissettirilmektedir.

“-Öğretmenim tropikal iklim çok sıcak ve nemli oluyor değil mi?

-Evet!

-O zaman bu hayvanlara yazık değil mi? Burası onlar için soğuk ve kuru olmalı.

Öğretmenimiz üzüntüyle başını salladı.

-Sanıyorum burası onlar için hiç de uygun bir iklime sahip değil.

O zaman bu kuşlara çok acıdım. Hem kafesten çıkıp uçamıyorlar da... Uçmayı da özlemişlerdir.” (ss. 34-35)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü)” adlı eserde sevgi değeri, arkadaş sevgisi karşılayacak şekilde işlenmektedir.

“-Hazırlanıyor musunuz?

Serin’in sorusuna ağlamaklı bir bakışla cevap verdi oda arkadaşı:

-Bugün annemler gelecek diye mutluyum ama sizlerden, kamptan ayrılacağım için de çok üzgünüm. Ne güzel günler geçirdik burada, değil mi?” (s. 78)

“Şirin İş Başında-2/ Gösteri Dünyası Beni Bekliyor” adlı kitapta da yine sevgi değeri arkadaş sevgisi anlamını içerecek şekilde işlenmektedir.

“Yaz bence mevsimlerin kralıdır ama onun bile güzel olması için insanın yanında arkadaşının olması gerekir.” (s. 6)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü)” adlı eserde sevgi değeri anneanne sevgisi olacak şekilde işlenmiştir.

“Ceren anneannesinin kollarının arasındayken kendisini dünyanın en mutlu çocuğu kabul ederdi. Nihayet yaz tatili gelmiş o da anneannesine, köyüne kavuşabilmişti. Köydeki ilk gecesinde anneannesinin koynunda uyumuştı.” (s. 5)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Kapalıçarşı’da” eserinde de anneanne sevgisi anlamını karşılayan sevgi değeri yer almaktadır.

“Ay, canım anneannem! Hemen gidip beline sarıldım. Anneannem hep güzel kokar. Onun kokusunu hemencecik içime çektim.” (s. 42)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller)” adlı eserde sevgi değeri bilim sevgisi anlamında kullanılmaktadır.

“Konu bilime yardım etmek olunca elimizden geleni yaparız.” (s. 24)

“Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirmesi Öyküsü)” adlı kitapta deney yapmanın oyun oynamaktan daha zevkli olduğunu düşünen çocuklardan bahsedilmekte ve sevgi değeri bilim sevgisi anlamını barındıracak şekilde işlenmektedir.

“-Haydi, şu deneyi yapalım.

-Evet! Oyun oynamaktan daha zevkli.” (s. 11)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Kapalıçarşı’da” adlı eser de ise sevgi değeri çocuk sevgisi anlamını karşılayacak şekilde işlenmektedir.

“-Hediyeleri en çok hak edenler çocuklardır. Ben onları mutlu etmeyi tercih ederim.”
(s. 89)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü)” adlı kitabında Berke’nin kitaplara duyduğu sevgiden bahsedilmekte, sevgi değeri kitap sevgisi anlamında yer almaktadır.

“Koşarak evlerinin kitaplığına gitti. Kitaplıkta yüzlerce kitap onu bekliyordu. Hepsinin de içi ağzına kadar bilgi doluydu. Hevesle bir ansiklopedi çekti raftan. Okudukça, resimlere baktıkça daldı gitti.” (s. 82)

“Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirmesi Öyküsü)” adlı kitapta sevgi değeri kardeş sevgisi anlamını karşılayacak şekilde işlenmektedir.

“Mert ile Alper ikizdiler. Öyle tek yumurta ikizi; yani birbirlerinin kopyası gibi değildiler ama yine de ikizdiler ve bunu herkes gibi onlar da çok eğlenceli buluyordu. Diğer arkadaşlarının kardeşleri onlardan ya büyük ya da küçükken onlar tam tamına aynı yaşıydılar. Aynı oyunları oynayıp aynı programları seyrederek birbirlerini hiç yalnız bırakmıyorlardı.” (s. 9)

“Şirin İş Başında-1/ Kimse Bize Hakaret Edemez!” ve “Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?” adlı kitaplarda sevgi değeri öğretmen sevgisi anlamını karşılayacak şekilde işlenmekte ve şu cümlelerle değer hissettirilmektedir:

“Ben çok büyük hata etmişim. Sürekli eleştirdiğim ara sıra da canını sıktığım bilgi ışığı saçan, değerli öğretmenim gerçekten bir melekmiş. Bize “günaydın” demeden derse başladığını ya da “yeteneksizsiniz” deyip bize hakaret ettiğini hiç görmedim. Oysa bazı konularda gerçekten yeteneksiziz. Hakaret etmek istese bir sürü eksikimizi kullanabilir. Ama o melek gibi olduğu için kızsda da bize gerçek duygularını asla söylemiyor. Sanıyorum hala gelişebileceğimiz umudunu içinde taşıyor.” (Şirin İş Başında-1/ Kimse Bize Hakaret Edemez!, s. 62)

“Bugün çok uslu olacağım, hatta arkamdaki, yanımdaki ve önümdekilerle de konuşmayıp öğretmenimi çok daha mutlu edeceğim. Benim canım öğretmenim!” (Şirin İş Başında-1/ Nasıl Ünlü Oldum?, s. 92)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık Kaynakları Öyküsü) ve Profesör İyon ile Fen-2/ Eğlenceli Bilmece Tüneli (Dünya’mızın Yapısı) adlı eserlerde ise sevgi değerinin doğa sevgisi anlamını karşılayacak bir şekilde işlendiği görülmektedir.

“Suyun sesi, etraftaki ağaçları kaplayan kuşlar, güneşli hava... Hepsi ne kadar güzeldi!” [Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü), s. 39]

“Başını gökyüzüne doğru kaldırdı. Bembeyaz bulutlara el salladı. Onları kaybetmek istemiyordu.” [Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü), s. 78]

“Orman hiç de korkunç değildi. Bir kere mis gibi bir kokusu vardı; insanı rahatlatan, nemli bir koku. Sonra kuşların sesleri de bir başka güzeldi.” [Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde(Işık ve Işık Kaynakları Öyküsü), s. 48]

“Onlar değersiz değil, dünyadaki her taş değerli. Her biri milyonlarca yıllık bir geçmişe sahip. Dünya’mızın her milimetresini sevmeliyiz. Onun her miliminde milyonlarca yıllık öyküler gizli.” [Profesör İyon ile Fen-2/ Eğlenceli Bilmece Tüneli (Dünya’mızın Yapısı), s. 83-84]

“Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hâl Değiştirmesi Öyküsü)” adlı eserde sevgi değeri okuma sevgisi anlamını karşılayacak şekilde kullanılmaktadır.

“Akşam yemeğinden sonra anneleri kitap okumak için koltuğuna yerleşirken babaları da günlük gazeteyi açıp abajurun yanına oturdu. Onlar da deney kitaplarına tekrar göz atmaya karar verdiler.” (s. 10)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Harikalar Diyarına Düşüş (Toplama-Çıkarma Öyküsü)” adlı kitapta sevgi değeri Alaaddin’in kitap okumaya karşı beslediği sevgi üzerinden işlenmekte ve okuma sevgisine değinilmektedir.

“Alaaddin heyecanla kitapları incelemeye başladı. İçlerinden bir tanesini seçti. Kırtasiyeden çıkarken neredeyse koşacaktı. Eve gidip kitabı okumak için sabırsızlanıyordu.” (ss. 7-8)

Sorumluluk.

Kişinin kendine, aile bireylerine, içinde yaşadığı topluma ve ülkesine karşı birtakım sorumlulukları vardır. “Kişinin kendi davranışlarını veya kendi yetki alanına giren herhangi bir olayın sonuçlarını üstlenmesi, sorum, mesuliyet.” (TDK, 2019), sorumluluk kelimesinin karşılığıdır. Sorumluluk bilincine sahip olmayan bir insanın, hem kendine ve hem de diğer insanlara zarar vermesi kaçınılmazdır. Birsen Ekim Özen, eserlerinde çocuklara sorumluluklarını ve sorumluluk bilincinin önemini benimsetecek anlatımlarla bu önemli değeri kazandırmayı amaçlamıştır.

İncelenen eserlerden on bir tanesinde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri), Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri) , İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Topkapı Sarayı’nda, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam, Şirin İş Başında-1/ Başkan Olmak Kolay mı?, Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de] yazarın sorumluluk değerine yer verdiği görülmektedir.

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşaretler Adasından Kaçış (Noktalama İşaretleri Öyküsü)” adlı kitabında ödev sorumluluğu şu şekilde ele alınmaktadır:

“Öğlen yemeğini yedikten sonra, yatağına uzanacakken Emre’nin aklına aniden bir fikir geldi:

-Anne, öğretmenimiz tatile çıkmadan önce bize bir ödev vermişti. Ben nasıl unuttum?” (ss. 10-11)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ İşler Fena Karıştı (İsmin Halleri Öyküsü)” adlı eserde de yine ödev sorumluluğu üzerinde durulmaktadır.

“Kardelen resim yapmayı seviyordu. Eve gelip bir şeyler atıştırır atıştırmaz resim defterini ve boyalarını çıkardı ortaya. Ödev konusuna bakmak için sınıfta aldığı notu açınca biraz şaşırdı.” (s. 39)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Harikalar Parkında Serüven (İsimler Öyküsü)” adlı eserde dayısıyla “Harikalar Parkı” ndan çıkan Nil, artık eve gidip ders çalışması gerektiğini söyleyerek sorumluluk sahibi bir çocuk olduğunu belli etmektedir.

“-Dayı hemen eve gidelim. Bitirmem gereken ödevler var. Ders çalışmam lazım.” (s. 84)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Karman Çorman Bir Tatil (Giriş, Gelişme, Sonuç Öyküsü)” adlı kitapta Derin ile Serin adlı ikiz kardeşlerin yaz tatili ödevleri hakkında yaptıkları konuşmalar üzerinden sorumluluk değeri hissettirilmektedir.

“-Öğretmenimizin verdiği tatil ödevini ne zaman yapmayı düşünüyorsun?”

-Bu da nereden aklına geldi şimdi?

-Bilmem. Okul kapanalı çok oldu. Artık ödevleri yapmaya başlamalıyız. Yoksa tatil biter ama bizim ödevler bitmez.” (s. 9)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Büyük İşler Kocaman Kararlar (Sıvı Ölçüleri Problemleri)” adlı kitapta, Duygu isimli çocuk öğretmenin söylediıklarını hatırlayarak matematik kitabından çalışması gereken sıvı ölçülerinin olduğu bölümü aramaktadır. Bu sayede Duygu’nun sorumluluk sahibi bir çocuk olduğu anlaşılmaktadır.

“Öğretmenin dediği geldi aklına. Matematik kitabını çıkarıp öğretmenin bahsettiği bölümü aradı.” (s. 13)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Küp Peşinde Macera (Maddenin Ölçülebilir Özellikleri)” adlı kitapta Günay’ın hem ders sorumluluğu hem de aile içinde üzerine düşen sorumluluklarından ve Günay’ın sorumluluklarının bilincinde bir çocuk olduğundan bahsedilerek okura olumlu rol model oluşturulmaktadır.

“Günay dersten çıktığında kendisini çok yorgun hissediyordu ama ne yazık ki dinlenmeye ayıracak bir dakikası bile yoktu. Koşarak eve gitmesi ve annesiyle babası işten dönene kadar kardeşiyle ilgilenmesi gerekiyordu. Bir de yapılması gereken ödevler vardı tabii ki...” (s. 5)

“İstanbul’u Geziyorum-1/ Şirin Topkapı Sarayı’nda” adlı kitapta Topkapı Sarayı gezisinde gördüğü siyah takım elbiseli adamların saraya zarar vermek isteyen kötü niyetli insanlar olduğunu düşünmesi ve bu konuda sorumluluk hissederek, sarayı kurtarmak için girişimde bulunması anlatılmaktadır.

“Tüm sınıf bana gülüyor ya! Bunun elmas olduğunu bilmeyen yalnızca ben olamam bence. Sınıfın çoğu gülme fırsatı bulduğu için gülüyor. Tam onlara duygularımı en güzel ses tonumla aktaracaktım ki kara takım elbiseli adamları gördüm. Arkadaşlarım benimle alay etmiş olsa da şimdi bunu unutup sarayı kurtarmalıyım.” (s. 62)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam” adlı kitapta anne babası işe gittikten sonra okul saati yaklaşan ve evden tek başına çıkması gereken Şirin’in ev kapısını dikkatlice kilitlerken evi koruma sorumluluğuna sahip olduğu anlatılmaktadır.

“Ayakkabılarımı giyip Mircan’ı da cebime yerleştirdikten sonra kapıyı dikkatlice kilitledim. Annem çoktan işe gitmişti. Bu da güzel evimizin tüm güvenliği bana emanet demekti.” (s. 14)

“Şirin İş Başında-1/ Başkan Olmak Kolay Mı?” adlı eserde Şirin’in okulda sahip olduğu sorumluluk şu şekilde aktarılmaktadır:

“Bir dahaki teneffüste görevimi daha iyi yapmalıyım. Hem bundan sonraki teneffüs uzun... Herkesi dışarı çıkarmak içim yeterince vaktim var.” (s. 22)

“Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var” adlı kitapta da ödev sorumluluğu üzerinde durulmaktadır.

“Lokum evine gitti, ben de odamda ödevlerimi yapmaya gittim.” (s. 73)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye’de” adlı kitapta alışverişte kendi isteklerine öncelik veren Şirin’in bu yanlış tutumu yüzünden haftalarca bulaşıkları annesiyle beraber elde yıkamak zorunda kalması anlatılmaktadır. Şirin, yaptığı hatalı davranışın sorumluluğunu üstlenmektedir.

“Annem zaten bulaşık makinesinin bozulmak üzere olduğunu anlamış ve yeni bir tane alabilmek için para biriktirmeye başlamış bile ama ben bisiklet diye tutturunca ne yazık ki o para bulaşık makinesine değil benim bisiklete gitmiş. Hain makine de bundan bir hafta sonra bozulunca annem de yeni makine alamadı. Biz de haftalarca bulaşıkları elde yıkamak zorunda kaldık. Biz diyorum, çünkü annem durulama işini bana verdi.

Kısacası öğretmenimizin dediği kesinlikle doğruymuş. Alışveriş sırasında ihtiyaçlarımızı listelemeden alışveriş yapmamalıymışız.” (ss. 12-13)

Tasarruf.

Tasarruf sözcüğü, TDK (2019)’de “parayı ya da tüketilecek herhangi bir şeyi dikkatli kullanma, idareli harcama” olarak tanımlanmaktadır.

Tüketim çağında bulunduğu ve pek çok etkenin insanları tüketime sevk ettiği göz önünde bulundurulursa, tasarruflu bireyler yetiştirmenin önemi bir kez daha ortaya çıkar. Küçüklükten itibaren bulunduğu sosyal çevrede kaynakları tasarruflu kullanmanın önemi bireylere aktarılmalıdır.

Yazarın “Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun” adlı eserinde tasarruflu olma ile ilgili ifadeleri şöyledir:

“Yiğit evet anlamında başını salladı.

-Aldık.Odadan çıkarken lambaları kapatıyoruz.Televizyon boşu boluna çalışmıyor. Bunun gibi şeyler işte...” (s.76)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Elektriksiz Prens (Elektrik ve Pil Öyküsü)” adlı eserde elektrik üretilirken çevreye zarar verildiğinden söz edilerek tüketimi yapılırken tasarruflu davranılması gerektiğine dikkat çekilmiştir.

“ -O zaman elektrik tüketirken biraz daha dikkatli olmamız gerekmiyor mu? Ben elektriğin etrafı hiç kirletmediğini düşünüyordum, ama herhalde yanılmışım. Üretilirken etrafı yeterince kirletiyormuş.” (s. 76)

Vatanseverlik.

Vatanseverlik, bireyin doğduğu büyüdüğü yeri sevmesi anlamını taşımaktadır. TDK (2019) ise “yurdunu, milletini büyük bir tutku ile seven, bu uğurda her türlü özveriye katlanan (kimse), vatanperver” şeklinde tanımlamaktadır.Vatansever bir birey, vatanının selameti için, üzerine düşen her türlü fedakârlığı yapabilmelidir. Kimi zaman vatandaşların dayanışma içinde yaşaması, kimi zaman çalışarak vatanını kalkındırmaya çalışması, kimi zaman yaşadığı toplumu ve geleceğini önemsemesi vatanseverlik örneği olarak nitelendirilebilir. Yazar, “Profesör İyon ile Fen-2/ Nereden Geliyor Bu Ses? (Ses Kaynakları Öyküsü)” adlı eserde geri dönüşüme yer verilerek vatansever bir kişinin sergileyeceği davranış örneğine dikkat çekmiştir.

“Atilla titreştiği için etrafa ses dalgaları yayan poşeti orada bırakmak istemediğinden cebine attı. Eve dönünce onu ses çıkaramayacağı bir yere, geri dönüşüm kutusuna atacaktı.” (s. 41)

Yazarın, “Profesör İyon ile Fen-2/ Gelecekte Bir Gün (Çevre Kirliliği ve Atıklar Öyküsü)” adlı eserinde çocuğun çevre kirliliğini önlemek, herkesin çevre konusunda bilinçlenmesini sağlamak hayali ile insanlara hizmet etme arzusu ve vatanseverliği aktarılmaktadır.

“Uzanıp hayal etmeye başladı. Okulda başlayan Çevre Kulübü işi büyüse, tüm ülkeye bu öğrendiklerini anlatabilse ne güzel olurdu. Herkes çevre konusunda bilinçlenirse, felaketten de kurtulmuş olurlardı.” (s. 88)

Yardımseverlik.

Yardımseverlik, “yoksullara, düşkünlere, yardıma muhtaç olanlara iyilik ve yardım etmesini seven, iyiliksever” (TDK, 2019) olarak tanımlanır. İnsani vasıflardan biri de zor durumda olan kişilere yardım etmek veya onlardan gelen yardım talebini geri çevirmemektir. Bir başkasına yardım etmenin, onu herhangi bir sorununu çözmesinde desteklemenin, aynı zamanda topluma karşı ödenmesi gereken bir borç olduğu küçük yaştaki çocukların zihnine iyice yerleştirilmelidir. Yardımı gören kişiden daha çok yardımı dokunan insanın mutluluk duyduğu vurgulanmalıdır. Yardımseverlik olarak nitelendirilen bu değere Birsen Ekim Özen de okurunun bu değeri özümsemesini amaçlayarak kitaplarında sıkça yer vermiştir.

İncelenen altmış eserden yirmisinde [Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir ve Yüklem Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü), Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü), Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller), Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirmesi Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık Kaynakları Öyküsü), Profesör İyon ile Fen-2/ Elektriksiz Prens (Elektrik ve Pil Öyküsü), İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet’te, İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde, Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Tam Da Zengin Olacaktık, Şirin İş Başında-1/ İş Dünyasını Nasıl Karıştırdım?, Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var), Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam, Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Öğeleri Öyküsü)]yardımseverlik değeri tespit edilmiştir.

Yazarın “Profesör Kip ile Türkçe-1/ Oyun İçinde Oyun (Sözcükler Arasındaki İlişkiler Öyküsü)” adlı kitapta zor durumdaki birine yardım etmenin insanda oluşturduğu mutluluk duygusundan bahsedilmektedir.

“Görüntüde Yağmur teşekkür ediyordu. Toru bütün yorgunluğunu unuttu. Mutluluğun tüm bedenini sardığını hissetti. Tek başına ne para ne de güç bu duyguyu yaşatabilirdi insana. Yaptıklarının bir insana yardımcı olduğunu bilmek en büyük mutluluktu.” (s. 84)

“Profesör Kip ile Türkçe-1/ Tarifsiz Bir Alışveriş (Sıfat, Zarf, Zamir ve Yüklem Öyküsü)” adlı kitapta Kübra, Türkçe dersi sınavına hazırlanmaktadır. Fakat zamirler

konusunu bir türlü kavrayamamaktadır. Arkadaşı, Kübra'ya zamirler konusunu anlatmayı teklif ederek ona yardımcı olmaya çalışmaktadır.

“Aklına aniden bir şey gelmiş gibi durdu.

-Kübra şu zamirler konusunu sana anlatsam ya! Böylece ikimiz de tekrar etmiş oluruz.” (s. 31)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Zamansız Gelen Görev (Fiillerde Zaman Öyküsü)” adlı eserde Türkçe Gezegeni’nde insanlara yardım etmekle görevli olan kahramanların yardımseverliğinden şu cümlelerle bahsedilmektedir:

“ -Bir çocuk daha hatasının sonuçlarıyla tehlikesiz bir ortamda buluşmuş oldu. Umarım çok geç olmadan tüm çocuklara yardım edebiliriz.

Masanın çevresindeki uzmanlar başlarını salladılar. Hepsi ihtiyacı olanlara yardım etmek için bekliyordlardı. Daha güzel bir evren için uğraşıyorlardı. Sevgi ve sabırla...” (s. 87)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Büyüleyici Misketin Peşinde (İsim ve Sıfat Tamlamaları Öyküsü)” kitabında mutluluğun sırrının yardımlaşmak ve paylaşmak olduğu üzerinde durulmaktadır.

“Türkçe Gezegeni’nde mutluluğun sırrı buydu; hiçbir şeyi kendine saklamayıp paylaşmak, yardım etmek... Bilgi de paylaştıkça çoğalan güçlü özelliği ile olanların gezegenlerini huzurla dolduruyordu.” (s. 92)

“Profesör Pi ile Matematik-1/ Karışık Kuruşuk İşler (Bölme Öyküsü)” adlı kitapta Özkan, insanlara yardım etmenin evde oturup bilgisayar oynamaktan daha keyifli olduğunu söylemekte ve yardımseverliğin insana zevk ve mutluluk verdiğini vurgulamaktadır.

“-Kim arıyor dayı?

-Teyzen! Çiçekçide işler karışmış, seni yardıma çağırıyor. Gidebilecek misin?

Özkan “tamam” diyerek dükkândan ayrıldı. Bir yandan gofretini yiyor bir yandan da herkesin işlerinin bir anda karışmasına anlam vermeye çalışıyordu. Öte yandan birilerine yardım etmek evde oturup bilgisayar oynamaktan daha keyifliydi.” (ss. 43-44)

Yardımseverlik değeri, yazarın “Profesör Pi ile Matematik-1/ Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu (Uzunluk Ölçüleri Öyküsü)” adlı kitabında Matematik Gezegeni uzmanının çocuklara yardım etmeyi sevdiğinin anlatılması ile işlenmektedir.

“Matematik Gezegeni’nde sabah toplantısı yapılmaktaydı. Matematik Gezegeni’nin yöneticisi Profesör Pi o günkü toplantıya konu ile ilgili uzmanları davet etmişti. Bu uzmanlar

yardım gönderilen gezegenlerden biri olan Dünya'da görevlendirilmek üzere yetiştirilmişlerdi. Profesör Pi ilk iki uzmana görevlerini aktardıktan sonra Sigma'ya döndü:

-Bugün son görevi sana veriyorum Sigma.

Uzmanların içinde en deneyimli olan kişi Sigma'ydı. Çocuklara yardım etmeyi çok seviyordu. Sigma, gülümseyerek Profesör Pi'nin verdiği dosyayı aldı.” (ss. 15-16)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şaşırtıcı Bir Oyun (Kat Problemleri Öyküsü)” tavşan karşısında kendini yetersiz gören kaplumbağaya cesaret vererek, ona yardım eden Arda'nın sözlerine şu şekilde yer verilmektedir:

“Ama şimdi bunu düşünmenin değil, Kaplumbağa'ya cesaret vermenin zamanıydı.

Bence denemelisiniz! Hem kazanmak değil, yarışa katılmak önemlidir. Tavşan hızlı olabilir ama siz de güçlüsünüz.” (s. 45)

“Profesör Pi ile Matematik-2/ Şekil Şekil Tuhaflıklar (Geometrik Şekiller)” adlı kitapta Mehmet'e yardım etmek için elinden geleni yapacağını söyleyen yardım sever Matematik Gezegeni uzmanının şu sözleri aktarılmaktadır:

“ - Şimdi oldu! O zaman Mehmet'e yardım etmek için elimden geleni yapacağım.” (s. 10)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Süper Sistemlerde Bir Tur (Vücudumuz Öyküsü)” adlı kitapta Fen Bilimleri dersinde sorun yaşayan Seda isimli çocuğa yardımcı olmaktan mutluluk duyan Fen Gezegeni uzmanı Cimsi'den söz edilmektedir.

“Cimsi ise tarif edilemez bir mutluluk içindeydi. Birine yardım edebilmenin, ruhu bu kadar rahatlatılabileceğini daha önce hayal bile etmemişti.” (s. 81)

“Profesör İyon ile Fen-1/ Köydeki Esrarengiz Kuvvet (Kuvvet ve Hareket Öyküsü)” adlı kitapta kimsesizler yurduna ekmek pişiremediği için üzülen yardımsever köylüden bahsedilmektedir.

“ -Bakın rüzgâr esmiyor. O esmeyince pervaneyi iten bir kuvvet de olmuyor. İtilmeyince pervane de dönmüyor. O zaman ben de unumu yapamıyorum. Oysa bu unu bugün yapıp kimsesizler yurdunda ekmek pişirecektim.” (s. 21)

“Profesör İyon ile Fen-1/ En Havalı Yarışma (Maddenin Hal Değiştirmesi Öyküsü)” adlı kitapta Fen Gezegeni uzmanının çocuklara yardım etmekten aldığı zevki anlatan şu cümleye yer verilmekte, yardımseverlik işlenmektedir:

“Baz, gezegenine döndüğünde kendisini çok mutlu hissediyordu. Bilimi seven, ona gönül veren çocuklara yardım etmek ne büyük zevkti.” (s. 82)

“Profesör İyon ile Fen-2/ Işık İnsanların Peşinde (Işık Kaynakları Öyküsü)” adlı eserde Beste’ye yardımcı olan Fen Gezegeni uzmanının iç huzuru ele alınmaktadır.

“Hepsi gülmeye başladılar. Bu işten en çok keyif alan ise rehber kılığına girmiş olan Flo idi. O amacına ulaşmış, hem Beste’nin ışık kaynakları konusunu hem de mantıklı düşünmekten vazgeçmemesi gerektiğini ona öğretmişti. İçi huzurla doluydu.” (s. 86)

“Profesör İyon İle Fen-2/ Elektriksiz Prens (Elektrik ve Pil Öyküsü)” adlı eserde Profesör İyon’un Dünya’daki bir çocuğa yardım etmesi için görevlendireceği Matematik Gezegeni uzmanının yardım işlerine koşarak geleceğini söyleyerek yardımsever tutum sergilemesi yansıtılmaktadır.

“-Elektro, seni önemli bir yardım işi için çağırdım.

-Yardım işi olunca koşarak gelirim Profesör!” (s. 13)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet’te” adlı kitapta Nazan, ödevini arkadaşına yaptırmak için ona bileklik hediye etse de, arkadaşı hediyeği geri vermekte ve bir karşılığı olmadan da ona yardım edebileceğini söylemektedir.

“-Nazan, bu bilekliği geri almanı istiyorum. Yardım etmek için hediye almak doğru değil. Ben hediye olmasa da ödevi yapmana yardım edebilirim.” (s. 84)

“İstanbul’u Geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi’nde” adlı kitapta yardımseverlik değeri şu cümlelerle işlenmektedir.

“O sırada Defne’nin çok sıkılmış olduğunu fark ettim ama beni görünce yine gülümseyerek göz kırptı. O anda bu hareketin nedenini çözdim. Annesinin yaptıklarına üzülünce üzüntüsünü gizlemek için neşeyle göz kırptıyor. Çok üzıldüm, Defne’ye kesin yardım etmeliyim. O da üç kişiye yardım eder, yardımlarımız alır başını gider.” (ss. 25-26)

“Şirin İş Başında-1/ İş Dünyasını Nasıl Karıştırdım?” eserinde Şirin’in babasına işlerinde yardım etmek istemesiyle okuyucuya yardımseverlik değeri hissettirilmektedir.

“Biraz bekledikten sonra ona yardım edebileceğime karar verdim. Hemen yerimden fırlayıp onun yanına gittim:

-Babacım, istersen bilgisayarda yapılacak olanları ben yapayım.” (s. 61)

“Şirin İş Başında-2/ Evcil Bir Balınam Var” adlı eserde Şirin’in ailesiyle para biriktirerek yardım kuruluşlarına bağış yapmak istemesinden söz edilmektedir.

“Dünyada yardımımızı bekleyen ne kadar çok konu varmış. Daha önce paramı sadece çikolata, parıldaklı kalem falan gibi şeylere harcardım. Şimdi kendime bir yardım kumbarası yaptım. Onun içine annem ve babamla beraber para atıyoruz. O dolunca bu sefer başka bir yardım kuruluşuna yardımda bulunacağız. Belki adımlarım minicik ama ben de dünyayı güzelleştiriyorum. Bu yüzden çoook mutluyum.” (s. 90)

“Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Oldukça Korkutucu Bir Adam” adlı kitapta, komşularının onlara emanet etmek zorunda olduğu kuştan Şirin ve kedisi Mırcan pek memnun değildirler. Fakat sonuç itibariyle komşularına yardımcı olmak için, kuşu evlerinde misafir edecek ve ona iyi davranacaklardır.

“Mırcan’la birbirimize baktık. İkimiz de huzurumuzu bozacağını fena halde hissettiğimiz çirkin sesli kuşu sevmemiştik, ama “hayır” diyecek halimiz de yoktu. Çünkü bizim evde misafirlere çok iyi davranılır.” (s. 22)

“Profesör Kip ile Türkçe-2/ Teknolojik Öge Avı (Cümlelerin Öğeleri Öyküsü)” adlı eserde kendisine yardımı dokunan bir uğurböceğine dahi nazik bir tutum sergileyen çocuk, kendisine yapılan iyiliğin altında kalmak istememekte ve karşılığında o da böceğe bir iyilik yapmak istemektedir.

“Uçuş böceğinin pencereden dışarı süzüldüğünü görünce Barış’ın içi cız etti sanki. Bu ufak böcekçik gerçekten ona yardım etmiş olabilir miydi bilmiyordu ama yine de uçuş böceğine karşı içinde bir sıcaklık hissediyordu. Keşke o da ona bir şeyler verebilseydi. Bir uçuş böceğine ne verebilirdi ki? Belki bir marul yaprağı...” (s. 13)

Yazar “Kendimi Durduramıyorum/ Şirin-Tam Da Zengin Olacaktık” kitabında Şirin ve arkadaşları, öğretmenlerinin yönlendirmesiyle Demet’in tedavi olduğu hastaneye bağış yapmak için harçlıklarını biriktirmeye karar verirler.

“Öğretmenimiz derin bir nefes aldı.

-Bundan sonra birine yardım etmek istediğinizde lütfen bana sorun. Bunu size daha önce de söylemiştim zaten. Demet tüm masraflarının karşılandığı bir hastanede tedavi görmeye başlayacak. Ağır hastalığa yakalanan tüm çocuklara para almadan bakmaya çalışan bir hastanede.

Ne iyi hastaneler varmış? Demek ki Demet iyileşecek.

-Yani bizim hazine filan bulmamıza gerek yok!

Öğretmenimiz kocaman bir nefes aldı.

-Kesinlikle yok!

Kıvır merakla sordu:

-Bu hastane çok mu zengin? Nasıl para almadan yapabiliyor böyle şeyleri?

-Hayır, zengin değil. Herkesin yardımlarıyla yaşıyor.

-O zaman biz de ona yardım edebiliriz.

-İşte bu harika bir fikir. Harçlıklarınızı biriktirip hastaneye yardım edebilirsiniz.

Ertesi gün bu fikrimizi hemen hayata geçirdik. Hombili her gün bir tost az yiyip onun parasını kumbaraya attı, Fisto da bir toka az alıp para biriktirdi.” (ss. 92-93-94)

BEŞİNCİ BÖLÜM

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Tartışma

Yazılı metinler vasıtasıyla değer aktarımı konusunda alan yazın incelendiğinde pek çok çalışma olduğu görülmüştür. Her çalışmada ulaşılan farklı sonuçlar olsa da, kimi zaman ortak veya benzer çıkarımlar yapıldığı fark edilmiştir.

Tahirova (2019), Azerbaycan'ın çocuk edebiyatı yazarı olan Abdullah Şaik'in seksen dokuz eserini seçerek, öğretim programında yer alan değerleri dikkate alarak oluşturduğu değer listesinden yirmi dokuz adet değere göre incelemiştir. Eserlerinde en çok, vatan sevgisi, sevgi, çalışkanlık ve estetik değerlerine yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır. Şahin (2018), Yahya Kemal Beyatlı'nın 12 eserini öğretim programlarından yola çıkarak hazırladığı değer listesindeki 66 değer açısından incelemiştir. Çalışma sonucunda, eserlerde en çok sanat, dini inanç, milli bilince sahip olma; en az ise sır tutma değerine yer verdiği tespit edilmiştir. Ağaoğlu (2018), Bahaeddin Özkişi'nin eserlerini öğretim programlarından ele alınan 24 değer açısından incelemiştir. En çok yardımseverlik, vatanseverlik, saygı değerleri tespit edilmiştir. En az tespit edilen değerler ise çalışkanlık, cömertlik, alçakgönüllülük ve sadakat değerleridir.

Yapılan bu çalışmaya en yakın tarihlerde tamamlanmış araştırmalara bakıldığında, bilimsellik değerinin ön plana çıktığı bir sonuçla karşılaşılmamıştır. Bu açıdan, Birsen Ekim Özen'in eserlerinin öncelikle değer eğitimi sürecinin, sonrasında ise okul derslerinin keyifli bir destekleyici unsuru olduğu sonucu çıkarılabilir.

Hasan Latif Sarıyüce'nin romanlarını, on sekizi Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndan alınan toplam yirmi beş değer açısından inceleyen Uslupehlivan (2018) ile Seza Kutlar Aksoy'un yirmi eserini, Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'ndan aldığı on sekiz değer bakımından inceleyen Atalay (2017), çalışmaları sonucunda benzer olarak en fazla sevgi değerinin eserlerde yer bulduğunu belirlemiştir. Yapılan çalışma neticesinde ulaşılan sonuçlara bakıldığında, Özen'in eserlerinde de bilimsellikten sonra en çok rastlanan değer sevgi değeri olması, bahsedilen iki çalışma ile benzerlik oluşturmaktadır.

Necdet Neydim'in on üç kitabından on yedi hikâyenin derlenerek değerler eğitimi bakımından incelendiği Çelik (2016)'ın çalışmasında, Necdet Neydim'in eserlerinde en çok estetik değerlerin saptanması, Birsen Ekim Özen'in eserlerinde estetik değer saptanamaması yönüyle bir farklılık mevcuttur.

Yardimciel (2015), çalışmasında Aysel Gürmen'in eserlerini, İlkokul Türkçe ders kitaplarından derlediği yirmi bir değer bakımından incelemiştir. Araştırma sonucuna göre yazarın eserlerinde en çok işlenen değerler sevgi, bilimsellik ve doğa bilgisidir. En az yer verilen değerler ise özgürlük, estetik ve insanlık yararına çalışmadır. Yapılan bu çalışmada varılan sonuçlar ile Yardimciel (2015)'in ulaştığı sonuçlar değerlendirildiğinde, en çok tespit edilen değer bilimsellik olması yönü ile benzerlik bulunmaktadır. Bu tespit, Aysel Gürmen ile Birsen Ekim Özen'in eserlerinin okul derslerini destekleyici nitelikte olduğu sonucunu da doğrulamaktadır.

Kumbasar (2011)'in çalışmasında, Muzaffer İzgü'ye ait 1971-2013 yılları arasında kaleme alınmış on iki adet roman, yirmi beş tane değeri içermesi bakımından incelenmiştir. Bu değerlerden yirmi dört tanesinin eserlerde yer aldığı tespit edilmiş ve en çok tespit edilen değerin sevgi; en az tespit edilenlerin barış, tutumlu olma, bilimsellik, cesur olma ve sabırlı olma olduğu ifade edilmiştir. Yapılan bu araştırma sonucunda eserlerde en çok belirlenen değerin bilimsellik olması, Kumbasar (2011)'in çalışma sonuçları ile zıtlık oluştururken; her iki çalışmada da en az tespit edilen değerin barış değeri olması benzerlik oluşturmaktadır.

Külünkoğlu (2010) yaptığı çalışmada 2009-2010 eğitim-öğretim yılında ilköğretimin birinci kademesinde okutulmakta olan Türkçe ders kitaplarının üç farklı yayınevine ait basımlarını, değer içeriği bakımından incelemiştir. Araştırma sonucunda kitaplarda en fazla iletilen değerin doğa sevgisi olduğu belirtilmiştir. En az iletilen değerlerin ise estetik, özgürlük ve saygı olması yönüyle, Özen hakkında yapılan bu çalışma ile benzerlik gösterdiği ortaya çıkmaktadır.

Sonuç

Yazarın okurlarına aktarmaya çalıştığı yirmi bir değer, eserlerinde en çok tespit edilenden en aza doğru, kaçar kez eserlerde işlendiği ile birlikte şu şekilde sıralanabilir:

1. Bilimsellik değeri: 50 kez
2. Sevgi değeri: 21 kez
3. Yardımseverlik değeri: 20 kez
4. Duyarlılık değeri: 19 kez
5. Çalışkanlık değeri: 11 kez
6. Özdenetim değeri: 11 kez
7. Sorumluluk değeri: 11 kez
8. Dayanışma değeri: 10 kez
9. Dostluk değeri: 7 kez

10. Dürüstlük değeri: 7 kez
11. Aile Birliğine Önem Verme: 5 kez
12. Sabır: 4 kez
13. Vatanseverlik değeri: 2 kez
14. Adalet değeri: 1 kez
15. Özgürlük: 1 kez
16. Saygı değeri: 1 kez
17. Tasarruf değeri: 1 kez
18. Bağımsızlık: -
19. Barış değeri: -
20. Estetik: -
21. Eşitlik: -

Çağdaş eğitim anlayışına göre, çocuğun pozitif değerleri benimsemiş, iyi bir birey olarak yetiştirilmesinde salt öğüt vererek doğruyu-yanlışı, iyiyi-kötüyü doğrudan doğruya aktarma yönteminin yetersiz kalacağı görüşü kabul edilmektedir. Değerler eğitiminde tiyatro, sinema ve edebiyat gibi kimi sanatsal etkinliklerden yararlanmanın gereği önemle vurgulanmaktadır. Bu bağlamda çocuklar için hazırlanmış masal, hikâye ve roman gibi edebiyat ürünlerinin bu eğitimde çok önemli bir role sahip olduğu açıktır. Ancak bu eserlerin çoğu kez fazlaca mesaj yüklü olması, okuyucuya nasihat ediyormuş izlenimi vermesi kimi eğitimciler tarafından haklı olarak eleştirilmektedir. Ataç (1968, ss. 141-142) sanatın ve edebiyatın değer aktarımındaki rolü ve önemine ilişkin şu ifadeleri dikkat çekmektedir:

Bir toplumda ahlakın ilerlemesini, düzelmesini istiyor musunuz? O toplumda edebiyat, sanat merakını uyandırmaya, geliştirmeye çalışın. Çocuklara, gençlere şiirler, hikâyeler, romanlar okutturun, onları tiyatrolara, sinemalara gönderin. O hikâyelerin, romanların, oyunların insanlarıyla tanışsınlar, onların hayatlarını hayallerinde yaşasınlar, öğrensinler, onların içlerini böylece gerçekteki insanları da daha iyi anlarlar. Çocuğunuz büyüyünce ne olacaksa olsun, küçükken siz ona edebiyatı sevdirmeye bakın, ilim, bilgi sonradan gelecektir, önce insanlığını kurmak, hayalini işletmek gerekir.

Yapılan çalışma sonucunda ulaşılan sonuçlar şu şekilde sıralanabilir:

1. Özen'in kitaplarında çok sayıda değere yer verdiği sonucuna ulaşılmıştır.
2. Birsen Ekim Özen'in incelenen eserlerinde, MEB'in Öğretim Programları'nda bulunan pek çok değere yer verdiği tespit edilmiştir. Bu tespit, yazarın eserlerinin değerler bakımından MEB Öğretim Programları'nın paralelinde olduğu gerçeğini ortaya çıkarır.

3. Kitapları incelendiğinde, Birsen Ekim Özen'in çağdaş eğitim anlayışına uygun olarak değerlerin çocuğa aktarılmasında bilinçaltı bir yöntem kullandığı, bu değerleri doğrudan mesaj vererek değil, hissettirmeye çalışarak aktardığı görülmektedir. Bu bakımdan yazarın eserlerinin, MEB Öğretim Programları'nın değer eğitimi anlayışıyla örtüştüğü sonucu ortaya çıkmaktadır.
4. İncelenen ilkokul düzeyinde kaleme alınmış altmış adet eserde en çok (50) yer verilen değer bilimsellik iken; bağımsızlık, barış, estetik ve eşitlik değerler saptanamamıştır.
5. Birsen Ekim Özen'in incelenen eserlerinin hemen hemen hepsinde (50) bilimsellik değerini işlediği belirlenmiştir. Ders konularını daha zevkli bir sunumla işlemesi, içeriğin öğrenciler tarafından daha kolay anlaşılmasını sağlayacağı düşünülmektedir.
6. Çocuk edebiyatı alanında eser veren Birsen Ekim Özen hakkında elde edilen bilgilere göre, yazarın çocukluktan itibaren kitapları ve okumayı sevdiği ve bugün yazarlık kariyerinde bulunduğu başarılı noktayı buna borçlu olduğu görülmektedir. Eserlerinde tüm çocuklara güçlü olmaları, sorgulamaları ve gerekirse itiraz etmelerini öğretmeye çalışan yazarın eserlerinde, bu noktaya özellikle ağırlık verdiği göze çarpmaktadır.
7. Yazar, kahramanların yaşadığı olaylar yüzünden komik duruma düşmelerinin hiç de korkunç bir şey olmadığı, her düşmanın yeniden kalkmak için bir vesile olabileceği mesajını okuruna vermeye çalıştığı görülmektedir. Bu doğrultuda eserler veren yazarın, insanın karşısına çıkabilecek sorunlarla başa çıkabilmesi için soğukkanlılığını bozmadan aklını kullanması gerektiği, özellikle üzerinde durduğu bir diğer konu olarak dikkatleri çekmektedir.

Öneriler

Araştırmanın sonuçlarından hareketle şu önerilerde bulunulabilir:

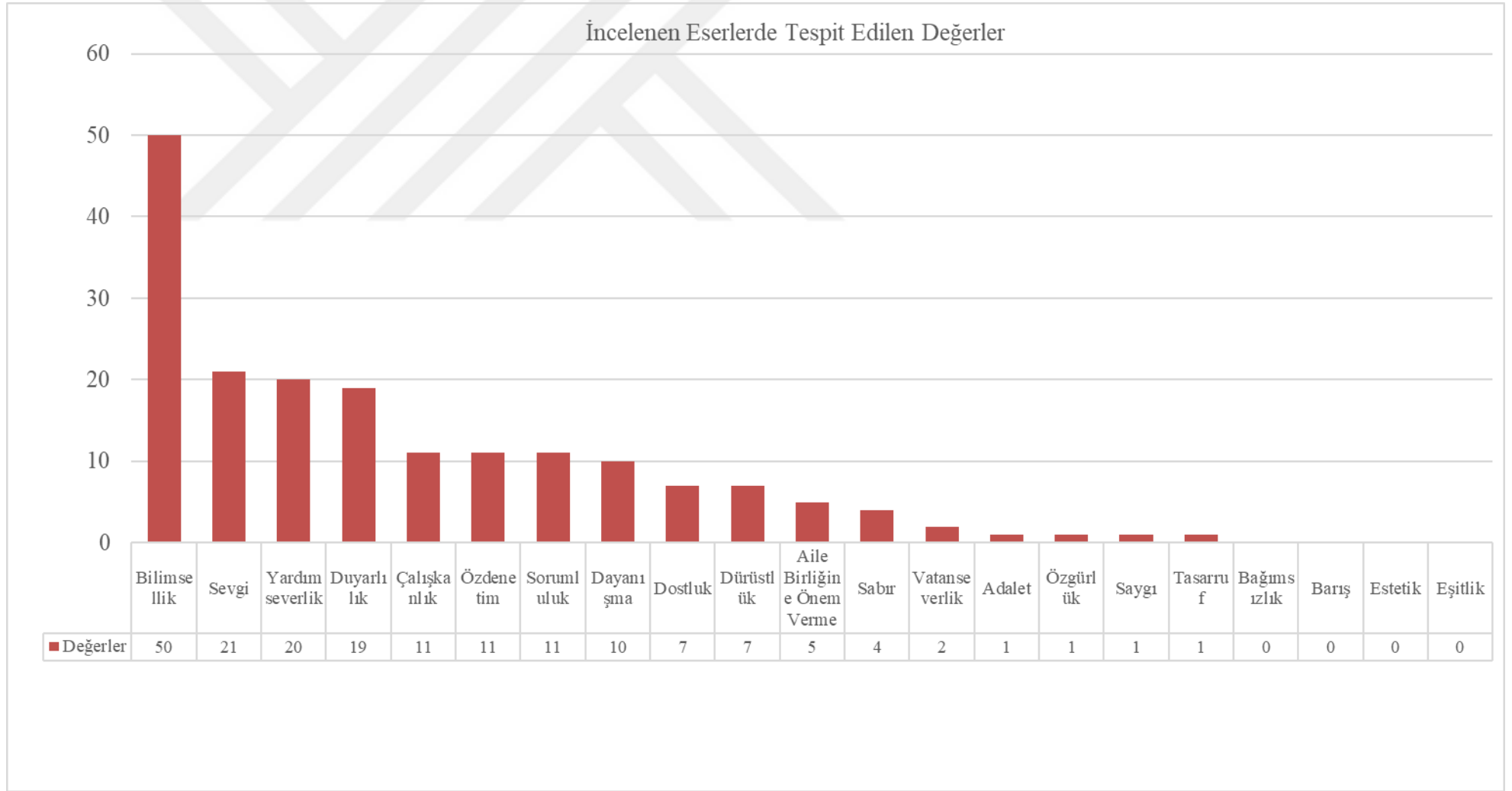
1. İlkokul derslerinin bir bütün olup, birbirini tamamladığı gerçekliğinden ve disiplinler arası ilişkinin varlığından yola çıkarak, yapılan çalışmada kök değerlere ve MEB'in Sosyal Bilgiler Öğretim Programı (2018)' nda yer alan değerlere yönelik bulguların elde edilmesi, Özen'in kitaplarının öğrencilere tavsiye kitap olarak okutulması görüşünü ortaya çıkarmaktadır.
2. Değer eğitimi sürecini kolaylaştıracağı için Türkçe ders kitaplarına eklenen metinlerin, değerler açısından daha donanımlı eserlerden seçilmesine önem verilmelidir. Aynı zamanda bu eserler, okuma sürecini eğlenceli hale getirecek nitelikte olmalıdır.
3. Özen'in kitaplarının içeriğinde MEB'in belirlediği değerleri barındırması sebebiyle, ders kitaplarında metin olarak kullanılması da değerler eğitimi açısından faydalı

olacaktır. Bu sayede daha çok çocuğun keyifli bir değer eğitim s¼reci geçireceği d¼ř¼n¼lmektedir.

4. İnceleme sonucunda eserlerde en çok (50) tespit edilen değerin “bilimsellik” olması, yazarın kitaplarının ¼ęrencilere okutulması h¼linde, ders başarısı bakımından da olumlu katkıları olacağı d¼ř¼n¼lmektedir.
5. Birsen Ekim ¼zen’in çocuklara ¼zellikle kız çocuklarına kendilerine dayatılan rol¼n dışına çıkmalarında bir katkısı olması amacıyla “şirin” karakterini yaratmıştır. “şirin” serilerinde işlenen kız karakterlerinin g¼n¼m¼ze hiç uymadığını g¼zler ¼n¼ne seren yazar, ataerkil toplum yapısından uzakta, kızların da erkekler kadar s¼z sahibi olabildiği, toplumda yer edinebildiği ve ¼retime, hayata daha çok d¼hil edildiği bir şema ortaya çıkarmaktadır. Bu bakımdan, “şirin” serilerinin ¼ęrencilere tavsiye edilerek okutulması ve ilkokul ders kitaplarına metin olarak alınması yararlı olacaktır.

Tablo 3. İncelenen Eserlerde Tespit Edilen Değerler

DEĞERLER	Adalet	Aile Birliğine Önem	Bağımsızlık	Barış	Bilimsellik	Çalışkanlık	Dayanışma	Dostluk	Duyarlılık	Dürüstlük	Estetik	Eşitlik	Özdenetim	Özgürlük	Sabır	Saygı	Sevgi	Sorumluluk	Tasarruf	Vatanseverlik	Yardıms severlik	Toplam
KİTAPLAR																						
Almanya’da Garip Bir Şato					X			X	X													3
Başkan Olmak Kolay mı?										X					X			X				3
Beyaz İtalya Yalanları					X			X	X				X									4
Büyük İşler Kocaman Kararlar					X	X	X		X									X				5
Büyüleyici Misketin Peşinde					X		X						X								X	4
Can Kurtaran Bayram Harçlığı							X						X									2
Çalışkan Pasaklılar Ülkesi					X																	1
Dondurmanın Dayanılmaz Uzunluğu					X	X															X	3
Dünyayı Uzaylılara Yedirtmem					X				X													2
Eğlenceli Bilmece Tüneli					X												X					2
Elektriksiz Prens					X																X	2
En Havalı Yarışma					X												X				X	3
Evci Bir Balınam Var					X												X	X			X	4
Fransa’da Büyük Fiyasko					X					X			X									3
Gelecekte Gelen Bir Gün					X				X				X				X			X		5
Gösteri Dünyası Beni Bekliyor					X				X								X					3
Harikalar Diyarına Düşüş					X												X					2
Harikalar Parkında Serüven					X	X	X		X				X					X				6
Işık İnsanların Peşinde					X												X				X	3
İspanya Boğalarından Kaçarken					X																	1
İş Dünyasını Nasıl Karıştırdım?																					X	1
İşaretler Adasından Kaçış					X			X	X									X				4
İşler Fena Karıştı		X			X		X											X				4
Karışık Kuruşuk İşler					X		X														X	3
Karman Çorman Bir Tatil					X		X										X	X				4
Kimse Bize Hakaret Edemez																	X					1
Köydeki Esrarengiz Kuvvet					X												X				X	3
Küp Peşinde Macera					X	X												X				3
Nasıl Ünlü Oldum?		X													X		X					3
Nereden Geliyor Bu Ses					X															X		2
Oyun İçinde Oyun	X				X				X												X	4
Öfkeli Organlar Korusu					X																	1
Önemli Numaralarla Başım Dertte		X			X				X													3
Rusya’da Uyutan Göl					X			X														2
Süper Bir Ekip					X	X			X													3
Süper Güç Peşinde					X					X												2
Süper Sistemlerde Bir Tur					X	X															X	3
Süt Kardeşliği Kulübüne Nasıl Girdim?							X	X														2
Şaşırtıcı Bir Oyun					X		X		X								X		X		X	6
Şekil Şekil Tuhafıklar		X			X	X											X				X	5
Şirin Belgrad Ormanı’nda					X								X				X					3
Şirin Beşiktaş’ta		X			X																	2
Şirin Boğaz Turunda					X								X									2
Şirin Büyükkada’da					X												X					2
Şirin Çamlıca Tepesi’nde					X				X						X	X					X	5
Şirin Galata Kulesi’nde					X				X								X					3
Şirin Gizemli Küpün Peşindeyiz!								X	X	X							X					4
Şirin Hayvanları Kurtarma Operasyonu													X	X			X					3
Şirin Hırsızlar Bizden Kaçmaz							X			X			X									3
Şirin Kapalıçarşı’da					X												X					2
Şirin Oldukça Korkutucu Bir Adam										X							X	X			X	4
Şirin Sultanahmet’te					X					X											X	3
Şirin Süleymaniye’de					X	X		X	X				X		X			X				7
Şirin Tam da Zengin Olacaktık					X				X												X	3
Şirin Topkapı Sarayı’nda					X													X				2
Tarifsiz Bir Alışveriş					X	X															X	3
Tehlikeli Bir Yolculuk					X	X																2
Teknolojik Öge Avı					X				X												X	3
Zaman Ustanın Uzun Yolculuğu					X	X																2
Zamansız Gelen Görev					X				X								X				X	4
Toplam	1	5	0	0	50	11	10	7	19	7	0	0	11	1	4	1	21	11	1	2	20	183

Şekil 1. İncelenen eserlerde tespit edilen değerler.

KAYNAKÇA

- Akbaş, O. (2004). *Türk milli eğitim sisteminin duyuşsal amaçlarının ilköğretim II. kademesindeki gerçekleşme derecesinin değerlendirilmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 190366)
- Akın, K. (2009). *Sevinç Çokum'un romanlarında eğitim değerleri ve Türkçe* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 239583)
- Aksun, Z. (2010). *Çocuk edebiyatı kapsamında Enver Naci Gökşen'in hikâyeleri ve bunların eğitim değeri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 264158)
- Aktepe, V. (2010). *İlköğretim 4.sınıf sosyal bilgiler dersinde "yardımseverlik" değerinin etkinlik temelli öğretimi ve öğrencilerin tutumlarına etkisi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 279645)
- Aktürk, F. G. (2012). *Çocukta değerler eğitimi açısından Üzeyir Gündüz'ün eserleri* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 325323)
- Alagöz, F. C. (2012). *Cahit Uçuk'un masal kitaplarında temel değerlerin Türkçe eğitimine katkısı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 327780)
- Alpöge, G. (2011). *Okul öncesinde değer eğitimi*. Ankara: Bilgi Yayınevi
- Arseven, T. (2005). Mesaj açısından çocuk kitapları. *Hece Dergisi*, 51, 104-105.
- Ataç, N. (1968). *Sözden söze-ararken*. İstanbul: Varlık Yayınevi.
- Atalay, E. (2017). *Seza Kutlar Aksoy'un eserlerindeki eğitsel değerler ve bu değerlerin davranışa yansıma biçimleri* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 463300)
- Aydın, M. Z., & Güler, Ş. (2012). *Okulda değerler eğitimi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Aytaş, G. (2003). Okuma gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13(13), 155-159. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Bağcı, E. (2013). *Çocuk edebiyatı ürünleriyle çocuklar için yazılmış eserlerin değerler eğitimi bağlamında karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 311855)
- Balat, G. U. (2006). Okullarda neden değerler eğitimi çalışmaları. *İlk Öğretmen Dergisi*, 2, 14-16.
- Baş, B. (2010). Söz varlığının oluşumu ve gelişiminde çocuk edebiyatının rolü. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 27(27), 137-159. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Başkale, H. (2016). Nitel araştırmalarda geçerlik, güvenilirlik ve örneklem büyüklüğünün belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 9(1), 23-28. <http://www.deuhyoedergi.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- Başaran, İ. E. (2005). *Eğitim psikolojisi, gelişim, öğrenme ve ortam*. (6. Baskı), Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Brink, P. J. (1991). Issues of reliability and validity. In J. M. Morse (Ed.), *Qualitative nursing research: A contemporary dialogue* (pp. 164-186). Newbury Park, CA: Sage. Retrieved from <https://www.books.google.com.tr>

- Celepoglu, A. (2010). Çocuk-edebiyat ve çocuk edebiyatı. Ö. Yılar (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (2. Baskı, ss. 1-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Cihan, N. (2014). Okullarda değerler eğitimi ve türkiye'deki uygulamaya bir bakış. *Electronic Turkish Studies*, 9(2), 430-436. <http://www.turkishstudies.net> adresinden edinilmiştir.
- Creswell, J. W. (2003). *Research design: qualitative, quantitative and mixed methods approaches*. California: Sage Publications. Retrieved from <https://www.books.google.com.tr>
- Çağlayan, A. (2005). *Ahlak pusulası*. İstanbul: Dem Yayınları.
- Çelik, S. (2016). *Necdet Neydim'in çocuk edebiyatı eserlerinde değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 442923)
- Çopur, E. (2018). *İlkokul 1. 2. 3. 4. Sınıf Türkçe ders kitaplarındaki öyküleyici metinlerin değer analizi yaklaşımına göre değerlendirilmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 515955)
- Doğanay, A. (2006). Değerler eğitimi. C. Öztürk (Ed.), *Hayat bilgisi ve sosyal bilgiler öğretimi yapılandırmacı bir yaklaşım* içinde (2.baskı, ss. 256-286). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Dökmen, Ü. (2004). *Küçük şeyler*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dursunoğlu, H. (2010). Çocuk-edebiyat ve çocuk edebiyatı. Ö. Yılar (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (2. Baskı, ss. 1-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Eken, N. T., & Öksüz H. İ. (2019). İlkokul (1-4) Türkçe ders kitaplarındaki hikâye edici metinlerin Türkçe dersi öğretim programındaki kök değerler bakımından incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 7(2), 384-401. <http://www.anadiliegitimi.com> adresinden edinilmiştir.
- Ekim Özen, B. (2013a). *Profesör Kip ile Türkçe-1/ harikalar parkında serüven (isimler öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2013b). *Profesör Kip ile Türkçe-1/ işaretler adasından kaçış (noktalama işaretleri öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2013c). *Profesör Kip ile Türkçe-1/ işler fena karıştı (ismin halleri öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2013d). *Profesör Kip ile Türkçe-1/ oyun içinde oyun (sözcükler arasındaki ilişkiler öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2013e). *Profesör Kip ile Türkçe-1/ tarifsiz bir alışveriş (sıfat, zarf, zamir, yüklem öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014a). *İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Belgrad Ormanı'nda* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014b). *İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Beşiktaş'ta* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014c). *İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Çamlıca Tepesi'nde* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014d). *İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Sultanahmet'te* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014e). *İstanbul'u geziyorum-2/ Şirin Süleymaniye'de* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.

- Ekim Özen, B. (2014f). *Profesör Pi ile Matematik-2/ büyük işler kocaman kararlar (sıvı ölçüleri öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014g). *Profesör Pi ile Matematik-2/ süper güç peşinde (ağırlık ölçüleri öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014h). *Profesör Pi ile Matematik-2/ şaşırtıcı bir oyun (kat problemleri öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014ı). *Profesör Pi ile Matematik-2/ şekil şekil tuhaflıklar (geometrik şekiller öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2014i). *Profesör Pi ile Matematik-2/ tehlikeli bir yolculuk (kesirler öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2015a). *Şirin iş başında-2/ can kurtaran bayram harçlığı* (3.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2015b). *Şirin iş başında-2/ dünyamı uzaylılara yedirtmem!* (3.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2015c). *Şirin iş başında-2/ evcil bir balınam var* (3.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2015d). *Şirin iş başında-2/ gösteri dünyası beni bekliyor* (3.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2015e). *Şirin iş başında-2/süt kardeşliği kulübüne nasıl girdim?* (3.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016a). *Kendimi durduramıyorum/ Şirin-gizemli kulüp peşindeyiz!* (2.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016b). *Kendimi durduramıyorum/ Şirin-hayvanları kurtarma operasyonu* (2.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016c). *Kendimi durduramıyorum/ Şirin-hırsızlar bizden kaçamaz* (2.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016d). *Kendimi durduramıyorum/ Şirin-oldukça korkutucu bir adam* (2.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016e). *Kendimi durduramıyorum/ Şirin- tam da zengin olacaktık* (2.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016f). *Profesör İyon ile fen-2/ eğlenceli bilmece tüneli (dünyamızın yapısı öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016g). *Profesör İyon ile fen-2/ elektriksiz prens (elektrik ve pil öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016h). *Profesör İyon ile fen-2/ gelecekte bir gün (çevre kirliliği ve atıklar öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016ı). *Profesör İyon ile fen-2/ ışık insanların peşinde (ışık ve ışık kaynakları öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016i). *Profesör İyon ile fen-2/ nereden geliyor bu ses? (ses kaynakları öyküsü)* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016j). *Profesör Kip ile Türkçe-2/ büyüleyici misketin peşinde (isim ve sıfat tamlamaları öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.

- Ekim Özen, B. (2016k). *Profesör Kip ile Türkçe-2/ karman çorman bir tatil (giriş, gelişme, sonuç öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016l). *Profesör Kip ile Türkçe-2/ süper bir ekip (zamirler öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016m). *Profesör Kip ile Türkçe-2/ teknolojik öge avı (cümlelerin öğeleri öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2016n). *Profesör Kip ile Türkçe-2/ zamansız gelen görev (fillerde zaman öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017a). *Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Almanya'da garip bir şato* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017b). *Dünya'yı geziyorum/ Şirin-beyaz İtalya yalanları* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017c). *Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Fransa'da büyük fiyasko* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017d). *Dünya'yı geziyorum/ Şirin-İspanya boğalarından kaçarken* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017e). *Dünya'yı geziyorum/ Şirin-Rusya'da uyutan göl* (1.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017f). *İstanbul'u geziyorum/ Şirin boğaz turunda* (9.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017g). *İstanbul'u geziyorum/ Şirin Büyükkada'da* (9.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017h). *İstanbul'u geziyorum/ Şirin Galata Kulesi'nde* (9.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017i). *İstanbul'u geziyorum/ Şirin Kapalıçarşı'da* (9.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017j). *İstanbul'u geziyorum/ Şirin Topkapı Sarayı'nda* (9.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017k). *Profesör İyon ile fen-1/ en havalı yarışma (maddenin hal değiştirme öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017l). *Profesör İyon ile fen-1/ köydeki esrarengiz kuvvet (kuvvet ve hareket öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017m). *Profesör İyon ile fen-1/ küp peşinde macera (maddenin ölçülebilir özellikleri öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017n). *Profesör İyon ile fen-1/ öfkeli organlar korosu (sağlığımız öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017o). *Profesör İyon ile fen-1/ süper sistemlerde bir tur (vücudumuz öyküsü)* (4.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017ö). *Profesör Pi ile matematik-1/ çalışkan pasaklılar ülkesi (çarpma öyküsü)* (6.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017p). *Profesör Pi ile matematik-1/ dondurmanın dayanılmaz uzunluğu (uzunluk ölçüleri öyküsü)* (6.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.

- Ekim Özen, B. (2017r). *Profesör Pi ile matematik-1/ harikalar diyarına düşüş (toplama, çıkarma öyküsü)* (6.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017s). *Profesör Pi ile matematik-1/ karışık kuruşuk işler (bölme öyküsü)* (6.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017ş). *Profesör Pi ile matematik-1/ zaman ustasının uzay yolculuğu (zaman ölçüleri öyküsü)* (6.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017t). *Şirin iş başında/ başkan olmak kolay mı?* (16.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017ü). *Şirin iş başında/ iş dünyasını nasıl karıştırdım?* (16.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017v). *Şirin iş başında/ kimse bize hakaret edemez* (16.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017y). *Şirin iş başında/ nasıl ünlü oldum?* (16.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekim Özen, B. (2017z). *Şirin iş başında/ önemli numaralarla başım dertte* (16.baskı). İstanbul: Timaş Çocuk Yayınları.
- Ekiz, D. (2003). *Eğitimde araştırma yöntem ve metodlarına giriş*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ekşi, H. (2003). Temel insani değerlerin kazandırılmasında bir yaklaşım: Karakter eğitimi programları. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(1), 79–96. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Erdem, A. R. (2003). Üniversite kültüründe önemli bir unsur: Değerler. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 1(4), 55-72. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Erkul, H. (2012). *Çevre koruma*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Erol, E.E. (2014). *Tarık Buğra'nın hikâyelerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 385981)
- Ersoy, A. (2010). İlköğretimde değer kazanımlarının incelenmesinde karikatür kullanımı: Dayanışma değeri örneği. *Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 29(2), 79-103. <https://www.researchgate.net> adresinden edinilmiştir.
- Geçgel, H., & Ak, N. (2007). Aziz Nesin'in öykülerinde çocuk ve eğitim teması. *Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 22, 115-124. <http://www.turkoloji.cu.edu.tr> adresinden edinilmiştir.
- Gökçe, B. (2008). *Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinde değer eğitimi ve öykülerin Türkçeye katkısı* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 239576)
- Gökçe, B. & Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin “hikâye haritası” yöntemine göre incelenmesi ve genel bir değerlendirme. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 6(3), 1925-1949. <http://www.acarindex.com> adresinden edinilmiştir.
- Gökşen, E. N. (1980). *Örnekleriyle çocuk edebiyatımız*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gönen, M. (2017). *Çocuk edebiyatı yazarı ve çizeri olarak Feridun Oral'ın çocuk edebiyatımızdaki yeri ve eğitsel değerler* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 485747)

- Güler, E. (2014). *Çocuk edebiyatı kapsamında Mehmet Güler'in eserleri üzerine bir inceleme* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 372130)
- Güngör, E. (1993). *Değerler psikolojisi*. Amsterdam: Hollanda Türk Akademisyenler Birliği Vakfı Yayınları.
- Hökelekli, H. (2011). *Ailede, okulda, toplumda değerler psikolojisi ve eğitimi*. İstanbul: Timaş Yayınları
- Kalfa, M. (2013). Klasik eserler ve klasik eserlerin eğitsel işlevi. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 171(171), 105-112. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi Temelli Sosyal Hizmet Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 62-80. <https://www.docplayer.biz.tr> adresinden edinilmiştir.
- Karatay, H. (2007a). Değer aktarımı açısından yerli ve yabancı çocuk edebiyatı ürünleri. 38. *ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika çalışmaları kongresi dil bilimi, dil bilgisi ve dil eğitimi cilt 2* içinde (ss. 939-948). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu.
- Karatay, H. (2007b). Dil edinimi ve değer öğretimi sürecinde masalın önemi ve işlevi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3), 463-475. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Karatay, H. (2011). Karakter eğitiminde edebi eserlerin kullanımı. *Turkish Studies*, 6(1), 1398-1412. <http://www.turkishstudies.net> adresinden edinilmiştir.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim* (3.Baskı). Ankara: Engin Yayınları.
- Kaya, M. (2012). *Emine Işınsoy'un romanlarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 411795)
- Kaynak, L. (2012). *Değerler eğitimi bağlamında Sevinç Çokum'un hikâyelerinin analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 325094)
- Kıbrıs, İ. (2006). *Çocuk edebiyatı* (3.baskı). Ankara: Tekağaç Eylül Yayınları.
- Kumbasar, E. (2011). *Muzaffer İzgü'nün romanlarının değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 300398)
- Kuru, H. (2016). *Ayşe Yamaç'ın çocuk romanlarının değerler eğitimi ve dil zenginliği açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 442917)
- Kuşdil, M. E., & Kağıtçıbaşı Ç. (2000). Türk öğretmenlerin değer yönelimleri ve Schwartz değer kuramı. *Türk Psikoloji Dergisi*, 15(45), 59-76. <http://www.psycnet.apa.org> adresinden edinilmiştir.
- Külünkoğlu, T. (2010). *İlköğretim birinci kademe Türkçe ders kitaplarındaki metinlerin iletildiği değerler açısından incelenmesi* (Yüksek lisans tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 263792)
- MEB(2017). Basın açıklaması. <http://www.mufredat.meb.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- MEB (2018). Fen bilimleri dersi öğretim programı. <http://www.mufredat.meb.gov.tr> adresinden edinilmiştir.

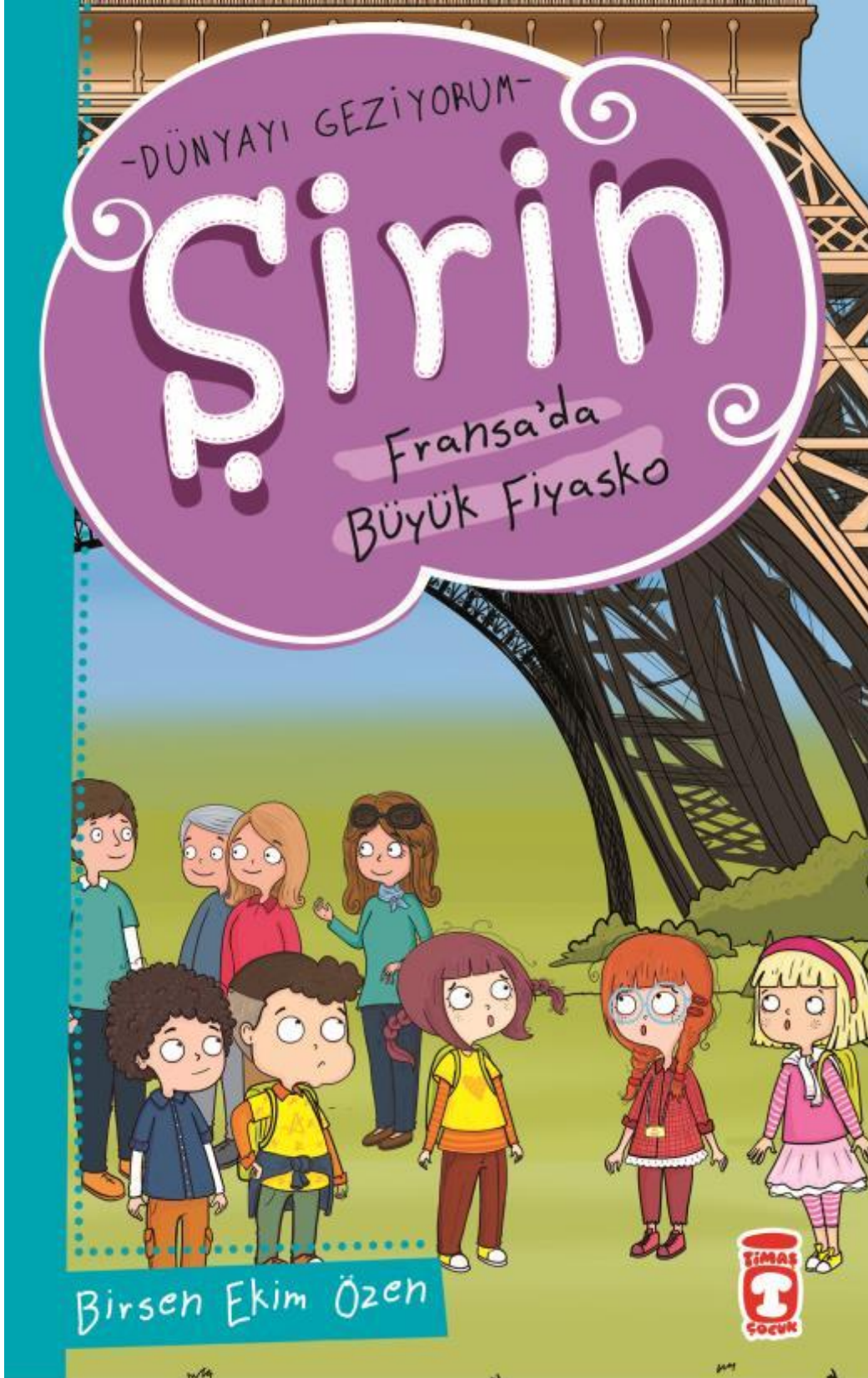
- MEB (2018). Hayat bilgisi dersi öğretim programı. <http://www.mufredat.meb.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- MEB (2018). Sosyal bilgiler dersi öğretim programı. <http://www.mufredat.meb.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- MEB (2019). Türkçe dersi öğretim programı. <http://www.mufredat.meb.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- Oğuzkan, F. (1987). *Yerli ve yabancı yazarlardan örneklerle çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oğuzkan, F. (2001). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Oran, G. (2015). Yalvaç Ural'ın çocuk kitaplarında değer eğitimi ve bu eserlerin Türkçe öğretimine katkısı. Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 396067)
- Öcal, A. (2014). *İlköğretim Sosyal Bilgiler dersinde 6.sınıf öğrencilerinin mekânsal biliş becerilerinin incelenmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 207102)
- Öncü, A. (2015). *Değerler eğitimi bağlamında Ahmet Hamdi Tanpınar ve Oğuz Atay'da değerler* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 385657)
- Özer, M., & Çam Aktaş, B. (2019). Değerler eğitimi devamlılığı: okul öncesi eğitim programından hayat bilgisi öğretim programına. *İlköğretim Online* 18(1), s. 389-405. doi: 10.17051/ilkonline.2019.527640
- Özdemir, M. (2006). Rıza Tevfik ve çocuk edebiyatı üzerine iki makalesi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(11), 100-116. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Özdemir, M. (2010). Nitel veri analizi: sosyal bilimlerde yöntem bilim sorunsalı üzerine bir çalışma. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11(1), 323-343. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Özkan, N. (2001). *Çocuk kitaplarında dil sorunu* (Yüksek Lisans Tezi). www.tubess.gov.tr adresinden edinilmiştir. (Tez No. 100365)
- Sağlam, H. İ. (2014). Aile birliğini önemseme ölçeğinin (ABÖÖ) geliştirilmesi ve öğrencilerin aile birliğini önemseme düzeylerinin incelenmesi. N. Tozu vd. (Ed.), *Çağın sorunları karşısında eğitim sempozyumu* içinde (ss. 363-388). Bayburt: Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Sever, S. (2003). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Kök Yayıncılık.
- Şahin, A. (2010). Çocuk-edebiyat ve çocuk edebiyatı. Ö. Yılar (Ed.), *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* içinde (2. Baskı, ss. 1-36). Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, Ş. (2015). Kemalettin Tuğcu'nun romanlarında değerler eğitimi. *Uluslararası Beşeri Bilimler ve Eğitim Dergisi*, 1(1), 79-104. <http://www.dergipark.org.tr> adresinden edinilmiştir.
- Şimşek, T. (2007). *Çocuk edebiyatı* (4. baskı). Gümüşhane: Suna.
- Şirin, M. R. (2000). *99 soruda çocuk edebiyatı*. İstanbul: Çocuk Vakfı Yayınları.
- Tarhan, N. (2012). *Güzel insan modeli* (3.Baskı). İstanbul: Timaş Yayınları.

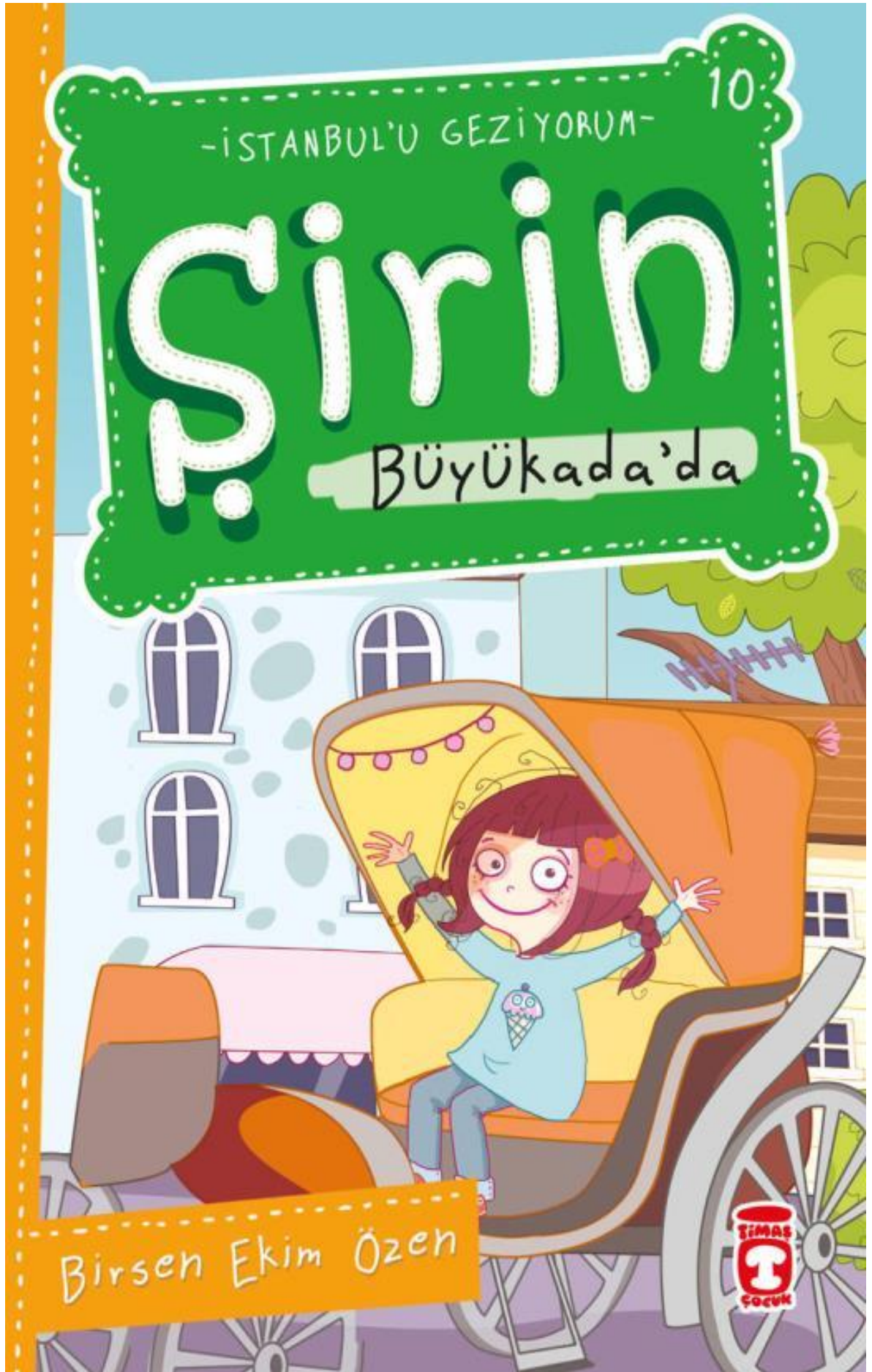
- Torun, F. (2019). *Hüseyin Nihâl Atsız'ın edebi eserlerinin değerler eğitimi açısından incelenmesi* (Doktora Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 543686)
- Temizyürek, F. (2003). Türkçe öğretiminde çocuk edebiyatının önemi. *Türklük Bilimi Araştırmaları*, 13, 161-167.
- Türk Dil Kurumu (2019). *Genel Türkçe sözlük*. <http://www.sozluk.gov.tr> adresinden edinilmiştir.
- Türkçe Sözlük (2005). Ankara: Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Ulusoy, K., & Dilmaç, B. (2016). *Değerler eğitimi*. (4.Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ulusoy, K., & Arslan, A. (2016). Değerli bir kavram olarak “değer ve değerler eğitimi”. R. Turan vd. (Ed.), *Farklı yönleriyle değerler eğitimi* içinde (2.baskı, ss. 2-15). Ankara: Pegem Akademi.
- Ural S. (2013). *Çocuk edebiyatı* (Ed. M.Gönen). Ankara: Eğiten Kitap
- Ural, Ş. (1996). Bireyin eğitimi ve toplumun eğitimi (Değerler ve arasındaki matıksal ilişki). *Türkiye 2. Eğitim Felsefesi Kongresi* içinde (ss. 51-60). Van: Yüzüncü Yıl Üniversitesi.
- Uslupehlivan, E. (2018). *Hasan Latif Sarıyüce'nin çocuk romanlarında değer eğitim ve söz varlığı* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 510884)
- Varış, F. (1981). *Eğitim bilimine giriş* (2.Baskı). Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları.
- Yazar, T. (2010). *İlköğretim sosyal bilgiler programında değerler eğitiminin mevcut durumunun belirlenmesi ve öğretmenlere yönelik bir program modülü geliştirme* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 264176)
- Yalçın, A., & Aytaş, G. (2005). *Çocuk edebiyatı*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yaman, E. (2012). *Değerler eğitimi eğitimde yeni ufuklar*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yardimciel, F. (2015). *Bir çocuk edebiyatı yazarı olarak Aysel Gürmen'in eserleri üzerinde ilettiği değerler bakımından incelemeler* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 394808)
- Yılar, Ö. (2010a). *Eğitim fakülteleri için çocuk edebiyatı* (2.baskı). Ö.Yılar vd (Ed.), Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Yılar, Ö. (2010b). *Halk bilimi ve eğitim* (3.baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (6.baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz, O. (2013). *Fatih Erdoğan'ın eserlerinin eğitsel değerler açısından incelenmesi* (Doktora tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 331726)
- Yiğit, E. (2005). *Peyami Safa'nın Server Bedîî İmzalı polisiye-macera türündeki eserlerinin çocuk edebiyatı açısından incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Yükseköğretim Kurulu Ulusal Tez Merkezi'nden edinilmiştir. (Tez No. 188052)
- Yörükoğlu, A. (1998). *Çocuk ruh sağlığı*, İstanbul: Özgür Yayınları.
- www.tdk.com.tr

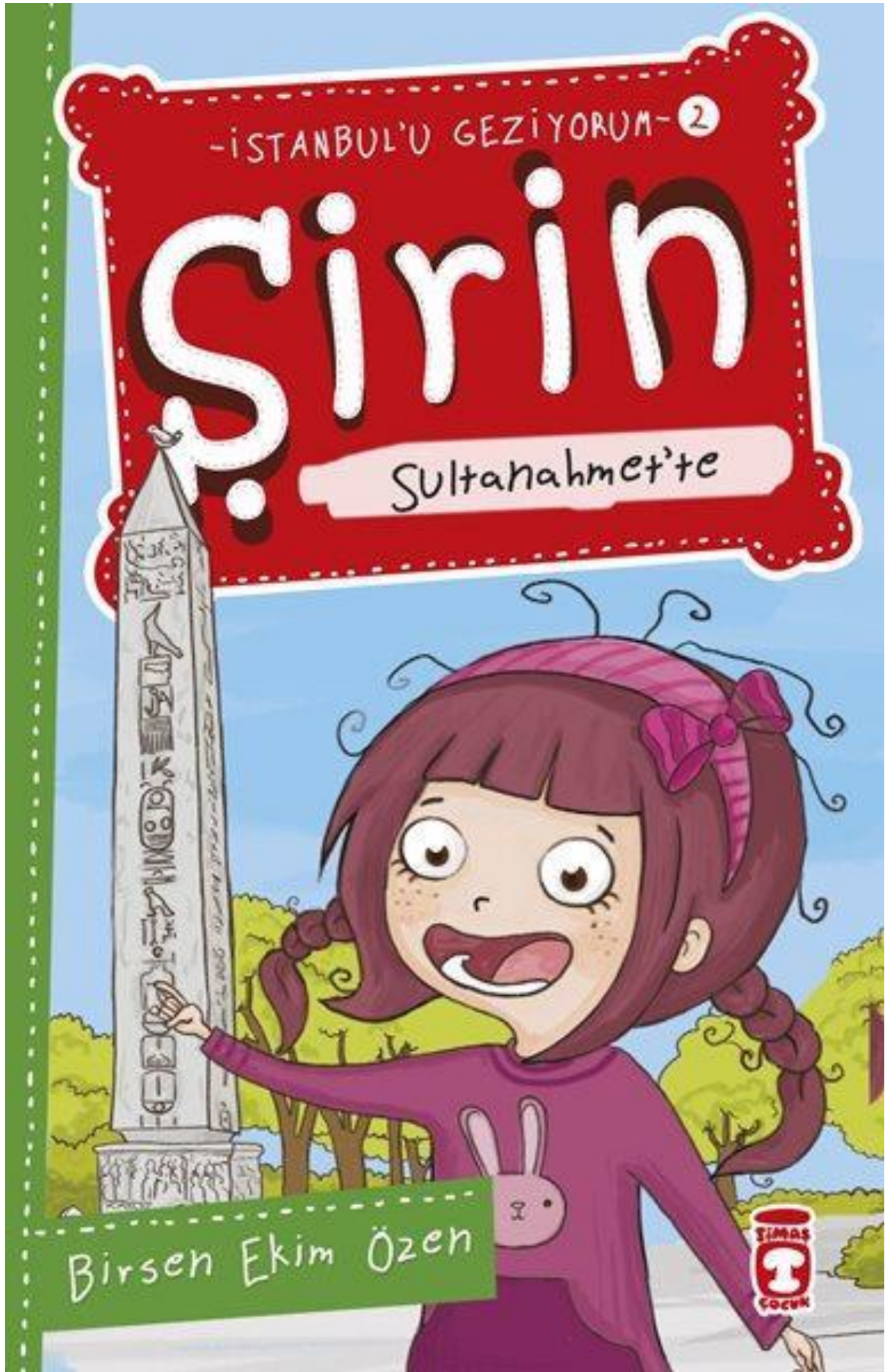
EKLER

Ek 1’de veri kaynağı olan eserlerin her serisinden bir kitabın kapağına yer verilmiştir..

EK 1. Araştırmaya Konu Olan Eserler

-KENDİMİ DURDURAMIYORUM-

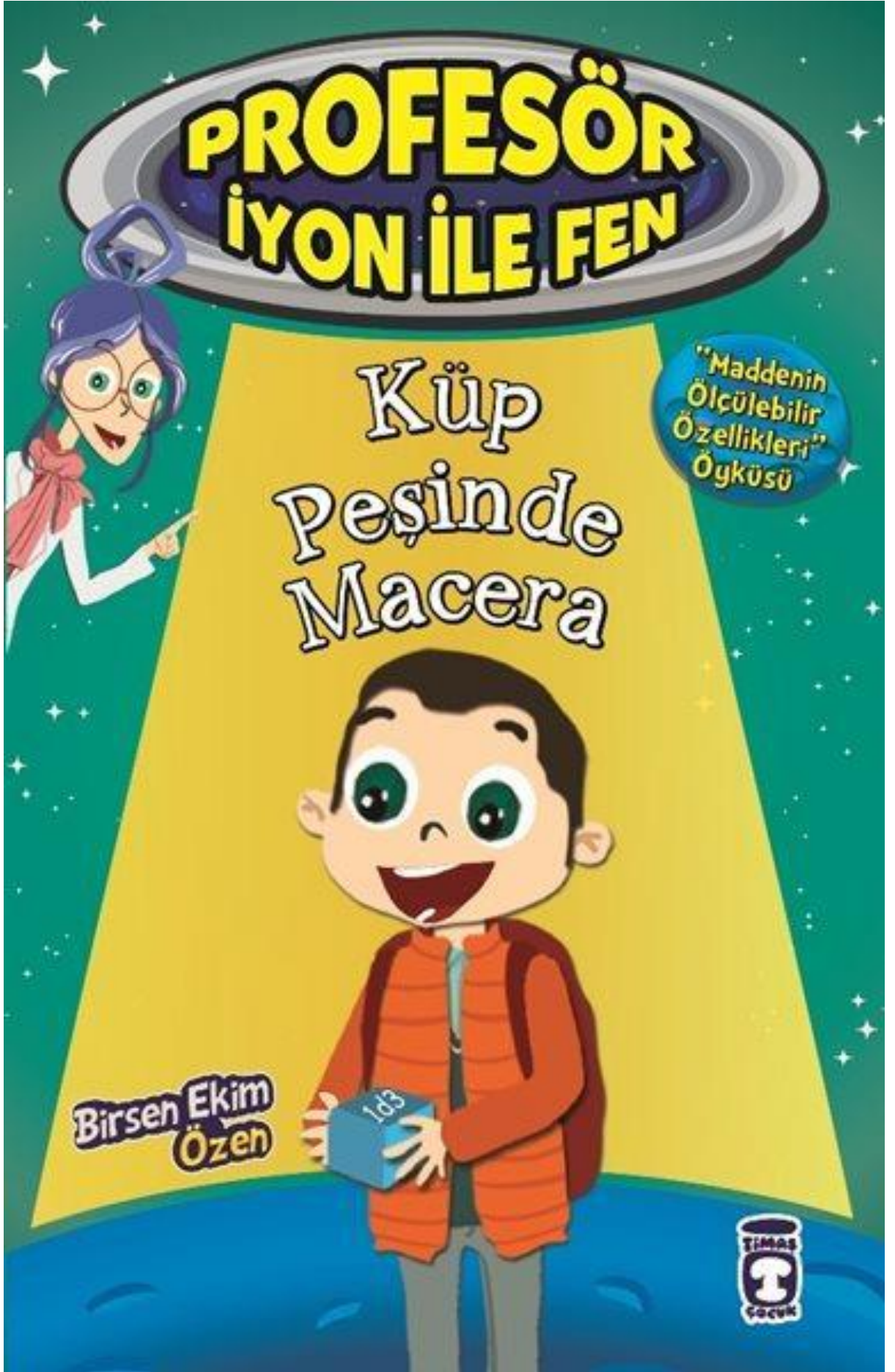
Şirin

Gizemli Küpün
Peşindeyiz!

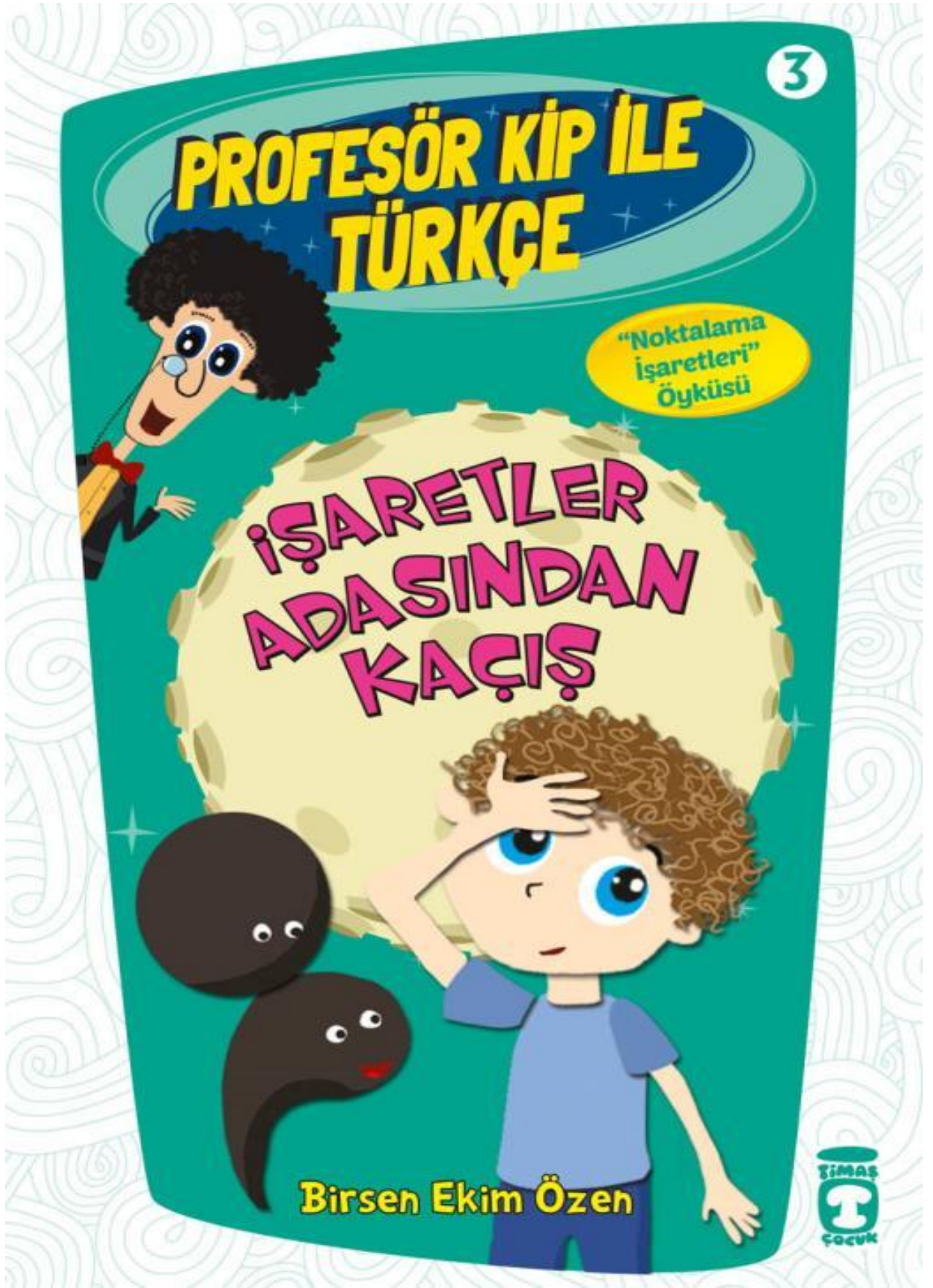

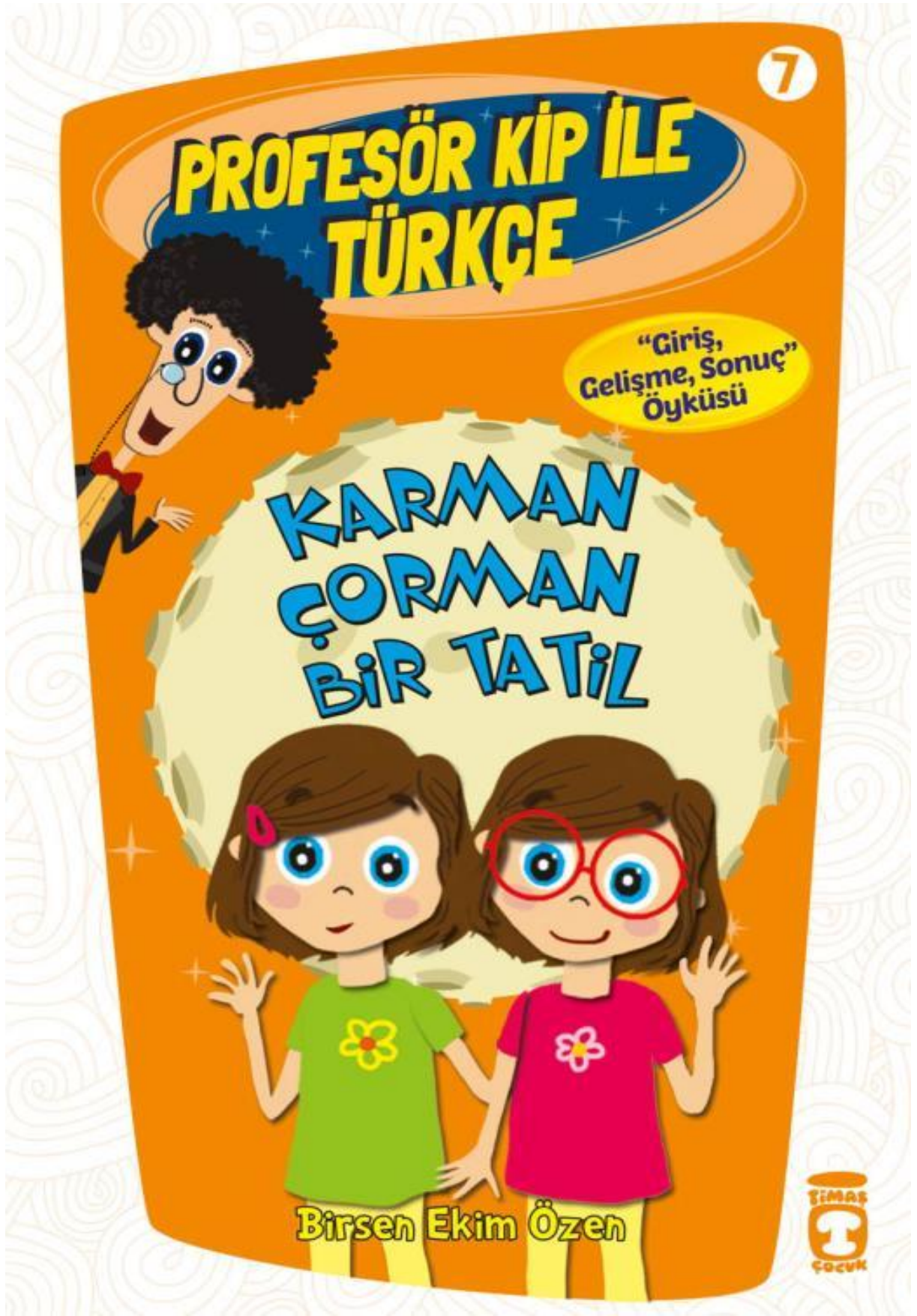
Birsen Ekim Özen

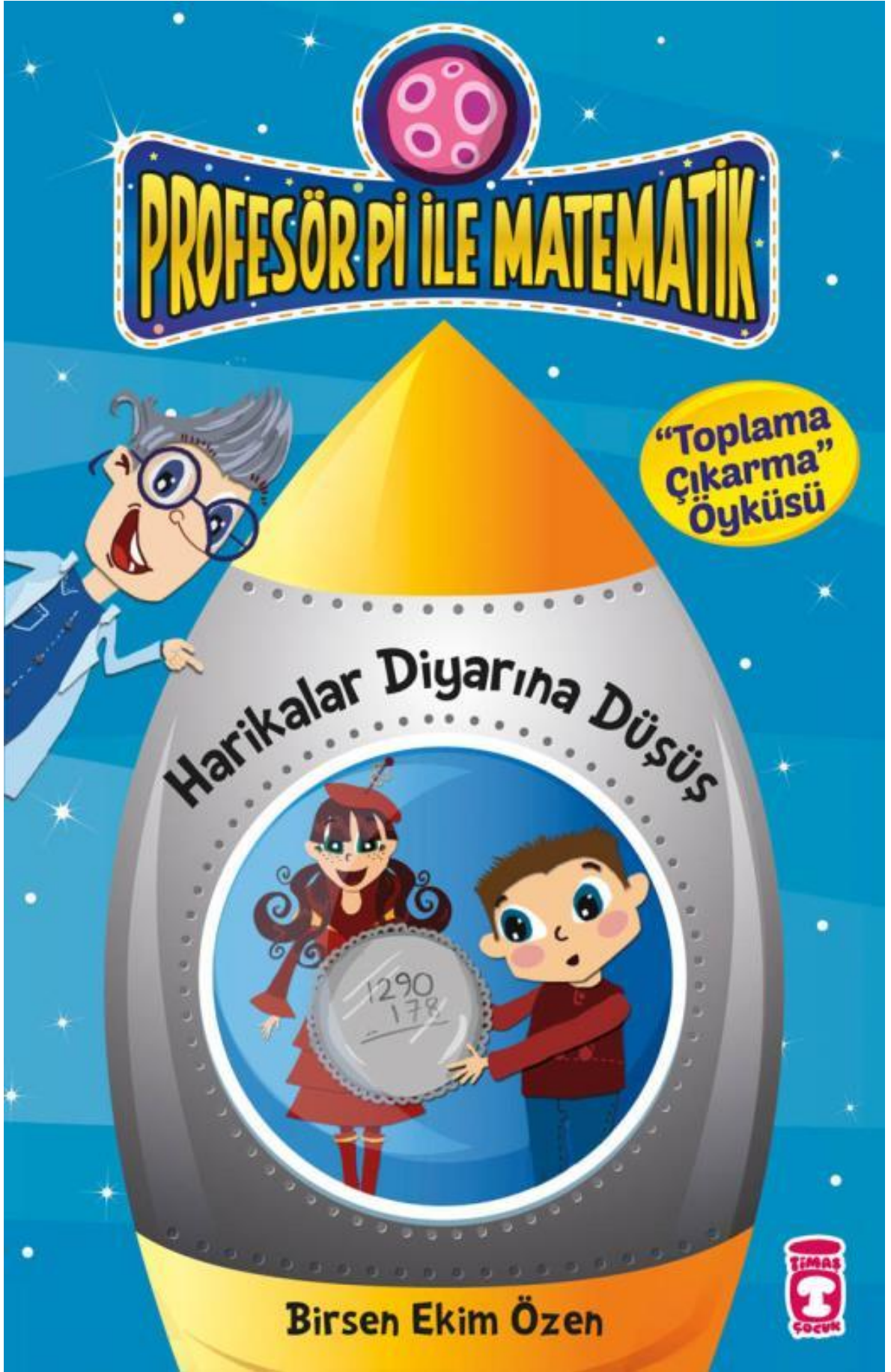

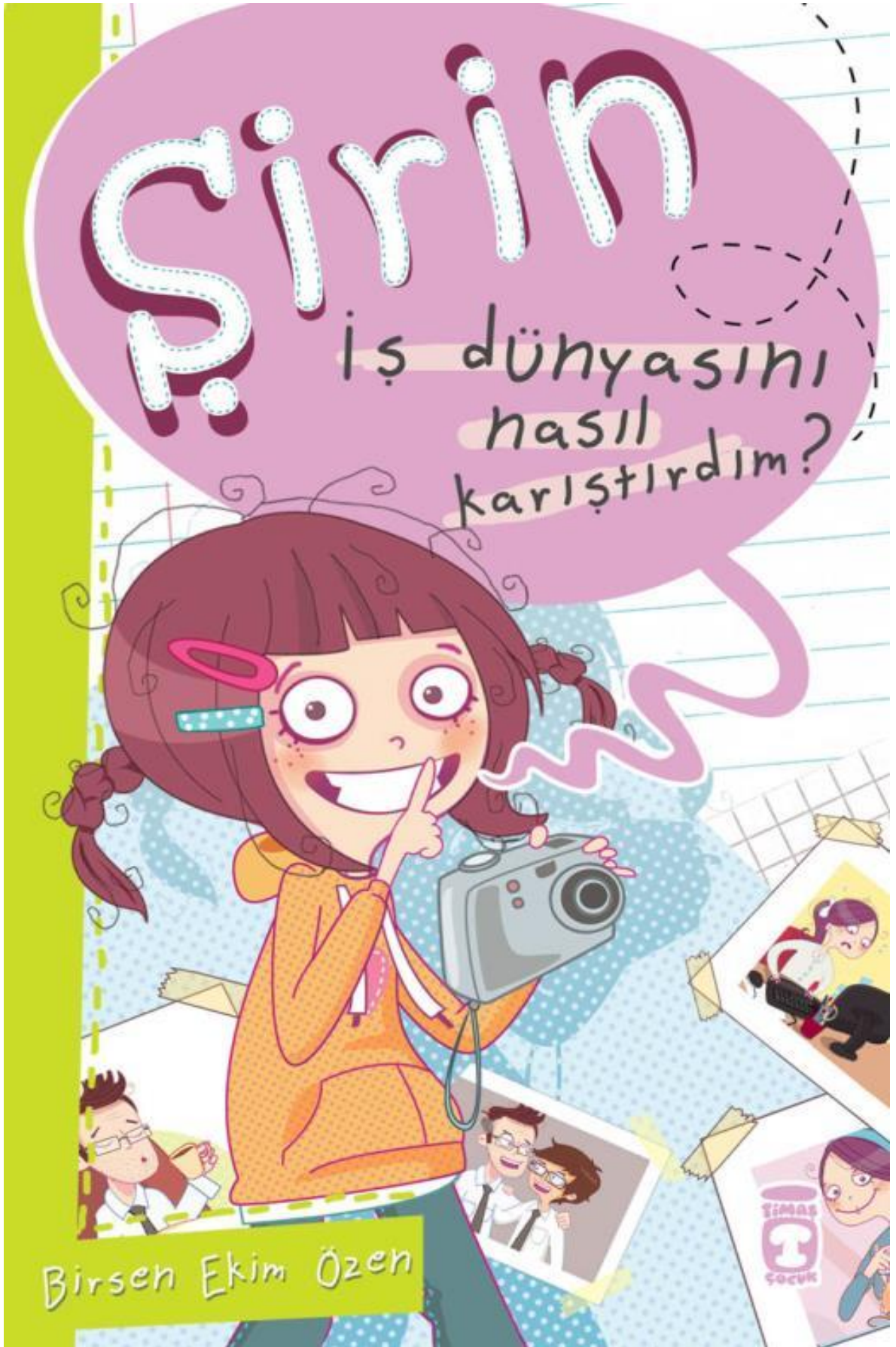

ÖZ GEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler:

Adı, Soyadı: Feyza SARUHAN PALAZ

Doğum Tarihi ve Yeri: 22.08.1992, Erzurum

Eğitim Bilgileri:

Lise: Merkez Anadolu Lisesi, Erzurum- 2011

Üniversite: Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi, Sınıf Öğretmenliği
Bölümü, Erzurum- 2015

Yabancı Diller: İngilizce, C (04.09.2016 YDS)

İş Deneyimi:

Atatürk Üniversitesi Aydın Doğan Özel İlkokulu (2015- 2018)

İletişim Bilgileri:

E- Posta: feysaruhan92@gmail.com